

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆ - ೪೯
ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ - ೪೮

ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಕಥೆಗಳು

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಕಥೆಗಳು

ಮೂಲ
ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್

ಅನುವಾದ
ಡಾ. ತಮಿಳ್ ಸೆಲ್ವಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

Ashokamithran Kathegalu - Tamil Short Stories of Ashoka Mithran;
Kannada translation by **Dr. Tamil Selvi**; Editor-in-Chief: **Dr. Pradhan Gurudatta**; Published by **Registrar, Karnataka Anuvada Sahitya Academy**, Kannada Bhavana, J.C. Road, Bangalore - 560 002. 2007;
Pp. xxvi + 225; Price: Rs. 75/-.

ಗ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುದ್ರಣ : ೨೦೦೭

ಪುಟಗಳು : xxvi + ೨೨೫

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೭೫/-

ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೨೦೦

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ದೂ : ೨೨೧೦೭೭೭೦

ಸಹಕಾರ :

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ : ಶ್ರೀಪಾದ್

ISBN : 978-81-906513-0-7

ಮುದ್ರಕರು :

ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್ಸ್

ನಂ. ೬೯, ಸುಭೇದಾರ್ ಭವನ ರೋಡ್

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೨೦ ದೂ : ೨೩೩೪೨೨೨೪

ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ವಿಧಾನಸಭೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧
ದಿನಾಂಕ : ೧೫/೦೩/೨೦೦೭

ಮುನ್ನುಡಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ಘಟನೆಯ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 'ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ'ದ ಸಂಭ್ರಮಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಣ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ನಮ್ಮ ನಾಡು-ನುಡಿಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಇತರ ಭಾಷಾ-ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಹೊತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ- ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವುದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿರಿಮೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಕನ್ನಡದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಹಿರಿಮೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

'ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ' ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ನಾಡು ನುಡಿಗೇ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು 'ಸುವರ್ಣ ಅನುವಾದ ಮಾಲೆಯ' ಅಂಗವಾಗಿ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

(ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ)

ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ನಂ. ೩೩೦, ೩ನೇ ಮಹಡಿ,
ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧
ದಿನಾಂಕ : ೦೮-೦೨-೨೦೦೭

ಶುಭಾಕಾಂಕ್ಷೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಅದ್ವಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ತರ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸುರ್ವ ಸಂಭ್ರಮದ ಉತ್ಸವವೂ ಕೂಡಿಬಂದಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಗಾಂಧೀಜಿ, ನೆಹರೂ ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ, ನಾಟಕಗಳೂ, ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕೃತಿಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದು, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅನುಭವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಧನೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವಂಥ ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಈಗ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ವಾಚಕಲೋಕದ ಸಹೃದಯಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಗತ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಥ ಸ್ವಾಗತ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೊದಗಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್

(ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್)

ಕೋರಿ : ೨೨೨೨೨೨೨೨೨೨

೨೦೧೬೦೦೭

ಬಿ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ, ಭಾ.ಆ.ಸೇ.
ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಾರ್ತಾ
ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಸಾರಣ ಇಲಾಖೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

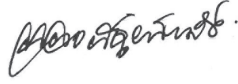
ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ
ಕೊ.ನಂ.೨, ನೆಲಮಹಡಿ, ವಿಕಾಸಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೧

ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆ

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ 'ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾಭಾರತೀ' ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಭಾಗವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ'ಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ (೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ) ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ. ಇಂಥ ಉತ್ತಮವನ್ನು ಮೆರೆಯುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವೇ ಮೊದಲನೆಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ತರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪುನರ್-ರಚನೆಯ ಸುರ್ವೂ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭ ಕೂಡಿ ಬಂದದ್ದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಯೋಗಾಯೋಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸುರ್ವೂ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದ ಆಚರಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮೊದಲೇ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೇಖಕರ ಹಲವಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಯಥಾವತ್ತಾದ, ಸಂಗ್ರಹದೊಪವಾದ, ಅಳವಡಿಕೆಯಂತಿರುವ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಅವರು ನಮಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಒಬ್ಬನೇ ಉಂಡ ಊಟ ಹಬ್ಬವಲ್ಲ; ಒಬ್ಬನೇ ಸವಿದ ರುಚಿ ರುಚಿಯಲ್ಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ಅವರು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಜನಪ್ರಿಯ, ಅಲಭ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು 'ಸುರ್ವೂ ಕರ್ನಾಟಕ' ಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ, ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ ಇಂದು ತನ್ನ ಆಯಾಮವನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುವತ್ತ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಹರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಬಹುಮುಖೀ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು

ಮೆರೆದಿರುವ, ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುಗೊಳಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳು ದೊರೆಯುವಂತಾಗುತ್ತಿರುವುದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲದ ಜೊತೆಗೆ, ಜನತೆಯ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವೇಚನಾಶೀಲರೂ, ಸಹೃದಯರೂ ಆದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಇಂಥ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಇತೋಪ್ಯತೆಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಗೆ ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾರೈಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

(ಐ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ್ದಾಗಿದೆ. ಜನವರಿ ೬, ೨೦೦೬ರಂದು ಅಂದಿನ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ ಅವರು ವಿಧ್ಯಕ್ಷಾಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾಜಿ ಕುಲಪತಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಭಾಷಾಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಆದ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ ಅವರೂ, ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಅವರೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಂದರೆ ವಿದೇಶೀಯ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಪರಿಚಯವಾದರೂ ಇರುವ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯದ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಬಹುಮಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಪರಸ್ಪರ ಕೊಳು-ಕೊಡೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೂ ಇದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಎರಡು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ: (೧) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ; (೨) ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ-ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಬೂಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಲೇಖಕರ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು

ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ತನ್ನ ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಮಾನವಿಕ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತರುವ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮುಂದಿವೆ. ಇತರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ, ಅಂತೆಯೇ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿಭಾಗ, ಕೇಂದ್ರೀಯ ಹಿಂದೀ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಾವಲೀ ಆಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ, ಅನುವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವ, ಸಮರ್ಥ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡ-ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ-ಹಿಂದೀ, ಯಂತ್ರಾನುವಾದ, ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಶಿಬಿರಗಳನ್ನೂ, ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳ ಕಾರ್ಯಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭಾಷಾಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸ್ಯಾಮ್ ಪಿಟ್ರೋಡಾ ಅವರು 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನುವಾದ ಮಿಷನ್' (National Translation Mission) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಚಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೆಗೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಉದ್ಯೋಗಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಹತ್ತರ ಯೋಜನೆಯೂ ಆಗಲಿದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಅನುವಾದಕರ ಪಡೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಹೊಣೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಭಾಷಾಂತರ ವಿಭಾಗಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಕಾರ್ಯಶೀಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಶುಭಸೂಚಕವಾಗಿದೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಒಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾಷಾಂತರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ-ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಮತ್ತು ಬಹುಭಾಷಾ ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಮತ್ತು ಗಾದೆಗಳ ಕೋಶಗಳು, ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನಾರ್ಥಕ ಕೋಶಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯಚಟಾ ಕೈಪಿಡಿಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವುದು - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿವೆ. ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ

ಇತರ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನಕದಾಸ ಮಿಷನ್‌ನಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅನೇಕ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವುದು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಾರಿ ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ/ಅಲಭ್ಯ ಅನುವಾದಗಳ ಮರುಪ್ರಕಟಣೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಮತ್ತಿತರ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವುದು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಗೌರವದ, ಸಂತೋಷದ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಲ್ ಡ್ಯೂರಾಂಟ್ ಅವರ ಜಗತ್-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಬೇರಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕು ಕಾಣದಿರುವ 'ದಿ ಸ್ಟೋರಿ ಆಫ್ ಸಿವಿಲಿಜೇಷನ್' ಸಂಪುಟಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ|| ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಅವರೂ, ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ೧೦ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿಯಾದ ಸೋಮದೇವನ 'ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ'ದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿ ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಪಿ.ಎಸ್.ರಾಮನುಜಮ್ ಅವರೂ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಹೃದಯಲೋಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಈ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೃದಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೂ, ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ, ಎಲ್ಲ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೂ, ಮಾನ್ಯ ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್.ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರಿಗೂ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಚಿವರಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರಿಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲುಸುತ್ತದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರ-ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಷಾ ಗಣೇಶ್ ಅವರಿಗೂ, ಚೈತನ್ಯಶೀಲರೂ, ದೂರಗಾಮಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಐ.ಎಂ.ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೂ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ

ಹಿಂದಿನ ಆಯುಕ್ತರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಆರ್.ನಿರಂಜನ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಚ್. ಯೋಗಪ್ಪನವರ್ ಅವರಿಗೂ, ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಕಾ.ತ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ಅವರಿಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಿಶೇಷ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಎಲ್ಲ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರನ್ ಆಧುನಿಕ ತಮಿಳು ಲೇಖಕರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಹಿರಿಯರು ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಕರು. ಜನಪ್ರಿಯ ಕಥೆಗಾರರು ಕೂಡ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಕಲನವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಅನುಕೂಲಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ನಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆ ಅವರ ಉದಾರ ನೆರವಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಅವರ ಈ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿರುವವರು ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಡಾ. ತಮಿಳ್ ಸೆಲ್ವಿ ಅವರು. ಸುಂದರ ಅನುವಾದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅವರು ಅಭಿನಂದನೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಕಲನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೈತ್ಯರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರಡು ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನೆರವಾಗಿರುವ ಡಾ. ತಮಿಳ್ ಸೆಲ್ವಿ ಅವರಿಗೆ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿರುವ ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್ವಾನ್ಸ್ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು.

ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಒಳ ಹೊಗುವ ಮುನ್ನ ಎರಡು ನಿಮಿಷ...

ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾದುದು. ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳ ಕೃತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿರುವುದು ಅನುವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕವೇ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ, ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಯೇ ಬೀಸಿ ಹೋಯಿತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಗಳು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದವು. ಜಗತ್ತನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವು. ಅನುವಾದದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಜಾಗತಿಕ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ, ಬಿಡುಗಡೆ-ಶೋಷಣೆಯ ಹೋರಾಟದ ಕಥೆಗಳೂ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ-ಪ್ರೇರಣೆಗಳೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿದವು.

ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಕೂಡ ನಾವು ಅನುವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಯುಗ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಈಗ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅನುವಾದಗಳು ಮಹತ್ವವಾಗುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಎನ್.ಬಿ.ಎಚ್...ನಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೊಡುಗೆಯೂ ಅಪಾರವಾದುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳ ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಿವಾರ್ಯತೆಯೇನು? ಅಥವಾ ಅನುವಾದವಾಗುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಕೃತಿಗಳೇ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಷೆಯ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಭಾಷೆಗೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ವಿಭಿನ್ನವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಅನುವಾದ. ಪದಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ಷುಣ್ಣಾಡುಗಳು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರ ನೇಂಪಿಟ್ಟುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕಿ ಮತ್ತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಯುತ್ತಾನೆ ಅನುವಾದಕ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುದು ಮೂಲದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಅಥವಾ ಹೊಸದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ? ಎರಡಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾಂತರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನುವುದು ಒಬ್ಬರು ಕಂಡ ಕನಸನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ.

ಆದರೆ ಅನುವಾದವೆಂಬುದು ಮೂಲಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದಲ್ಲ. ಮೂಲದ್ದೇ ಪ್ರತಿರೂಪ.

ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಅದು ಒಂದು ಸವಾಲು ಕೂಡ. ಮೂಲ ಲೇಖಕ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದನ್ನು, ಅನುಭವಿಸಿದ್ದನ್ನು, ಭಾವಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯೊಳಗೆ ತರುವ ಕ್ರಿಯೆ ಮೂಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಷ್ಟೇ ಶ್ರಮಪೂರ್ಣವಾದುದು. ದೀರ್ಘ ಪರಿಶ್ರಮ, ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ, ಅಳಿಯದ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಮೂಲ ಕೃತಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಷ್ಠೆ ಸಮರ್ಪಣ ಭಾವಗಳಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅನುವಾದ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಮೇಲೂ ಆ ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಹೆಸರು, ಅಂಗೀಕಾರ, ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಯಾವುದೂ ಸಿಗದೆಯೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಒಂದು ಅನುವಾದ ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂಲ ಕೃತಿಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕೃತಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವಾಗ ಇರುವ ಸಂಭ್ರಮ, ಸ್ವೀಕಾರ, ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳು... ಅನುವಾದ ಕೃತಿ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕೃತಿ ಭಾಷಾಂತರಗೊಂಡಾಗ ಅನುವಾದಕನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವರಾದರೂ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಓದಿನ ಅನುಭವನ್ನೂ ದಾಟಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತವೆ. ಭಾಷಾಂತರ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಪದಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಭಾಷಾ ರಾಜಕೀಯ ಯಾವ ಬಗೆಯದು ? ಬೇರೊಂದು ಭಾಷೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುವಾಗ ಆ ಭಾಷೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಓದುಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಳಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಓದುಗನಿಗಾಗುತ್ತದೆ.

* * *

ತಮಿಳಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕನ್ನಡದಿಂದ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಬೇರಾವ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮಿಳು ಓದುಗರಿಗೆ ಕಾರಂತ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ತೇಜಸ್ವಿ ಲಂಕೇಶ್, ಭೈರಪ್ಪ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ... ಹೀಗೆ ತುಂಬ ಜನ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು ಚಿರಪರಿಚಿತರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಬಹುಪಾಲು ಕೃತಿಗಳು ತಮಿಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಆನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಮಲಯಾಳಂ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಂತು ನೋಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ತಮಿಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಭಾಷೆಯ ಲೇಖಕರ ಹೆಸರುಗಳು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು ? ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಬರಹಗಾರರು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗದೇ ಹೋದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಭಾಷಾ-ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬದಲಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

* * *

ನಾನು ತಮಿಳನ್ನು ಓದಲು ಕಲಿತದ್ದು ನನ್ನ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮುಗಿದು ಪಿಎಚ್.ಡಿ., ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ತಮಿಳು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಯಾವ ಇರಾದೆಯೂ ಇಲ್ಲದ

ನನ್ನನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಡಾ.ಎಸ್.ಕಾರ್ಲೋಸ್ ಅವರು ಕರೆದು. 'ಹೇಗೂ ನಿಮಗೆ ತಮಿಳು ಮಾತನಾಡಲು ಗೊತ್ತು, ಓದುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಿ, ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಅನುವಾದ ಮಾಡಬಹುದು' ಎಂದು ಹಿತೋಪದೇಶ ನೀಡಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಸುಮ್ಮನಾಗದೆ ತಾವೇ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿಯವರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಜಂಟಿನಿರ್ದೇಶಕರೂ ಆಗಿರುವ ಡಾ.ಲಿಂಡಾಕ್ರಿಸ್ತಿಯವರೂ ಕೂಡ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಾನು ಯಾರ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ತಮಿಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡದಷ್ಟೇ ಸರಳವಾಗಿ ಓದಬಲ್ಲೆ ತಮ್ಮ ಮಗಳಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತಮಿಳು ಲೇಖಕರೂ ಆತ್ಮೀಯರೂ ಆದ ಡಾ.ಎಸ್.ಕಾರ್ಲೋಸ್ ಹಾಗೂ ಲಿಂಡಾಕ್ರಿಸ್ತಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯನಿಸುತ್ತದೆ.

ತಮಿಳಿನ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಾರರಾದ ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರಸ್ ಅವರ ಆಯ್ದು ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಹೊತ್ತಿನ ತಮಿಳು ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರಸ್ ಅವರದು ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹೆಸರು.

ನಾನು ಮೊದಲು ಓದಿದ್ದು ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರಸ್ ಅವರ 'ಏನೂರು ಕಪ್-ಸಾಸರ್‌ಗಳು' ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಥೆ. ಸರಳವಾದ ರಚನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನಾನು ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಓದುಗರಲ್ಲೊಬ್ಬಳಾದೆ. ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ಅವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿವೆ ಎಂದೇನಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವೇ ಅನುವಾದವಾಗಬೇಕೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ಲೇಖಕನೊಬ್ಬನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳ, ವಿವಿಧ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರ... ಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ಅವರಿಗೂ,

ಈ ಕೃತಿ ಹೊರಬರಲು ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ಹಾಗೂ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ.ಪ್ರಧಾನ ಗುರುದತ್ತ ಹಾಗೂ ರೆಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಪಿ.ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ,

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗುರುಗಳೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೂ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಆದ ಡಾ.ಕಮಲಾ-ಹಂಪನಾ ದಂಪತಿಗಳಿಗೂ

ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಿಸುವ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರೂ, ಖ್ಯಾತ ಅನುವಾದಕರೂ ಆದಂತಹ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎಸ್. ಸದಾಶಿವಂ ಅವರಿಗೂ,

ನನ್ನನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ, ಏನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಆಗಾಗ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುವ, ನನ್ನೆಲ್ಲ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಹುರುಡುಬಿಡುವ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ

ಗುರುಗಳೂ ಹಿತ್ತೈಷಿಯೂ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ ಆದ ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಲುಡಿಯವರಿಗೂ,

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀರಾಮಪುರಂ ಬಾಲಕಿಯರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಬರೆಯುವ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ನೀರೆರೆದು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಕೆಟ್ಟು-ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ, ಭಾಷಣಕಾರಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ, ಈಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಅಭಿಮಾನ-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ.ಎಲ್. ಶಿವಮ್ಮ ಮೇಡಂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡೇಗೌಡ ದಂಪತಿಗಳಿಗೂ,

ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಹುರಿದುಂಬಿಸುವ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಭಟ್ ಅರ್ತಿಹೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ.ಚಿ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ,

ನನ್ನೆಲ್ಲ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಸ್ವದಿಸುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಸಂದೀಪ್, ಇಬ್ರಾಹಿಂ, ದಿವ್ಯಚ್ಯೂತಿ, ಅಜೇಯ ಕುಮಾರ, ಕೆ.ಎಂ.ಪ್ರಶಾಂತ್‌ಕುಮಾರ್ ಶರ್ಮ, ಗಿರೀಶ ಕೆ.ಎಂ., ವೀರೇಶ ಎಂ.ಕೆ., ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಜು, ಗಿರೀಶ್ ಎಚ್.ಟಿ., ಮೋಹನಕುಮಾರ್ - ಇವರಿಗೂ

ನನ್ನ ಬರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೋದರಿಯರಾದ ಜಿ.ಪ್ರೇಮಾ ಮತ್ತು ಜಿ.ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾಗೂ ಅಮ್ಮನಿಗೂ,

ಸಮಯ ಹಾಳು ಮಾಡದೆ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಓದು-ಬರಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುವ, ನನ್ನೆಲ್ಲ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವ ಸಂಗಾತಿ ರಾಜ್‌ಗೂ

ಈಗ ಮಳವಳ್ಳಿಯ ತಹಸೀಲ್ದಾರಳಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳತಿ ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿ-ವಸಂತ್‌ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಸದಾ ಪ್ರೀತಿ ತೋರುತ್ತಾ ಅಭಿಮಾನಿಸುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಪ್ತ ಗೆಳತಿ ಸ್ಮಿತಾ ಡಿ ರೆಡ್ಡಿ - ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಡಾ. ತಮಿಳ್ ಸೆಲ್ವಿ

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಕಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸುತ್ತ...

ಆಧುನಿಕ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರನ್ ಅವರದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಹೆಸರು. 'ಪ್ರೀತಿಯ ಬಹುಮಾನ' ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಗಂಟೆ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಲೇಖನಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿ, ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರನ್ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ವಿಮರ್ಶೆಗೂ, ಪ್ರಶಂಸೆಗೂ, ಟೀಕೆಗೂ, ಚರ್ಚೆಗೂ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಲೇಖಕರು.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇವರ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು 'ಪಿ.ತ್ಯಾಗರಾಜನ್'. ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್ ಇವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಂತರ ಚೆನ್ನೈಗೆ ಬಂದ ಇವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಜೆಮಿನಿ ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಹಲವು ತಮಿಳು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ, ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಬರಹಗಾರರಾಗಿ, ಪತ್ರಿಕಾಲೋಕದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು. 'ಕನ್ಯೆಯಾಳಿ' ಎಂಬ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦ ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಇವರದು. ಇವರ '೧೮ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ರೇಖೆ' ಎನ್ನುವ ಕಾದಂಬರಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಹಲವು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಬರಹಗಳೂ ಕೂಡ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸಂದಿವೆ.

೧೯೫೬ರಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ೧೮೭೭ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ಏಳು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ, ಸುಮಾರು ೧೦ ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ, ಮುನ್ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತರಾದ ಇವರ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳು, ಹಿಂದಿ, ಮಲಯಾಳಂ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಕನ್ನಡ... ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಥೆಗಳ ಹರಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಇವರು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಬಹಳ ಸರಳವಾದುದು. ಯಾವ ವರ್ಗದ ಓದುಗರಿಗಾದರೂ ಅವು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲುಪುವಂತಿರುತ್ತವೆ. ಇವರು ಬರೆದಿರುವ ಶೈಲಿ ಸರಳವಾದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇವರು ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತ ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಬಹುಪಾಲು ಕಥೆಗಳು ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಬದುಕನ್ನು ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಅವರ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ತಂತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನೋಡಬಹುದು. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಅಸಹಾಯಕನನ, ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕು, ಶ್ರಮಿಕರ ಜೀವನ, ತತ್ತ್ವ ಅಮಾನುಷತೆ, ಹಾಸ್ಯ, ಬಡತನ, ಸಿನಿಮಾ, ಪರಿವರ್ತನೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಬಾಂಧವ್ಯಗಳು... ಹೀಗೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಹಂತಗಳನ್ನು ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತವೆ. 'ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚ್ ಅನ್ನು ನೋಡಲು ನಿಂತುಕೊಂಡದ್ದು' ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡುವವರನ್ನೂ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳ ಏಕೀಕರಣವನ್ನೂ ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ ಯುವಕನ ಭಾವನೆಗಳು. ಆಟದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಭಾವಾತಿರೇಕಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಕುತೂಹಲದಿಂದಲೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಆ ಯುವಕ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ದೂರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹುಡುಗನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಡುವಂತೆಯೇ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತವು ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಅಸಂಬಂಧವಾದುದು.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅದಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೋ, ಸಮಸ್ಯೆಗೋ ಸಿಲುಕಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವು ಅನುಕಂಪಕ್ಕೂ ಅರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವವನು ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಒದ್ದು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇವರು ಬರೆಯುವ ಕಥೆ ಹಾಗೆ ಒದ್ದು ಹೋದವನ ಮೇಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಕಲ್ಲು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಬೀಳುತ್ತದೋ ಆ ಅಮಾಯಕನನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಒದ್ದವನು ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಏಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ಆಗ ಅವನು ಇವರ ಇಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದವರೇ ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗಿಂತಲೂ ಆ ಅಧಿಕಾರದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಇವರ ಗಮನ ನೆಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದು ಏಟು ತಿಂದು ಸತ್ತು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಅಸಹಾಯಕ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇವರಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಿರುಚದೆ, ಸರಳವಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುಂಬ ಮೆದುವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಾವಂದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬದುಕಿನ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ಭಾಗವನ್ನೂ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂತೆಂತಹದೋ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಇವರ ಪಾತ್ರಗಳು ಇತರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ತಾನು ಅತಿಯಾಗಿ ಗೌರವಿಸುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನಿದಿರೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕೇವಲವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ, ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯೋಚಿಸುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಇವರು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ತಂತ್ರವನ್ನು ಇವರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾವಗಳು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅವು ಹೇಗೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರೂಪಣೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅಲಂಕಾರ ರಹಿತವಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವರ್ಣನೆಯ ಮೂಲಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದು ಇವರ ರೀತಿ.

ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ, ಭಾವಗಳನ್ನೂ, ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನೂ ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನೂ, ಗಮನವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯ ಸರಳತೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ತಂತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಬಾಹ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಆಂತರಿಕವಾಗಿಯೂ ತಾನು ಕಂಡು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಓದುಗರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಬಯಸುವುದರಿಂದ ಈ ಸರಳತೆ ಅವರ ಬರಹಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನೂ ಬದುಕಿನ ನಾನಾ ವೈಖರಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಗೌರವಿಸಲು ತಿಳಿದ ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರ ಓದುಗರನ್ನು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಓದುಗರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸಲೂಬಹುದು.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ರಂಗೋಲಿ ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದ ನಂತರ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲೀ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾಗಲೀ ರಂಗೋಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಅದರತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಅಪರಾಧಿ ಪ್ರಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಅಮ್ಮನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ' ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಹೆತ್ತವರ ಕೆಲವು ಅಲ್ಲ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಲವು ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ನೋಟದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವ ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಅವರು ಪಾತ್ರಗಳ

ಭಾವನೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಉದ್ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಟಿಯೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಿ ಈ ಗುಣ ಓದುಗರಲ್ಲೂ ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಭಾವನೆಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು-ಕೆಟ್ಟದ್ದು, ಬೇಸರ-ಸಂತೋಷ, ಅಳಿವು-ಉಳಿವು, ನಮ್ಮವರು-ಬೇರೆಯವರು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪರಸ್ಪರ ವೈರುಧ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಸರಿಯುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಆಪತ್ತನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನಸ್ಸು ಇಂತಹ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಇಂತಹ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನವು ಸೋಲು-ಗೆಲುವು, ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎನ್ನುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷ ಕಡೆಗೂ ವಾಲದೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತು ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹಲವಾರು ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸುವ, 'ಅಂಟಿಯೂ ಅಂಟದ' ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಶೋಕಮಿತ್ರ ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸರಳವಾದ ಶೈಲಿ, ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ವಿಧಾನ, ಯಾವುದೇ ಘಟನೆ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಹೇಳದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ಇವು ಇವರ ಬರಹಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ನೋಡುವ ಅಶೋಕಮಿತ್ರ ಮಿತ್ರ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧೀಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಬಡವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ದೋಹ, ನೀತಿ, ಸಹಿ, ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಕು, ದಾರಿ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಡತನವು ಭಾವಾವೇಷದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪದಗಳ ರೂಪ ತಾಳದೆ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬನ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡುವ ತದ್ವಿಷಯ ದೃಶ್ಯಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಜೀವ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದಾಡಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಆ ಬಡತನ ನಮ್ಮ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ಬಯಸದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನಮ್ಮದೇ ಸ್ವಾನುಭವವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಶೋಕಮಿತ್ರ ಅವರ ಈ ಬಡ ಪಾತ್ರಗಳು ಕ್ರಾಂತಿ, ಹೋರಾಟ, ಆವೇಶ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದೂರ ನಿಂತು ಬದುಕಿನ ಯಥಾರ್ಥತೆಗಳನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಅಶೋಕಮಿತ್ರ ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಭಾಗಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸರಿಯಲ್ಲ. ತಾನು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ನೋಟಕ್ಕೂ ಸಿಗುವ ಬದುಕಿನ ಚಲನೆಯನ್ನೂ, ಜೀವನ ಚಕ್ರ ತಿರುಗುವುದನ್ನೂ, ಕತ್ತಲೆ-ಬೆಳಕನ್ನೂ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ದಾಖಲಿಸುವಾಗ ಸಿನಿಮಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ನರು, ನಿಜಾಮರ ಕಾಲದ ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್‌ನ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮುದುಕರು, ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಹಲವು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಆಮೂಲಾಗ್ರಹಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ತುಮುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಡುವರೆಗೂ

ದಾಖಲು ಮಾಡದ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅವರು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನೂ, ರಾಜಕೀಯವನ್ನೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ನಿಜಾಮರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಅವರ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಇದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಜೀವನ, ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಳಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಹದಿನೆಂಟನೇ ಅಕ್ಟೋಬೆ' ಎನ್ನುವ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಇವರು ನಿಜಾಮರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಆ ನಂತರವೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ, ನಿಜಾಮರಿಗೂ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಪಟ್ಟ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಮಾರ್ಪಿಕವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಶೋಷಿಸುವುದನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ, ಅವರ ಜೀವಲಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗವೆಂದು ತೋರಿಸುವುದನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮುಂದೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಮರೆತೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ತಾಕಲಾಟವನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನೂ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ, ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೂ, ಸಹಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂದೇಹಗಳೂ, ವಿರೋಧ ಭಾವನೆಗಳೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್-ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಥಾ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ನಂತರವೂ ಮನುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳು ಅವರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳಾಗದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾ ನಾಯಕರಾಗಲೀ, ಖಳನಾಯಕರಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರಗಳೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅಳತೆಗೆ ನಿಲುಕುವ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು ಕಥೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಉಳಿದ ಪಾತ್ರಗಳೇನೂ ಅಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರ ತನ್ನ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲೂ ಸಮಕಾಲೀನತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆ ಬರಹಗಾರ ತನ್ನ ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿನ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಕಥಾಕ್ಷೇತ್ರ, ಪಾತ್ರಗಳು, ಕಥೆ ನಡೆಯುವ ಕಾಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಬಿಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನೀರಿನ

ಸಮಸ್ಯೆ, ರೇಷನ್ ಸಮಸ್ಯೆ, ರಜಾಕಾರರುಗಳ ಕಾಟ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಛೇಯಲ್ಲಿ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಓದುಗರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ಯಾವುದರ ಅಥವಾ ಯಾರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಿರುಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕಥಾ ಪಾತ್ರಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವರು ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟವರು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸದೆ ನಿರರ್ಥವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಕಲಾ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೂ ಆಗಿದೆ.

ಯಥಾರ್ಥ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಅವನ್ನು ಮೀರಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಮಾನುಷ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತವೆ. 'ಕುಶೂಹಲ', 'ಅದು', 'ಗುರಿ', 'ಮತ್ತೊಬ್ಬ' ಇತ್ಯಾದಿ ಕಥೆಗಳು ಈ ಬಗೆಯವು. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಮಾಯಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದರ ಯಥಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥೆಯ ವಾಸ್ತವದ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿಯೇ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇವರು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಅಥವಾ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ನಿಲುಕದ ಮತ್ತೊಂದು ಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗಲೂ ಕೂಡ ಅವರು ಅದನ್ನು ಸತ್ಯ ಅಥವಾ ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಎಲ್ಲೆಗಳೊಳಗೇ ಸಂಚರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲೋ, ವಿಮರ್ಶಿಸಲೋ ಹೋಗದೆ ಉದ್ದೇಗ ರಹಿತ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. 'ಪ್ರಯಾಣ' ಇಂತಹ ಅಮಾನುಷ್ಯ ರಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೊಗಸಾದ ಕಥೆ.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ, ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ವರಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ಅಥವಾ ಕೆಳವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀಯರು. ಪುರುಷ ಪಾತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ಥಿತಿ, ಹೀನಾಯವಾಗೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕಿನ ಸಹಜ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪುರುಷರ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಅಸಹಾಯಕತನ, ಅಲ್ಪತನ, ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಇವರೇ ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಮಗೆದುರಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಮೌನವಾಗಿ ಹೊತ್ತು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇವರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೋಪ ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋಣಗದೆ, ಬೇಸರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ, ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಹೋರಾಟ, ಗಲಭೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ 'ಬಿಡುಗಡೆ' ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸೆರೆಮನೆಯೊಳಗೆ

ನಡೆಯುವ ರಕ್ತ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗುಳ್ಳ ಅವರ ಈ ಕಥೆ ಅವರ ಬೇರೆಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಂಘರ್ಷದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನೂ, ಅಪರಿಮಿತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯಂತವಾಗಿ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೋಡಬಹುದು :

‘ನನ್ನಿಂದ ಆ ಆಕ್ರಂದನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಚಿತ್ರವು ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಆಕ್ರಂದನ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಹೊರಬರುವ ಕಿರುಚಾಟವೇ ಹೊರತು ಬದುಕಿನ ಅಂಚಿಗೆ ದೂಡಿ ಬಿಟ್ಟ ಆಕ್ರಂದನವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಾವಿನ ಆಕ್ರಂದನ ಒಂದೊಂದು ಏಟು, ಹೊಡೆತ, ಕತ್ತರಿಸುವಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅಮಾನುಷತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮೇಲೇಳುತ್ತದೆ. ಕಸಾಯಿ ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುಗಳನ್ನೂ, ದನಗಳನ್ನೂ, ಹಂದಿಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸುವಾಗ ಇಂತಹದೇ ಆಕ್ರಂದನ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೇವಲವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಸಾವಿನಂತೆ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ’

ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವ ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹೋರಾಟ, ಲಕ್ಷ್ಯ ಹೊಡೆದಾಟ, ಸಾವಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯುವ ಈ ಕಥೆ ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ಅವರ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಥೆ.

ಪ್ರತಿ ಸಲ ಓದುವಾಗಲೂ ಇವರ ಕಥೆಗಳು ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟು ಸಲ ಓದಿದರೂ ಇವು ತಮ್ಮ ಹೊಸತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಓದುಗನಿಗೆ ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದಲೇ ಇವರ ಕಥೆಗಳು ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳೂ, ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳೂ, ಜೀವನದ ಕೆಲವು ಮೌಲ್ಯಗಳೂ, ಕೆಲವು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳೂ, ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೇ ಬದುಕನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ಮಿತ್ರನಾರ ಕಥಾಲೋಕದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು ಅವರ ಸರಳತೆ. ಅರ್ಥವಾಗದ ಪದಗಳಾಗಲೀ, ವಾಕ್ಯವಾಗಲೀ ಇವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ತುಂಬ ಸಾಧಾರಣವೆನಿಸುವಂತಹ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡುವ ಸರಳ ಪದಗಳು, ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯ ಘಟನೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ಘಟನೆಯನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸರಳತೆಯೊಳಗೇ ಗಂಭೀರವಾದ, ಆಳವಾದ, ಘನವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ರೀತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯ. ಇದು ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೈಗೊಂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಕಲೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಗೆ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು ಎಂದು ನೋಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ತುಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ತನ್ನ ಮುಂದಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಹೇಗೆ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಘಟನೆಯನ್ನು ಅಶೋಕಮಿತ್ರಸ್ ನಮಗೆ ‘ಹೇಳಿ’ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಯಾವುದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ತಾವೇ ಒಂದು ಪಾತ್ರವಾಗಿಯೋ, ನಿರೂಪಕನಾಗಿಯೋ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಅಪರೂಪ. ಅವರ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳ ನಂತರ ನಮಗೆ ನಾವೇ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆನೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಸರಳವಾದ ಪದಗಳು. ನಮಗೆ ತಿಳಿದ, ನಾವು ನೋಡಿದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಶೈಲಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ನಮಗೆ ತುಂಬ ಸಾಧಾರಣ ಎನ್ನಿಸುವಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ರಚಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅದರ ಮಹತ್ವದ ಗುಣ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಾರರರ ಕಥೆಗಳು ತುಂಬ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಇದನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗದೆ ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬದುಕಿನ ಅಂಶಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳಾದರೂ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕೆಲವೇ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಒಬ್ಬರು.

ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲಾರೆ. ಕಥೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಅನಿಸಿಕೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ. ತಮಿಳ್ ಸೆಲ್ವಿ

ಪರಿವಿಡಿ

ಮುನ್ನುಡಿ	v
ಶುಭಾಕಾಂಕ್ಷೆ	vi
ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆ	vii
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ	ix
ಒಳ ಹೊಗುವ ಮುನ್ನ ಎರಡು ನಿಮಿಷ..	xiii
ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರನ್ ಕಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸುತ್ತು..	xvii
ಅಶೋಕ ಮಿತ್ರನ್ ಕಥೆಗಳು	೧-೨೨೫
೧. ಅಮ್ಮನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ	೩-೧೨
೨. ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳು	೧೩-೨೧
೩. ರಂಗೋಲಿ	೨೨-೩೨
೪. ಐನೂರು ಕಪ್-ಸಾರ್‌ಗಳು	೩೩-೪೨
೫. ದೃಶ್ಯ	೪೩-೫೬
೬. ಹುಲಿ ವೇಷದ ಕಲಾವಿದ	೫೭-೬೪
೭. ನರ್ತನದ ನಂತರ...	೬೫-೭೦
೮. ಯುಗಧರ್ಮ	೭೧-೭೭
೯. ಬೆರಳು	೭೮-೮೪
೧೦. ಬೆಳಗಾವುವುದರೊಳಗೆ	೮೫-೯೧
೧೧. ಪ್ರಯಾಣ	೯೨-೧೦೨
೧೨. ಬೆಕ್ಕು	೧೦೩-೧೦೫
೧೩. ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಕು	೧೦೬-೧೧೦
೧೪. ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ	೧೧೧-೧೧೬
೧೫. ಈಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲ	೧೧೭-೧೨೪
೧೬. ಪಾತಾಳ	೧೨೫-೧೨೭
೧೭. ಸಹಿ	೧೨೮-೧೩೬
೧೮. ಸೇವೆ	೧೩೭-೧೪೨
೧೯. ನವಿಲು ಗರಿ	೧೪೩-೧೪೯
೨೦. ನಗು	೧೫೦-೧೫೬
೨೧. ಇಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಬೇಕು	೧೫೭-೧೬೬
೨೨. ಗಡಿಯಾರ	೧೬೭-೧೭೨
೨೩. ಈ ವರ್ಷವೂ...	೧೭೩-೧೭೬

೨೪. ಒಂದು ತಲೆಮಾರು ಮುಗಿಯಿತು	೧೭೭-೧೮೩
೨೫. ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಬೆಳಗಿನ ಪೋ	೧೮೪-೧೯೦
೨೬. ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಾಗ...	೧೯೧-೧೯೬
೨೭. ರಹಸ್ಯಗಳು	೧೯೭-೨೦೨
೨೮. ಶಿವಗಾಮಿಯ ಮರಣ	೨೦೩-೨೦೭
೨೯. ಸಿಲ್ವಿಯಾ	೨೦೮-೨೧೪
೩೦. ಗಾಂಧಿ	೨೧೫-೨೨೫

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆ - ೪೯
ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ - ೪೮

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಅಶೋಕಮಿತ್ರನ್ ಕಥೆಗಳು

೧ ಅಮ್ಮನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ

ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿ ಕಲಸುತ್ತಿದ್ದ ರಘುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಅವನ ಅಮ್ಮ,
'ಏನೋ... ಇವತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಬರಿಯಾ?' ಎಂದಳು.

'ನನ್ನಿಂದಾಗಲ್ಲ ಹೋಗು...' ಎಂದ ರಘು.

'ಹರಿದ ಸೊಂಡೆಕಾಯಿ ಎರಡು ಇಡ್ಲಾ...?'

'ಏನೂ ಬೇಡ ಹೋಗು...' ಹಾಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವನ ತಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಅನ್ನದ
ಅಗುಳುಗಳು ಕೆಳಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದವು.

ಹೊರಗಿನ ವರಾಂಡದ ಹೊಸಿಲ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಇತ್ತು. ರಘು
ಅದನ್ನು ಸುಲಿದು ತಿಂದ ನಂತರ ಬೂಟನ್ನು ಕುಚ್ಚಿಹಾಕಿಹೋದಳು. ಅಮ್ಮ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು.
ರಘು, 'ಏನ್ ವಿಶೇಷ ಇವತ್ತು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

'ಏನೂ ಇಲ್ಲ... ರಾಜ್ಯಮಾರೀಲಿ ಓಡುತ್ತಾ ಇರೋ ಸಿನಿಮಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಂತೆ. "ಆರು
ಗಂಟೆ ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ್ವಾ" ಅಂತ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಮಾಮಿ ಕೇಳಿದ್ದು...'

ರಘು ಮೌನವಾಗಿದ್ದ.

'ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸ್ಕೂಲ್ನಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ರಿಹರ್ಸಲ್ ಇದ್ದಂತೆ. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ವೈ.ಎಂ.ಸಿ.ಎ.ನ
ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡೋಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಆಗ್ಗಿಡುತೆ...'

'ಹೂಂ...'

'ಮನೆಗೆ ಬೇಗ ಹಾಕೊಂಡು ಹೋಗೋಕ್ಕಾಗಲ್ವಲ್ಲ...?'

ಅವಳು ಆಗ, 'ಬೇಗ ಬಂದ್ಬಿಡು' ಅಂತೇನಾದ್ರೂ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಅವನು ಕೂಡಲೇ ಖಂಡಿತ
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ.

ರಘು ಕೇಳಿದ : 'ಯಾವ ಸಿನಿಮಾ?'

ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು.

'ಓಹೋ...!'

'ನೀನು ನೋಡ್ಬಿಟ್ಟೆ...?'

ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು.

‘ಆ ಸಿನಿಮಾನ ದೊಡ್ಡಾಗಿ ನೀನೇನೂ ನೋಡ್ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ..’

‘ನೀನು ನೋಡ್ಬೇಕೇನೋ...?’

‘ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಬಡ್ಡೋಬೇಕು... ಅದನ್ನು ನೀನೇನೂ ನೋಡ್ಬೇಕಾದ
ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ’

ಅವನು ಬಾಗಿಲು ದಾಟುವಾಗ ಅಮ್ಮ ಗೊಣಗಿದ್ದು ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ಮಾಂಬಳಂ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಿಂದ ೯.೨೨ಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಟ್ರೈನ್‌ಗೋಸ್ಕರ ಇನ್ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರಘು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ೯.೨೨ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಟ್ರೈನ್ ಬಂತು. ಅವನು ಬೀಚ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಆಫೀಸ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಾಗ ಗಂಟೆ ಹತ್ತಾಗಿತ್ತು.

ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದ ಕೂಡಲೇ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಒಂದು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದ ವಿರಾಮಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ರಘು ಪಕ್ಕದ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಟೇಲಿನೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯೂ ಇದ್ದ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹಡುಗೆ ಒಳಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಾಫಿ ತಂದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ.

ದಿಡೀರನೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕೇಳಿದ : ‘ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗೋಣವಾ?’

ರಘು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟ : ‘ಮಧ್ಯಾಹ್ನನಾ...?’

‘ಹೂಂ... ಇವತ್ತು ಶನಿವಾರ ಅಲ್ಲವಾ?’

‘ಹೌದು, ಇವತ್ತು ಶನಿವಾರ!’

ಆದರೆ ಯಾಕೋ ಅವನಿಗೆ ಅಂದು ಶುಕ್ರವಾರ ಅಂತಲೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಹೇಳಿದ :

‘ತಿಂಗಳ ಕೊನೆ ಈಗ ಹೇಗೆ ಹೋಗೋದು...?’

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯ ಒಂದು ನೋಟು ಹೊರತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದ.

‘ಇದನ್ನು ನೋಡು... ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದೂಡ್ಲೆ ರಾಫ್‌ವಾಕಾರಿನ ಹಿಡ್ಡೆ..’

‘ನನ್ನಿಂದಾಗೋಲ್ಲ ಕೇವಲ, ನಮ್ಮಷ್ಟು ಇವತ್ತು ಬೇಗ ಬರೋಕೆ ಹೇಳಿದಾಳೆ..’

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಫಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವಾಗ, ‘ನನಗೂ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟುಕೊಡೋ... ನೋಟನ್ನು ಈಗಲೇ ಮುರಿಯೋದು ಬೇಡ ಅನ್ನಿಸಿದೆ..’ ಎಂದ.

ರಘು ಜೇಬಿನೊಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿ, ಒಂದು ನಾಲ್ಕನೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದು ಎರಡನೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಹೋಟೆಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮುಂದಿಟ್ಟ ವಾರ್ಷ್ ನೀಡಿದ ಆರು ನಯಾ ಪೈಸೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜೇಬಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ. ಕಛೇರಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅವತ್ತು ಶನಿವಾರವಾಗಿದ್ದುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯ್ತು. 'ಪಾಪ ! ಅಮ್ಮ ಕೂಡ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಬರ್ಲಿ ಬಿಡು, ಬನಂತೆ...' ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಕ್ಷೇರಿ ಮುಗಿಯಿತು. ರಘು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಚಿನ್ನೈ ವರ್ತಕರ ಲೋಕವೇ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಮೋಟಾರ್‌ಗಳು, ಲಾರಿಗಳು, ತಳ್ಳುವ ಗಾಡಿಗಳು... ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ರಘು-ಆಮದು ವ್ಯಾಪಾರದ ಏಜೆಂಟರು, ಬ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳು, ಬ್ಯೋಕರ್‌ಗಳು, ಬಂದರು ಉದ್ಯಮಿಗಳು, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತಳ್ಳು ಗಾಡಿಯವರು, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿಗಳು... ರಘುವಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ 'ಜೀವ'ವಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬೆವರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಸುರಿಯುವ ಹಾಗೆ ದುಡಿಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಹಸಿ ಬೆವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆಲವರು ಕೆಲವು ಆಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಲವು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ರಘುವಿಗೆ ಹಸಿವಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಘುವಿನ ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಧಾರಾಳ ವನಸ್ಸಿನವನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಮ್ಯಾಟ್ರಿ ಷೋಗೆ ಸಮಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ರಘುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆ-ವನಸ್ಸುಗಳೆರಡೂ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಚೈನಾ ಬಜಾರ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ. ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ವನೆ ತಲುಪಿದರೆ ಸಾಕು. ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚು ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆಯಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಟೆಂಟ್ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಹಾದಿ ಮಾತ್ರ.

ರಘು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತ. ಅವನಿಗೆ ಆ ಜಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಹಳೆಯ ಕುಟ್ಟಗಳ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ಬಳಿದಿದ್ದರೂ, ಒಳಗೆ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿರುವ ತೊಲೆಗಳು ತಾವು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಕುಟ್ಟವನ್ನು ಹೊರಬಿಟ್ಟವು ಎಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡುವಂತಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಕುಟ್ಟಗಳು ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಹಿಡಿಸಿದ್ದವು. ನಡುನಡುವೆ ಹುಲ್ಲುಹಾಸುಗಳು, ಕೆಲವು ಮರಗಳು. ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕ್ಲಿಪ್ ಸ್ಟೈಲ್ ಮೈದಾನ ಅದರಾಚೆ ಫಳಕಳ ಹೊಳೆಯುವ ಒಂದು ರಸ್ತೆ ಅದಕ್ಕೂ ಚೈನಾ ಬಜಾರ್ ರಸ್ತೆಗೂ ನೂರು ಗಜಗಳ ಅಂತರವೂ ಇರಲಾರದು. ಆದರೂ ಅವೆರಡರ ನಡುವೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ! ಚೈನಾ ಬಜಾರ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಗಿಜಿಗುಡುವ ಜನಸಂದಣಿ, ವಾಹನಗಳ ಓಡಾಟ, ಶಬ್ದ, ಕರ್ಕಶ ಶಬ್ದ. ಈ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಕಾರು ವೇಗವಾಗಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತದಷ್ಟೆ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏಳೆಂಟು ಟಿಫನ್ ಕ್ಯಾರಿಯರ್‌ಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು

ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಶ್ಯಬ್ದ, ನೆಮ್ಮದಿ, ಆನಂದ... ರಘುವಿಗೆ ಆ ಜಾಗ ಈ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಹೊರಗಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಪುನಃ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಹೊರಗೋಡೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಈಗ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕೂಡಲೇ ಮೈ ಚದುರಕೊಂಡಿತು. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ ಬಿಸಿಲಿನ ಮಹತ್ವ ಅದೂ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ

ಎದುರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣವೊಂದರ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಗಡಿಯಾರ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ತೋರಿಸಿತು. ರಘುವಿಗೆ ಜಾರ್ಜ್ ಟೌನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಈ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಅರ್ಧ ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಗ. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಅವನ ದಿನವೂ ನೋಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಅದೇಕೋ ಆ ಕಟ್ಟಡ ಅಲ್ಲಿ ದಿಡೀರನೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವನ ಕೈಗಡಿಯಾರಕ್ಕೂ ಆ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೂ ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ರಘು ಬೀಚ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ

ಸಂಜೆ ಆರಂಭವಾದುದರ ದ್ರೋತಕವಾಗಿ ನೆರಳುಗಳು ಉದ್ದವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡುವವರು, 'ಯಾವುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ನಾಲ್ಕುಣ್ಣೆ ಎರಡಾಣೆ' ಎಂದು ಕೂಗುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಅಂದು ಶನಿವಾರದ ಸಂತೆ ಬೇರೆ ಹೇರಳವಾದ ಜೋಡಿಗಳು. ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ರಘುವಿಗೆ ಆಂಗ್ಲೋ-ಇಂಡಿಯನ್ನರು, ಭಾರತೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತರು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದರು. ಅದು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ವಾರ ಬೇರೆ. ಹಿಂದೂಗಳು ರಾಮ ಜನ್ಮದಿನ, ಸಾಯಿಬಾಬಾ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ... ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಅನೇಕರ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರೈಸ್ತರು ಯೇಸು ಕ್ರಿಸ್ತನೊಬ್ಬನ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಒಂದು ದಿನದ ಅವರ ಆಚರಣೆಯ ವೈಭವ ಉಳಿದ ಧರ್ಮದವರ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ರಘುವಿಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಮೇಲೆ ಅಸೂಯೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಸ್ಟೇಷನ್‌ನೊಳಗೆ ನುಸಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆನೊಬ್ಬ ರಘುವನ್ನು ಟಿಕೆಟ್ ಕೇಳಿದ. ರಘು ಮಾತನಾಡದೆ ತನ್ನ ಸೀಟ್ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದ. ಅವನು ಮೂರು ಮರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಬೀಚ್ ಸ್ಟೇಷನ್-ಮಾಂಬಳಂಗಿ ಸೀಟ್ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮರೆಯದೆ ನಿಕ್ಕರ್ ಚೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ರೈಲ್ವೆ ಟಿಕೆಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಮಾತ್ರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ. ಸದ್ಯ ರಘು ಅಂದು ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎರಡು ಫ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ರೈಲುಗಾಡಿಗಳು ನಿಂತಿದ್ದವು. ತುಂಬ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಆವರಿಸಿತ್ತು ಆದರೆ ವಿದ್ಯುತ್ ರೈಲುಗಳು ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಶ್ರುತಿ ಹಾಕಿದಂತೆ

ರಿಂಗಣ ನಾದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವು ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗಲಷ್ಟೇ ಇವಕ್ಕೂ ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ರಘು ಮೂರನೇ ದರ್ಜೆಯ ಭೋಗಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ರಘುವನ್ನು ಆ ಭೋಗಿಗೆ ಎಳೆದು ತಂದದ್ದು ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಒಂದು ಹಸಿರು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗು. ಗಾಡಿಯೊಳಗೆ ಹತ್ತಿದ ನಂತರವಷ್ಟೇ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು, ಅದು ಸೀರೆಯಲ್ಲ; ಉತ್ತರ ಭಾರತದವರು ತೊಡುವ ಸೆಲ್ವಾರ್‌ಕಮೀಚ್‌ನ ಮೇಲ್ವಸ್ತ್ರ ಎಂದು. ಒಳಗೆ ಒಂದು ಪಂಚಾಬಿ ಕುಟುಂಬ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ, ಒಂದು ಮಗು - ಇಷ್ಟೇ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರು ನಡು ವಯಸ್ಸನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗು ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಕೂಡ ತುಂಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ನಡೆಯಲೂ ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು. ರಘು ಆ ಮಗುವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅದೂ ಅವನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಿತು. ಅದರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಯಾವುದೋ ಅರ್ಥವಾಗದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗುವಿಗೆ ಅವರ ಮಾತು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಮಯ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಗಾಡಿಯೊಳಗೆ ಜನಸಂದಣಿ ಹೆಚ್ಚಿತೊಡಗಿತು. ರಘು ತನ್ನ ಕೈಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ನಿಂತು ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ಎರಡಕ್ಕೂ ನಾಲ್ಕು ನಿಮಿಷಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಎರಡು ಗಡಿಯಾರಗಳೂ ಒಂದೇ ಸಮಯವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರವೇನೋ? ಈಗ ಸಮಯ ಎಷ್ಟೆಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ರಘು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಈಗ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಅಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ನೋಡಲು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಚುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಬೀಡಿ ಸೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೆನ್ನೆಗಳು ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಮುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಅವರು ಏಕೆ ಬೀಡಿ ಸೇಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ರಘುವಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಪಾಪ! ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬೀಡಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ಅವರಿಗೆ ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪುವುದೋ ಏನೋ, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಅವನ ತಂದೆ ಸಹ ಆ ಕಡೆಯ ದಿನ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಎರಡು ತುಂಡು ಕೂದಲೆಳೆಯಷ್ಟು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪಾಪ! ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಸವಿಯದೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ರಘುವಿಗೆ ಎಲ್ಲೋ ಏನೋ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ರೈಲು ಹೊರಡಲು ಕಾಲು ಗಂಟೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಂದೂ ಕಾದದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇರೆ ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಗಾಡಿ ಹೊರಟರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ನಿಮಿಷಗಳೊಳಗಾಗಿ ಮಾಂಬಳಂಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪಲು

ಐದು ನಿಮಿಷಗಳ ಹಾದಿಯಷ್ಟೇ. ಮನೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದು ಕೇವಲ ಆ ಅರ್ಧಗಂಟಿ ಮಾತ್ರ ಆದರೆ ಇಂದೇಕೋ ರೈಲುಗಾಡಿ ಹೊರಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏನು ಕಾರಣವಿರಬಹುದು...? ಯಾವಾಗ ಹೊರಡುತ್ತೋ...?

ಯಾರ ಹತ್ತಿರವಾದರೂ ಏನನ್ನಾದರೂ ವಿಚಾರಿಸುವುದೆಂದರೆ ರಘುವಿಗೆ ಬೇವಿನ ಕಾಯಿ ಕುಚ್ಚಿದಂತೆ. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ಮಾರ್ಸ್ಟ್, ಟಿಕೇಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್... ಮುಂತಾದವರ ಬಳಿ ನಾನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ರಘು ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಸಮೀಪ ಹೋದ. ಒಂದು ಗಾಡಿ ಹಳೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದೆ ಯಂತೆ! ಬೀಚ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ರೈಲಿನ ಸಂಚಾರ ಇನ್ನು ಹಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬರು ಕೇಳಿದರು : 'ಯಾಕೆ ಸಾರ್, ಡಬಲ್ ಟೈನ್ ಇದ್ದಲ್ಲಾ. ಅದ್ದಲ್ಲಿ ಬಿಡ್ಡೋದಲ್ಲಾ ?'

ಆ ರೈಲ್ವೆ ನೌಕರನಿಗೆ ಐದು ನಿಮಿಷಗಳೊಳಗೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಸಾವಿರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದಿಂದ. 'ಡಬಲ್ ಟೈನ್ ಅಂದ್ರೆ ಏನು ಅಂತ ಗೊತ್ತಾ ನಿನ್ನೆ? ಒಂದಕ್ಕೂ ಎತ್ತೊಂದಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಅರ್ಧ ಮೈಲು ಅಂತರ ಇದ್ದಾ? ಒಂದು ದಾರೀಲಿ ಟೈನ್‌ನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಟೈನ್‌ಗೆ ತಾನೇ ಅಡ್ಡಹಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳೋದು...' ಎಂದ.

ತುಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು, 'ಎಳಂಬೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಟೈನ್‌ಗಳಿವೆ...' ಎಂದರು.

ರಘು ಬೇಗನೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಂದ. ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮನೆ ತಲುಪಲು ತುಂಬ ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಬೇರೇನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಚಿಲ್ಲರೆಗಾಗಿ ಚೀಬಿನೊಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ. ಅದರೊಳಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆರು ನಯಾಪೈಸೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದವು!

ರಘು ನಿಂತು ಎಲ್ಲ ಚೀಬುಗಳನ್ನೂ ತಡಕಾಡಿದ. ಆ ಆರು ನಯಾಪೈಸೆಗಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊಟೇಲಿನವನು ಕೊಟ್ಟ ಬಾಕಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಣ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಲಮಾರಿನಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದು ಚೀಬಿನೊಳಗೆ ಹಾಕುವಾಗ ತುಂಬ ಇದ್ದಂತೆ ಇತ್ತು! ನಾನು ಕೇವಲ ಆರು ಆಣೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆನೇ? ಛೇ! ಛೇ! ಎಂಥ ಮೂರ್ಖನ!

ರಘು ಬಿರಬಿರನೆ ತನ್ನ ಕಛೇರಿಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಬಹುಶಃ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯಾರಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಇಲ್ಲ... ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ... ಹೊರಗಿದ್ದ ಕುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗ ಜಡಿಯಲಾಗಿತ್ತು. ಕಾವಲುಗಾರನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಬಹುದು.

ರಘುವಿಗೆ ತುಂಬ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಯಾವತ್ತೂ ಏನೂ ಕೇಳದ ಅಮ್ಮ ಇಂದು

ಅವನನ್ನು ಬೇಗ ಬರುವಂತೆ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಯಾವುದೋ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಆಸೆ. ಅದನ್ನು ಕೂಡ ನೆರವೇರಿಸಲು ತನ್ನಿಂದ ಆಗಲಾರದಂತಿದೆಯಲ್ಲ.

ಆ ಬೀದಿಯ ಎಲ್ಲ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೂ ಬೀಗ ಹಾಕಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ರಘುವಿನ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಬಂಧುಗಳು ಹೀಗೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಮಾಂಬಳನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರ ಪರಿಚಯವೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರ ಜೊತೆ ಸಹ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು ಪರಿಚಯವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ದಾಮೋದರನ ಮನೆಗೆ ಎರಡು ಸಲ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವನ ಮನೆ ಇದ್ದುದು ಪುರಸವಾಕ್ಕುನಲ್ಲಿ. ಪುರಸವಾಕ್ಕುನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರಿಂದ ಏನು ತಾನೇ ಉಪಯೋಗ? ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಮನೆಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅಂದು, ತನ್ನ ಮೇಜಿನ ಕೀಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮರೆತು ಬಂದಿದ್ದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ರಘುವಿನ ಕೀಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಜೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅದನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟು ಮರುದಿನ ಅವನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಜ್ವರ. ಅದರಿಂದ ರಘು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಚಾಪೆ ಅಂಗಡಿಯ ಪಕ್ಕದ ಯಾವುದೋ ಎರಡು ಮೂರು ಸಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ವಾಸಿಸುವ ಗಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ನಾಲ್ಕನೆ ಕೆಳಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿತ್ತು. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹಣವೂ ಇತ್ತು. ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯಾರ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು? ಪಾಪ, ಅಮ್ಮ! ಅವನಿಗೆ ಸೊಂಡೆಕಾಯಿ ಸಂಡಿಗೆ ಎಂದರೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ ಎಂದು ದಿನವೂ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಸಂಡಿಗೆಯನ್ನಾದರೂ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಸೌಟಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಅವನಿಗಂದೇ ಆಸೆಯಿಂದ ಸೊಂಡೆಕಾಯಿ ಸಂಡಿಗೆ ಹರಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವನೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಓಡುವ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ, ರಘು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಗಲ್ಲಿಗಳೂ ಒಂದೇ ತರಹ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಒಂದು ಚಮರ ಅಂಗುಲದೊಳಗೆ ಹೆಚ್ಚೂ ಕಡಿಮೆ ಸಾವಿರ ಜನ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಹೇಗೆ, ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ವಿಚಾರಿಸುವುದು?

ಗಂಟೆ ಐದೂ ಕಾಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಪಾಪ, ಅಮ್ಮ ನನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ಆಸೆ ಪಟ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲೂ ನನ್ನಿಂದ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹೊಸಿಲ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದಂತೆ. ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಕೆರೆ!

ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ವಠಾರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿವೆ. ಐವತ್ತು ಜನ ಹಿರಿಯರು, ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಆ ವಠಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ತಡವರಿಸಿಕೊಂಡು ರಘು ವಾರದ ಒಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಕಡೆಯದಾಗಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ವಾಸಿಸುವ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಒಬ್ಬಳು ಬುಟ್ಟಿಯವಳ ಬಳಿ ತರಕಾರಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಘುವಿಗೆ ಅವಳು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಎಂದು ಗೊತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿತ್ತು ಆದರೆ ಆ ವಾರದಲ್ಲಿರುವ ಬೇರಾರನ್ನೂ ಅವನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬದನೆಕಾಯಿ ಇತ್ತು ಅಷ್ಟೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾತಿಯದ್ದೇನಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಯಿರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ಎಂತಹ ಬದನೆಕಾಯಿಯಾದರೂ ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ, ರುಚಿಯಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

‘ಮಿಸ್ಟರ್ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಮನೆಲಿದಾರಾ...?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ರಘು.

‘ಇಲ್ಲವಲ್ಲ...!’ ಎಂದಳು ಅವಳು. ನುತು ತಾನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಬದನೆಕಾಯಿಯಿದ್ದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇಟ್ಟು, ತರಕಾರಿಯವಳಿಗೆ ಹಣ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು.

ರಘು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ : ‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದಾರೆ...?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ...!’

ಬುಟ್ಟಿಯವಳು ಬಾಕಿ ಚಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಒಂದು ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅದು ಅವಳ ಕೈ ಜಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು ಅದು ನಾಲ್ಕಣೆ ನಾಣ್ಯ !

‘ಯಾವಾಗ ಬರಬಹುದಂತ ಗೊತ್ತಾ...?’

‘ಹೇಳ್ವಿಷ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲಲ್ಲ...!’

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇ ಆಕೆ ಬಗ್ಗಿ ನಾಲ್ಕಣೆ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.

ಬುಟ್ಟಿಯವಳು ರಘುವಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ರಘು ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿ ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ಅವನೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಎತ್ತಿಟ್ಟು

‘ನೀವ್ಯಾರು ? ಅವ್ರ ಬಂದ್ಯೇಲೆ ಯಾರು ಬಂದಿದ್ರಂತ ಹೇಳ್ವಿಕ...?’ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ -ಅವನು ಏನನ್ನೂ ಕೇಳದೆಯೇ - ಸ್ವತಃ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಳು.

ರಘು, ‘ಏನೂ ಇಲ್ಲ ರಘು ಬಂದಿದ್ದು ಅಂತ ಹೇಳಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರ ಬಂದ ಯಾರು ಬಂದರೂ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ತುಂಬ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆಂದು ಅವನು ಮೇಲೆ

ಅವನು ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಲ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿದೆ. ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವನ ಗೆಳೆಯರು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದರೆ, ಅಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಕೂರಿಸಿ, ಅವರ ಹೆಸರು, ವಯಸ್ಸು, ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯಾ, ಇಲ್ಲವಾ? ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಎಷ್ಟು ಜನ ? ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಯಾವ ಸೌದೆಮಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೌದೆ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ? - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬಂದವರು ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಅಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರವೇ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಆತ್ಮೀಯ ಬಾಂಧವ್ಯವೇರ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಅವರು ರಘುವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳದೆ ಇರುತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಗೂ, ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿಯೇ. ಅಮ್ಮ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೂಗನು ಇರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗಲು ಆಸೆ ಪಟ್ಟರೆ, ಅಂದೇ ಅವನು ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ರೈಲು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಚಿಲ್ಲರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಗೆಳೆಯನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಲೇನೋ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಇತ್ತು. ಮಾಂಬಳಗೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪಲು ಆ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ಅವಳ ಬಳಿ ಹೆಗೆ ಕೇಳುವುದು? ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಏನೆಂದು ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ? ಪಾಪ, ಅಮ್ಮ!

ಇದರ ನಂತರ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೋಗಿ ತಾನೇ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಸಮಯ ಮೀರಿ ಹೋಯಿತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತೆ ಬಂದಾಗ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು ನೆರವಾಗಲೂ ಜನರಿಲ್ಲ. ಈ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತು ಕೋಟಿಯಂತೆ! ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಇರಬಹುದೇ? ಇರಲಾರದು! ಒಂದು ಕೋಟಿ ಕೂಡ ಒಂದು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುವೇ? ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಇರಬಹುದಾ? ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದರೇನು? ಮುಖ ಪರಿಚಯವಿರುವವನು ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಡೆದೇ ಸಾಗಬೇಕು. ಈ ಆರು ನಯಾಪ್ರೆಸೆಗಳಿಂದ ಒಂದು ದಮ್ಮಡಿಯಷ್ಟೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಕೂಡ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾಗದು. ಅದಕ್ಕೆ ಏಳು ನಯಾ ಪ್ರೆಸೆಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ಅಮ್ಮ, ಪಾಪ! ಮೋಸ ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ಆಸೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪಾಪ! ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವಳು. ನಾನು ತುಂಬ ಕಷ್ಟವನು, ಕೂರಿ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಬಹುದು, ಆದರೆ ಅವಳು ನೋಡುವಂತಿಲ್ಲ: 'ಆ ಸಿನಿಮಾನು ನೀನೇನೂ ದೊಡ್ಡಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ...'

ಅವಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ನಿಕೃಷ್ಟಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೇನು? ಇಂದು ಅವಳು ಬಾಯ್ತೆರೆದು ನನ್ನನ್ನು ಬೈದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ...

ರಘು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವಾಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕತ್ತಲಾವರಿಸಿತ್ತು. ಅದು ಅವನು ದಿನವೂ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸಮಯ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದ: 'ನೀನು ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲವಾ ಅಮ್ಮಾ?'

ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅರ್ಥವಿರುವುದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ.

‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋದು...?’ ಅವಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏನೂ ಹೇಳಲು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ರಘುವಿಗೆ ಕೈ-ಕಾಲು-ಹತ್ತಿಗೆ-ಎದೆ-ತಲೆ... ಎಲ್ಲಾ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದವು.

‘ಇಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ... ನಾನು ಬೇಗ ಬರಬೇಕು ಅಂತಾನೇ ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಇವತ್ತು ರೈಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಸ್ಸಿಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ..’ ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವನ ತುಟಿಗಳು ಚಲಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ. ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರೆಗೆ ಅಮ್ಮನ ಆಸೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾ? ಅವನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಅವಳು ನಂಬುತ್ತಾಳಾ?

ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಯಿಂದ ರಘು ಹೊರಬಂದ. ಅಮ್ಮ, ‘ಪ್ಲಾನ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಟೀ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ ಕುಡಿ’ ಎಂದಳು.

(೧೯೫೫)

೨ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳು

‘ಸ್ವೆಯಿನ್ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಾರರೊಬ್ಬರ ಕಥೆಯೊಂದು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಲೇಖಕನ ಹೆಸರು ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಕಥೆಯ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಕಥೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವೆಯಿನ್ ದೇಶದ ಒಬ್ಬ ನಾಟಕ ಕರ್ತೃ... ಹಲವು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೀರ್ತಿ ಗಳಿಸಿದವನು. ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯ... ಕಡೆಯ ಅಂಕ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾಂಕೋ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಲಿದ್ದಾರೆ... ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಆ ನಾಟಕಕಾರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚಿಂತನೆಗಳೂ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೬.೩೦ಕ್ಕೆ ಫ್ರಾಂಕೋ ಸೈನಿಕರು ಅವನನ್ನು ಗೋಡೆಯ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ‘ಸುಡಿ’ ಎಂದು ಅವರ ನಾಯಕ ಆ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಅವರು ಆ ನಾಟಕಕಾರರನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಲು ಇನ್ನು ಕೇವಲ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇವೆ. ಆ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನಾಟಕಕಾರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ನಾಟಕದ ಒಂದೊಂದು ಸಾಲುಗಳೂ ಕೂಡ ಸರಿದು ಹೋಗಿ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ, ರಂಗಪ್ರಯೋಗ ಕೂಡ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ಈ ಕಲ್ಪನೆ ಅವನನ್ನೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮರಣ ದಂಡನೆ ರದ್ದಾಗಿ ಹೋಯಿತೇ ! ಹೇಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯ ವಾಯಿತು... ! ಸರಿಯಾಗಿ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಗುಂಡುಗಳಿಂದ ತೂತುತೂತಾದ ಆ ನಾಟಕಕಾರನ ದೇಹ ಕೆಳಗುರುಳಿತು’

ಆ ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಅವನಿಂದ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿಯವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಏನನ್ನೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡರೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಮರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಈಗಲೂ ಹಳೆಯ ಕಾಗದದಲ್ಲೇ ಸುತ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ನಾನು ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಕೊಂಡದ್ದು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು.

ಅವನು ಆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಹೋದ. 'ಈ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಹರಿದಿರುವ ಪುಸ್ತಕ ಯಾವು ? ಅದು ಇದ್ದಾ' ಎಂದು.

'ಇಲ್ಲೋಡಿ, ಎಲ್ಲಾ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿರುವ ವೇಸ್ಟ್ ಕಾಗದಗಳು. ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವೂ ಇಲ್ಲ'

ಮಕ್ಕಳ ನೋಟು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಾಳೆಗಳು, ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿನಂತಿ ಪತ್ರಗಳ ಕಂತೆಗಳು, ಯಾವುದೋ ನಾಟಕದ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳು... ನಡುವೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಈ ಹಾಳೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಈ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ತೂಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಒಂದು ಹಾಳೆ ಅವರ ಬಳಿ ಹೇಗೋ ಬಂದು ಸೇರಿರಬೇಕು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಹುರಿದ ಕಡಲೆಬೀಜ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ತಿನ್ನುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿರುವವರು ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕೊಡುವ ಕಾಗದವನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೇನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಮುದುರಿ ಎಸೆದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದ ಒಂದು ಹಸು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಊರೊಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಹಸುಗಳು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅವನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಓದಿದ. ಅದು ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಹಳೆಯದಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದವರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೊಗಸಾಗಿಯೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ! ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತೆಯಿಂದಲೇ ಮೂಲ ಕಥೆಯ ಪರಿವಾಣಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು, ಇದರ ಹೆಸರೇನೆಂದು ಮರೆತು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ?

ಅವನಿಗೆ ಏನೇನೋ ವಿಷಯಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಲ ಮರೆತು ಹೋಗಿವೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಅವನು ಓದಿದ ಕವನಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಗೆಳೆಯರ ಹೆಸರುಗಳು, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರ ಹೆಸರುಗಳು.... ಹೆಸರು ಮರೆತರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖಗಳೂ ಕೂಡ ಮರೆತು ಹೋಗಿವೆ. ಅವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದವರ ಮುಖಗಳು ಕೂಡ ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲ ಮರೆತು ಹೋಗಿವೆ. ಈ ಮುಖಗಳು ಮರೆತು ಹೋಗುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ವೇದನೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರ ಮುಖಗಳು ಮರೆತು ಹೋದರೆ ಎಷ್ಟು ನೋವಾಗಬಹುದು. ವೇದನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯೂ ಸೇರಿ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದವನನ್ನೂ ವೇದನೆ ಕೊಂಡು ತಿಂದಿರಬೇಕು.

ಕೀಗೊಂಚಲು, ಚಿಲ್ಲರೆ, ಕೊಡೆ, ಲೇಖನಿ...ಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟ ಜಾಗ ಕೂಡ ಮರೆತು

ಹೋದರೆ ಅದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಹೀಗೆ ದಿನವೂ ಏನನ್ನಾದರೂ ಮರೆತು ಹೋಗಿ, ಮತ್ತೆ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಮರೆತು ಹೋದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ... ?

ತನ್ನ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮನ ಮುಖಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಅವುಗಳನ್ನು ಎಂತಹ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನವಳಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು... ಅವುಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಹೋಗುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೋ ಓದಿದ ಕಥೆಯ ಹೆಸರೂ, ಓದಿದವರ ಹೆಸರೂ ಮರೆತು ಹೋಗುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು ?

ಅವನು ಆ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಿದ. ಕಥೆಯ ಆ ಭಾಗದೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಲೇಖಕಿಗೆ ಯಾರೋ ಬರೆದ ಪ್ರಕೃತಿಯ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಈ ಲೇಖಕರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೋ ಬೈದು ಬರೆದುದಕ್ಕೆ ಇವರು ಉತ್ತರ... ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ತುಂಡುತುಂಡಾದ ವಿಷಯಗಳು... ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಬಹಳೇ ಎಲ್ಲ ಹಾಳೆಗಳೂ ಹಿಂದಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಳೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೋ ಅಥವಾ ಹೊಸದಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ವಿಷಯಗಳೋ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಆ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವುದೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲ.

ಅವನು ತಾನು ಓದಿ ಮರೆತ ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ...

ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀಮಂತ ಕುಟುಂಬದ ಅಮೇರಿಕನ್ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ತಂದೆಗೆ ಅದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹೇಗೋ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಮದುವೆಯೂ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಆ ಅಯೋಗ್ಯ ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಒಡವೆ, ಹಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ! ಆ ನಂತರ ಆ ಹುಡುಗಿಯಾಗಲೀ, ಅವಳ ತಂದೆಯಾಗಲೀ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಕೂಡ ಅವಳ ಅಪ್ಪನೇ ಮೇಲೆಗೆ ಹೇಗೋ ನಡೆದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆ ಹುಡುಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾರೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ತರುವುದು, ಹಾಲು, ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಯ ಲೆಕ್ಕನೋಡಿ ಹಣ ನೀಡುವುದು... ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಬ್ಬ ಕೆಲಸಗಾರನ ಮೂಲಕ ಹೇಗೋ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯೂ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಊರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಮನೆಯ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಂಚ. ಅದರ ಮೇಲೆ

ಒಂದು ಕಡೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಡುವೆಯ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಕಳಚಿದಿರುವ ಮಡುವೆಯ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಿನ ಒಣಗಿ ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ ಶರೀರ ! ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಗಂಡನೇ ಹೌದು ! ಆ ಶರೀರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ದಿನವೂ ಯಾರೋ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರ ಗುರುತೂ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ತಲೆದಿಂಬನ ಮೇಲೆ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ತಲೆಗೂದಲು...!

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಅವನು ಭ್ರಮೆ ಹಿಡಿದವನ ಹಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು-ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಒಂದು ಎಲುಬುಗೂಡಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಎಲುಬುಗೂಡು ಅವಳನ್ನು ಮಡುವೆಯಾದವನದು. ಅವನು ಹೇಗೆ ಮಡುವೆಯ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲೇ ವರೂ ಹೊಂದಿದ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಸತ್ತ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಆ ಉಡುಪನ್ನು ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಳು ತೊಡಿಸಿರುವುದೇ ? ದಿನವೂ ಒಂದು ಹೊದ ಪಕ್ಕ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಎಂಥದ್ದಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಬರೆಯಲು ಹೊರಟು ಆ ಕಥೆಗಾರನ ಮನಸ್ಸು ಎಂಥದ್ದಿರಬೇಕು? ಆ ಕಥೆಗಾರನ ಹೆಸರು ಅವನಿಗೆ ಮರೆತು ಹೋಯಿತು. ಆ ಕಥೆಯ ಹೆಸರೂ ಮರೆತು ಹೋಯಿತು. ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ ಎಮಿಲಿ !

ಹೆಸರು ಮರೆತು ಹೋದ ಕಥೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದವರ ಹೆಸರು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಗದದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಥೆಯ ಹೆಸರು, ಅದನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು... ಎಂಬುದನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಡೆ ಪಕ್ಷ ಅದನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನ-ನೀರು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ, ಕಾಗದಗಳೇ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸುವಂತಿವೆ ಅವನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ತಾನು ಓದಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೊದಲು ಓದಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯರ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೀಸೆಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ಸಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಏಟು ತಿಂದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮೀಸೆ ಬರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸ ನಿಂತು ಹೋದದ್ದು. ತುಂಬ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮೀಸೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದ

ಕೇಣ್ಣು ಕಿವಿ, ಮೂಗಿನ ಹಾಗೆ ವೃತ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೀಸೆಯೂ ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಮೀಸೆ ಏಕೆ ಮೂಗಿನ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಚೌಕದಂತಿದ್ದರೆ, ನಟ ಎರಾಲ್ ಬ್ಲಿನ್‌ಗೆ ಮೇಲ್ಕುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಗೆರೆವಂತಿದೆ ಎರಾಲ್ ಬ್ಲಿನ್ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ

ಮೀಸೆ ಕುಲುಕುವಂತೆ ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ನಕ್ಕರೆ ಸಾಕು, ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಶತ್ರುಗಳು ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಡೆಯದಾಗಿ ಎರಾಲ್‌ಜಿನ್‌ನ ಚಿತ್ರ ನೋಡಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬಹುದು ? ಎರಾಲ್‌ಜಿನ್ ಮರಣ ಹೊಂದಿಯೇ ಮುಖಕ್ಕೆ ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು. ಎರಾಲ್‌ಜಿನ್‌ನ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ವಾರದವೀಡಿ ಉಲ್ಲಾಸ ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಪೊರಕೆ ಕಡ್ಡಿ ಕೂಡ ಉಷ್ಣ ಉಷ್ಣ... ಎಂದು ಅತ್ತಿತ ಬೀಸುವ ಬಾಲದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಹಾರಿ ಓಡುವ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಗಳೂ ಕೂಡ ಮಹಡಿ ಮನೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರ ಬಾಲ್ಯನಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರಿಯೂ ಅವಳ ಗೆಳತಿಯೆಂದೂ ನಿಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು...

ಅಯ್ಯೋ, ಏನಾಯಿತು ? ಮನೆ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ದುರ್ನಾತ ಬೀರುತ್ತಿದೆ!

ತಮ್ಮ ಹೊರ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಈಗೇಕೆ ಇಂತಹ ನಗು ಬೇಕಾಗಿದೆ ?

ಅವನು 'ಯಾಕೋ...?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮನ ಬಳಿ ಸಾರಿದ.

'ಇದನ್ನು ನೋಡು...'

ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್‌ನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಜಾಗದತ್ತ ಕೈ ತೋರಿಸಿದ ಅವನ ತಮ್ಮ. ಸೈಕಲ್ ಸೀಟ್ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹೆಣ ತಕ್ಕಡಿಯ ಹಾಗೆ ಅತ್ತಿತ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ. ಹೆಣವನ್ನು ಯಾರೋ ಸೈಕಲ್ ಮೇಲೆ ತಂದಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ! ಬೀಳುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೀಟ್ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು, ನ್ಯಾಯದೇವನ ತಕ್ಕಡಿಯ ಹಾಗೆ! ನ್ಯಾಯ ದೇವರಾ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯ ದೇವತೆಯಾ ? ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಕಣ್ಣು ಕುಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಹೆಣವನ್ನು ಏನು ಮಾಡುವುದು ?

ಅವನ ದೇಹವೆಲ್ಲ ನಡುಗಿತು. ಅವನ ತಮ್ಮ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೀಗೊಂದು ಹೆಣ ಬಂದು ಬಿದ್ದರೆ ಏನೇನು ನಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಹಿರಿಯವನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಬಂದಿರಿಸಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು.

'ಲೋ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಡ್ಡೊಳ್ಳೋ, ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಾದ್ದೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟೇಕು'

'ಯಾಕೆ, ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ರೆ ಆಗೋಲ್ವಾ ?'

ದಿಢೀರನೆ ಮನೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಳ. ತುಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕೊಳ. ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೊಳ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು. ಅವರು ಇದುವರೆಗೂ ವಾಸಿಸಿದ ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಬಾವಿ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ

ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ನೀರನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ನಲ್ಲಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಲಾರದೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗ ಮನೆಯ ಎದುರೇ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾದ ಕೊಳ ಇದೆ. ದಿಡ್ಡಿರೆಂದು ಈ ಮನೆ ಒಂದು ಮಹಡಿಯ ಮನೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ರಥ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಅವನೂ ಅವನ ತಮ್ಮನೂ ಸೇರಿ ಹೊಣವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೀರಿಗೆ ತಳ್ಳಿದರು. ಹೊರಗೆ ಅರೆಬರೆ ಕತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಐದಾದ ಜನರಾದರೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನೋಡಿದ್ದರೆ ?

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಚಿಂತೆ ಏರುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೇಡಿವಣ್ಣನ್ನು ಕುಸುತ್ತಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಸೂರ್ಯ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಏರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಮಂಡೆಯೂ ಬಿಸಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ತಾನಾಗಿಯೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿ ಶರಣಾಗುವುದು ? ಒಂದು ಹೊಣವನ್ನು ನೋಡಿದವನು ಯಾಕೆ ಹೋಗಿ ಶರಣಾಗಬೇಕು ? ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು 'ಹೊಣ ಎಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. 'ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಹೊಣವನ್ನು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು ಅಪರಾಧ' ಎನ್ನುಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ದಂಡೆ ಇದೆಯೋ ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿತ್ತಭಂಗ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು... ಈ ತರ್ಕ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅವನ ತವಕವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ತಾನು ಮನೆಯೊಳಗೇ ಇದ್ದರೆ ಮಂಡೆ ಸಿಡಿದು ಸತ್ತೇ ಹೋಗಬಹುದು ಎನ್ನಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಕೊಳದ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರೂ ಒಬ್ಬ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲೂ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಚೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ಇವರು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿದ್ದ ಹೊಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರು.

'ನೀನು ತಾನೇ ಇದನ್ನು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿದ್ದು... ?'

'ಹೌದು, ನಾನೇ ತಳ್ಳಿದ್ದು ನಾನೇ ತಳ್ಳಿದ್ದು... ಆದರೆ ನಾನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಣ ಹೇಗೆ ಬಂತು ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.'

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಕೇಳಿದರು : 'ನಿನಗೆ ಈ ಹೊಣ ಯಾರದೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ...'

'ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ'

'ಹೊಣವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳು'

'ನಾನು ನೋಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ'

'ಒಂದು ಸಲ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳು' ಆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರನ ಧ್ವನಿ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿತ್ತು.

ಅವನು ಹೊಣದ ಮುಖವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಅದು ಅವನ ತಂದೆ!

'ಅಪ್ಪಾ... ಅಪ್ಪಾ...!'

‘ಏನೋ, ಅಷ್ಟನ್ನೇ ಕೊಂಡು ಈಗ ಅಪ್ಪಾ ಅಪ್ಪಾ.. ಎಂದು ಅಲ್ಲೇಯಾ...?’

‘ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತು ಹೋಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳ್ವೇಕೊಂದ್ರೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳು’

‘ಇದು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಹೊ ಅಲ್ಲ ಅಂತೀಯಾ ?’

‘ನನ್ನ ಅಪ್ಪನೇ, ನನ್ನ ಅಪ್ಪನೇ... ಆದ್ರೆ ಯಾವಾಗ್ಲೋ ಸತ್ತು ಹೋದ ಅಪ್ಪ ನಾನೇ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ’

‘ಸಾಕು, ಬಾರೋ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳ್ತೀಯಾ ?’

ಎಲ್ಲ ಸಿನಿಮಾದ ಹಾಗೆ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು. ಅವನನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಮುಂದೆ ಕರೆತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಂದ ಮಹಾಪಾಪಿಯನ್ನು ನೋಡಲೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟ ಪಡದ ಆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ‘ನಾಕೇನೇ ನೇಣಿಗೆ ಹಾಕಿಬಿಡಿ’ ಎಂದು.

ಇವನೂ ಅಷ್ಟೊಳಗೆ ಸಾಯಲು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟು ‘ಯಾವಾಗ ಬೆಳಗ್ಗೇನಾ ?’ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿದ.

‘ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ’

‘ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೋರಿಕೆ’

‘ಏನು ? ಬಿಡುಗಡೆ, ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ’

‘ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಬೇಡಿಕೆ. ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಐದು ಎರಡಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ನೇಣಿಗೆ ಹಾಕಿ’

‘ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ?’

‘ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ. ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳು ಮಾತ್ರ’

‘ಸರಿ ಸರಿ, ಸರಿಯಾಗಿ ಐದು ಎರಡಕ್ಕೆ ನೇಣು’

ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಗುಂಪು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಳುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ಅಪದ್ಧ ನಾಟಕ ಎನಿಸಿತು. ತನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಳುವವರು ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ ಆ ಎರಡು ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೆರೆಗೆ ನೂಕಿದರೂ ಕೂಡ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಟೇಷನ್ ನಾಟಕಕಾರ, ಆ ಅಮೆರಿಕಾದ ಹುಡುಗಿ ಎಮಿಲಿ - ಇವರನ್ನೇ ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪ್ಪನ ಹೆಣ ಕೂಡ ಆ ಇಬ್ಬರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು ಸೇರಿರಬೇಕು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಕ್ಕರೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಹಾಸ್ಯ ಸ್ವಭಾವವೂ ಇತ್ತು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಸೆರೆಮನೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ಅವನನ್ನು ನೇಣಿಗೆ ಹಾಕುವ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಂದರು. ಅವರು ಎಳೆದುಕೊಂಡು

ಹೋದುದರಿಂದ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋದನೇ ಹೊರತು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಯಿನ್‌ನಲ್ಲೂ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ಕಾಲುಗೆ ಅವನನ್ನು ನೇರಗಂಬದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೇಣು ಹೇಣಿಕೆಯನ್ನೂ ಬಿಗಿದದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅವನ ಕಾಲ ಕೆಳಗಿರುವ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಎಳೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ಅವನು ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ತೂಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಜಾರಿ ಬೀಳುವ ವೇಗಕ್ಕೆ ಕುಣಿಕೆ ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ನರವನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಅದು ಮುರಿದು ಹೋದರೆ ಕೂಡಲೇ ಸಾವು ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಾರಂತೆ.

ಐದು ಗಂಟೆ. ಅವನು ಬದುಕುವುದು ಇನ್ನು ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳು. ಸ್ವೆಯಿನ್. ಸ್ವೆಯಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ಟ್ಯಾನಿಸ್ ಭಾಷೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಇನ್ನೂ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಬರೆಯುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಟಾನಿಸ್ ಭಾಷೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಸ್ಟಾನಿಸ್ ನಾಟಕಕಾರನ ಕಥೆ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ರಚನೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಯಾರು ಬರೆದಿರಬಹುದು... ಫ್ರಾಂಕೋ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾದ ಕಥೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾವಿರದ ಒಂಬತ್ತನೂರ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಮುನ್ನ ನಡೆದ ಕಥೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆಗ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು ?

ಧೈರ್ಯ ಹೊಳೆಯಿತು ! ಆ ನಾಟಕಕಾರ ಸ್ಟಾನಿಸ್‌ನವನಲ್ಲ ಅವನು ಚೆಕ್ ನಾಟಕಕಾರ. ಅವನನ್ನು ಸುಡಲು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದವರು ಫ್ರಾಂಕೋವಿನ ಜನರಲ್ಲ ಜರ್ಮನ್‌ನ ನಾಜಿಗಳು. ಇಂತಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವವನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ - ಅದನ್ನು ಬರೆದವನು ಬೋರ್‌ಹೆಸ್. ಎಂದರೆ, ಜಾರ್ಜ್‌ಲೂಯಿಸ್ ಬೋರ್‌ಹೆಸ್. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವನೇ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ನಾಜಿಗಳು ಆ ನಾಟಕಕಾರನನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಪಡಿಸಿದರೂ, ಚಿತ್ರಧರ್ಮ ಮಾಡಿದರೂ, ನೇಣಿಗೆ ಹಾಕಿದರೂ ಅವರಿಂದ ಮರೆಮಾಚಲು ಅವನ ಬಳಿ ಒಂದು ರಹಸ್ಯವಿತ್ತು. ಅದು ಅವನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾಟಕ. ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಎರಡೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಒಂದು ಸಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೇ ರಂಗಪ್ರಯೋಗ ಕೂಡ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ.. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಅದ್ಭುತ ಎನ್ನಬಹುದು. ಹೌದು, ರಹಸ್ಯವಾದ ಅದ್ಭುತ. ಆ ಕಥೆಯೇ ರಹಸ್ಯ ಅದ್ಭುತ!

ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಮಿಲಿಯ ಕಥೆಯೂ ರಚನೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ತುಂಬ ಹಳೆಯ ಕಥೆ ಎಂದರೆ ಎಡ್ಗರ್ ಆಲೆನ್ ಬರೆದಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ ? ಆದರೆ ಇದು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಥೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಅರ್ಧ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹದೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ವಿಲಿಯಂ

ಫ್ರಾನ್ಸ್ ! ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವನೇ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಇದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯಲು ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇರುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಮೆದುಳು ತುಂಬ ವೇಗವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ತಿಂಗಳಾನುಗಟ್ಟಲೆ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಗೊಂದಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.. ಈಗ ಸಾಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಆ ಕಡಲೆಕಾಯಿಯ ಕಾಗದ. ಅದನ್ನು ಯಾರು ಬರೆದಿರಬಹುದು, ಯಾರು ಇಷ್ಟತ್ತು ಮುವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಮುನ್ನ ಬೋರ್ಹೆಸನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ, ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ? ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಓದುವವರು ನೂರು ಜನರಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು ನೂರು ಜನರಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ತಮಿಳು ಲೇಖಕ ಯಾರಿರಬಹುದು ?

ಓಹ್ ! ಇದೆಂಥ ಮೂರ್ಖತನ ! ಅದು ಹೇಗೆ ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯ ಕೂಡ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯದೇ ಹೋಯಿತು. ನೂರು ಜನರಿಗಾಗಿ ಬರೆದವರು ಕಾ.ನಾ.ಸು! ಆ ಕಾಗದ ಕಾ.ನಾ.ಸು. ಅವರ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಹರಿದದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಕಾ.ನಾ.ಸು. ಅವರನ್ನು ಓದಿದ ನೂರು ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಮರಣ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳು ಅವರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶೀಲಿಸಿರಬೇಕು. ಅವರು ಸೇರಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಕಾಗದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ದೂರ ಎಸೆದಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಬಟಾಣಿ-ಕಡಲೆ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೆ ಮಾರಿರಬೇಕು. ಕಾ.ನಾ.ಸು. ಅವರೂ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಾಯುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೋ ಸತ್ತ ಅವರ ತಂದೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತಂತೆ! ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಯಮದೂತರು ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪು. ಅಪ್ಪ ಬರುತ್ತಾರೆ ! ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಹೇಳುವಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ..

ಯಾವುದೋ ಗಡಿಯಾರ ಹತ್ತು.. ಹನ್ನೆರಡು.. ಇಪ್ಪತ್ತು.. ಎಂದು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಗೋಡೆ ಗಡಿಯಾರ. ಅದು ತನಗಿಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಆ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಾದರೂ ಕೇ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರು ಯಾರೋ ಅದಕ್ಕೆ ಕೇ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಈಗ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ..

ಗಂಟೆಯ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಲಾರದೆ ಅವನು ಮೇಲೆದ್ದು ದೀಪದ ಸ್ವಿಚ್ ಒತ್ತಿದ. ಗಡಿಯಾರ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಮಯ ಐದೂ-ಎರಡು.

೨ ರಂಗೋಲಿ

ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾದ ನಿಂತ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿ ವಿಜಯ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು ನೋಡಿದಳು. ಅವಳ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಟ್ರಾಕ್ಟಿಯಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ, ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೂ ಟ್ರಾಕ್ಟಿಯವನು ಇಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟನು. ಆತ ತುಂಬ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಾರನ್ನು ಸ್ವಾಕೃತ್ ಮಾಡಿದ. ವಿಜಯ, 'ಬನ್ನಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಾ!' ಎಂದು ಕರೆದಳು.

'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರಾ ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದರು.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ವಿಜಯಳ ತಾಯಿ ಆಗಲೇ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಾಫಿ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅವಸರಸರವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಪ್ಪ ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಜಮುನಾ ಹೂಕುಂಡಗಳ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಜಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅವರು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕುಳಿತಿದ್ದು, ತಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯತ್ತ ಹೊರಟರು. ವಿಜಯ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಂದಿರುವ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಳು.

ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ತೆಲುಗು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜಯ ಅಪ್ಪನ ಪಕ್ಕ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. 'ವಿಜಯ ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾಳೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ್ದಕ್ಕೂ ಈಗ ನೋಡೋದಕ್ಕೂ ಗುರುತೇ ಸಿಗೋಲ್ಲ' ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ

ವಿಜಯಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ ನೆನಪು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕೂಲಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಊರುಗಳಿಗೆ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ವರ್ಗ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕಾಕಿನಾಡದಲ್ಲಿ. ತನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ, ಅನಂತರ ಕಲ್ಕತ್ತ ಕೊಚ್ಚಿ ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ, ಬಾಂಬೆ, ಈಗ ಮತ್ತೆ

ಚಿನ್ನೈ, ಚಿನ್ನೈಗೆ ಬಂದು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕೂಡ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಐದು ಶಾಲೆಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳು. ಒಂದು ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒದಿ ಬರೆಯಲು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಶಾಲೆಯಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಹೊಸ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಬೇಕು.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮನಿಪರ್ವಿನಿಂದ ಕೆಲವು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದರು. 'ಇವನೇ ಚಿಟ್ಟಿ ಇದನ್ನು ತೆಗೆಯುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷ ಕೂಡ ಇರಲಾರದು. ಈಗ ಓದು ಮುಗಿಸಿ ವೀಣೆ ಕಲಿತಿದಾನೆ. ಇವಳು ಶ್ಯಾಮಲಾ. ಇವನು ರಂಗರಾಜು. ಇವನು ರಾಮದಾಸ್, ನಾವು ಭದ್ರಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು...' ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಭುಜದ ಮೇಲಿಂದ ಇಣುಕಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪ ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಕೈಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿಜಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕೂಡ ಅಪ್ಪನ ಹಾಗೆ ಕಪ್ಪು ಆದರೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮುಖ ಅಗಲವಾಗಿತ್ತು ಅಪ್ಪನ ಮುಖ ಸಣ್ಣದು. ಬತ್ತಿದ ಕೈಗಳ ಕೋಲುಮುಖ. ಅಪ್ಪನ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಎಣಿಸಬಹುದು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ತಲೆಗೂದಲು ಒತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕೂದಲು ನರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಸಿರು, ಊದಾ ಬಣ್ಣಗಳು ಕೂಡ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅಪ್ಪನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತಿವೆ. ಬಿಡದೆ ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದುವುದರಿಂದ ಇರಬಹುದೇ. ವಿಜಯಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ದುರ್ಮಾಸೆ ಬೀರುವ ಚಾರ್ಮಿನಾರ್ ಸಿಗರೇಟ್ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು.

ಜಮುನಾ ಕೂಡ ಈಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನತ್ತ ನೋಡಿ, 'ರಂಗರಾಜು, ಶ್ಯಾಮಲಾ ಎಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ 'ಹೂಂ. ಶ್ಯಾಮಲಾ ಆರನೇ ಘಾರಂ, ರಂಗರಾಜು ಎರಡನೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಮೂರನೇ ಘಾರಂ... ರಾಮದಾಸ್ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ, ಈಗ ತಾನೇ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಅಪ್ಪನತ್ತ ನೋಡಿ, 'ಚಿಟ್ಟಿಗೂ ಕೂಡ ಇದೇ ವಯಸ್ಸು ತಾನೇ' ಎಂದರು.

ಅಪ್ಪ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ, 'ಜಮುನಾ ಚಿಟ್ಟಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವಳಲ್ಲಾ? ಚಿಟ್ಟಿ ಯಾವ ವರ್ಷ?' ಎಂದರು.

'ಗೀರ್ತಿ. ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಮುಂದಿನ ವಾರವೇ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯ್ತು'

'ಜಮುನಾ ಸಿಲಿ, ಜೂನ್. ಚಿಟ್ಟಿಗಿಂತ ಒಂದು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡವಳು'

ವಿಜಯಳಿಗೆ ನಗು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಪ್ಪ ಯಾವ ಹಿಂಬರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಜಮುನಾಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು ಆಗಿದ್ದರೆ ಕಡಿಮೆಯೆಂದೂ

ಎರಡು-ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಹೇಳ್ತಿದ್ದು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರೂ, ಹುಡುಗಿಯರೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು.

ಒಳಗೆ ಯಾರೋ 'ಉಷ್ ಉಷ್...' ಎಂದು ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜಯ ಒಳಗೆ ಇಣುಕಿ ನೋಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಅಮ್ಮನೇ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜಯ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೋದಳು. ಅಮ್ಮ ಮೆಲು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ, 'ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಎರಡು ಬಾಳೆ ಎಲೆ ತೆಗೆಂಡು ಬರ್ತಿಯಾ' ಎಂದರು. ವಿಜಯ ಚಿಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೊರಟಳು. ಹೋಗುವಾಗ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಆರ ಹಾಕಿದ್ದ ಒಣಗಿದ ಹಸಿ ಅಗಸೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಹರಡಿ ಹೊರಟಳು.

ಊಟ ಆದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದರೂ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಶ್ಯಾಮಲ, ರಂಗಾಬು, ರಾಮರಾಜು... ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪದಗಳನ್ನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಟ್ಟಿ ವೀಣೆ ಕಲಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟೇ ಆಗಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಸೊಗಸಾಗಿ ನುಡಿಸುತ್ತಾನಂತೆ. ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲ ರಾಜವಹೇಂದ್ರವರನ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಾರಂತೆ. ರಾಮದಾಸ್ ಓದಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಗಟ್ಟಿ. ರಂಗರಾಜುವಿಗೆ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕೂಡ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮೇಜಿನ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದುಗೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಚುರುಕು.

ವಿಜಯಗೆ ಆಕಳಿಕೆ ಬಂತು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅವಳ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮ ಅಡಿಗೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಒಳಗೆ ಬೇರೇನೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಜಯಳಿಗೆ ನೆನಪಿರುವ ದಿನದಿಂದಲೂ ಜಮುನಾ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಿಗೆ ತೊಡಗುವವಳಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈಚೆಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೌನಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮುಖ ಊದಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಸುವ್ಮನಿರುತ್ತಾಳೆ. 'ಇದೋ, ಈಗ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎದ್ದು ಹೋದ ವಿಜಯ, ಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು. ಸೊಪ್ಪು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿತ್ತು. ಅಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜವನ್ನೂ, ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯನ್ನೂ ಬರಳೊಳಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲಸದವಳು ನಿಂತು ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಡಿಯಿರುವ ಒನಕೆಯಿಂದ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಜಯ ಅವನ ಬಳಿ, 'ಅಮ್ಮ, ಇದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಅಗಸೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡೋಕೆ ಹೇಳ್ತೀಯಾ?' ಎಂದಳು. 'ಇದೇನು ಕೆಲಸ ? ಸಮಯ ಕಳೀಲಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಅಗಸೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನೂ ಬದನೆಕಾಯನ್ನೂ ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡ್ತಾರಾ ? ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕೆಲಸ ಇದೆ...' ಎಂದಳು.

ವಿಜಯ, 'ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮ...' ಎಂದು ಗೋಗರೆದಳು. 'ಇದೊಂದ್ ಸಲ ಮಾತ್ರ ಅಮ್ಮ...' ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದಳು. ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಅವಳು ಕಂಡಿರದ ಒಂದು ಹೊಸ ವಾಸನೆ ಈಗ ಅವಳ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ವಿಜಯ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಒಂದು ಹೊಗೆಸುರುಳಿಯಿಂದ ಹೊಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಕ್ಷುಣ್ಣು ಸುತ್ತಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಳಗೆ ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ತುಂಡುಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಆ ವಾಸನೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆತೊಳಸುತ್ತಿತ್ತು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಚಾರ್ಮಿನಾರ್ ಗೀರ್ಮಿನಾರ್‌ಗಳೆಲ್ಲ ಸರಿಹೋಗೋಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ನರವನ್ನು ಹೊಸೆದು ಆಗಾಗ ಸುರುಳಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುರುಳಿ ಸೇಡುತ್ತಿರುವ ಅವರ ಅಗಲವಾದ ಕಷ್ಟ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ವಿಜಯಳಿಗೆ ಅವರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಪ ! ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆಯಾಸ. ವಿಜಯ ಅವರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ತಡಕಾಡಿದಳು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಪಕ್ಕ ಸರಿಸಿದಳು. ಆ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಗದದ ಪೊಟ್ಟಣವಿತ್ತು ಯಾವುದೋ ತೆಲುಗು ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಟ್ಟಣ ಕ್ಷುಣ್ಣು ಅರಿಶಿನದ ಪುಡಿ. ಆ ಕಾಗದ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ವರ್ಷದಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದುದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ತೂತು ಬಿದ್ದಿತ್ತು ವಿಜಯ ತುಂಬ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಅರಿಶಿನದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಸುರಿದು ಪೊಟ್ಟಣ ಕ್ಷುಣ್ಣು ಹಳೆಯ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಎಸೆಯಲು ಹೋದಳು. ಆದರೆ ಏನೋ ಅನ್ನಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಒಂದು ಸಾಲೂ ಬಿಡದೆ ಓದಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಭಾಷೆಗಳು ಅಂದ್ರೆ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತ್ರ. ಆ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯ ಕಡೆಯ ಭಾಗ ಮುದ್ರಣವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಓದಿದರೆ ಸಾಕು, ಇಡೀ ಕಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಓದಲು ಕಥೆಯೇನೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ವಿಜಯ ಮತ್ತೆ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ದೂರ ಎಸೆದಳು. ಅದು ಟಾರ್ ರಸ್ತೆಯ ನಡುವೆ ಹೋಗಿ ಬಿತ್ತು. ಅವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೂ ಗೇಟಿಗೂ ನಡುವೆ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ದೂರ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಗೇಟನ್ನು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಟಾರ್ ರಸ್ತೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಜಯ ಟಾರ್ ರಸ್ತೆಯತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಳು. ಗೇಟಿನ ಮುಂದೆ ಅವಳು ಅಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಹಾಕಿದ್ದ ರಂಗೋಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿ ಮಸುಕುಮಸುಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಜಯ ಕಳೆದ ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಎದ್ದು, ಗೇಟಿನ ಮುಂದೆ ಟಾರ್ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಹತ್ತು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ದೂರ ಗುಡಿಸಿ, ನೀರು ಹಾಕಿ ಸಾರಿಸಿ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದಳು. ನೆನ್ನೆಗಿಂತ ಇಂದು ಕೈ ಇನ್ನೂ ದೃಢವಾಗಿ ನಡುಕದೆ ಇತ್ತು. ರಂಗೋಲಿ ನಾಳೆ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಅಲ್ಲವಾ !

ವಿಜಯ ಗೋಡೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಬಾವಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಳು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಜಾಗ ಇರುವುದು ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ. ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಬಿಡದೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಜಮುನಾ ಐವತ್ತು ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಿಡಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಾಗಿ ಹೂ ಬಿಡುವುದು ಇನ್ನು ಯಾವಾಗಲೋ. ಆದರೆ ದಿನಕ್ಕಷ್ಟೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಬಾವಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ತಪ್ಪಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಅರ್ಧ ಇತ್ತು. ವಿಜಯ ಅದನ್ನು ಐದಾರು ಕುಂಡಗಳಿಗೆ ಸುರಿದಳು. ಜಮುನಾಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬ ಆಸೆ. ಆದರೆ ಜಮುನಾ ಅವಳನ್ನು ಯಾವ ಸಹಾಯಕ್ಕೂ ಕರೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಜಮುನಾ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಮೌನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ವರಗಳೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲು ಚುರುಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಜಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಟ್ಟಿಟ್ಟ ಅಗಸೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಹೆಚ್ಚುಸಿರಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪುಡಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹಳೆಯ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯ ತುಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಜರಡಿ ಹಿಡಿದಳು. ಪುಡಿಗಿಂತ ಸತ್ತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಒರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮತ್ತೆ ಕುಟ್ಟಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಎರಡು ಹಿಡಿಯಷ್ಟು ಪುಡಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಳು. ಅವೇಲೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲವನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿದಳು. ಅದನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟಿ ಕೈಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಒಳಗೆ ಜಮುನಾ ಪೂರಿಯನ್ನು ಬಾಣಲೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ಅದನ್ನು ಕರಿದು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಜಯಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ,

‘ಏನು, ಒರಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದಾಯ್ತು. ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲವಾ?’ ಎಂದಳು. ವಿಜಯ ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಒಂದು ಪೂರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದಳು.

ಅಮ್ಮ, ‘ಏಯ್! ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಡು, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಲೆ ನೀನು ತಿನ್ನು’ ಎಂದಳು.

ವಿಜಯ ಹೊರಬಂದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಅಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ‘ಅಮ್ಮಾ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇನ್ನೂ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ...’ ಎಂದಳು.

‘ಸರಿ, ನೀನು ಕೂತ್ಕೋ’ ಎಂದಳು ಅಮ್ಮ.

ವಿಜಯ ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು. ಅಮ್ಮ ಎರಡು ಪೂರಿ ತೆಗೆದು ಅವಳ ತಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಿ, ‘ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನ ಕೂಡ ತಿಂತೀಯಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

‘ಬೇಡ..’ ಎಂದಳು ವಿಜಯ.

‘ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಂದ್ರೆ ತಾನೇ ನಿನ್ನ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿರೋದು’ ಎಂದಳು ಅಮ್ಮ. ವಿಜಯ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

ಅಪ್ಪ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಬೇಗ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಅಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಿಜಯ ಮೂವರೂ

ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವರು ಮಾತನಾಡುವುದು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಬೇರಾವುದೋ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ಪದವನ್ನೂ ರಾಗವಾಗಿ ಎಳೆದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಬರುತ್ತಿತ್ತು ವಿಜಯ ಅವರ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪ ಅಂದು ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡರು. ಹೂ, ಹಣ್ಣು ಎಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಡಿಯೊಂದರಂತೆ ಕುಟ್ಟು ಅರಿಶಿನದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಕುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರೊಬ್ಬರಿಂದಲೇ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ವಿಜಯ ಒಂದು ಕಬ್ಬನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾಟಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪ ದಿಢೀರನೆ, 'ಅಯ್ಯೋ ! ಮರ್ರೇ ಹೋಯ್ತಲ್ಲ' ಎಂದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಪ್ಪ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೆ, 'ಎರಡು ವೀಸೆ ಹೊಸ ಬೆಲ್ಲ ಕುಟ್ಟು' ಎಂದರು. ಅಂಗಡಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ನಿಂತಿದ್ದ. ವಿಜಯ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾ 'ಇಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿ ಇದ್ದಾ' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಆ ಹುಡುಗ ಚೋರಾಗಿ, 'ಏನು ?' ಎಂದ.

'ರಂಗೋಲಿ. ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಹೇಳೋದು...' ಎಂದಳು.

'ಅಂಗಂದ್ರೆ.. ?'

ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪೊಟ್ಟಣ ತೆಗೆದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಆರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಣ್ಣ ಪೊಟ್ಟಣಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ವಿಜಯ, 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಬಿಡು...' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅಷ್ಟನ ಪಕ್ಕ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಅಷ್ಟೊಳಗೆ ಅಪ್ಪ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, 'ಏನು, ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?' ಎಂದರು.

'ಏನೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂದಳು ವಿಜಯ.

ಅಂಗಡಿಯವನು, 'ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಅಂಗಡಿ ಹುಡುಗ, 'ಏನೋ ಗೋಲಿ ಬೇಕಂತೆ..!' ಎಂದ.

ಮತ್ತೆ ಅಪ್ಪ 'ಏನು ಬೇಕು ವಿಜಯ ?' ಎಂದರು.

'ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿ ಸಿಗುತ್ತಾ ಅಂತ ನೋಡ್ಲೆ ಅಷ್ಟೆ..' ಎಂದಳು.

'ಸಿಗದೇ ಏನು ? ಏನಪ್ಪಾ... ಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿ ಇದ್ದಾ ?' ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಕೇಳಿದರು.

ಅಂಗಡಿಯವನು, 'ಹಾಗಂದ್ರೇನು ?' ಎಂದ.

'ಅದೇ ರಂಗುರಂಗಾಗಿರುತ್ತಲ್ಲಾ..'

ಅಂಗಡಿಯವನು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡಿದ.

ವಿಜಯ, 'ಏನೂ ಬೇಡ ಬಿಡಪ್ಪಾ...' ಎಂದಳು. ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಕೂಡ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅವಳನ್ನು, 'ಅದೇನು ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

'ಅದೇ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿ ಪುಡಿ' ಎಂದಳು ವಿಜಯ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ 'ಓಹೋ !' ಎಂದರು.

ಅಂಗಡಿಯವನು, 'ಪುರ್ಚೂಡ ಪುಡೀನಾ ?' ಎಂದ. ವಿಜಯ ಅಷ್ಟು ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. ಅಪ್ಪ ಅಂಗಡಿಯವನನ್ನು, 'ಅದೇನು ?' ಎಂದರು.

'ಅದೇ ಕಣ್ಣಿ, ಹಸೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬುವ ಹಸಿರು, ನೀಲಿ ಬಣ್ಣಗಳು. ಆಗ್ಲೇ ಕೇಳುತ್ತಾ? ಲೋ, ಮರೀ... ಆ ಮೂಲೇಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಡಬ್ಬಗಳನ್ನೂ ತಗೊಂಬಾ' ಎಂದ.

ಅಮ್ಮ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ತೊಟ್ಟು ಮುಂದಿಟ್ಟಳು. ಜಮನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಿಟ್ಟು ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಜಯ ಆ ನಾಲ್ಕು ಪೊಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದಳು. ಬಣ್ಣಗಳು ಅಷ್ಟೇನೂ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣಕ್ಕಿಂತ ಅವಳು ಕುಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಗಸೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬಣ್ಣವೇ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು. ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿನ್ನಾರಿಯನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉದರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಮನು ಹಾಗೂ ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿಗಳ ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬೆಂಚ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪ-ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ವಿಜಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಾವನ ತಂಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದಳಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಚಿಟ್ಟಿ, ಶ್ಯಾಮಲ, ರಂಗರಾಜು ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಾವನ ಮನೆ ಶುದ್ಧ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಾದ ಕನಕಲಯಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಎಂದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ಚೆನ್ನೈಗೆ ಬಂದು, ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಇತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಹಳ್ಳಿ ಎಂದರೇನೇ ಆಗೋಲ್ಲ. ಚಿಟ್ಟಿ ವೀಣೆ ನುಡಿಸುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ರಾಜಮಹೇಂದ್ರವರನ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿ ನುಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ಯಾಮಲಾಳ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಇಡಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಲಮಾರು ಸಾಕಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ರಂಗರಾಜು ದೊಡ್ಡ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕ್. ಮೋಟಾರ್ ಕಾರನ್ನು ಕೂಡ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಅವನಿಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸೇರೋಲ್ಲ...

ವಿಜಯಳಿಗೆ ಆಕಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕಳಿಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಅಷ್ಟು ಚಾರ್ಮಿನಾರ್ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಸುರುಳಿಗಳು ಮೇಘಮಂಡಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಜಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದಳು. ಮಲಗುವ ಮುನ್ನ ಅಲಾರಾಂ ಗಡಿಯಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಕೀ ಕೊಟ್ಟಳು. ಮಲಗಿದ ಒಂದೇ ನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ನಿದ್ರೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ವಿಜಯಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಗಂಟೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೊರಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳಿಗೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಗೊರಕೆ ಬಿಡುತ್ತೇನಾ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಮೂಡಿತು. ಗೊರಕೆ ಬಿಡುವ ಶಬ್ದ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗೇನೂ ಭಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಖಂಡಿತ ನಡುರಾತ್ರಿ ಮೀರಿರಬೇಕು. ವಿಜಯ ಮಲಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಆ ಗಡಿಯಾರ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಆಗ ಮುಳ್ಳುಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ನೋಯಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ದೀಪ ಹಾಕಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲೇ ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ದೀಪ ಹಾಕಿದರೆ ಮಲಗಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೇಳುವ 'ಏನು, ಏನಾಯ್ತು?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕು.

ವಿಜಯ ಗಡಿಯಾರವನ್ನೇ ನೋಡಿದಳು. ಅದರ ಶಬ್ದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಸಮಯವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ಇಷ್ಟೆಷ್ಟೆಂದು ನಿಮಿಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅಲಾರಂ ಇಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿಜಯ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಾಯಿಬಾಬಾನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು, 'ನಾನಿರುವಾಗ ಭಯವೇಕೆ? ನಾನಿರುವಾಗ ಭಯವೇಕೆ?' ಎಂದು ಎರಡು ಸಲ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೆ ಅದು ಮಂತ್ರ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಾಯಿಬಾಬಾನ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ತಚಟುಗಳಲ್ಲೂ ಆ ವಾಕ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಅದು ಮಂತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಏನೋ ?

ಗಡಿಯಾರ ಸಿಡಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ಕಿರುಚತೊಡಗಿತು. ವಿಜಯ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಂಗನೆ ಎದ್ದು ಅದರ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಬಟನ್ನನ್ನು ಅಮುಕಿದಳು. ಅದು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ತೆಗೆದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು. ಅವಳಿಗೆ ಅಂದಿನ ಬೆಳಗು ತುಂಬ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿತ್ತು.

ಅತಿಶಯವಾಗುವಂತೆ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಕೆಲಸದವಳೂ ಕೂಡ ಅಂದು ಬೇಗ ಬಂದಳು. ಒಂದು ಬಕುತನಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಬಾಗಿಲ ಮುಂದಿನ ಟಾರ್ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ತೊಳೆದಳು. ಆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಷ್ಟೇ ಬೆಳಕು ಮೂಡಲು ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಬಣ್ಣಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದವು. ವಿಜಯ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅದರಲ್ಲೇ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿದ್ದಳು. ಅನಂತರ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಳೆದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ರಂಗೋಲಿ ಪಡಿಯಿಂದ ಚುಕ್ಕೆ ಇಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿಟ್ಟ ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಒಂದು ಕೋಟಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು.

ಹೊತ್ತು ಎರಿ ಬೆಳಕು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿತು. ವಿಜಯ ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲೋ ಇರುವ ಒಂದು ಚುಕ್ಕೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ರೇಖೆ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು

ಹಾದು ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಬಲ-ಎಡಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಆಕೃತಿ, ಮೇಲ್ಭಾಗವೂ ಕೆಳಭಾಗವೂ ಒಂದು ರೀತಿ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಜಯ ತುಂಬ ವೇಗವಾಗಿ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕತೊಡಗಿದಳು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡ ರೇಖೆ ಸೊಟ್ಟಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಚುಕ್ಕೆಯೂ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರವಾಗಿಲ್ಲ. ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತರಲೆಂದು ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಒಂದು ಬೇವಿನ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಿಂದ ಅವಳು ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುವುದನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ವಿಜಯ ಒಳ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ, 'ಶ್ಯಾಮಲಾಳಿಂದ ಕೂಡ ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಹಾಕೋಕ್ಕಾಗಲ್ಲ...' ಎಂದರು. ವಿಜಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮುಖವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ಬಣ್ಣದ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಹೊರ ಬಂದಾಗ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಹಾಲಿನವನು ಹಸುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಅವನು ದಿನವೂ ಗೇಟಿಗೆ ಹಸುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಹಾಲು ಕೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಇವತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಂದು ಬೀದಿ ದೀಪದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಹಸುವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಏನಾದ್ರೂ ಹೇಳಿರಬೇಕು.

ರಂಗೋಲಿಯ ಹೊರ ತುದಿಗೆ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣ. ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ರೇಖೆಗಳು. ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಮೊದಲು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬಣ್ಣವನ್ನು ತೆಗೆದ ವಿಜಯ ಮತ್ತೆ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಅಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹರಡಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಈಗ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಎರಡು ಪಟ್ಟಿಗಳೂ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಹೆಣೆದ ಹಗ್ಗದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಆಮೇಲೆ ಸಣ್ಣದೂ ದೊಡ್ಡದೂ ಆದ ಎಷ್ಟೋ ಚಿತ್ತಾರಗಳು. ಬಿಳಿ, ಕಪ್ಪು, ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಮತ್ತೆ ಹಸಿರು, ಕೆಂಪು...

ಈಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಕಾಯಿತು. ಮಂಜು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ರಂಗೋಲಿಗೆ ಬಣ್ಣ ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ಅರ್ಧ ಮುಗಿದಿತ್ತು ವಿಜಯಳ ಬೆನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗಳು ನೋಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೆನ್ನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ ಸಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿತ್ತು ಅವಳಿಗೇ ಅಸೂಯೆಯಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಳಾಗಿ ಬಿಡುವುದೋ ಎನ್ನಿಸುವಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮನೆಯ ಹುಡುಗ ಖಾಕಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಕೂಡ ರಜಾ ಕೂಡದ ಯಾವುದೋ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಉಗಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಉಗಿದರು. ಆ ಹುಡುಗನ ಬೂಟ್ಸುಗಳು ಸರ್‌ಪರ್ ಸರ್‌ಪರ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಜಯ ಪಕ್ಕ ಸರಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ.

ರಂಗೋಲಿ ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೂಟ್ಸ್ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬಣ್ಣಗಳು ಚಮರಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ವಿಜಯಳ ಮೂಗು ತುಟಿಗಳು ಅದುರಿದವು. ಅಳು ನುಗ್ಗಿ ಬರುವಂತಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಕೆಲಸದವಳು ವಿಜಯ ಹಾಗೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಿಂದ, 'ಏನಾಯ್ತು ಏನಾಯ್ತು' ಎಂದು ಓಡಿ ಬಂದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕೂಡ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಂಗೋಲಿಯತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದ ಕೆಲಸದವಳು, 'ಪಾಪ! ಮಗು ಎಷ್ಟೆಂದು ಆಸೆಯಿಂದ ಹಾಕಿದ್ದು...' ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಪಾದವು. ರಸ್ತೆಯತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರು. ಆ ಯುವಕ ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತು ಗಜ ದೂರ ಕೂಡ ದಾಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಓಟದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ದರದರ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿರಬಹುದು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ. ರಂಗೋಲಿಯ ಹತ್ತಿರ ಅವನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡ ಬಂದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ 'ಏಮಿರಾ ಇದಿ...?' ಎಂದು ಫರ್ಜಿಸಿದರು. ಅವರ ಧ್ವನಿ ವಿಜಯಳಿಗೇ ಹೆದರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಅಪ್ಪ ಜಮುನಾ ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಬಂದರು.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು 'ಏಮಿರಾ ಇದಿ...?' ಎಂದರು. ಅವನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ತೆಲುಗು ಬೇರೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮುಖ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ ಗಾಬರಿಯಿಂದ 'ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು ಸುಬ್ಬು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು ಸುಬ್ಬು...' ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಗೋರಾದರು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಿಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, 'ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲಾ?' ಎಂದು ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ನಂತರ ಅವನನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಯಾರಿಗೂ ಏನು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಗ ಆಡಿನಂತೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ 'ವಿಜಯ, ನೀನು ರಂಗೋಲೀನ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡು...' ಎಂದರು. ವಿಜಯ ಚಿದುರಿದ್ದ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸ ತೊಡಗಿದಳು. ಹಾಲಿನವನು ಹಸುವನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಾಗೇ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟ. ವಿಜಯ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಅರಿಶಿನ ವೃತ್ತದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕೆಂಪು ಹೂವನ್ನು ಇಟ್ಟಳು. ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆ ರಂಗೋಲಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ಎಂದಿನಂತೆ ಪುರೋಹಿತರು ತಡವಾಗಿಯೇ ಬಂದರು. ಸೂರ್ಯ ಪೂಜೆ, ಚಂದ್ರ ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಜಮುನಾ, ವಿಜಯ - ಎಲ್ಲರೂ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಳಗೆ ಅಮ್ಮ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತುಂಡುಗಳಾಗಿ ತುಂಡರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಜಯ ಎರಡು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು.

ಅಮ್ಮ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ತಟ್ಟೆಯ ತುಂಬ ಕಬ್ಬಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, 'ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡು' ಎಂದಳು. ವಿಜಯ ಅಷ್ಟನಿಗೂ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೂ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಖಾಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟಳು. ಅವಳನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ವಿಜಯಗೆ ಕಬ್ಬನ್ನು ಅಗಿದು ಅಗಿದು ಬಾಯಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋವಾಯಿತು. ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಗಿದದ್ದಾಯಿತು. ಆಗ ಥಟ್ಟನೆ ಒಂದು ವಿಷಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಮನಿಸದೆ ಒಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ವಿಜಯ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಉಗಿದಳು. ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದ ಸ್ಥಳದತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಳು. ಬಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದಾಗಿ ಕಲೆತು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಯಾವ ಆಕಾರವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಮುನ್ನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿ ಇತ್ತು ಎಂದು ಯಾರೂ ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುವಂತಿತ್ತು. ವಿಜಯಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವಗಳೂ ಉದಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಕಬ್ಬಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು.

(೧೯೫೮)

೪ ಐನೂರು ಕಪ್-ಸಾಸರ್‌ಗಳು

ಸೈಯದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರ್, 'ಸೈಯದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೊಡ್ಡ ಬೋರ್ಡ್‌ನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಓಣಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೂ ಆ ಕಂಪನಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸೈಯದ್‌ನಂತೆಯೇ ಆ ಸೈಯದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರ್ ಕೂಡ ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಗುಂಟ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸೈಯದ್‌ನಂತೆಯೇ ಅವರೂ ಕೂಡ ಒಬ್ಬ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್. ಆದರೆ ಈ ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಒಂದು ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ದೊರೆತು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲಾಗಿದೆ. ಆ ಸೈಯದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರ್ ತಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು - ಆ ಸೈಯದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರ್ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬೇರಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ತಲೆಯಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮ ಆಳಿದರೂ ಸರಿ, ರಹೀಮ ಆಳಿದರೂ ಸರಿ, ಅವರಿಗೇನೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸೈಯದ್ ಹಾಗಲ್ಲ.

ಬೀದಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸೈಯದ್ ತಾವು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಅದು ತುಂಬ ಸಣ್ಣ ಮಸೀದಿ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿದ್ದ. ಆತ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರಿವಾಳಗಳಿಗೆ ಗೋಧಿ ರವೆಯನ್ನು ಎರಚುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಕುಡ್‌ಕುಡ್, ಕುಡ್‌ಕುಡ್... ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮ ಅರಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಹೊಡೆದು ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜು ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬಷ್ಟು ಕೋಪ ಬಂದಿತು.

ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ರವೆ ಪೂರ್ತಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಮುದುಕ ಸೈಯದ್ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರ

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಭಯ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು - ಒಬ್ಬ ಮತೊಬ್ಬನನ್ನು 'ಎಲ್ಲಿ ಏನಾದ್ರೂ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇದ್ದರೆ ಕೊಡು' ಎಂದು ಕೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾನೋ ಎಂದು.

'ನನ್ನೆ ಕೂಡ ನಾನು ನಾಂಪಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣ ಬಂದೆ' ಎಂದ ಮುದುಕ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಸೊಂಟವನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾಂಪಲ್ಲಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಮೈಲು ದೂರವಾದದೂ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಗೂಡಿನಿಂದ ಒಂದು ಬಿಳಿಯ ಪಾರಿವಾಳ ಹಾರಿ ಬಂದು ಮುದುಕನನ್ನೂ ಸೈಯದ್‌ನನ್ನೂ ಅಮಾಯಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಅದು ಚಿಕ್ಕಮರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅದರ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹಾರಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದು ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟು ಮರಿ ಮಾಡಿದ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಮರಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಾಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲೇ ಬದುಕಲು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಈ ಬಿಳಿ ಪಾರಿವಾಳದ ಮರಿಗಳೇ.

'ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ... !' ಎಂದ ಮುದುಕ.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೈಯದ್ ತಲೆಯಾಡಿಸಿದ. ಮುದುಕ ನಿಜ ಎಂದು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಸೈಯದ್‌ನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಂನ ಹೆಂಡತಿ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ರಿಕ್ಷಾ ತುಳಿಯುತ್ತಾ ಬದುಕು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು.

ಸೈಯದ್ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೆಟಿಕೆ ತೆಗೆದ. ಆತನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಒಂದೇ ಸಮ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕುಳಿಗೂ ಮುದುಕ ತಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದದನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ: 'ಓಂದು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದೆ ಸಾಕು. ಹೇಗಾದ್ರೂ ಬಾಂಬೆಗೆ ಹೋಗಿಡ್ಡಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲೇ ಬೇರೇನಾದ್ರೂ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು'.

'ನನ್ನ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದೆ ಈಗಾಗ್ಗೆ ನಾನು ಓಡಿ ಹೋಗಿರಿದ್ದೆ' ಎಂದ ಸೈಯದ್. ಆ ಅಮಾಯಕ ಪಾರಿವಾಳ ಇನ್ನೂ ಅವರನ್ನೇ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿತ್ತು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳಿದ್ದರೆ ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಾದದೂ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಉಟ ಮಾಡುವುದು. ಯೂಸುಫ್‌ನನ್ನೂ ಕೂಡ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎರಡು-ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಫೀಸ್ ಬೇರೆ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಅದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಾದದೂ ಸೈಕಲ್ ಅಂಗಡಿಗೆಗೋ, ಹೂವಿನಂಗಡಿಗೆಗೋ ಸೇರಿಸಬೇಕಷ್ಟೆ ಆ ಹುಡುಗ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಬೇರೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು... ಈ ಮೂರ್ಖ ಪಾರಿವಾಳ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮರಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನೂ ಮುರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವ ಒಂದು ಯೋಚನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖವಾಗಿದೆ. ಅದು ಬೇರಾವ ದೇಶಕ್ಕೂ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾವು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಉಳಿಸಿಯಾದದೂ ಯಾರಾದದೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎರಚಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಸೈಯದ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಟಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ನೋವು ವಿಪರೀತವಾಗಿತ್ತು.

ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸೈಯದ್‌ನನ್ನು ನೋಡಲು ನಾರಾಯಣ ಬಂದಿದ್ದ..

‘ಭಾನುವಾರ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡ್ಲೇ ಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಪೊಲೀಸ್‌ನೋರು ಬಂದು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ಬಿಸಾಕ್ತಾರಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿದ್ದೆವಲ್ಲಾ ! ನಮಗೇ ಮೋಸ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲಲ್ಲಾ !’ ಎಂದ.

‘ಏನೋ ಇದು, ಮೂರ್ಖನ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತಿದೀಯೆ ? ನಿನಗಾಗಿ ತಾನೇ ನಾನು ಊರಲ್ಲಾ ತಿದುಗಾಡ್ತಿದೀನಿ !’

‘ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹೀಗೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಮೋಸ ಮಾಡ್ತೀರಾ ? ಈ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನ ಹತ್ರ ಯಾಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತೀರಾ ?’ ನಾರಾಯಣ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟ.

ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ‘ಏನೋ ಹೇಳ್ತಿದೀಯಾ ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮಗನ ಬಾಯಿಂದ ನಾನು ಇಂತಹ ಮಾತು ಕೇಳ್ವೆಕಾಗಿದೆಯಾ ? ಓ ! ದೇವರೇ!’ – ಹೀಗೇ ಏನೇನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವರು, ದಿಡೀರನೆ ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ದಬದಬ ಎಂದು ಎದೆಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡರು. ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ‘ಬೇಡ ಮಾಮಾ, ಬೇಡ ಮಾಮಾ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವರ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನೆರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಸೈಯದ್‌ನ ಕಡೆಯ ಮಗ ಯೂಸುಫ್ ಆಗ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಸೈಯದ್ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ಅರೇ ಬೇಟಾ, ಯಾವ್ದಾದ್ರೂ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಇದ್ಯೇನೋ?’ ಎಂದು ಮಗನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಯೂಸುಫ್‌ಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಬಿಡುತ್ತಾ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಐದನೆಯ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಸೈಯದ್, ‘ಮನೆ ಯಾವ್ದಾದ್ರೂ ಖಾಲಿ ಇದ್ರೆ ನನಗೆ ಹೇಳು. ನಮ್ಮ ಶಂಕರ ಹೋದ ತಿಂಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದ್ದಲ್ಲಾ ? ಅವನ ಹೆಂಡ್ತಿ-ಮಕ್ಕಳು ಆ ರೈಲ್ವೆ ಕ್ಲಬ್‌ನ ಅನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡ್ಲೇಕಂತೆ. ಮನೆ ಯಾವ್ದಾದ್ರೂ ಖಾಲಿ ಇದ್ರೆ ಹೇಳು’ ಎಂದರು. ಯೂಸುಫ್‌ಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅರಳಿಸಿ ಮಿಕ್ಕುಕ ನೋಡಿದ. ಆಮೇಲೆ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ.

ಅವನು ಒಳಗೆ ಹೋದ ನಂತರ ಸೈಯದ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ‘ಇಲ್ಲೋಡು ಬೇಟಾ... ನಾನು ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಮನೆ ಬೇಕು ಅಂತ ಈ ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಹತ್ರಾನೂ ಹೇಳಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ. ಅದು ನಿಂಗೂ ಗೊತ್ತು ತಾನೇ... ಆ ಇಟಲಿಯ ಮುನೀಮ್‌ಜೀ ಕೈಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ. ಅವನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ್ದಾದ್ರೂ ಒಂದು

ಖಾಲಿಯಾದ ಕೂಡ್ಲೆ ಅದನ್ನು ನಮಗೇ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಎಂದು ಅಂತ ಅವು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದರು.

ನಾರಾಯಣ, 'ಅವನ ಮನೆ ಖಾಲಿಯಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ ನೀವು ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ನೀವು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲಂತೆ!' ಎಂದ.

'ಹಾಗಂತ ಯಾವನು ಹೇಳಿದ್ದು ? ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಂಗೆ ಹಾಗಂತ... ?' ಸೈಯದ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

'ಆ ಮುನೀಮ್‌ಜೇನೇ ಹೇಳ್ದ ನನ್ನ ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ಹೋಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡ್ತೆ..'

ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಎಲ್ಲವೂ ಮೌನವಾಗಿತ್ತು ಸೈಯದ್, 'ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಾ?' ಎಂದರು. 'ಆಮೇಲೆ,

'ನಾನು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾ... ?'

ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ತಾನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ ನಾರಾಯಣ ತನ್ನ ಅಂಗೈನಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡ. ನಂತರ, 'ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡ. ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕೂಡ ನೀವು ಇನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದ.

'ಇಲ್ಲೋಡು ನಾರಾಯಣಾ...' ಎಂದು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಸೈಯದ್.

'ಸಾಕು, ಸಾಕು... ಇನ್ನೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮೋಸ ಹೋಗಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಊರೊಳಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಲ್ಲಾ ನಿಜ ಅಂತ ಈಗ ಅನ್ನಿಸ್ತಾ ಇದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಂಬ್ದೇ ಇದ್ದಿದ್ದೆ ನಾನೇ ಯಾವುದೂ ಮನೆ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳದ್ದೆ ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತೆ..'

'ನಾರಾಯಣಾ, ಲೋ ನಾರಾಯಣಾ... !'

ನಾರಾಯಣ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೂಡ ನೋಡದೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ ಒಳಗೆ ಬರುವಾಗ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನೊಂದಿಗವನು ಈಗ ಹೋಗುವಾಗ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಒಳಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಹಾಗೂ ಅವನ ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಜಗಳ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಧ್ವನಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಸೈಯದ್ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಜಗಳ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲೋ ಮೂಲೆಗೊಂದು ವಸ್ತು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕೋಣೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಸೈಯದ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಗೇ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ, 'ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗ್ಬೇಕು. ತಿನ್ನೋಕೆ ಏನಾದ್ರೂ ಇದೆ ಕೊಡು' ಎಂದರು.

‘ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾನೇ ಇದೆ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಆಮೇಲೆ, ‘ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ರೊಟ್ಟಿ ಇದ್ದೇಕೆ. ಬೇಕಾದ್ರೆ ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಹೋಗಿ’ ಎಂದಳು ಅವರ ಹೆಂಡತಿ.

ಸೈಯದ್ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದರು. ನಜ್ಜುಗುಚ್ಚಾಗಿದ್ದ, ಮಸಿ ಹಿಡಿದ ಕೆಲವು ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಡೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸುಣ್ಣ ಕಾಣದೆ ಹೋಗಿ ಹಿಡಿದು ಕುಪ್ಪಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ಅರ್ಧ ಮುರುಕು ರೊಟ್ಟಿಯಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಎರಡು ತುಂಡು ಮುರಿದು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಅದು ಚೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕ್ಷುಖೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ನಂಗಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಪೀಪಾಯಿಯ ನಲ್ಲಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕುಡಿದರು. ಅದು ಡೆಲ್ಲಿ ಪೀಪಾಯಿ. ಸುಂದರವಾದ ಕುಸರಿಗೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಲ್ಲಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಇತರ ಸಾಮಾನುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಸಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾರಿ ಹೂವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸೈಯದ್ ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದರು. ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ ಸುರುಳಿಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಕೂದಲು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಬಣ್ಣ ಎಂದು ಕೂಡ ಗುರುತಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಟೋಫನ್ನನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡಾದ ಮೇಲೆ ಸೈಯದ್ ತಮ್ಮ ಖಾಕಿ ಬುಷ್‌ಕೋಟ್ ಅನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಅನಂತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರನಡೆದರು. ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೂಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಹಿಂಜರಿದು, ‘ತಾವೇ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಟರು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಬಿಸಿಲು ಪುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಗಜ ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಆ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ಆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಅವರು ಇಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಒಂದು ರಬ್ಬರ್ ಚೆಂಡು ಹಾರಿ ಬಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಿತ್ತು. ಅದು ಎದುರಿನ ಗೋಡೆಗೆ ಬಡಿದು, ರಸ್ತೆಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ಜಿಗಿಯುತ್ತಾ ಉರುಳಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತ್ತು. ಸೈಯದ್ ಅದನ್ನು ತಾವು ನೋಡದವರ ಹಾಗೆ ಬೇಗಬೇಗ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕೈದು ಯುವಕರು ನಗುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಚೆಂಡನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಓಡಿ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಅವರನ್ನು ಗುದ್ದಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದೆ ಓಡಿದ. ಚೆಂಡನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ

ಕಾಲಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒದೆಯುತ್ತಾ ಹಿಂದೆ ಬರತೊಡಗಿದ ಸೈಯದ್ ಎದುರು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಚೋರಾಗಿ ಒದ್ದ ಅವನ ಗುರಿ ತಪ್ಪಿ ಅದು ಆಚೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. 'ಲೋ ಬದ್ಮಾಷ್, ಪಕ್ಕದಿಂದ ಹೋಗೋಕ್ಕೆ ಆಗೋಲ್ಲೇನೋ ?' ಎಂದು ಆ ಹುಡುಗ ಸೈಯದ್‌ರನ್ನು ಕೇಳಿದ.

ಸೈಯದ್ ಆಗಲೇ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು. ತಕ್ಷಣ ಅವನು ಅವರ ಬುಷ್‌ಕೋಟನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, 'ಏನೋ ದುರುಗುಟ್ಟಿಯಾ ?' ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ. ಅಷ್ಟುಮೊಳಗೆ ಉಳಿದ ಹುಡುಗರು ಸೈಯದ್‌ರನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡರು. 'ರಜಾಕಾರ ಅಯೋಗ್ಯ ಏನು ಹೇಳಾನ್ ?' ಎಂದ ಒಬ್ಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ, 'ಹಾಕು ಅಮ್ಮಿಗೆ, ಹಾಕು' ಎಂದ. ಸೈಯದ್ ಸುಮ್ಮನೆ, 'ಹುಂ... ಹುಂ...' ಎಂದು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಅವರನ್ನು ಮುಂದೆ ತಳ್ಳಿದ. ಅವರು ಚೆಂಡು ಒದೆಯುತ್ತಾ ಬಂದವನ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಆತ ಅವರ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿಸಿದ. ಚೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ದೂರ ಎಸೆದರು. ಸೈಯದ್ ಕೈಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತರು. 'ಇನ್ನೇಲಾದ್ರೂ ಬೀದೀಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಷ್ಟೊಂಡು ಹೋಗೋ ರಜಾಕಾರ ಕೊಲೆಗಾರ' ಎಂದ ಒಬ್ಬ ಚೊತೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಡೆತವೂ ಬಿತ್ತು.

ಸೈಯದ್ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎದ್ದು, ಕೆದರಿದ್ದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕೋಲನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರು, ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದೇ ತಮಾಷೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಯಾರೂ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ತಲೆ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಸೈಯದ್ ಮತ್ತೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಚೆಂಡನ್ನು ಒದೆಯುತ್ತಾ ಬಂದ ಹುಡುಗನ ನೆನಪು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಮಾಡುವ ಒಂದು ಮನೆಯ ಹುಡುಗ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಅವರು ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮೈದಾನದಲ್ಲೇ ಇವರು ತಾವು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೈಯದ್‌ರ ಮೊದಲ ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ದನಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಆ ಹುಡುಗನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತುಪಾಕಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ಚೋರಾಗಿ ಬಾರಿಸಿದ್ದ. ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟು ಹೋದವು... ಈಗ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ, ಏನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೂಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಪಡೆಗಳು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಅನ್ನು ಘನೇಶಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಹೋದ ಮೊದಲ ರಜಾಕಾರರ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಇದ್ದ. ಕಡೆಯದಾಗಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ದೂರತ ಸುದ್ದಿ : 'ಇಬ್ರಾಹಿಂನ ಹೆಂಡತಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಗಂಡುಹುಡುಗೆ ಧರಿಸಿ ಬಾಡಿಗೆ ಸೈಕಲ್ ರಿಕ್ಷಾ ತುಳಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ'.

ಅಸ್ತಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯ ಸೈಯದ್‌ರ ನೆರಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ.

ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ ಊಟ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಹೇಗೆ ನನ್ನ ಶರೀರ ಕೃಶವಾಗದೆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅರವತ್ತು ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ, ಇದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಸಿವಾಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಾಕು, ವಾಕರಿಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಬಿಸ್ಕೆಟ್‌ಗಳು, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಜಾಮ್‌ಗಳು, ಬೆಣ್ಣೆ ಮಾಂಸ, ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ.. ಎಲ್ಲ ರಾಶಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಕಾಂಪ್ಲಾಕ್ಸ್ ಆಗಿ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇಲೂರಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ, ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಿಜಾಂ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಮೈದನ ಕುರೇಶಿ, 'ಬಾ ಬಾ... ಬಂದ್ಬಿಡು, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದ್ಬಿಡು... ಕಾಂಪ್ಲಾಕ್ಸ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಬಿಡು. ಇಲ್ಲಿ ಹಣ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿದೆ...' ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದ. ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಣ ಹೇರಳವಾಗಿ ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಮೇಲೆ ತಮಗಿದ್ದ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಾವೇಕೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಆಗಬಾರದು ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ನಿಜವಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ಈಗ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯಿತು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆದವು. ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಕುಸಿನಲ್ಲಿ ಇಬಿನ ಕಾಸಿಮ್‌ನೂ, ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಘೋರಿಯೂ, ಔರಂಗಜೇಬನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ತುಂಬಿ, ಅವರು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಆಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಮಗ ಮೈದನ... ಎಲ್ಲರೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ತುಂಬ ವೇಗವಾಗಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದು ಹೋದವು. ಈಗ ಅವರ ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕುರೇಶಿ ಕುಟುಂಬ ಸಮೀತನಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿಮಿಷ ಬೇಕಾದರೂ ತಾವು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ಬೀಳಬಹುದು. ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತರೆ ಹಾಲಿನವರು ಹೀಗೆ ಒದೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೈಯದ್ ಥಟ್ಟನೆ ಒಂದು ಗೋಡೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಸದ್ಯ ಸೈಕಲ್ ಮೇಲೆ ವೇಗವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾರಾಯಣ ಅವರನ್ನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರು ಯಾರ್ಯಾರಿಗೋ ಹೆದರಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾರಾಯಣನ ತಂದೆ ಶಂಕು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೈಯದ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ

ಸಂಪರ್ಕ ಇರಲಿಲ್ಲ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ರಾಣಿಂಜ್ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಂಕರನೇ ಒಮ್ಮೆ ಸೈಯದ್‌ರ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ್ದ. ಶಂಕರ ಆಗ ಸಿಕ್ಕಂದ್ರಾಬಾದಿನ ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಈಗ ಅವನು ಇಲ್ಲ ಸತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆ ಒಂದು ಟಿಂಗ್‌ಟೋಳಿಗೆ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಅವನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದೆ... ಸೈಯದ್ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಮನೆ ಹುಡುಕಿಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇವರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟು ಇವರೇ ತಮಗೆ ಗತಿ ಎಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಇವರನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಬಡಿದರೂ ಕೇಳಲು ಇವರ ಪರವಾಗಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೂ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲ ತಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಈ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳೂ ಶಂಕರನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆ ಇತಾಲಿಯನ್ನನ ಮನೆ-ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮುನೀಮ್‌ಜಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೈಯದ್‌ನ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರ ಈಗ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಾನು ಯಾರು ಎಂದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ...

ಸೈಯದ್ ಆ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು, ಅದು ಅವರಿಗೆ ಚಿರಕುರಿತವಾದ ಸ್ಥಳ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಳಿಯಿದ್ದ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನೂ ಕಠಾರಿಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲು ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುದುಕ ಎಂದಿನಂತೆ ಪಾರಿವಾಳಗಳಿಗೆ ರವೆ ಎರಡುತ್ತಿದ್ದ...

ಆ ತಾಯಿ ಪಾರಿವಾಳ ಸೈಯದ್‌ರನ್ನೇ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿತ್ತು ಅಥವಾ ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಹಾಗನ್ನಿಸಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಾನು ಹಿಂದವಾಗಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಸಂಬಂಧ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಡಬಹುದಿತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಂನೇ ಮರುಜನ್ಮ ಪಡೆದು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಆದರೆ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಏಕೆ ಹೇಳ್ವ ಪಾರಿವಾಳವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕು ? ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಆಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನೂ ಟ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸಲು ತಾನೇ ಹೋದದ್ದು ! ಆದರೆ ಅವರದು ಮಹಾ ಪುಕ್ಕಲು ಸ್ವಭಾವ. ಜಗತ್ತೇ ತಮ್ಮ ಕಡೆ ಇದೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಅಟ್ಟಹಾಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾದ ಕೂಡಲೇ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರ್ಯಾರೂ ಕಾಲಿಗೋ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರನ್ನೂ ಮೋಸ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಆ ಬಿಳಿಯ ಪಾರಿವಾಳ ನಾರಾಯಣನ ನೆನಪು ತಂದಿತು. ಆ ಹುಡುಗ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ಅಂದುಕೊಂಡದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ಬಯಕೆ ಎಲ್ಲ

ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಯೇ ಅವನಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಮುನೀಮ್‌ಜಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೈ ಮೀರಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರು ಹಣಕಾಸಿಗೆ ಆಸೆ ಪಟ್ಟವರೇ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕುಲವನ್ನು ಷನುದುಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾವು ಹುಟ್ಟಿದವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಅರ್ಧ ಭಾಗದ ನಂತರ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಈಗ ಎಲ್ಲ ಚೆದುರಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅವರ ವಂಶವೂ ಚಿಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ...

ಪಾರಿವಾಳವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಲ್ಲ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕುದಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಈ ಪಾರಿವಾಳದಂತಹವನೇ ನಾರಾಯಣ ಕೂಡ. ಅವನಿಗೆ ಹದಿನೇಳು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಿರುವುದು ಅಷ್ಟೇ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದರೆ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ತುಂಬ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸು. ಯಾವುದನ್ನೂ ಬೇಕಾದರೂ ನಂಬುವ ಮನಸ್ಸು. ಅಳುವುದಕ್ಕೂ ಯೋಚಿಸದ ಸ್ವಭಾವ. ಇಂತಹ ಜನರಿಗೆ ಕಷ್ಟಗಳು ಬರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಧೈರ್ಯವೂ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ನನ್ನಂತಹವರಿಗಷ್ಟೇ ಹೃದಯ ಒಂದು ಮರುಭೂಮಿಯಂತೆ. ಕಷ್ಟ-ಸುಖ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಕೇವಲ ಬರಡು ಭೂಮಿ.

ಸೈಯದ್‌ಗೆ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಂತನೆಗಳ ಅರ್ಧ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನೂ ಬಲಹೀನತೆಯನ್ನೂ ಬತ್ತಿಹೋದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಅರ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಆ ಪಾರಿವಾಳ ತಮ್ಮನ್ನು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಗೊಂದಲಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪಾರಿವಾಳದ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಮತ್ತು ತಂದಿತು. ಭಯ-ಸಂಚಲನೆಗಳಿಂದ ಏನೂ ತೋಚದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಆ ಪಾರಿವಾಳದ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತೊಡಗಿತು. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾದ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ನಷ್ಟಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅವಮಾನಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಈಗ ಒಂದು ಪಾರಿವಾಳದ ರೂಪ ತಾಳಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಸೈಯದ್ ಆವೇಶ ತುಂಬಿದವರಂತೆ ರಭಸವಾಗಿ ಹಾರಿ ಒಂದೇ ಏಳಿಗೆ ಆ ಪಾರಿವಾಳವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಅದರ ದುಂಡನೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಈಗಲೂ ಅವರನ್ನು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು.

‘ಬಾಪಾ... ನಿನಗೆ ಒಂದು ಅವಸರದ ಕಾಗದ ಬಂದಿದೆ’

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಅವರು ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿದರು. ಯೂಸುಫ್ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

‘ನೀವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನೇ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು’ ಎಂದ ಯೂಸಫ್.

ಪಾರಿವಾಳವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಸೈಯದ್ ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಒಂದು ಪತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಣ್ಣದ ಉದ್ದನೆಯ ಕುರ್ತು. ಕುರ್ತನ್ನು ಹರಿದು ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಸೈಯದ್ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದರು. ಅದು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಬಂದ ಪತ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಐನೂರು ಪಿಂಗಾಣಿ ಕಪ್-ಸಾರ್ಸಗಳು ಬೇಕಾಗಿವೆಯಂತೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸೈಯದ್‌ರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದಿದ್ದ ಪತ್ರ!

ಸೈಯದ್‌ಗೆ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳು, ವೇದನೆ, ದ್ವೇಷ.. ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಕ್ಷಾದದಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಹೋದವು. ಈ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ಇದುವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕಾಂಕ್ಷಾತ್ಮಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾತ್ರ ಅನುಭವವಿತ್ತು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈಗ ಸರ್ಕಾರವೇ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಐನೂರು ಕಪ್-ಸಾರ್ಸಗಳಿಂದ ಬಹುಶಃ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಲಾಭ ದೊರಕಬಹುದು. ಅದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಅವರನ್ನು ರಜಾಕಾರ ಎಂದು ದೂರ ತಳ್ಳಲಾರರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಗೊತ್ತು, ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆ ಏರ್ಪಡಬಹುದು. ಮೊದಲು ಈ ಹುಡುಗ ಯೂಸಫ್‌ನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಮಸೀದಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಸೈಯದ್ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಗೂಡಿನತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದರು. ಒಂದು ಕ್ಷಾದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದ ಪಾರಿವಾಳ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಅವಾಯಕುವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಗಲಿಸಿಕೊಂಡು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಮನೆ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸೈಯದ್‌ಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ತಲೆದೋರಿತು. ಬೀದಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಸಂಶಯ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಪ್ಪು ನಡೆದು ಹೋಗಿತ್ತು.. ಅದು ಸೈಯದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪತ್ರ!

ಸೈಯದ್ ಅಸಹನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಆ ಕ್ಷಣ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂದಲೆಳೆಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪಾರಿವಾಳ ಕಾಣಿಸಿತು.

(೧೯೫೯)

೫ ದೃಶ್ಯ

ಅವನಿಗೆ ಹಸಿವು ಮಾಯವಾಗಿ, ಉಸಿರೆಳೆಯುವ ಸಂಕುಟ ದೂರವಾಗಿ, ಬಲಹೀನತೆ ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಬಾಳೆಮರಗಳನ್ನೂ, ಮಾವಿನ ಮರಗಳನ್ನೂ ಅದ್ಭುತವಾದ ದೃಶ್ಯಗಳಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ಒಂಟಿ ಕಾಲುಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಿಡ್ಡವಾದ ಒಂದು ಒಣ ಮರದ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಗಿಳಿಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದವು. ಅವನು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ಅವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ದೂರ ಹಾರಿದವು.

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯುವ ಝುಳುಝುಳು ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆ ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಸೇತುವೆ ಈ ನದಿಯನ್ನೇ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಆ ನದಿ ಈಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಈ ಮೊದಲು ನೋಡಿದ ನದಿಯ ನೀರು ಹರಿಯುವುದೂ ಕಾಣಿಸದಷ್ಟು ತಿಳಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಡ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅವನು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂಟಿ ಕಾಲು ಹಾದಿ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಡಿಯ ಹಾದಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು ಮುಂದಿರುವುದೇನೂ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಅಡ್ಡ ನಿಂತಿದ್ದವು.

ಇವನು ಬಂಡಿ ಹಾದಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಆ ಮರಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ, ಕಡೆಯ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಆಗಷ್ಟೇ ಸುಣ್ಣು ಬೂದಿಯಾಗಿದ್ದ ಚಿತೆಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು...

ಉದ್ದನೆಯ ಕೊಳ್ಳೆಯ ನಡುವೆ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಕೋಣೆಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದ ಆ ವಸತಿಗೃಹದ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಕೆಮ್ಮಿಕೆಮ್ಮಿ ಅವನ ಗಂಟಲು ಪ್ರಾಣಟ್ಟಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಮೋಣಕಾಲುಗಳು ಗದ್ದವನ್ನು ತಾಕುವಂತೆ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವನು ತಾನು ಹೊರಡಬೇಕಾದ ಸಮಯ ಸಮೀಪಿಸಿತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ತಣ್ಣಗೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಮೆಂಟ್ ನೆಲ ಅಂಗಾಲಿಗೆ ತಾಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡ.

ಮತ್ತೆ ಅಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಊರಿ ಅವನು ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲಬೆರಕೆಯಿಲ್ಲದ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕೋಣೆ ಅವನ

ಮನದ ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಹುದುಗಿಸಿದ್ದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಒಂದು ಗೋಡೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಕೈಯನ್ನು ತಲೆಯೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಗೋಡೆಯನ್ನು ತಡವಿದ. ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ವಿಚ್ ಕೈಗೆ ತಾಕಿತು. ಒತ್ತಿದ. ಅದು ಕಡಿಮೆ ಸಾವರ್ಧ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ದೀಪವಾದರೂ ಅದರ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮುಂದೆ ಅಲೆಗಳು ಹಾದು ಹೋದವು.

ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು, ಆ ವಸತಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕೆರೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಅವನ ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಟೈಪಿಂಗ್ ಮಿಷನ್ ಎಡಬಿಡದೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಏಳುವಂತಹ ಶಬ್ದ ಉಂಟಾಗಿ ಅವನ ನಡೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ತಡವಿಸಿತು.

ನಲ್ಲಿಯನ್ನು ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಿಡುಕುವಂತೆ ಚೀರಿತು. ನೀರಿನ ಹನಿಗಳು ಅವನ ಮೇಲೆ ಚಿಮ್ಮಿದವು. ಮರುಕ್ಷಣ ನೀರು ರುಚಿಸುವಾಗ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅವನು ಅದರ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಬೆರಳ ತುದಿಗಳನ್ನು ನೆನಪಿ ಕೊಂಡ. ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ನೀರು ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಮತ್ತೆ ಕೆಮ್ಮು ನುಗ್ಗಿ ಬಂತು. ಕೆಮ್ಮನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೀರನ್ನು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಎರಚಿಕೊಂಡ. ಕೆಮ್ಮುತ್ಪಲೆ ಪಂಚಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ಮುಖ ಒರೆಸಿಕೊಂಡ. ಒಂದೆರಡು ಮಾಡಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಾಗ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಬರಗಳನ್ನು ಕೈಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಆ ಕೋಣೆ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಮಂಚ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿತ್ತು. ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಕಾರದ ಕೆರೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಆ ಕೆರೆಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ದೀಪ ಆರಿಸಿ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು.

ಅವನು ವಸತಿಗೃಹದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಈ ಕೋಣೆಗೆ ಬರುವಾಗಲೇ ಮುಂಜಾನೆ ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಆ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವುದು ನ್ಯಾಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಆ ಕೋಣೆಗೆ ನೀಡಿದ ಮುಂಗಡ ಹಣದ ಬಾಕಿಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ರಸೀದಿ ಪಡೆಯುವುದು ತುಂಬ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡುವಾಗಷ್ಟೇ ರಸೀದಿ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ಆ ಹುಡುಗ ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹದಿಮೂರು-ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ತುಂಬ ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದ ಆ ಹುಡುಗನ ಮೇಲೆ ಆ ವಸತಿಗೃಹದ ಮಾಲಿಕನಿಗೆ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆಯಿರಬೇಕು.

ವಸತಿಗೃಹದ ಮುಂದಿನ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಆಕಾರಗಳು ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮುದರಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇವರಲ್ಲಿ ಆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಒಂದೊಂದು ಹೊದಿಕೆಯ ಬಳಿಗೂ ಹೋಗಿ, 'ಲೋ ಮರೀ, ಲೋ ಮರೀ...' ಎಂದು ಕರೆದ. ಅವನು ಎರಡನೇ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ಕೂಗಿದಾಗ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲುಗಾಡಿತು. ಬಿಡದಿಯ ಮಾಲಿಕ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಹುಡುಗ ರಸೀದಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೋಣೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ. ಇವನು ಚೀಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೋಣೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಹುಡುಗ ಕೋಣೆಯ ದೀಪವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಎಳೆದು ಮುಚ್ಚಿದ.

ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೆರೆದ ಚುಂಡಿಯಿಂದ ದುರ್ವಾಸನೆ ಗರ್ಜೆ ಎಂದು ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ವಾಯುಮಂಡಲವೇ ಕುಬೆರಕೊಂಡ ಧ್ರುವವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ವಾಸಿಸಲು ಬಯಸುವ ಸುಣ್ಣದಂತೆ ಹಿಮ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು ಹಿಮ ಆವರಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗ್ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಪುರದ ಗಡಿಯಾರ ಮಂಕಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಗಡಿಯಾರದ ಬೆಳಕು ಬಾನಿನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡನೆ ಒಂದು ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಸ್ಪರ್ಶ ನಡೆಸುತ್ತಿತ್ತು ಗಂಟೆ ಐದು ಹೊಡೆಯಲು ಇನ್ನೂ ಐದು ನಿಮಿಷಗಳಿವೆ ಎಂದು ಅದು ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಆ ಗೋಪುರದ ಗಡಿಯಾರದತ್ತ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ವೇಗವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಅವನು ಹೋಗಿ ತಲುಪಬೇಕಾದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಹತ್ತಲು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವುದರೊಳಗೆ, ಕಡೆಯ ಬಸ್ ಹೊರಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ಬಸ್ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಐದು, ಐದೂಕಾಲು, ಐದೂವರೆ ಎಂದು ಮೂರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಉತ್ತರಗಳು ದೊರೆತವು. ಮೊದಲ ಬಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದಿನದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿ ಮೊದಲ ಬಸ್ಸನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಂಡ, ಐದು ಗಂಟೆಗೇ ಅದು ಹೊರಡುವುದಾದರೂ ಸರಿ.

ಆ ಬಸ್ ಐದೂವರೆಗೆ ಹೊರಟಾರದೇ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಟೀ ಅಂಗಡಿ ತೆರೆದಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಉಳಿದಿದ್ದ ಹಾಲು ಬೆರೆಸಿದ ಟೀಯನ್ನಾದರೂ ಕುಡಿದು ಬಸ್ ಹತ್ತುಬಹುದಿತ್ತು. ಈಗ ಅದಕ್ಕೂ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಹಸಿವು ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಳಸಿತು.

ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆರೆಳಿನಂತೆ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತ್ರ

ಜೀವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಘ್ನ ಕ್ಷುಣ್ಣಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಒಬ್ಬನ ಬಳಿ, ಈ ಬಸ್ ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅರ್ಥವಾಗದುದರಿಂದ ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತಾನು ಇಳಿಯುವ ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದ. ಮಘ್ನ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದವನು 'ಹತ್ತಿ ಹತ್ತಿ ಗಾಡಿ ಹೊರಡುತ್ತೆ..' ಎಂದ.

ಅವನು ಕಿಟಕಿ ಪಕ್ಕ ಇದ್ದ ಒಂದು ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅರವತ್ತು ಜನರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಆ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಜನ ಇದ್ದರು. ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಜನರಿಗಾಗಿ ಈ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾನೆ ಬಸ್ ಓಡಿಸಿ ಏನು ಲಾಭ ತಾನೇ ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದ. ಬಸ್ ಅರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ಇನ್ನೂ ತಡವಾಗುವಂತಿತ್ತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣವೂ ಅವನ ಹಸಿವು ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿನ್ನಬೇಕಿತ್ತು ಎಂದುಕೊಂಡ. ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ತಿಂದರೆ ಕೆಮ್ಮಿನ ಬಾಧೆ ತಾಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಾಧೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಸಿರು-ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ನುಂಗಬೇಕು. ಆ ಮಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯ ಔಷಧಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ನಿದ್ರೆ ಔಷಧಿ ತಿಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ಬಸ್ ಹಿಡಿಯಲು ಆಗದಿದ್ದರೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವನು ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನದೆ, ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಕೂಡ ಮಾಡದೆ ಆ ವಸತಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದ. ಈಗಲೂ ಅವನ ಮೋಣಕಾಲೂ, ಸೊಂಟವೂ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಖಾಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚುವಾಗಿದ್ದುಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿಯೇ ಎಚ್ಚುವಾಗಿರುವುದಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಊಟ ಎಂಬುದು ನೆನಪಾದ ಕೂಡಲೇ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಘೋರ ಹಸಿವೂ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಊಟದ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಉಂಟಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಭಾವನೆಗಳು ಊಟ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ದೇಹದ ಸುತ್ತಲೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವನಿಗೆ ತಾಳಲಾರದ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಬಸ್ ಕೂಡಲೇ ಹೊರಡಾರದೇ ಎಂದು ಅವನು ಚಕುಚುಡಿಸಿದ.

ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡ್‌ನ ಕಿರಿದಾದ ಬಾಗಿಲ ಮೂಲಕ ಹೊರಬಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಸ್ತೆಗಳೆದು ತನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅವನು ಆ ಊರಿನ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸಿದ. ಬಸ್‌ನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲ ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನೂ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಪರದೆ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಪರದೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೊರಗೆ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಹೆದ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಚೀರುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳ ಹೊರತು ಅವನಿಂದ ಬೇರೇನನ್ನೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

‘ಕಿಟಕಿ ಮುಚ್ಚಿ ಸ್ವಾಮೀ...’ ಎಂದು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಾದವರು ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ಪರದೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಸೀಟಿಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡ. ಕೆಮ್ಮು ನುಗ್ಗಿ ಬಂತು. ಕೂಡಲೇ ಮೊಣಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಹೀಗೇ ನಿರ್ದಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಎನ್ನಿಸಿ ಮತ್ತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ಕಂಡ್ಲೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಹತ್ತು ಪೈಸೆಯ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರ್ದಿ ಮಾಡಿದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿ ಮತ್ತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಮೊಣಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಹುದುಗಿಸಿಕೊಂಡ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ಅಡೆತಡೆಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬಸ್ ಒಂದೇ ಸಮ ಓಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಸ್‌ನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ, ಅದರ ಚಲನೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಅವು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತಾಗಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಮ್ಮು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದು ಅವನು ನಿರ್ದಿ ಮಾಡದಂತೆ ಮಾಡಿತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ದಿಯಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಮೊದಲೇ ವಸತಿಗೃಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಕಾಫಿಯನ್ನಾದರೂ ಕುಡಿಯಬಹುದಿತ್ತು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಈಗ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಲ್ಪವಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈ ಮನಸ್ಸು ಚಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯೂ, ದುಃಖವೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆಯಿತು. ಅವನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಐದನೇ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ತಾನು ಓದಿದ ಸ್ವಲ್ಪಾಂಶ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಚಟಪಡಿಕೆಯನ್ನೂ, ದುಃಖವನ್ನೂ ದೂರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ‘ಕಡಲು ದಾಟಿ ಹೋಗಿ, ಮತ್ತೆ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಇದು ನನ್ನ ದೇಶ, ಇದು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ದೇಶ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನ ನೊಂದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೇ ? ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೇ ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿ. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ವಿಚಾರವಾದಿಗೂ ಭಾವನೆಗಳೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಅಲ್ಪ ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಗೌರವವೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಯುವಾಗ ಯಾರೂ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮರ್ಯಾದೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಡು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ...’ ಈ ಹಾಡಿಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ವಿಷಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ಗುರುತುಗಳೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮರೆತು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಈ ಪಠ್ಯ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಪವಿರಾಮ, ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಏಕೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪ್ರಾಸ-ಅನುಪ್ರಾಸಗಳ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅಥವಾ ಆತ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೇ ಎಂಬುದು ಎರಡು ಸಲ ಬರುತ್ತೆಯಲ್ಲ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ? ಉಸಿರಾಡುವುದೇ ಅವನ ಇಂದಿನ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನ ಒಳ ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವಂತಿದೆ.

ಒಳಮನಸ್ಸಿನ ಕೆಳಗೆ ನಾನೂ ಇದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ನೆನಪಿಸಿತು. ಚಿವುಟಿಚಿವುಟಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಹತ್ತು ಪೈಸೆಯ ದೂರ ಸಾಗಿದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಅದನ್ನು

ಶಮನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ವಸತಿಗೃಹದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಹೊರಟಿರಬಾರದಿತ್ತೇ?

‘ಕಡಲು ದಾಟಿ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಇದು ನನ್ನ ದೇಶ, ನನ್ನ ಸ್ವಂತವಾದ ದೇಶ...’

ಬಸ್ ಧಾತಾರನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಒಬ್ಬ ಮುಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಸರಸರ ಹತ್ತಿ ಬಂದು ಡ್ರೈವರ್ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಿದ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿ ಬಂದು ಏನೋ ಮಾತನಾಡಿದ. ಹೊಸದಾಗಿ ಹತ್ತಿದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಹಳಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ, ‘ಇಲ್ಲೇ, ಇಲ್ಲೇ...’ ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗು ಹಾಕಿದ. ಆಮೇಲೆ ಬಸ್‌ನ ಹೊರಗೆ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಇನ್ನೂ ಜೋರು ದನಿಯಲ್ಲಿ, ‘ಬನ್ನಿ, ಎಲ್ಲೂ ಬೇಗ ಬನ್ನಿ...’ ಎಂದು ಕೂಗಿದ.

ಬಸ್ ನಿಂತಿತು. ತುಂಬ ಜನ ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಬಸ್ ಹತ್ತಿದರು. ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿಯರು, ದೊಡ್ಡ ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರು, ಮೂಟೆ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಹಾಸಿಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಂಡಸರು, ಮುದುಕರು, ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಆಗದ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾವಾಗಿಯೇ ಬಸ್ ಹತ್ತಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತಹ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು... ಬಸ್ ಬಹುಪಾಲು ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

‘ಎಲ್ಲಿ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೀರಾ ?’

‘ಇಲ್ಲ, ಮದುವೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹತ್ತೊಂತ್ತು ನೋಡು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯಾ ಎಣಿಸು. ಲೋ, ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇನೋ... ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು. ಆ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಸೀಟಿನ ತಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳು...’

ಇವರಿಗಾಗಿಯೇ ಬಸ್ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಆ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿತು ಅವನಿಗೆ. ಅವನ ಪಕ್ಕದ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತ ಮಕ್ಕಳು ಆ ಕತ್ತಲನ್ನೂ ಚಳಿಯನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಕಿಟಕಿಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೊರಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

ಬಸ್ ಒಂದು ರೈಲು ಹಳಿಯನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ರೈಲಿನ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಮೋಣಕಾಲುಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಗಿಳಿಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಅವನ ಪಕ್ಕ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಮೂರೂ ಮಕ್ಕಳು ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗೆ ತಲೆ ತೂರಿಸಿ, ‘ಅಗೋ, ಅಗೋ...’ ಎಂದು ಕಿರುಚಿಕೊಂಡವು. ಐದಾರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಿದ್ದ ಒಂದು ರೈಲು ಗಾಡಿ ಹಾದು ಹೋಯಿತು. ಬಸ್ ಮತ್ತೆ ಹೊರಟಿತು.

ಅವನು ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮೊದಲು ಯಾರೂ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಾಗ, ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಊರಿನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ. ಇವನು ತಾನು ಇಳಿಯಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದು

ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಎಂದ ಆ ಹುಡುಗ, 'ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೀರಾ ? ನಾವು ಇಳಿದ ಮುಂದಿನ ಸ್ವಾಪ್' ಎಂದ. ಮಂಜು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ರಾಚುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಹುಡುಗ ಎರಡು ಸಲ ಸೀನಿದ. ಆದರೂ ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಇವನು ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ ಈ ಮೊದಲು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈಗ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಡುವೆ ಎಲ್ಲೋ ಇಳಿದು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಮದುವೆಗೆ ಹೋಗಲು ಬಸ್ ಹತ್ತಿದವರು ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದವರಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮೂಟೆ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೂಜಿ ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ಬಸ್‌ನೊಳಗೆ ಉರುಳಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರೆಲ್ಲಾ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

'ಹೂಜಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಗೊಂಬಾ ಅಂತ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದು ?' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಒಂದು ಹೂಜಿ ನೀರಿನ ಸಮೇತ ಉರುಳಿದ ಎಂದು ಅರಿತವರು ಕೂಡಲೇ ಕೆಳಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಈಗ ಬೆಳಕು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹರಡತೊಡಗಿತು. ತನ್ನ ಮೊಳಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಕಿಟಕಿಯ ಪಕ್ಕ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖ ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮುದುರಿದ ಬಟ್ಟೆ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲಿನ ಆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ಬಸ್ ಹತ್ತಲು ಕರೆತಂದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತೂಕಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಿದ್ದರು. ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗ ನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ದೊಡ್ಡವರು ಮಾತ್ರ.

ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಲಾಗಿ ಮನೆಗಳು ಕಾಣತೊಡಗಿದ ಒಂದೆಡೆ ಬಸ್ ನಿಂತಿತು. ಮದುವೆಯ ಗುಂಪು ಹತ್ತಿದಾಗ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಗಡಿಬಿಡಿ, ಅವಸರದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗೆಳಿಯಿತು. 'ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾಯ್ತಾ ? ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿದ್ಯಾ ? ಎಣಿಸಿ ನೋಡು... ಅಜ್ಜಿಯ ಕೈ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳು... ಯಾಕೋ ಧಡಿಯನ ಧರ ಸುಮ್ಮೆ ತಮಾಷೆ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದೀಯಾ... ? ಆ ಪೆಟ್ಟೋನ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಾರ್ತಾ... ?'

ಅವನು ಈಗ ಮೊಳಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಚೀಲವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಬಸ್ ಒಂದೆಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಮೇಲೆದ್ದ ಕುಡ್ಡು, 'ನೀನಿಲ್ಲಿ ಇಳೀಬೇಕಾ ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಇವನು ತಾನು ಇಳಿಯಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ. 'ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಸ್ವಾಪ್, ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ, ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದೂರ ಹೋಗ್ಬೇಕು'

ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿಸದೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಆಗ ಅದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಸ್ ಹೊರಟ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡಿದ. ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರ ಹೊಸದಾಗಿ ಸುಣ್ಣುಸುಣ್ಣು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ನೂರು ಜನರಾದರೂ ಗುಂಪುಗೂಡಿರಬೇಕು. ಮಾತಿನ ಗದ್ದಲ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ ನಡೆಯಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಗ್ರಾಮದ ದಾರಿ ಕೇಳಲೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಈಗ ಅವನ ತಲೆ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ಇನ್ನೂ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೋಟೆಲ್ ಅಥವಾ ಅಂಗಡಿ ಇರಬಹುದೇ ಎಂದು ಸುತ್ತ ನೋಡಿದ.

ಅಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೈದು ಕಟ್ಟಡಗಳಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು. ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೋ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯ ಘೋಷಣೆಗಳು ಯಥಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯಾವ ಹೊಂದಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಆ ಬೆಳಗಿನ ಮಂದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲೂ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಘೋಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ತಿಗಣೆ ಔಷಧಿಯ ಜಾಹೀರಾತು, ಇನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೋ ಸಿನಿಮಾ ಥಿಯೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಲಿರುವ ಒಂದು ಚಲನಚಿತ್ರದ ಜಾಹೀರಾತುಗಳೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದವು. ಗರಿಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟೀ ಅಂಗಡಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನು ಆ ಟೀ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುರ್ಚಿಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಂತೆ ನಾಲಿಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುರ್ಚಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಬಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಟೀ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ನಾಲ್ವೈದು ಜನರೂ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಬಜ್ಜೆಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ ಕುದಿಯುವ ವಾಸನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬೇರೇನನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಪಂಗಿಯ ಮುಂದೆ ತಲೆದೂಗುವ ಹಾವಿನಂತೆ ಅವನು ಕುರ್ಚಿಯ ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ತೆಗೆಯುವ ಬಜ್ಜೆಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಗೇಣುದ್ದ ಬಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ತಲೆ ಸುತ್ತವಂತಾಯಿತು.

ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಇವನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು,

‘ಬಜ್ಜೆ ಕೊಡ್ತಾ ?’ ಎಂದ. ಆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಬಜ್ಜೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳಗಿನ ಉಪಾಹಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಇವನು ಬೇಡ, ‘ಕಾಫಿ ಸಾಕು’ ಎಂದ.

ಟೀ ಅಂಗಡಿಯವನು, ‘ಕಾಫಿನಾ ?’ ಎಂದ.

‘ಯಾಕೆ ಕಾಫಿ ಇಲ್ತಾ ?’

‘ಇದ್ದಲ್ಲ... ಬೇರೇನಾದ್ರೂ ತಗೋತೀರಾ, ಬನ್, ಬಿಸ್ಕೆಟ್, ಕೇಕ್...?’ ಎಂದ.

‘ಕಾಫಿ ಸಾಕು...’

‘ಸರಿ...’

ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದ. ಅವನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯೂ, ಅವನ ತಲೆಯೂ ತುಂಬ ಕೆರೆಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತಾನು ಉಳಿದವರು ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನಿಗೇ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವನು ಆ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ರೀತಿ ಕೂಡ ಅವರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತ್ತು. ಅವನಾಗಲೀ, ಅವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅವರ ಹಿರಿಯರಾಗಲೀ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೇ ವಾಸ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದೂರ ಹೋದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅವನಿಗೇ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ತಾನು ಏನನ್ನೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಾವವನ್ನು ಅದು ಅವನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು: 'ಇದು ನನ್ನ ದೇಶ, ಇದು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ದೇಶ..'

ಆ ಕಾಫಿ ಕೂಡ ತುಂಬ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಒಲೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾಫಿ ಆರಿ ಹೋಗಿತ್ತು ಕಾಸು ಕೊಡುವಾಗ ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಗ್ರಾಮದ ದಾರಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಮೊದಲು ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಳಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರು ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಆ ಹಾದಿಯ ಇಕ್ಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಬೇಲಿ ಇತ್ತು ಆ ಹಾದಿ ನೇರವಾಗಿರುತ್ತ ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಸಾಗಿತ್ತು.

ಈಗ ಕೆಮ್ಮಿನೊಂದಿಗೆ ಮಂಜಿನಿಂದ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೀನುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸನೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡಿತು. ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳು ಸಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ರಸ್ತೆಯ ಮಣ್ಣು ರೇಷ್ಮೆಯಂತೆ ನುಣುಪಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಮಂಜು ಸುರಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ನಡೆಯುವಾಗ ಧೂಳು ಮೇಲೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದ. ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳನ್ನೂ, ಮರಗಳನ್ನೂ, ಬೇಲಿಗಳನ್ನೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ. ಆಗಲೂ ಬೆಳಕು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಹೊಲದಿಂದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಅದರ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗಿರುವುದನ್ನೂ, ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಹರಡಿದವಂತೆ ಮಂಜು ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ ಅವನು ಗಮನಿಸಿದ.

ಮಂಜು ಹೀಗೆ ಹತ್ತಿಯಂತೆ ತೂಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡ. ನೆಲ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇವವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ. ಅವನು ಒಂದು ಬೇಲಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಇಣುಕಿ ನೋಡಿದ. ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಂಜು ಅಲ್ಲ ಚೇಡರಬಲೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಚೇಡರಬಲೆ ಎಂದು ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಲೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದರೆ ಒಂದು ಬಲೆ ಕೂಡ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಲೆಯೂ ತುಂಬ

ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೆಣೆದಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ಚೇಡರ ಹುಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬಹುದೇನೋ ಎಂದು ನೋಡಿದ. ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೇರೆ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಹುಳುಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವೇ ಹೊರತು ಬಲೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೇಡ ಕೂಡ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬೇಲಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬಲೆಯ ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಬೆಳಕು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಲೆಯ ಎಳೆಗಳು ಆಗಾಗ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತಾ ಹೊಳೆದವು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೇಡರ ಹುಳುವಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬಹುದೇನೋ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ.

ಆಗ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಇವನನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋದ ಟೀ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೊದಲ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿ ಆ ಹುಡುಗ. ಆ ಹುಡುಗ ಇವನನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೂಡ ನೋಡದೆ ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಇವನೇ ಬೇಗಬೇಗ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಹುಡುಗ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ಒಂದು ಸಲ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ನಂತರ ತನಗೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಬಲೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇವನು ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, 'ಇದು ಚೇಡರ ಬಲೆ ತಾನೇ ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಆ ಹುಡುಗ, 'ಚೇಡಾನಾ ?' ಎಂದು ಮರುಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

'ಇದು ಚೇಡರ ಬಲೆ ತಾನೇ ?'

'ಇದು ಎಂಟುಕಾಲು ಹಳದ ಬಲೆ'

'ಅದು ಹೇಗಿರುತ್ತೆ ?'

'ಕಂಬಿಗಳಂತೆ ಅದರ ಕಾಲುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತೆ'

'ಒಂದು ಕೂಡ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳ್ತಲ್ಲವಲ್ಲಾ ?'

'ತುಂಬ ಇದೆಯಲ್ಲಾ, ಇಲ್ಲೋಡಿ...'

'ಎಲ್ಲಿ ?'

'ಇಲ್ಲೇ, ಇದೋ...' ಹುಡುಗ ಒಂದೆಡೆ ಕೈತೋರಿಸಿದ. ಬೇಲಿಯ ಒಳಗಿಂದ ರೆಂಬೆ-ಮುಳ್ಳುಗಳೊಳಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಹೋಗಿರುವಂತೆ ಒಂದು ಹುಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಹುಡುಗ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಇವನೂ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಚೊತೆಯಲ್ಲೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಆ ಹುಡುಗ ಇವನ ಕೆರೆ ಲವಲೇಶವಾದರೂ ಗಮನ ಹರಿಸದೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಇವನಾಗಿಯೇ ಆ ಹುಡುಗನ ಬಳಿ ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದು ಆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿ ತಾನೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆ ಹುಡುಗ 'ಸರಿಯಾದ ದಾರೀನೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇವನಾಗಿಯೇ

ಮತ್ತೆ 'ಅದು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಇರಬಹುದು ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆ ಹುಡುಗ, 'ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮೈಲು ದೂರ ಇರಬಹುದು' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಇವನು 'ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಾನು ಇದೇ ಮೊದಲ ಸಲ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಆ ಹುಡುಗ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಾಯ್ತೆರೆದು, 'ಅಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಗೆ ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ಇವನು ಹೇಳಿದ

ಹುಡುಗನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗ ಇವನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ, 'ಅವರ ಮನೆಗಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಇವನು 'ಹೌದು' ಎಂದ.

ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಬಿದಿರಿನ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ದಾಟಿದರು. ನದಿಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಮಂಜು ಹೊಗೆಮಂಡಲದಂತೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳ ನಡುವೆ ತೂರಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜು ಮೇಲೆ ತೇಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿತು. ಸೇತುವೆಯ ಹಲಗೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಹೆಚ್ಚಿನುದತುಗಳಿಂದ ನುಣ್ಣಗೆ ಸವೆದು ಹೋಗಿದ್ದವು.

ಸೇತುವೆಯನ್ನು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಹುಡುಗ, 'ಹೀಗೇ ನೇರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬಲಗಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸೇತುವೆ ಸಿಗುತ್ತೆ ಅದನ್ನೂ ದಾಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಎಡಗಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನದೀ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದ.

ಇವನು ಆ ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ನೇರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಅದು ಗಾಡಿ ಹಾದು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲ ಒಂಟಿ ಕಾಲುಹಾದಿ. ಮತ್ತೆ ಬೇಲಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮುಳ್ಳುಗಿಡಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಬೇಲಿ. ಮಾವಿನ ಮರವೂ ಬಾಳೆಯ ತೋಟವೂ ಇಕ್ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಲಾಗಿದ್ದವು. ಸದ್ಯ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆಯೇ ಬಸ್ ದೊರೆತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದೇ ಹೋದದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸ್ವಾಪ್‌ಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಲು ಆಗುತ್ತಿದ್ದುದು. ಆಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ದೂರ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ ಜೊತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದಾರಿಯೂ ತಿಳಿಯದೆ ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ತಲುಪಲು ಖಂಡಿತ ಆಗುತ್ತಲಿಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಹಾದು ಬಂದ ಬಂಡಿ ಸಾಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲೂ ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೂ, ಒಂಟಿ ಕಾಲುಹಾದಿಯಲ್ಲೂ ಯಾರೂ ದೀಪ ಹಾಕಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಜೇಡಬಲೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೇಡ ಅಲ್ಲ, ಎಂಟು ಕಾಲು ಹುಳು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕಾಲು ಹುಳುಗಳು ಖಂಡಿತಾ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಇತರ ಹುಳುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸೇತುವೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವನಿಗೆ ಹಸಿವು ಮಾಯವಾಗಿ, ಉಸಿರೇಳೆಯುವ ಸಂಕಟ ದೂರವಾಗಿ, ಬಲಹೀನತೆ

ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಬಾಳೆವರಗಳನ್ನೂ, ಮಾವಿನ ಮರಗಳನ್ನೂ ಅದ್ಭುತವಾದ ದೃಶ್ಯಗಳಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ಒಂಟಿ ಕಾಲುಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಿಡ್ಡವಾದ ಒಂದು ಬಣ ಮರದ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಗಿಳಿಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದವು. ಅವನು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ಅವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ದೂರ ಹಾರಿದವು.

ತಾನು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳು ರೆಕ್ಕೆಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ ತಾನು ಪಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹಾರುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗನ್ನಿಸಿತು.

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯುವ ಝುಕುಝುಕು ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆ ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಸೇತುವೆ ಈ ನದಿಯನ್ನೇ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಆ ನದಿ ಈಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಈ ಮೊದಲು ನೋಡಿದ ನದಿಯ ನೀರು ಹರಿಯುವುದೂ ಕಾಣಿಸದಷ್ಟು ತಿಳಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಡ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಅವನು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂಟಿ ಕಾಲು ಹಾದಿ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಡಿಯ ಹಾದಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು ಮುಂದಿರುವ ಯಾವುದೂ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಅಡ್ಡ ನಿಂತಿದ್ದವು.

ಇವನು ಬಂಡಿ ಹಾದಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಆ ಮರಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ, ಕಸೆಯ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಆಗಷ್ಟೇ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿದ್ದ ಚಿತೆಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು.

ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಅದು ಚಿತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಇದೇಕೆ ಹೀಗೆ ಉದ್ಯೋಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬೂದಿಯನ್ನು ತಂದು ಸುರಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ನದಿಗೂ ಆ ರಸ್ತೆಗೂ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಸಣ್ಣ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೀಪದ ಗೂಡುಗಳನ್ನೂ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ದಿಬ್ಬದಂತಹ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಅವನಿಗೆ ಅದು ಒಂದು ಸುಡುಗಾಡು ಎಂದು ಅರಿವಾದದ್ದು. ಆ ಬೂದಿಯ ರಾಶಿ ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯವಿರುವ ರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡೆ ಅದು ತಲೆ. ನಂತರ ಎದೆ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಸೊಂಟ, ತೊಡೆಗಳು... ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡ್ಡೆಗಳು, ಅವು ಮೊಳಕಾಲಿನ ಮುಟ್ಟುಗಳು. ನಂತರ ಕಾಲು. ಕಡೆಯದಾಗಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವ ಆ ಎರಡು ಸಣ್ಣ ಗುಡ್ಡೆಗಳು—ಪಾದಗಳು. ಪಾದಗಳ ಹೆಬ್ಬರೇನ ಆಕೃತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಚಿತೆ ಬಹುಪಾಲು ಉರಿದು ಆರಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಚಿತೆಯ ಬೂದಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಾಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆರಣಿ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಹೊಗೆ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅವನೇ ಹಲವು ಚಿತೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಹತ್ತಿರದ ನೆಂಟರು. ಅವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಡಬೇಕಾದಮದು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನೇ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒದ್ದೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ

ಕೆಂಡದ ಮಡಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊದ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ದೇಹಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟವನು ಒಂದು ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಬಾರದು, ನೋಡಬೇಡ... ಮರುದಿನ ಬೂದಿಯನ್ನು ಕೆದಕಿ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ಈ ಬೂದಿಯನ್ನು ಕೆಡಕಲು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಕು ಹರಿದ ಕೂಡಲೇ, ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಳಿ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಯಾರಾದರೂ ಬರಬಹುದು. ಸತ್ತವರು ಯಾರೋ ? ಗಂಡೋ ಹೆಣ್ಣೋ ? ಗಂಡಸೇ ಆಗಿರಬೇಕು...

ಇಷ್ಟು ಉದ್ದವಾದ ದೇಹ ಹೆಣ್ಣಿನದಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಮಳೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಗಾಳಿ ಕೂಡ ಬೀಸಿಲ್ಲ. ದೇಹವೂ ಬೆರಣಿಯೂ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾಗಿವೆ. ಬೂದಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಬೆಳ್ಳಗಿತ್ತು. ರೇಷ್ಮೆಯಂತೆ ನಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನೂ ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗೇ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂಕಟ, ವ್ಯಾಧಿ ಎಲ್ಲವೂ ಹೊಸಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಯಾರೋ ಪಾಪ, ಸತ್ತು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ನೆನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಸತ್ತಿರಬೇಕು.

ಅವನಿಂದ ಈಗ ಕಾಲವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು... ನೆನ್ನೆಯನ್ನು ಇಂದು ಅವನಿಂದ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೂದಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಹಿಂದಿನ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅದು ಒಂದು ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅದೋ ಮುಖ, ಕುತ್ತಿಗೆ, ಕೈ, ಕಾಲು, ಎದೆ... ಎಲ್ಲ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ. ಕಾಲ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು. ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ... ಅದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ಮಂದಹಾಸ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಮಂದಹಾಸ ಅದು ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದಲ್ಲ. ತಾನು ಸತ್ತು ಹೋದುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದ ನೆನ್ನೆಯನ್ನೂ, ಇಂದು ತಾನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಆ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದು ಭಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ನಗು. ತಾನು ಇದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು, ತಾನು ಇರುವಾಗಲೇ ಕಿತ್ತಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ನಗು... ಅದು ಸಾವಿನ ನಗೆ. ಸಾವಿನ ನಗೆ. ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಂದಹಾಸವೇ !

ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಮುಖಗಳು ಕಾಣಿಸಿ ಮರೆಯಾದವು. ಆ ಚಿಂತೆಯ ಒಡಲಿನ ಮುಖದ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಮರೆಯಾಗುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಖಗಳು. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮುಖಗಳಲ್ಲ. ಇರುವಾಗಲೇ ಸಾವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟ ಮುಖಗಳು. ಒಂದೂ ಅವನಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ. ಅವನು ಅರಿಯದ ಮನುಷ್ಯ ಮುಖಗಳು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಎಲ್ಲರ ಮುಖಗಳೂ ಹೀಗೇ ಇರಬಹುದೇನೋ. ಸಮವಸ್ತ್ರಧರಿಸಿ, ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಹೋರಾಡಲು

ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ಸಾಯಿಸಲೂ ಸಾಯಲೂ ಹೋಗುವವರ ಮುಖ ಏಕೆ ಹೀಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲ, ಇರಲಾರದು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಜಿಸಿದ ಸೈನಿಕರ ಮುಖಗಳು ಭಯವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮುಖಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳು, ಬಡಬುಗ್ಗರು, ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ತಿಳಿಯದ ನಿರಾಶ್ರಿತರದು. ಅವರು ತುಪಾಕಿಯ ತೋಟಾ ರಫ್ತವಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದವರು, ಗುಂಡು ಸಿಡಿದು ಹಿರಿಯರು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಚದುರಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದವರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮುದುಕರು... ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದವರು. ಮನೆ-ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದು ಪುಡಿಯಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದವರು. ಫರ್ಲಾಂಗ್‌ಗಳೆಲೆ ಉದ್ದುದ್ದವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಆ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಮಂದಹಾಸ ಈಗಲೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗದಿದ್ದರೂ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿರುವವರು. ಅವರೂ ಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನರಕವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿರಾಶ್ರಿತರು. ಉದ್ದನೆಯ ಶಿಬಿರಗಳು...

ಅದು ಯಾವುದೋ ಅವನು ಅರಿಯದ ಒಂದು ನಾಡು. ಅವನು ಅರಿಯದ ಕಾಲ. ಅಲ್ಲಿ ಉದ್ದನೆಯ ಶಿಬಿರಗಳು. ಸುತ್ತಲೂ ಆಳೆತ್ತದ ಬೇಲಿ. ಮುಳ್ಳುಗಿಡಗಳ ಬೇಲಿಯಿಲ್ಲ. ಮುಳ್ಳುಕುಂಬಿಯ ಬೇಲಿ. ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಮವಾದ ಅಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವಲು ಗೋಪುರಗಳು. ಬೇಲಿಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಒಬ್ಬನ ರಕ್ತ ಕರೆಗಟ್ಟಿದ ದೇಹ ಹಾಗೇ ತೂಗುತ್ತಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಗುಂಡೇಟು ತಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ತುಂಬ ದಿನ ಬದುಕಿರಲಾರ.

(1972)

೬ ಹಲಿ ವೇಷದ ಕಲಾವಿದ

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಊಟದ ಬಿಡುವು. ಮೊದಲು ಎರಡೂವರೆಯವರೆಗೆ ಬಿಡುವಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಗುವ ಸಮಯವೂ ಹನ್ನೊಂದಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಕಛೇರಿಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಹತ್ತಾವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತು, ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಗಂಟೆಗಲ್ಲ ಉಪಾಹಾರ ತಿನ್ನುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಜನರು ಗುಂಪು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹತ್ತಾವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಇಳಿಸಿ, ಅದನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಊಟದ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಗಂಟೆ. ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಛೇರಿ ಈಗ ಆರು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸಗಾರರು, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿಯವರು... ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗಳ ಕೆಲಸ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅಕೌಂಟ್ಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು. ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಲಿ ನಡೆಯದಿರಲಿ ಅವರು ವರ್ಷವಿಡೀ ಲೆಕ್ಕ ಬರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಆಪರೇಟರ್. ಟೆಲಿಫೋನ್‌ಗೆ ಬಿಡುವು, ರಜೆ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ ಈ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಾಗ ಕಛೇರಿ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಬಿಡುವು ದೊರಕುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ, ವಾರಗಟ್ಟಲೆ, ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಬಿಡುವು ದೊರಕಿರುವುದೂ ಇದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಒಂದು ಸಲ ನಮ್ಮ ಸ್ಪುಡಿಯೋ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಯಾವ ಚಲನಚಿತ್ರವನ್ನೂ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷ ಏನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಛೇರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿ, ತಲೆಗೂದಲು ನರೆತು, ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೊಜ್ಜು ಬೆಳೆದು,

ಡಯಾಬಿಟೀಸ್‌ಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಚಿಂತನೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಕುಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ವೃಧ್ಧಾಲಾಪದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾದಾಗ, ನಿರ್ಬಂಧ ವಿರಾಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಂತ್ಯ ದೊರೆತದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿತು. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ರೂಢಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಉತ್ಸಾಹದ ನಡವೆಯೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಡವರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಅವನು ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾವು ಉಪಾಹಾರ ಮುಗಿಸಿ, ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಛೇರಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ.

‘ಏನ್ಮೇಕಾಗಿತ್ತು?’ ಎಂದು ಶರ್ಮ ಕೇಳಿದರು.

ಶರ್ಮ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಕ್ಟರ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮೊದಲು ಪೊಲೀಸ್ ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದವರು. ನಾಟಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಸ್ವರಿಯೋದ ಕಥಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಿನ್ನದಂಥ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಾಲೀಕನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೇಜರ್ ಸೈಕಲ್‌ನ ಹಿಂದಿನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಾಂಗಣದ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ನಡವೆಯಲು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಳಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಪಂಚಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಎದ್ದು ನಿಂತರೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಎರಡು ಭುಜಗಳೂ ಚೌಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ, ಅವರು ದೈಹಿಕ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ಕುಟ್ಟುಮಸ್ತಾದ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿಭಾಗ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಮೂರು ಮೇಜುಗಳು. ದೊಡ್ಡ ಮೇಜಿನ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶರ್ಮ ಆ ಕೋಣೆಯ ಸಭಾನಾಯಕನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಖಾಲಿ ಇತ್ತು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕುರ್ಚಿಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಆಕಾರದ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕುರ್ಚಿಗಳು. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಿದ್ದ ಖಾಲಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಒಂದು ಕಾಲು ಮುರಿದಿತ್ತು. ಯಾರು ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೂ ಒಂದು ಕಸೆ ಬಗ್ಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಗಾಬರಿ ಬೀಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಳಗೆ ಬಂದವನು ಆ ಕುರ್ಚಿಯ ಬೆನ್ನಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡ.

‘ಏನ್ಮೇಕಾಗಿತ್ತು?’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ.

‘ಶನಿವಾರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆ’ ಎಂದ ಅವನು.

‘ಶನಿವಾರ ನಾನು ಊರಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ.

‘ಬೆಳಿಗ್ಗೆನೇ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನೀವು ಒಂದು ಕೊಡೆಯನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡ್ತಾ ಕೂತಿರ್ದಿ’

‘ಓಹೋ ! ನೀನು ? ಮೇಲಾಯುಧು ತಾನೇ ?’

‘ಅಲ್ಲಾರೀ, ಖಾದರ್. ಟಗರ್ ಫಾಯಿಟ್ ಖಾದರ್ !’

‘ನೀನು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾ... ?’

‘ಹೌದು ಕಣ್ಣೀ... ವೆಳ್ಳೈ, ಅಯ್ಯಾ ಅವನ್ನ ಮನೇಲೇ ಹೋಗಿ ನೋಡು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆ’

‘ವೆಳ್ಳೈ ಯಾರು ?’

‘ವೆಳ್ಳೈ ಕಣ್ಣೀ. ಏಜೆಂಟ್ ವೆಳ್ಳೈ...’

ಶರ್ಮಾಗೆ ಈಗ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪುಗಳ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ವೆಳ್ಳೈ ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರನ್ನೂ ಹೆಂಗಸರನ್ನೂ ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದ. ಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಬೇರಾವ ನಟನೆಯೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದವರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮತ್ತು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವೆಳ್ಳೈ ಅವರಿಂದ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

‘ಈಗೇನೂ ಗ್ರೌಂಡ್ ಸೀನ್ ತೆಗೆತಿಲ್ಲವಷ್ಟಾ’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ.

‘ಗೊತ್ತಿರೀ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ ಯಾವುದಾದ್ರೂ ರೋಲ್ ಕೋಡ್ನಿರಾ ಅಂತ ಅವು ಹೇಳಿದ್ದು’

‘ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದು ?’

‘ಅದೇ ಕಣ್ಣೀ, ವೆಳ್ಳೈ...’

ಶರ್ಮ ನಮ್ಮತ್ತ ನೋಡಿದರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕುಳಗಿದ್ದ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾದ ದೇಹ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಈಗ ಕುತ್ತಿಗೆ ಮೂಳೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಬತ್ತಿ ಹೋದ ದವಡೆಯ ಮೂಳೆಗಳು ಅವನ ಕಪ್ಪು ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು ಅಳೆಗೆ ಮೀರಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತೋರಿಸಿದವು. ವೆಳ್ಳೈ ಕರೆತರುವ ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

‘ನಾನು ವೆಳ್ಳೈ ಹತ್ರ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸ್ತಿನಷ್ಟಾ...’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ.

ನಾವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒರಗಿಕೊಂಡೆವು. ಭೇಟಿ ಮುಗಿಯಿತು.

ಅವನು, ‘ಸರಿ ಕಣ್ಣೀ’ ಎಂದ. ನಂತರ ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ, ‘ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಏನಾದ್ರೂ ಕೊಟ್ಟಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದು ತೆ ಸಾರ್’ ಎಂದ.

‘ಶೂಟಿಂಗೇ ಇನ್ನೂ ಆರಂಭವಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟು ಗುಂಪು ಸೀನ್ ಚಿತ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಕಡೇಲಿ ತಾನೇ ತೆಗೆಯೋದು...’

‘ಅದಲ್ಲ ಕಣ್ಣೀ, ಯಾವುದಾದ್ರೂ ರೋಲ್ ಇದೆ ಕೊಡ್ತೀ...’

‘ನಿನಗೇನು ರೋಲ್ ಕೊಡೋಕಾಗುತ್ತೆ ಅದೋ ಅಯ್ಯೋಡು, ಕಾಸ್ಪಿಂಗ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹತ್ರ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು’

ನಾನೇ ಕಾಪ್ಲಿಂಗ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್. ಇವನಂತಹ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಹೆಸರು, ವಯಸ್ಸು, ಎತ್ತರ, ವಿಳಾಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದರೆ ಮೂರು ಕಾಗದಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ವಿಳಾಸದಾರರು ಮನೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ವೆಳ್ಳೆಯನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವನು ನನ್ನ ಕೆತೆ ತಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿರುವವರಲ್ಲಿ ಶರ್ಮ ಅವರೇ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದವರು ಎಂದು ಅವನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ.

‘ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೇನೇ ಏನಾದ್ರೂ ನಡೆಯೋದು’ ಎಂದ.

‘ನಿನಗೆ ಈಜಲು ಬರುತ್ತಾ’ ಎಂದು ಶರ್ಮ ಕೇಳಿದರು.

‘ಈಜುವುದಾ ?’ ಎಂದು ಅವನು ಮರುಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಅನಂತರ ‘ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಗೊತ್ತು’ ಎಂದ.

‘ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಗೊತ್ತಿದೆ ಸಾಲ್ದು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ನದಿಯೊಳಗೆ ದುಮುಕಿ ಈಜಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಥರ ಒಂದು ಸೀನ್ ತೆಗೆಬೇಕು. ಅದು ನಿನ್ನಿಂದಾಗೋಲ್ಲ’

‘ನನಗೆ ಟಗರ್ ಫಾಯಿಟ್ ಬರುತ್ತೆ ಕ್ಷೇ. ನನ್ನ ಹೆಸರೇ ಟಗರ್ ಫಾಯಿಟ್ ಖಾದರ್ ಅಂತೆ’

‘ಅದೇನದು ಟಗರ್ ಫಾಯಿಟ್ ?’

‘ಟಗರ್ ಫಾಯಿಟ್ ಕ್ಷೇ, ಟಗರ್, ಟಗರ್ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ..?’

ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕಡೆ ಗಮನ ನೀಡಿದೆವು. ಯಾರಿಗೂ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ :

‘ಹಲಿ ಕ್ಷೇ, ಹಲಿ. ಹಲಿ ಫಾಯಿಟ್’

‘ಓಹ್ ! ಟೈಗರ್ ಫೈಟಾ ! ಟೈಗರ್ ಫೈಟ್, ನೀನು ಹಲಿ ಜೊತೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ?’

‘ಇಲ್ಲ ಕ್ಷೇ, ಹಲಿ ವೇಷ ಹಾಕ್ತೀನಿ. ಅದನ್ನೇ ಟಗರ್ ಫಾಯಿಟ್ ಅಂತಾರೆ’

‘ನೀನು ಹಲಿ ವೇಷ ಹಾಕೋವವನಾ ? ಹಲಿ ವೇಷಾನಾ ! ಹಲಿ ವೇಷವೆಲ್ಲಾ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ? ಸರಿ ಸರಿ, ವೆಳ್ಳೆ ಬರ್ರಿ, ಯಾವ್ವಾದ್ರೂ ಫಾನ್ಸ್ ಇದ್ದೆ ಖಂಡಿತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸ್ತೀನಿ..’

‘ನಾನು ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಟಗರ್ ಫಾಯಿಟ್ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಕ್ಷೇ. ನಿಜವಾದ ಹಲಿ ಥರಾನೇ ಇರುತ್ತೆ..’

‘ನಿಜವಾದ ಹಲಿ ಥರ ಇದೋದಾದ್ರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಹಲೀನೇ ತುಂಬಿದಲ್ವಾ..?’

‘ಇಲ್ಲ ಕ್ಷೇ, ನಾನು ಮಾಡೋದು ಅಸಲು ಹಲಿ ಥರಾನೇ ಇರುತ್ತೆ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಈಗ ನೋಡ್ತೀರಾ... ?’

‘ಉಹಂ, ಬೇಡಪ್ಪಾ ಬೇಡ..’

‘ಸುಮ್ಮೆ ಒಂದ್ಲ ನೋಡಿ ಸಾರ್. ಇಲ್ಲಿರೋವ್ರೆಲ್ಲಾ ಹುಲಿ ಆಟ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿರ್ತಾರೆ?’

‘ಯಾಕೆ ನೋಡಿಲ್ಲ ? ಮೊಹರನಬ್ಬೋ, ರಂಜಾನ್‌ನಬ್ಬೋ ಬೀದೀಲಿ ತುಂಬ ಜನ ಹುಲಿ ವೇಷ ಹಾಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರಲ್ಲ.. !’

‘ನಾನು ಮಾಡೋದು ಬೇರೆ ಧರಾ ಇರುತ್ತೆ ಸಾರ್. ನಿಜವಾದ ಹುಲಿ ಧರಾನೇ ಇರುತ್ತೆ’

ಅವನು ಅದೆಲ್ಲದಲೋ ಒಂದು ಹುಲಿ ತಲೆಯನ್ನು ಧಟ್ಟನೆ ಹೊರತೆಗೆದ. ಅವನು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಚೀಲವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಆಗಲೇ ತಿಳಿದದ್ದು ಆ ಹುಲಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಗದ್ದದವರೆಗೂ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡ. ಅವನು ಹುಲಿಯ ಮುಖವಾಡದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿ ಹುಲಿಯಂತೆಯೇ ಕೋಣೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದ

ಶರ್ಮ, ‘ಭೇಷ್’ ಎಂದರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವನು ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಒಮ್ಮೆ ದೇಹವನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಹಾಗೇ ಬಾಗಿ ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲುಗಳೂರಿ ನಿಂತು ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಸುತ್ತ ನೋಡಿ ಗಂಭೀರ ನಡಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಶರ್ಮ ವತ್ತೆ ‘ಭೇಷ್’ ಎಂದರು.

ಅವನು ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಮೈ ಕುಲುಕಿ ಬಾಂಟ್ತೆಂದು ನಾವು ಹೆದರಿಕೊಂಡೆವು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹುಲಿಯ ಘರ್ಜನೆಯನ್ನು ನಾವು ಇದುವರೆಗೂ ಕೇಳಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ.

ಅವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಲಿಯಂತೆ ಘರ್ಜಿಸಿ, ತನ್ನ ಹಿಂಬಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ. ಹಾಗೇ ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಖಾಲಿಯಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದ. ಕುರ್ಚಿ ದಡ್ಡದಡ ಅಲ್ಲಾಡಿತು. ನಾನು ‘ಅಯ್ಯೋ !’ ಎಂದು ಚೀರಿಕೊಂಡೆ. ಅವನು ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿ ನನ್ನ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಎಗರಿದ. ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಶರ್ಮರ ಮುಂದಿದ್ದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದ. ಅವರ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಕಾಗದಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಎಲೆಅಡಿಕೆ ಪೊಟ್ಟಣ...ಗಳು ಚಿಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದವು. ಅವನ ಕಾಲುಗಳು ಯಾವುದನ್ನೂ ತಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಮುದುರಿ ಕುಳಿತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತೊಡೆ ನಡುಗುವಂತೆ ಘರ್ಜಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಾಗೇ ಮೇಲೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ‘ಓ...’ ಎಂದು ಕಿರುಚಿಕೊಂಡೆವು.

ಅದು ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕಟ್ಟಡ. ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಂಗುಲದಷ್ಟು ಅಟ್ಟ ಇತ್ತು. ಅದರ ಗೋಡೆಯ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಚಿಗಿಂತ

ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಂಟಿ ಕುಬಿಯ ಕಿಟಕಿ ವೆಂಟಿಲೇಟರ್ ಆಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೀ ಧೂಳು, ಕೊಳೆ, ಜೇಡರ ಬಲೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅವನು ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನೂ ಊರಿ ಆಳೆತ್ತರ ಮೇಲೆ ಚಿಮ್ಮಿ ನಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಎರಡಂಗುಲ ಗೋಡೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹದಾಗಿಕೊಂಡು, ವೆಂಟಿಲೇಟರ್‌ನ ಕಂಬಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮತ್ತೆ ಹುಲಿಯಂತೆ ಘರ್ಜಿಸಿದ.

‘ಜೋಪಾನ, ಜೋಪಾನ..’ ಎಂದು ಶರ್ಮ ಕಿರುಚಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟೇ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಫ್ಯಾನ್ ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೂ ಫ್ಯಾನಿನ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಕೆಲವು ಅಂಗುಲಗಳ ಅಂತರ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದವನು ಹಾಗೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ.

ನಾವು ಭಯ ಹಾಗೂ ಗಾಭರಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹುಲಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಲಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಘರ್ಜಿಸಿತು. ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣ ಅವನ ದೇಹ ತೂಗಾಡಿತು. ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಶರ್ಮಾಗೆ ಈಗ, ‘ಭೇಷ್’ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹುಲಿ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಕಳಚಿದ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮೌನವಾಗಿದ್ದೆವು. ಅವನೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಹಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನಾದದ್ದು.

‘ನಾನು ಖಂಡಿತ ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ತೀನಿ’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ. ಅವನ ಧ್ವನಿ ಬದಲಾಗಿತ್ತು ಕೈಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ.

‘ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ?’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ.

‘ಮೀರ್ ಸಾಬಿ ಪೇಟೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಮನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಬೀದಿಯ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳಿದ. ನಾನು ಬರೆದುಕೊಂಡೆ. ಅವನು ಸಂಕೋಚದಿಂದ, ‘ಆದ್ರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಇರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ರೀ’ ಎಂದ.

‘ಯಾಕೆ ?’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ.

‘ಏನೂಂದ್ರೆ..’ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದವನು, ತಕ್ಷಣ ದೃಢವಾಗಿ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ

‘ಎದ್ದೇಳಿಷ್ಟು ಎದ್ದೇಳು’ ಎಂದರು ಶರ್ಮ ಗಾಬರಿಯಿಂದ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡೆವು. ಅವನೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡ.

‘ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮನೆ ಕಡೆ ಬರಕೂಡದು ಅಂತ ಹೇಳ್ವಿಷ್ಟಿಲ್ಲಾಳೆ’. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ಹಿಂದೆ ಹುಲಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಇವನೇನಾ !

‘ನಾನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಎಷ್ಟೋ ತಿಂಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅವು ತಾನೇ ಏನ್ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು’ ಅವನೀಗ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಶರ್ಮಾಗೆ ಏನೋ ನೆನಪಾಗಿ, ‘ನೀನು ಊಟ ಮಾಡಿದೆಯಾ ?’ ಎಂದರು.

ಅವನು 'ಇಲ್ಲ' ಎಂದು.

ಅವನು ಅಂದು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ, ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಊಟ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶರ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವಿನೋಳಿಗೆ ಕೈ ಇಟ್ಟರು. ನಾವೂ ಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮ ಜೀವಿನೋಳಿಗೆ ಕೈ ತೂರಿಸಿದೆವು. ಎಲ್ಲ ಚಿಲ್ಲರೆ ಸೇರಿಸಿ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳಿರಬಹುದು. ಶರ್ಮ, 'ತಗೋಪ್ಪಾ, ಇದನ್ನು ತಗೊಂಡೋಗಿ ಮೊದಲು ಕ್ಯಾಂಟೀನ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡ್' ಎಂದರು.

ಅವನು 'ಬೇಡ ಕಣ್ಣಿ' ಎಂದು.

'ಯಾಕೆ ಬೇಡ. ಮೊದಲು ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡ್' ಎಂದರು ಶರ್ಮ.

'ಯಾವುದ್ದೂ ರೋಲ್ ಕೊಡೀ ಅಯ್ಯಾ' ಎಂದ ಅವನು ಅಳುತ್ತಾ.

ಶರ್ಮಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕೋಪ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. 'ಕೊಟ್ಟ ಹಣವನ್ನು ತಗೊಳ್ಳಲ್ಲ ಅಂತ ಅದೇಗೆ ಅಂತಿಯಾ ? ಹಣವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೆ ನಿನಗೆ ಹಣ ಹೇಗೆ ಸಿಗುತ್ತೆ ಒಂದು ಬಿಡಿಗಾಸಾದ್ರೂ ಅದು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾಯ್ಯಾ. ಅದನ್ನೇ ಬೇಡ ಅಂದ್ರೆ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಿಗ್ತಾಳೆ. ಹೋಗು ಮೊದಲು ತಗೊಂಡೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡ್' ಎಂದು ಕಿರುಚಿದರು. ಅವನು ಅಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ.

ಶರ್ಮ ಹೇಳಿದರು : 'ರೋಲ್ ಕೊಡೋದೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ. ಹೋಗು, ನನ್ನಿಂದಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತೀನಿ, ಹೋಗು. ಮೊದಲು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಏನಾದ್ರೂ ಹಾಕೋ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಮೇಲೆ ನನ್ನತ್ತ ತಿರುಗಿ, 'ಇವನನ್ನು ಕ್ಯಾಂಟೀನ್‌ಗೆ ಕ್ಷಮಿಸೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡ್' ಎಂದರು. ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಮೇಲೆದ್ದೆ.

ಅವನು, 'ಬೇಡ ಕಣ್ಣಿ, ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡ್ತೀನಿ, ನಾನೇ ಮಾಡ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರನಡೆದ.

ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆವು. ಶರ್ಮ ತಮಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಯೇ ಹೇಳಿದರು : 'ಇವನಿಗೇನು ಮಾಡೋದು? ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ತೆಗೀತಿದೋದು ರಾಜ-ರಾಣಿ ಕಥೆ...'

ಆದರೆ ಅವರು ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ವಾರಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಕಛಾ ವಿಭಾಗದ ಸಭೆ ಸೇರಿದಾಗ ಕಛಾ ನಾಯಕ ಹುಲಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಸುಳುವಂತೆ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಹುಲಿ ವೇಷ ತೋರಿಸುವಾಗ ಕಛಾ ನಾಯಕನಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಖಾದರ್ ಡ್ಯೂಪ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಿಸಬಹುದು.

ನಾನು ಖಾದರ್‌ಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದೆ. ಎಂದಿನಂತೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪತ್ರ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂತು, ವಿಳಾಸದಾರರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು.

ಶರ್ಮ ವೆಳ್ಳೈನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಖಾದರ್‌ನನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ

ಹುಡುಕಾಡಿದರು. ಕಥಾನಾಯಕ ಶತ್ರುಕೋಟಿಯೊಳಗೆ ನುಸುಳುವ ದೃಶ್ಯದ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ದಿನ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಖಾದರ್ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ತಿಂಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಚಿತ್ರೋಂದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಗೀತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಚಿತ್ರದ ಕಥಾನಾಯಕ ಕಾವಡಿ ಎತ್ತುವ ದೃಶ್ಯ ಇತ್ತು. ತಮಿಳುನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಆ ಚಿತ್ರ ಅಪಾರ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿತ್ತು.

ನಾವು ತೆಗೆಯುವ ಚಿತ್ರದಲ್ಲೂ ಕಥಾನಾಯಕ ಕರಗ ಎತ್ತುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಯಿತು.

(೧೯೭೩)

೨ ನರ್ತನದ ನಂತರ...

ಚಿಲಕಲ್‌ಗೂಡಾ ರೈಲ್ವೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಯನ್ನು ದಾಟಿ ವಾಟರ್ ಟ್ಯಾಂಕ್ ತಲುಪಿದರೆ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಕುಪೊಡೆಯುವ ವಣ್ಣಿನ ಹಾದಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾದಿಯ ಎರಡು ಬದಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ಮನೆಗಳು ಹೆಂಚಿನ ಛಾವಣಿಯ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಗಳಾದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಾಗ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಗಿಡ-ಮರಗಳು ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಮರಗಳು ಒತ್ತಾಗಿದ್ದ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳು ಇರುವುದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಮರ-ಗಿಡಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕಾಡನ್ನು ಗೆರೆಯೆಳೆದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿರುವಂತೆ ಆ ಹಾದಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹಾದಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಇತ್ತು. ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಅನ್ನು ತುಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅದೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಹೆಂಚಿನ ಛಾವಣಿಯ ಕಟ್ಟಡ. ಆದರೆ ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಮನೆಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಟ್ಟಡ ಒಂದು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗಿಡ-ಮರಗಳ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಕುಚ್ಚಿಪಾಡಿಗೆ ತಂದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಹಗಲಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಒಳಗೆ ಸದಾ ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಆಗ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ನನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಲೋಕದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಚೊತೆ ಹಲವು ಸಲ ಆ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನ ಮುಂದೆ ಹಾದು ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಪ್ಪ ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರೊಳಗೆ ಹೋದದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಅವರನ್ನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲೆಗೆ ನಾವು ಮನೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಾವೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೆಳಕನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿ, ನಾನೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಿನಿಮಾಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ನನ್ನ ಅನುಭವದೊಳಗೆ ಬಂತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಗಾರ್ಡ್ ರಿಚ್ಚಿ ಮನ್ಸೂಸ್‌ನ ಮಗ ಮಾರಿಸ್.

ಮಾರಿಸ್ ಅರ್ಧಕಾಲಿನ ನಿಕೆರ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನನಗೆ ಅವನನ್ನು ನನ್ನ

ಸಮವಯಸ್ಸು ಗೆಳೆಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಟಾರ್ಜಾನ್ ಎಂಬ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಆಕಾರವನ್ನು ನನಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದವನೇ ಅವನು. ಟಾರ್ಜಾನ್‌ನ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ನಗರದ ಸಾಹಸಗಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದವನೇ ಮಾರಿಸ್. ಟಾರ್ಜಾನ್‌ನಂತೆ ಅವನೂ 'ಆ...' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಆಲದ ಮರಗಳ ಮೇಲೇರಿ ಒಂದು ಬಿಳಲಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಜಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದೇ ಅವನಿಂದ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಮಾರಿಸ್ ನನ್ನ ಅಪರಿಮಿತ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ದಿನವೂ ಒಂಬತ್ತೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಮರದ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೇರಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಂದೆ ಎಸೆದು ಬುಗುರಿ ಆಡಿಸಿದರೆ, ಅವನು ತಲೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎಸೆದು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೂ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು ನಾನು ಅವನನ್ನು ಗೋಗರೆದು ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ತಂಡಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್, ಹಾಕಿ... ಮುಂತಾದ ನಿಯಮಗಳಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಆಟಗಳು ಅವನಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನ ಮತ್ತೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಆಲದ ಮರದ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ತುಂಬ ಜನ ನನ್ನನ್ನು 'ನೀನ್ಯಾಕೆ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಆ ಪುಂಡನ ಜೊತೆ ಅಲೆದಾಡಿಯಾ ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರಿಸ್‌ಗೆ ನಾನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗೆಳೆಯರಿದ್ದರು. ಅವನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎನ್ನಿಸಿದರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅದು ಯಾರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗದ ಒಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪುಂಡ ಹುಡುಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ನನಗೇ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ನಡುವೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹ ಇರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೈದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಹೊಡೆದಾಡಿದ್ದೂ ಉಂಟು.

ತನ್ನ ಧರ್ಮದ ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ನೀಡದ ಒಂದು ರಿಯಾಯಿತಿಯನ್ನು ಮಾರಿಸ್ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡಿದ್ದ. ಅವರ ಮನೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಗಾಗ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಅಕ್ಕಂದಿರು, ತಮ್ಮ ತಂಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಪಿ ಎನ್ನುವ ನಾಯಿ. ಇವರೆಲ್ಲರ ನಡುವೆ ನಾನು ಮೇಣದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಯುದ್ಧ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿತು. ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲೂ ಬಿಳಿಯ ಸೈನಿಕ ಓಡಾಟ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮಾರಿಸ್ ಅವರನ್ನು 'ಓನಮೀಸ್' ಎಂದು ಅಣಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೈನಿಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ತಲೆದೋರತೊಡಗಿದವು.

ಮಾರಿಸ್‌ನ ಅವ್ಯ ತುಂಬ ಸಡಗರದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಪರದೆಗಳು ಬಂದವು. ನುತಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಗಳು ಹೊಸ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದುಕೊಂಡವು. ಕೆಪ್ಪು ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್ ರಿಪೇರಿಯಾಗಿ ಸದಾ ಕೀಲ್‌ಕೀಚ್ ದಡಬಡ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣುವಕ್ಕೂ ಫೋಟೋ ತೆಗೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದುವವರಂತೆ ಸದಾ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾರಿಸ್ ಕೂಡ ದಿಡ್ಡೆರ್ದಿಡ್ಡೆರನೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಅಕ್ಕಂದಿರೊಂದಿಗೂ ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೂ ಸೇರಿ ಮೇಲ್ದರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ.

ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೈನಿಕರು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾರಿಸ್‌ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ ಅವನ ಗುರುತು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಮಾರಿಸ್‌ನ ಅವ್ಯ ತುಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಂದು ದಿನ ನನಗೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಕ್ಯಾಟೀನಿನಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಹಂಚ್ಚಿ ಪಾಮರ್ ಬಿಸ್ಕೆಟ್‌ನ ಎರಡು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಚೊತೆಗೆ ಲೂಸಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು. ಲೂಸಿ ಮಾರಿಸ್‌ನ ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕ.

ಲೂಸಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ತಂದಿತು. ಭಯವೂ ಆಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹುಡುಗಿಯರಂತೆ ಅವಳು ಬದಲಾಗಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಾರಿಸ್ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಸಿಳ್ಳೆ ಹಾಕಿದ. ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆಯಲು ಅವನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ತಂತ್ರ ಅದು. ನಾನು ತುಂಬ ಸಲ, 'ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ಬೇಡ, ನಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ತುಂಬ ಕೋಪ ಬರುತ್ತೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾರಿಸ್‌ನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ..

ನಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ.

'ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಬರ್ತೀಯಾ ? ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಬಾಲ್‌ಗೆ ಕುಚ್ಚಂಡ್ ಹೋಗ್ತೀನಿ' ಎಂದು. ನನಗೆ 'ಬಾಲ್' ಎಂದರೆ ಏನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಯಾವಾಗ ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

'ಇಂದು ರಾತ್ರಿ'

ಅಮ್ಮ, 'ಈ ಮಂಜಿನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಷೋ ಏನೂ ಬೇಡ...' ಎಂದಳು.

'ಅಮ್ಮಾ, ಅಮ್ಮ... ಇವತ್ತೊಂದೇ ಒಂದಿನ ಅಮ್ಮ ನಂಗೀಗೆ ರಜಾ ತಾನೆ ಅಮ್ಮ...'

ಹೇಗೋ ನಾನು ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೆ. ಮಾರಿಸ್‌ನ ಸಿಳ್ಳೆ ಕೇಳಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ.

ಮಾರಿಸ್ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಟೈ ಕ್ಲೈ ಕೋಟ್ ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ದೊರಗಲೆ ಕೋಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ 'ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಪ್ಯಾಂಟಿಲ್ಲ.

ನಿಕ್ಕರ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಬರ್ರೀನಿ' ಎಂದೆ. ಒಂದು ಸಿಲ್ಕಿನ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮುಂದಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಅಂಗಿಯೊಳಗೆ ತೂರಿಸಿದೆ. ಅವನ ಸೈಕಲ್ ಹಿಂದೆ ಕಳಿತುಕೊಂಡು ಕತ್ತಲು ತುಂಬಿದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆವು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಮೇಲೆ ಜೋಡಿ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅವನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಾರಿ ನನಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದುದೇ ಆಗಿತ್ತು. 'ನಮ್ಮ ಹಳೇಮನೆಗೆ ಈ ದಾರಿಲೇ ಹೋಗಬೇಕು' ಎಂದೆ. ಅವನು ಚಿಲಕಲ್‌ಗೂಡ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲೇ ಉಸಿರೇಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸೈಕಲ್‌ನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿತ್ತು.

ಅವನು ಸೈಕಲ್ ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ನಡೆಯತೊಡಗಿದ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ವಾಟರ್ ಟ್ಯಾಂಕನ್ನು ದಾಟಿದೆವು.

'ಈ ಕಡೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ?' ಎಂದೆ.

'ಅಲ್ಲೋಡು...' ಎಂದು ಕೈತೋರಿಸಿದ.

ಕತ್ತಲು ತುಂಬಿದ ಆ ರಸ್ತೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ದೀಪಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

'ಅದು ಏನು ?'

'ರೈಲ್ವೇ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್. ಅಲ್ಲೇ ಬಾಲ್ ಇರೋದು'

ನನ್ನ ಹೃದಯ ಬಡಿತ ಹೆಚ್ಚಿತು. ನಾವು ಮನೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದ ನಂತರ ರೈಲ್ವೇ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

'ಅಲ್ಲಿ ಏನ್ ಮಾಡ್ತಿರ್ತಾರೆ ? ಸಿನಿಮಾ ಓಡ್ತೀರಾ.. ?'

'ಸಿನಿಮಾ ಅಲ್ಲ! ಇವತ್ತು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಈವ್, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ? ಅದಕ್ಕೆ ರೈಲ್ವೇನೋಡು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಲ್ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ'

'ಬಾಲ್ ಅಂದ್ರೆ ಏನು ?'

'ಬಾಲ್ ರೂಮ್. ತುಂಬ ಜನ ಬರ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದ್ರೂ ತಿನ್ನೋದು ಹುಡುಗೋಡು. ಎಲ್ಲರೂ ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲೂ ಜೋಡಿ ಜೋಡಿಯಾಗಿ ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಒಳಗೆ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಟಿಕೆಟ್. ನನ್ನ ಹತ್ತ ಎರಡು ಟಿಕೆಟ್ ಇವೆ'

'ನೀನೂ ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ?'

'ಹೌದು. ಯಾಕೆ ?'

'ಹಂಗಾದ್ರೆ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗ್ಲಾ ?'

'ನಾನು ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ ನಿಂಗೇನು ?'

'ನೀನು ಕೆಟ್ಟವನು'

'ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಮಾಡೋದಕ್ಕೂ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗೋದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ? ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾ, ತುಂಬಾ ಕೇಕ್, ಕ್ಲೀಮ್ ಎಲ್ಲ ಸಿಗುತ್ತೆ. ನೋಡೋಕೆ ತಮಾಷೆಯಾಗೂ ಇರುತ್ತೆ ಬಾ...'

ನಾನು ಆ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟನ್ನು ಯಾವಾಗಲೋ ಒಮ್ಮೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೆ. ಈಗ

ರಾತ್ರಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅದರ ಗುರುತೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದ ಕಡೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ದೀಪಗಳು, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದದ ತೋರಣಗಳು, ಬಲೂನ್‌ಗಳು. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಂಚಿನ ಕುಚ್ಚವನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ತೋಕುವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರು. ಘಟಕಗಳ ಹೊಳೆಯುವ ಗುಂಡಿಗಳಿರುವ ಸಮವೃತ್ತವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ವಾದ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯವರು ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಘಟಕಗಳ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ನನ್ನ ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೆ ಇವೆಲ್ಲ ಭ್ರಮೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾದರೂ ಆ ಭ್ರಮೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವೂ ಹೊಸ ಭ್ರಮಾಲೋಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಇಷ್ಟತ್ತು ಮೂವತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ನನಗೆ ಪರಿಚಯವಿರುವವರೇ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಿನಿಮಾದ ನಟಿಯರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಡಸರು ಕೂಡ ಬಹುಪಾಲು ನನಗೆ ಪರಿಚಯವಿರುವವರೇ. ರೈಲ್ವೆ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ನಗುಬರುವಂತೆ ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರೆಲ್ಲ ಇಂದು ಟೈ, ಸೂಟ್ ಧರಿಸಿ ದೊರೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಆ ವಾತಾವರಣ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಿನಿಮಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ನಗುವನ್ನೂ ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ಕಂಡದ್ದೇ ಇಲ್ಲ.

ಮಾರಿಸ್ ನನಗಾಗಿ ತುಂಬ ಕೆಳಗನ್ನೂ, ತಿಂಡಿಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ನಾನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೂ ಇರದಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಗಾಜಿನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಇವತ್ತು ಕೊಕಾಕೋಲ ಇರುವಂತೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ.

‘ನೀನು ತಮಾಷೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಇರು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನು ಆ ಉಲ್ಲಾಸದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ.

ಮತ್ತೊಂದು ನೃತ್ಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬ್ಯಾಂಡಿನವರು ತಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗೂಡಿದ್ದವು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಷ್ಟೂ ಹೊತ್ತು ನರ್ತನ ಮಾಡಿದರು. ಕಿಲಕಿಲ ನಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸದ ಮಾತುಗಳು, ಗೊಳ್ ಎನ್ನುವ ಸಂಭ್ರಮದ ನಗೆ, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಸರಸರ ಸದ್ದು... ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕುಡಿದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಾಡಿನ ಸಾಲನ್ನು ಜೋರು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಲೇ ನಾನು ಮಾರಿಸ್‌ನ ಅಕ್ಕ ಲೂಸಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದು. ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬ ಬಿಳಿಯ ಸೈನಿಕ ಅವಳನ್ನು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ನಗಿಸುತ್ತಾ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಆಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆ ಸೈನಿಕ ಅಷ್ಟಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾದದ್ದೂ ಉಂಟು.

ಮಾರಿಸ್ ಕೂಡ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ. ಆದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಉಕ್ಕುವ ಆವೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಷ್ಟೇ. ಬ್ಯಾಂಡ್ ಇನ್ನೂ ಚೋರು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಷ್ಟು ಅಪಾರ ನಿದ್ದೆ ನನನ್ನು ಎಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರ ಬಂದೆ. ಹೊರಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ದೀಪಗಳನ್ನು ತೂಗುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ವಾಕ್ತವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕೇ ಕ್ಷುಭದ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು.

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕತ್ತಲೆಯಿದ್ದ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದೆ. ಆಗಲೇ ಆ ಕ್ಷುಭದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಕೆಲವು ಜೋಡಿಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ್ದು. ಆ ಮಂದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲೂ ನಾನು ಒಂದು ಜೋಡಿಯ ಗುರುತು ಹಿಡಿದೆ. ಲೂಸಿಯನ್ನು ಆ ಸೈನಿಕ ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆ ಅಪರಿಮಿತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪರವಶಾಗಿ ಆಗಾಗ ಕಿಲಕಿಲ ಎಂದು ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ನೋಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗೂ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಾರಿಸ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಾರದು ಎಂಬ ಭಾವವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿತು.

ನಕ್ಷಾಪಟಲರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು, ಮಾರಿಸ್ ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆವು. ಅವನು ಲೂಸಿಯನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ ಸೈಕಲ್ ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಅನುಕಂಪ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಲೂಸಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾರಿಸ್ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸೈನಿಕ ಬರುವುದು ಕೂಡ ನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು. ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಆದೇಶ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಲೂಸಿಯನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೂಸಿಗೆ ಒಂದು ಮಗು ಕೂಡ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ನಾನು ಆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ಲೂಸಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ತನ್ನ ದುಃಖ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಅತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ನಾನು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ, ರೈಲ್ವೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಅವಳ ಪರವಶತೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಅಪರಿಮಿತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ಆಮೇಲೆ ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ದುಃಖಕರವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಲೂಸಿ ತುಂಬ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆ ಸೈನಿಕನಿಗೋಸ್ಕರ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವನು ತಿರುಗಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

೮ ಯುಗಧರ್ಮ

ಬಾಲು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ
ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ
‘ಸ್ಕೂಲ್ ನೋಟೀಸ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಏನಾದ್ರೂ ಬದ್ಧ ಹಾಕಿದ್ದಾರಾ?’ ಬಾಲು ಅವನನ್ನು
ಕೇಳಿದ

‘ಇಲ್ಲ’ ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದ ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ.

‘ಡಿ.ಎಸ್. ಹೈಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬೆಳಿಗ್ಗೇನೇ ಕೊಟ್ಟಂತೆ!’ ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ
ಹೇಳಿದ

‘ಇವತ್ತು ಕೊಡ್ತಾರೆ ಅಂತ ಏನಾದ್ರೂ ನೋಟೀಸ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದೆ ಬಂದು
ಹೇಳ್ತೀಯಾ ?’

ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಗಮನವೆಲ್ಲ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಡಬ್ಬದ ಕಡೆಗೇ ಇತ್ತು.

ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಗೆ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಎಂದು ಬಾಲುಮಿಗೆ
ಚೆನ್ನಾಗೇ ಗೊತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಮನೆ ಇದೆ ಎಂಬುದೇನೋ
ಸರಿ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಸ್ಕೂಲ್ ನೋಟೀಸ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು
ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರನ್ನೂ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಲು
ಸಾಧ್ಯವೇ ?

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದು ಆಗಲೇ ಒಂದು ವಾರವಾಗಿ
ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿ
ಭಾವಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಅಥವಾ ಹದಿನೈದು ರ್ಯಾಂಕ್ ವಿಚೇತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ
ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅವುಗಳ ಕೆಲಸ. ತಮಿಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನೇ
ತರುತ್ತವೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶದ ಹಿಂದೆಯೇ ಡಚನ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ಟ್ಯುಟೋರಿಯಲ್
ಕಾಲೇಜುಗಳು ಜಾಹೀರಾತು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ
ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೂ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಎತ್ತರವಾದ ವರ್ಷ ಓದಬೇಕು.

ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ ಕಾಲೇಜಿನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದು ಈ ಟ್ಯೂಟೋರಿಯಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳೇ!

ಬಾಲು, ಟ್ಯೂಟೋರಿಯಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವನು ಒಂದು ನಿಜವಾದ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರವೇಶ ಗಿಟ್ಟಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಅಂದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಅವನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮೀಟರುಗಳಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಡಿ.ಎಸ್. ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೆ ಸಂಚೆಯೇ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಾಲುನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಾದದೂ ನೀಡುತ್ತಾರಾ ಎಂಬುದೂ ಸಂದೇಹವೇ.

ಬಾಲುನ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರೂ ಅದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ಓದಿದ್ದು, ಹಿರಿಯವನಿಗೆ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ರಿಸಲ್ಟ್ ಬಂದ ಎರಡನೆಯ ದಿನವೇ ಅಂಕಪಟ್ಟಿ ಸಂಚಿತ ದಾಖಲೆ ಪುಸ್ತಕ, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎರಡನೆಯ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆಯಲು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಈಗ ಬಾಲುನಿಗೆ, ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದು ಒಂದು ವಾರವಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಲು ಹಿರಿಯವನಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಶ್ರಮವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯ ಅಣ್ಣ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಹಾಕಿದ್ದ ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಉತ್ತರವೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ, 'ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂತು. ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಕಾಲೇಜು. ಅವನು ಕೇಳಿದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡದೆ, ಬೇರೊಂದು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ಅದನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಲುನ ಶಿಕ್ಷಕ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಈಗ ಬದಲಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು, ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಓದಿಗಾಗಿ. ಆ ನಂತರವಷ್ಟೇ ಕಾಲೇಜು !

ಒಂದೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಮೊದಲು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಬಾರಿ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಹಾಕುವಾಗಲೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್‌ಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಅಂಕಪಟ್ಟಿಯ ನಕಲು ಪ್ರತಿ, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್‌ನ ಪ್ರತಿ, ನಡತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದ ಪ್ರತಿ... ಹೀಗೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದರೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರದ ಒಬ್ಬ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕುಡುಹಿಡಿದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಹಿ ಹಾಗೂ ಕಛೇರಿಯ ಮುದ್ರೆ ಪಡೆಯಬೇಕು. 'ನಿಜವಾದ ಪ್ರತಿ'ಯ ನಕಲು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಆಧಾರ.

ಬಾಲುನಿಗೆ, ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಈ 'ನಿಜ ಪ್ರತಿ'ಗಾಗಿ ಅಲೆದಾಡಿದ ನೆನಪು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ಅದರ ಕಾರಣದಿಂದ ತುಂಬ ನೋವನ್ನುನುಭವಿಸಿದೆ. ಅಪ್ಪ ಔಷಧಿ ಕಂಪನಿಯೊಂದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. ಊರೂರು ಅಲೆಯುವ ಅವರಿಗೆ ಔಷಧಿ ಅಂಗಡಿಯವರೂ, ಡಾಕ್ಟರುಗಳಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬರೇ ಒಬ್ಬರು ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಅವರ ಬಳಿಗೇ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಅಂತ ಹೋಗುವುದು ? ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅವರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಕೂಡ ಊರಲ್ಲಿದ್ದರಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಅಣ್ಣ ತಿಳಿಯದೆ ಪರಿತಪಿಸಿ ಹೋದ. ಬೇರೆ ಯಾರ ಹತ್ತಿರವೋ ಹೋಗಿ, ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಮುದ್ದೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಈ ಸಲ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತೇನೋ? ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಟೈಪ್ ಮಾಡಿಸಲು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ. ಟೈಪ್ ಮಾಡಿಸಿದ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಹಿ ಹಾಕಲು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಲ ?

ಬೆಳಗಿನ ಉಪಾಹಾರ ಮುಗಿಸಿ ಬಾಲು ಸ್ಕೂಲ್‌ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳೂ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಸರ್ತಿಫಿಕೇಟ್ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಯಾರಾಗಬಹುದು. ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಲು, ತನ್ನ ತಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾಗತ ಕೋಣೆ ತುಂಬ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿತ್ತು. ಕುಳಿತು ಕಾಯುವವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಸರ ಕಳೆಯಲು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದಪ್ಪ ರಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ ಮೇಜು ಹಲವು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವಂತಹುದು. ಹಾಗೇ ಅಲ್ಲಿರುವ ಸೋಫಾಗಳೂ !

ಬಾಲುನ ಅಪ್ಪ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ಹೊರಗೇ ಇರುವವರಾದುದರಿಂದ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೋಣೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೋಣೆ, ಏರ್‌ಕುಡೀಷನ್, ಟೆಲಿಫೋನ್... ಎಲ್ಲ ಇದೆ. ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನರ ಬಳಿ ಕಾರುಗಳಿವೆ. ಕೆಲವರ ಬಳಿ ಸ್ಕೂಟರ್ ಇದೆ. ಬಾಲುನ ತಂದೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದಾವುದನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಅವರಲ್ಲ ಇಷ್ಟೊಂದು ಐಷಾರಾಮದ ನಡುವೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ, ಸರ್ತಿಫಿಕೇಟ್‌ಗಳ ನಿಜಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕುವ ಅಧಿಕಾರ, ಅಂತಸ್ತು ಅಲ್ಲಿರುವ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಕೊಳೆ ತುಂಬಿದ ಗೋಡೆ, ಮೇಜು ಕುರ್ಚಿಗಳಿರುವ, ತೆಳುವಾದ ಕಾಗದಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲೇ ಆ ಅಧಿಕಾರ ಇರುವುದು. ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸರ್ತಿಫಿಕೇಟ್ ಸಿಕ್ರೆ ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ಅದನ್ನು ಟೈಪ್ ಮಾಡಿಸುವುದು ? ಯಾವಾಗ ಸಹಿ ಮಾಡಿಸುವುದು ? ಇನ್ನು ಇವತ್ತು ಕೂಡ ಯಾವ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗೂ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪ ಕೂಡ ಅದನ್ನೇ ಯೋಚಿಸಿ ಬೇಸರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣ ಬೇರೆ ನಾಳೆಯೇ ಆರಂಭವಾಗಲಿದೆ.

‘ಅಪ್ಪಾ, ನೀನೇ ಸ್ಕೂಲ್ ಹತ್ರ ಬಂದ್ರೆ ಬೇಗ ತಗೋಬಹುದು, ಆಗುತ್ತಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಬಾಲು.

‘ಮೂರು ಗಂಟೆಗಿಂತ ಮೊದ್ಲೇ ಕೊಡ್ತಾರಾ?’

‘ನೀನೇ ಬಂದ್ರೆ ಆಗುತ್ತೆಲ್ಲಾ, ನಾವು ಹುಡುಗರೇ ಹೋದ್ರೆ ಕಾಯಿಸ್ತಾರೆ’

ಅಪ್ಪ ಬಾಲುನ ಜೊತೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ, ಅವರಂತೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಅಪ್ಪಂದಿರು ಬಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕೆಲವರ ಮೇಲೆ ಉರಿದು ಬಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅಪ್ಪ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಲೀ, ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಂಪನಿಯ ಬಗೆಗಾಗಲೀ ಗೌರವವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲೋ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲೋ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಬಂದ ಕೆಲಸ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಾಲು ಅಪ್ಪನ ಜೊತೆ ನಿಂತು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಳಸತೊಡಗಿತು. ಅಂಕಪಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ಕಿಟೀಕಗಳೇನೋ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಅಂಕಗಳು ಬಂದಿವೆಯೋ ? ಐನೂರಕ್ಕೆ ನಾನೂರಾದರೂ ಬಂದಿರಬಹುದೇ? ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತು ತೊಂಬತ್ತೈದು ಅಂಕಗಳನ್ನು ತಗೋತಾರೆ. ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಐವತ್ತು ಅರವತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ ಈಗ ಎಷ್ಟು ಬಂದಿದೆಯೋ?

ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಾಲುನಿಗೆ ಅಳುವೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ತುಂಬ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಪೂನ್ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಆಗಲೇ ಅವನ ಕೈಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವನಿಗೆ ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟವರು ಬಾಗಿಲ ಪಕ್ಕವೇ ಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳು ನಿಲ್ಲತೊಡಗಿದವು.

ಬಾಲು ಕೂಡ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಅವನ ತಂದೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡವರ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನರೆತ ಕೂದಲೂ, ಕಪ್ಪು ಕೂದಲೂ ಮಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ದಿಠೀರನೆ ಒಂದು ಕಿಟಕಿ ತೆರೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ, ‘ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ’ ಎಂಬ ಆಜ್ಞೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಗದ್ದಲ ಈಗ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಎರಡು ಕಡೆ ಸಹಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಗಡಿಬಿಡಿ, ಗದ್ದಲಗಳು ಈಗ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿದವು. ತುಂಬ ಹುಡುಗರು ಪೆನ್ ತಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಿಟಕಿಯ ಕಂಬಿಗೊಳಗೆ ಕೈ ತೊರಿಸಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಹಾಕುವುದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಅಂಕಪಟ್ಟಿ ಪಡೆದು ಇತ್ತ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಉಳಿದವರು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಆ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಂಕಗಳ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಬಹುಪಾಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸುಮಾರಾದ ಅಂಕಗಳನ್ನೇ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತನ್ನು ಯಾರೂ ಮೀರಲಿಲ್ಲ.

‘ಏನೋ, ನಿನ್ನ ಅಂಕಗಳೂ ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತೇನೋ?’ ಅಪ್ಪ ಕೇಳಿದರು.

‘ನಮಗೆ ಆದು ತಿಂಗಳು ಗಣಿತದ ಟೀಚರ್ಸ್ ಇರಲಿಲ್ಲವಾ?’

‘ಆದು ತಿಂಗಳು? ಹಾಗಂದ್ರೆ ಪಾಠವೇ ನಡೀಲಿಲ್ಲಾ?’

ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು ಕೂಡಲೇ ಉತ್ತರಿಸಿದರು :

‘ಹೌದು ಸಾರ್ ! ಟೀಚರ್ಸ್ ಇರಲಿಲ್ಲ’

‘ನೀವು ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ ಮಾಡಿಲ್ಲಾ?’

‘ಮಾಡಿದ್ದಿ ಸಾರ್ ! “ಎಲ್ಲಾ ಬರತ್ತರೆ ಹೋಗೋ”ಂತ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಗದರಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದು, ಆಮೇಲೂ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ’

‘ನನ್ನತ್ತ ಯಾಕೋ ಹೇಳ್ತೀಲ್ಲ ಬಾಲು’

‘ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲವಾ... ಒಂದು ದಿನ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳೋನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಿ ಆಮೇಲೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿತ್ತೆ..’

ನನ್ನಂತೆಯೇ ಹಲವು ಜನ ಅಷ್ಟುದಿದು ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಬಳಿ ಬಂದು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬರೂ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅವರು ತುಂಬ ಫ್ರೆವಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಲಾರರು. ಈಗ ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಫಲವೇನು ? ಗಣಿತದ ಶಿಕ್ಷಕರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಲು ಪಾಸಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಬರೀ ಪಾಸಾದ್ರೆ ಸಾಕಾ? ಮುಂದೆ ಯಾವ ಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಗುತ್ತೋ ?

ಕದಿರವೇಲನ್, ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ, ರವಿಶಂಕರ್, ಜನಾರ್ದನ್... ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಎಲ್ಲರ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಅಪ್ಪ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲುನ ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರೂ ಈಗ ಅವನ ಅಪ್ಪನ ಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕಡಿಮೆ ಅಂಕ ಗಳಿಸಿದವರೂ, ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಗಳಿಸಿದವರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರಾಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಯ, ಸಂದೇಹ ಎಲ್ಲವೂ ಅಂಕಗಳ ವಿವರ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಿಳಿದ ನಂತರ ಫಲಿತಾಂಶ ಏನೇ ಆಗಿದ್ದೂ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

‘ಎಸ್. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ್....’

‘ಎಸ್, ಸಾರ್...’

ಬಾಲು ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ, ಇತರ ಹುಡುಗರನ್ನು ತಳ್ಳಿ ತನ್ನ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಒರಟುತನದಿಂದ ಒಳಗೆ ನುಸುಳಿದ. ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಹಿ ಹಾಕಿ, ಅಂಕಪಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಸರ್ತಿಫಿಫೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಗುಂಪಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದರು. ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವನು ಸಾಲಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅಪ್ಪ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸರ್ತಿಫಿಫೇಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅವರ ಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ಹುಡುಗರೂ ಅವನ ಅಂಕಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಇಣುಕಿ ನೋಡಿದರು.

ಕಮ್ಮಿ ತುಂಬ ಕಮ್ಮಿ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೂರು, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೂರು, ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೆಂಟು, ಚರಿತ್ರೆ-ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೆಂಟು, ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೂರ ಐವತ್ತೇಳು. ಇದನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲೇ ಪ್ರವೇಶ ಗಿಟ್ಟಬೇಕು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಡಿಮೆ ಅಂಕ ಪಡೆದ ಪಾಸ್ ಆಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಫೆಯಿಲ್ ಆಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತಿತ್ತು ಈಗ ಆ ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ.

ಬಾಲುವಿಗೆ ಅವನ ಭವಿಷ್ಯ ಕತ್ತಲಾಗಿ ಹೋದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಷ್ಟು ಮುಖದ ವೇದನೆ ತುಂಬ ನೋವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಪಕ್ಕ ನಿಂತಿದ್ದ ಹುಡುಗರನ್ನು ಅವರು, "ನಿನಗೆಷ್ಟು ಬಂದಿದೆ ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ? ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ?" ಎಂದೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಷ್ಟು ಹುಡುಗರ ಮುಂದೆ ಅವರು ಬಾಲುವಿಗೆ ಹೇಳಿದರು : 'ಈ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡು, ಪಾಪ ಕೇರಲಿ ವಾಸ ಮಾಡೋ ಹುಡುಗ ಅವರ ವನೇಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ್ರೂ ಓದಿದವು ಇಲ್ಲ. ಅವನು ನಿನಗಿಂತ ಎಷ್ಟು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಗಣಿತದಲ್ಲೂ ಎಷ್ಟು ಎಲ್ಲದಲ್ಲೂ ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು..'

ಬಾಲು ಏನೂ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ತುಂಬ ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಗ ಕಡಿಮೆ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ.

ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾಗದ ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕತೆಗಾಗಿಯೂ ಮರುಗಿದರು. 'ನಿಜವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಡುವುದು ಕೂಡ ತಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಗಬಹುದು.

ಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳ ಹಾದಿ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಗುಂಪು ಎದುರಾಯಿತು. ಬಾಲು ಹಾಗೂ ಅಪ್ಪ ಇಬ್ಬರೂ ಎಮ್ಮೆಗಳ ನಡುವೆ ನುಸುಳಿ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ 'ಅದು ಹೇಗೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಡಿಮೆ ಅಂಕಗಳು ? ಕೇರಿಯಲ್ಲಿರೋ ಆ ಹುಡುಗ, ಆ ಕೆಂಪು ಹುಡುಗ... ಎಲ್ಲೂ

ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳನ್ನು ತಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು..?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ಬಾಲುವಿಗೆ ಇನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆ ತುಂಬ ಪರಿತಪಿಸುವುದು ಬೇಡ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಇನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೇಳಿದ : 'ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ಕಮ್ಮಿ ಅಂಕಗಳನ್ನು ತಗೊಳ್ಳೋಕೂ ಅವೆಲ್ಲ ಜಾಸ್ತಿ ತಗೊಳ್ಳೋಕೂ ಒಂದು ಕಾರಣ ಇದೆ ಅಪ್ಪಾ. ಅವರೆಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಲಿ ಕಾಪಿ ಹೊಡೆದ್ದು ನಾನು ನಂಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆದಿ'

ಅದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಬಾಲುವನ್ನು ಎತ್ತಿ ದೂರ ಬಿಸಾಡಿದಂತಿತ್ತು:
'ಯಾಕೆ, ನೀನೂ ಹೊಡೆಯೋದು ತಾನೇ ?'

(೧೯೮೨)

೯ ಬೆರಳು

ಸಮಯ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ. ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ಧಡಧಡ ಅಲ್ಲಾಡಿತು. ಒಳಗೆ ರಂಗನಾಥನ ಹೆಂಡತಿ, 'ಬೇಡ... ತೆಗೀಬೇಡಿ. ಆ ಕುಡುಕನೇ ಬಂದಿರೋದು' ಎಂದಳು. ಪಾನನಿರೋಧ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಯ ಅದು.

'ರಾಮಸ್ವಾಮೀನಾ...?'

'ಹೌದು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದಿದ್ದ ನೀವು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿಟ್ಟೆ ಬಾಗಿಲು ಮತ್ತೆ ಜೋರಾಗಿ ಅಲುಗಾಡತೊಡಗಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಕೇಳಿಸಿತು. 'ರಂಗನಾಥ ! ರಂಗನಾಥ....!'

ರಂಗನಾಥನ ನಿದ್ರೆ ಪೂರ್ತಿ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ನೋಡಿದ

'ನಾನು ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೇಲೇ ತಾನೇ ಇದ್ದೆ ಯಾಕೆ ನನಗೆ ಹೇಳ್ತೀ?'

'ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತೀಕು? ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಹೆದರಿಕೊಳ್ತಾರೆ ಅಂತ....'

'ಅವ್ವ ನಿಮ್ಮೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ...?'

'ಬೇಡ.... ಕುಡುಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಮನೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಬಂದು ನಂಟಸ್ತಿಕೆ ತೋರಿಸೋದು ಬೇಡ'

ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಒಡೆದು ಬಿದ್ದೇ ಹೋಗುವುದೇನೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ, 'ರಂಗನಾಥ ! ರಂಗನಾಥ.... !' ಎಂಬ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಧ್ವನಿ ಹೃದಯ ಕಲಕುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವರ ಮುಖ ನೋಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಎಂದುರಾದರೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲೇ ಇಣುಕುತ್ತವೆ. ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೂರುವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲೂ ನಿಜವಿದೆ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೇ ಭಯವಾಯಿತು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪೊದೆಯಂತೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಗಡ್ಡಮುಸೆಗಳು. ಸಾರಾಯಿಯ ವಾಸನೆ. ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ರಕ್ತದ ಕರೆ. ಬೆವರಿನ ನಾತ ಬೇರೆ. ಮಕ್ಕಳೆರಡೂ

ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಕಿರುಚಿಕೊಂಡಳು.

ರಂಗನಾಥ, 'ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು' ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಹಾಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ನೆಲವೆಲ್ಲ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೂ ನೆನಪಾಯಿತು.

ಅವಳು ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ದರದರ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು.

ರಂಗನಾಥ, ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿದ. ಒಂದು ಟವೆಲ್ ಅನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಒರೆಸಿದ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದ. ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ತಲೆಯಿಂದಲ್ಲ, ಬಲಗೈಯಿಂದ. ರಕ್ತ ಇನ್ನೂ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ರಂಗನಾಥ ಕತ್ತಲೆ ಬೀದಿಯ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡಿದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗಾಡಿಯೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ.

'ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಡ್ಕೊಂಡೇ ಬರ್ತೀಯಾ? ಇಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ರ ಹೋಗಿ ಕ್ಷುಪ್ಪ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ'

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ತುಂಬ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಿಮಿರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ 'ಬೆಳಗ್ಗೆ ಫೋನ್ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋಣ್ವಾ..' ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ 'ನೇಕಾರವೂ ಿಕಾರವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು

'ಇಲ್ಲ. ಕೈಗೆ ತುಂಬ ಪೇಚಾಗಿದೆ...'

ರಾಮಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲೂ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಂಗನಾಥ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿಕೊಂಡೇ ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಬೀದಿಗೆ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಚಿಲಕ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿಯೆನಿಸಿತು.

ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳೂ ತೆರೆದಿರುವ ಒಂದು ಕ್ಲಿನಿಕ್. ಒಬ್ಬ ನರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ನರ್ಸ್ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೂ ನೋಡಿದಳು. ಸಹಾಯಕ ಅದನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು, 'ನೀವು ರಾಯಪೇಟೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದೊಂಡು ಹೋಗಿ' ಎಂದಳು.

'ಯಾಕೆ ? ನೀವು ನೋಡೋಲ್ವಾ..?'

'ಇಲ್ಲ...'

'ಯಾಕೆ...?'

'ಏಟು ಬಲವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಕೇಸ್ ಆದ್ರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತೊಂದರೆ..'

'ಪೊಲೀಸ್ ಗಿಲೀಸ್ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ...'

‘ಎಫ್ ತೆಗೇಬೇಕೋ ಏನೋ? ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ’

‘ಡಾಕ್ಟರ್‌ನ್ನು ಕರೆಯೋಲ್ಲಾ...?’

‘ಡಾಕ್ಟರ್ ಬರೋಲ್ಲ ಸಾರ್, ಇದು ಪೊಲೀಸ್ ಕೇಸ್. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇವು ಕುಡ್ಡಿದ್ದಾರೆ’

‘ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಊರಿನಿಂದ ಮದರಾಸಿಗೆ ಬಂದು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳೂ ಆಗಿಲ್ಲ ಆದ್ರೂ ನಗರದ ಬೀದಿಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳ ಸಾರಾಯಿ ಮಾರುವ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಡಿಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

‘ಸರಿ, ಕೈಗೆ ಏನಾದ್ರೂ ಫಸ್ಟ್ ಏಯ್ಡ್‌ವು ಮಾಡಿ. ನಾನು ಅದೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕುಳ್ಳಿಂಡು ಹೋಗ್ತೇನೆ’

ಕ್ಷಿನಿಕನ ಸಹಾಯಕ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಒರೆಸುವಾಗ ರಂಗನಾಥನ ತಲೆ ಸುತ್ತತೊಡಗಿತು. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ತೋರು ಬೆರಳು ಹಾಗೂ ನಡುಬೆರಳುಗಳೆರಡೂ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಜ್ಜಿ ಹೋಗಿ ಕೆಳಗೆ ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇನ್ನಷ್ಟು ಹತ್ತಿ ತರಲು ಸಹಾಯಕ ಒಳಗೆ ಹೋದಾಗ ರಂಗನಾಥ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ :

‘ಹೇಗೆಯ್ಯಾ ಇಷ್ಟೊಂದು ಏಟು ಮಾಡ್ಕೊಂಡೆ...?’

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಕೇವಲ ತಲೆ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ ಅಷ್ಟೇ.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಯಪೇಟೆಗೆ ಬಸ್ ಇಲ್ಲ. ಸೈಕಲ್ ರಿಕ್ವಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಕೆ ಅದು ತುಂಬ ದೂರ. ರಸ್ತೆಗೆ ಬಂದು ಒಬ್ಬ ಆಷೋರಿಕ್ವಾದವನನ್ನು ರಾಯಪೇಟೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಬಂದ. ರಂಗನಾಥ ಆಷೋವನ್ನು ಕ್ಷಿನಿಕನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಒಳಗೆ ಹೋದ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಈಗ ಒಂದು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

‘ರಂಗನಾಥ ನಾನು ನಿನಗೆ ತುಂಬ ತೊಂದರೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ದೇನೆ.....’

‘ಸರಿ ಸರಿ, ಬಾ...’

ರಂಗನಾಥ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಗೆ ಆಸರೆ ನೀಡಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಆಷೋದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಆಷೋ ಹೊರಟಿತು.

ತಣ್ಣೆಯ ಗಾಳಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದಾಗ ಹಿತವೆನಿಸಿತು. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದ : ‘ಕೈಯೇ ಹೋಯ್ತು.. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕೈಯೇ ಹೋಯ್ತು’

‘ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣ’

‘ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆಯೋಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ’

ಬೇರೇನೂ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲು ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ.

‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೀಗೆ ಏಟು ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದೀಯಾ?’

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಣಗುಟ್ಟಿದ.

ರಾಯಪೇಟೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲೇ ಆಷೋರಿಕ್ವಾದವನು ಮೀಟರಿನ ಮೇಲೆ

ಒಂದು ಪೈಸೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೇಳದೆ ಹೋದದ್ದು ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ತೇವವಾದ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಗಾಯವನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಒರೆಸಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನ ಸಹಾಯಕ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕ್ಯಾಷಿಯಾಲಿಟಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೀಟಿ ಬರೆಯುವ ಆಳನ್ನು ಹಡಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ರಂಗನಾಥ ಅವನು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಹೇಗೆ ಏಟು ಬಿತ್ತು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆತ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ. ರಂಗನಾಥ ಉತ್ತರಿಸಿದ : 'ಒಂದು ರಿಕ್ಷಾ ಹೊಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿತು'

'ರಿಕ್ಷಾನಾ.....?'

'ಹೌದು. ಆಟೋ ರಿಕ್ಷಾ..'

'ರಿಕ್ಷಾ ಹೊಡೆದೆ ಕೈ ಜಜ್ಜಿ ಹೋಗುತ್ತಾ.....?'

'ಇಲ್ಲ... ತುಂಬ ರಭಸದಿಂದ ಬಂದು ಹೊಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿತು...'

ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚೀಟಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ರಂಗನಾಥ ಸೊರಗಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ : 'ಅವನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ'

'ಇದೇನ್ ಸಾರ್, ನೀವೆಲ್ಲ ಓದಿದವರು...'

'ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೀವೇ ನೋಡಿದ್ದೀರಲ್ಲ.. ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ'

'ಹಾಗೇ ಗಲಾಟೆನೂ ಮಾಡಿರೋ...'

'ಇಲ್ಲಾರೀ, ಅವರು ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ..'

'ಸರಿ, ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾರೆ?'

'ಏನೂ ಇಲ್ಲ'

'ಅಂದ್ರೆ...?'

'ಹೌದು, ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೆ ಅಲೀತಿದ್ದಾರೆ'

'ನೀವು ಇವರಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು?'

'ಸ್ನೇಹಿತ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಓದಿದವನು'

ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಚೀಟಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು 'ಬನ್ನಿ, ಒಳಗೆ ಬನ್ನಿ...' ಎಂದು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಸಹಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಅವನೇ ಅವರನ್ನು ಎಕ್ಸರೆ ತೆಗೆಯುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ,

'ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿರಿ' ಎಂದ.

ರಂಗನಾಥ ಕೇಳಿದ : 'ರಿಸಲ್ಟ್ ಈಗಲೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಾ?'

'ನೀವು ಬೆಳಿಗ್ಗೆನೇ ಬರ್ಟ್‌ಕು. ಈಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಕಳ್ಳು ಅಂತ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ'

‘ಕುಪ್ಪು ಹಾಕಿಸೋಕೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀಕು?’

‘ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿರಿ. ಡ್ರೆಸ್ ಮಾಡೋವು ಇಲ್ಲೇ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಇದು ಇವರೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಏಟು ತಾನೇ?’

‘ಹೌದು, ಹೌದು...’

‘ಹೀಗೆ ಕುಡಿದಿರುವವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸ್ತೀರಲ್ಲಾ? ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದ್ರೂ ಪೊಲೀಸ್ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದೆ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಗೊತ್ತಾ?’

‘ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಯುವಾಗ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಪುನಃ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ : ‘ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ’

ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಉಕ್ಕಿತು. ‘ನೀನು ಇನ್ನೇಲೆ ಬದ್ಧ ಏನಾಗ್ಬೇಕಾಗಿದೆ? ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಡುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬೇರೆಯವರ ಪ್ರಾಣ ತಿಂತಿದೀಯಾ? ಯಾರ್ಯಾರದೋ ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತೆ ಎರಡು ದಿನ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿದೋಲ್ಲ’

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಭಾವದಿಂದ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ನೋಡಿದ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೇಸ್ ಬಂತು. ಅಪಘಾತ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಮರಣ. ಶವವನ್ನು ವರಾಂಡದಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿದರು.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಒಬ್ಬ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ರಂಗನಾಥನ ಬಳಿ ಬಂದು, ‘ನೀವು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ’ ಎಂದ. ರಂಗನಾಥ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುವುದು ನಿಂತಿತ್ತು. ಬೆರಳುಗಳು ಜಜ್ಜಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಈಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನೋಡಲು ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು.

ಇಬ್ಬರೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು.

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ‘ಹಸಿವಾಗಿದೆ’ ಎಂದ.

‘ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿನ್ನೋಕೆ ಏನು ಸಿಗುತ್ತೆ?’

‘ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ “ಕೆಫೆ ಅಮೀನಾ ಅಮೀದೋ” ಇದೆ ಅಲ್ವಾ?’

‘ನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಪಾರ್ಕಿಂಗ್ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ ಈ ಕೈಯನ್ನು ಆ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನವನು ಅಲ್ಲೇ ಹಾಕಿದ್ದ ಈಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡ್ಬೋದಿತ್ತು’

‘ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಕಿದ್ದಾ?’

ರಂಗನಾಥ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ.

‘ಈ ಗಾಯ ಕೂಡ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದಲೇ ಆಗಿದ್ದು’

‘ಏನು !?’

‘ರಾಮಪ್ಪ..’

‘ಅವನ ಮನೆಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೋಗಿದ್ದೆ? ಅಲ್ಲೇನು ನೀನು ಕುಡ್ಡಿದ್ದು?’

‘ಇಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೀನು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾದ್ದೇ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅವ್ನು ಇಲ್ಲಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಪಾತ್ರೆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದೆ’

‘ಪಾತ್ರೆ ಅಂಗಡೀಲೂ ಸಾರಾಯಿ ಮಾರ್ತಾರಾ...!’

‘ಇವತ್ತು ತಲೆ ತುಂಬ ಸುತ್ತುತಾ ಇತ್ತು. ರಸ್ತೆಲಿ ಬೀಳೋದು ಬೇಡ ಅಂತ ಮತ್ತೆ ರಾಮಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ’

‘ಅವ್ನು ಇದ್ದಾ?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ದೃಢರನೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಆಗಲೇ ಬಾಗಿಲೊಳಗೆ ನನ್ನ ಕೈ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದು’

ರಂಗನಾಥನ ಕದುಳು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂತು.

‘ನಾನು “ಕೈ... ಕೈ...” ಎಂದು ಕಿರಿಚಿಕೊಂಡೆ. ಅವಳನ್ನು ನಾನೇನೋ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡ ಅವಳು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿ ಬಿಚ್ಚಳು’

ರಂಗನಾಥ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

‘ನಿಂಗ್ಯಾಕೋ ಇಂತಹ ಹೆಣೆಬರಹ’

‘ಆಮೇಲೆ ಎದುರು ಮನೆಯವರು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಬಂದು ಬಾಸ್ಸು ತೆರೆಯುವಂತೆ ಅವಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದರು’

‘ರಾಮಪ್ಪ ಇರ್ದಿಲ್ಲಾ..?’

‘ಇಲ್ಲ’

ರಂಗನಾಥ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೆಳೆ ಅಮೀನನ ಕಡೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದ: ‘ಇನ್ನೇಲೆ ನನ್ನಿಂದ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ’

‘ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತೆ..’

‘ಆದ್ರೆ ನೀನು ಹೇಳೋ ಹಾಗೆ ನಾನು ಬರೆದು ಇನ್ನೇಲೆ ಏನು ತಾನೇ ಆಗೋದಿದೆ?’

‘ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ನಾಳೆ ಎಕ್ಸೇ ರಿಸಲ್ಟ್ ಬಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ’

‘ರಂಗನಾಥ.... ತುಂಬ ದಿನಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಒಂದು ವಿಷಯ ಕೇಳ್ವೆಕೂಂತ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸ್ತಿದೆ...’

‘ಏನು?’

‘ಯಾವಾಗೋ ಪರೀಕ್ಷೆಲಿ ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದನ್ನು ನೀನು ಕಾಪಿ ಹೊಡೆಯೋಕೆ ತೋರಿಸಿದೆ ಅಂತ ತಾನೇ ನೀನು ಇನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ?’

‘ಈಗ ಯಾಕೋ ಅದೆಲ್ಲಾ..?’

‘ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹರಿದು ತೇಗಿತ್ತಿದೀನಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನಿಂದ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಯಾರೂ ನನ್ನಿಂದ ಕಾಪಿ ಹೊಡೆಯೋಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ’

‘ಇಗೋ, ಇಲ್ಲೋಡು. ಆ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ದಾಟುವವರೆಗಾದ್ರೂ ಮಾತಾಡ್ಬೆ ಸುಮ್ಮೆ ಬಾ’

‘ನಾನು ಯಾವಾಗ್ಲಾದ್ರೂ ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ್ಬೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ದಢಕರನೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಡ ಅಂತ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ಲಿಗೆ ಹೇಳೋ’

‘ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮೆ ಬಾರಯ್ಯಾ ! ದಯವಿಟ್ಟು... ಈ ಪೊಲೀಸಿನವನನ್ನು ದಾಟಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗೋವರೆಗಾದ್ರೂ...’

‘ಇನ್ನೇಲೆ ನನ್ನಿಂದ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ, ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ...’

ಕೆಫೆ ಅಮೀನ್ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

(೧೯೮೨)

೧೦ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ

ಪಂಜುಳಿಗೆ ಮುತ್ತುವನ್ನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಬ್ಬಿಸುವುದು ಸಂಕುಚಕವಾದ ವಿಷಯ. ಎದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಂದು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಇಟ್ಟಳು. ಇನ್ನೂ ತಡ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, 'ಮುತ್ತು... ಮುತ್ತು...' ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು.

ಮುತ್ತು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಹೊರಳಿದ.

'ಮುತ್ತು... ಏಳಪ್ಪಾ... ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಂದ ಅಲ್ಲಾ..?' ಎಂದಳು.

ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದ್ದು ಅಂತಹ ಕತ್ತಲಲ್ಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

'ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ನೀರು ಬಂದಿರೋಲ್ಲಮ್ಮಾ...' ಎಂದ ಮುತ್ತು.

'ಬಂದ್ಬಿಡುತ್ತಪ್ಪಾ... ಬೀದಿಯೋರೆಲ್ಲ ಹೋಗಿಟ್ಟು, ಈಗ ಹೋದ್ರೇನೇ ಎರಡು ಗಂಟೆಗೊಂದೂ ನೀರು ಹಿಡ್ಕೊಂಡ್ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚೋದು'

'ನೀನು ಹೋಗಿ ಬಕೆಟ್ ಅನ್ನು ಇಟ್ಟಿಟ್ಟು ಬಾಮ್ಮಾ... ನಾನು ಹಿಂದೇನೇ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತೇನಿ'

ಪಂಜು ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ಹಾಕದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬೀದಿಗಳಿಂದಳು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಬೀದಿ ದೀಪವೂ ಉರಿಯದಿದ್ದರೂ, ವನಗಿಂತ ಬಟಾಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಬಿರಬಿರನೆ ಕೆಲವು ಆಕಾರಗಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಪಂಜು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಎದುರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಹಲವು ಅಂಗಡಿಗಳ ನಡುವೆ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸಂದಿಯೊಳಗೆ ತಿರುಗಿದಳು. ಆ ಗಲ್ಲಿಯ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಬಕೆಟ್‌ಗಳು ಎರಡು ಸಲ ಗೋಡೆಗೆ ತಾಕಿದವು. ಗಲ್ಲಿ ಒಂದು ವನೆಯ ಜಗುಲಿಯ ಹತ್ತಿರ ಮುಕ್ಕಾಯವಾಗಿತ್ತು ಆ ಕತ್ತಲಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಡಜನ್ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ ಬಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತಿದ್ದ ನೀರಿನ ಪಂಪ್‌ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕೈದು ಗಂಡಸರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಂಜುಳನ್ನು ನೋಡಿ,

'ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ಬೇಡಿ ಅಂತ ಹೋದ ಸಲಾನೇ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲಾ?' ಎಂದ.

'ಇವತ್ತು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟಿಡಿ. ನಾಳೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗ್ತೇನಿ' ಎಂದಳು ಪಂಜು.

‘ಈ ಬೀದೀಲಿರೋ ಮನೆಯವರಿಗೇ ನೀರು ಸಾಕಾಗೋಲ್ಲ. ಸುಮ್‌ಸುಮ್ಮ ಬಂದು ಗುಂಪು ಕೂಟೊಡ್ಡೆ..’

ಪಂಕಜ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

‘ಬಹಳಷ್ಟು ದೂರ ನಿಲ್ಲು ನೀರು ಬಂದ್ಯೇಲೆ ಒಳಗೆ ಬರಬಹುದು’

ಪಂಕಜ ಬಹಳೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ನಟ್ಟ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಅಸಹನೀಯವೆನ್ನಿಸುವ ಭಾವನೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿ ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಕೆಳದಿ ಹೋಗಿವೆ. ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಬರುತ್ತದೆ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮನೆಯೊಳಗಿರುವ ಪಂಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೋಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅದು ಬರುವ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳೊಳಗೆ ಅವಸರವಾಗಿ, ಹೇರಳವಾದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಅನವಶ್ಯಕ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಣ್ಣಮಣ್ಣಾದ ಹೊಂಡ ನೀರನ್ನು ಹೊಡಿದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಎರಡು ದಿನ ಅಡುಗೆಗೂ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಆ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ನಾಳೆ ಹೀಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನಾಳಿದ್ದು ಹೀಗೆ ನಡು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು.

ಕಾಲಹಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೂ ಕೆಲವರು ಕುಳಿತು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಗಲಿನ ವೇಳೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಗಲೀಜಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲೂ ಕೂಡ ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೊಗಳೆದೊಗಳೆಯಾದ ಅಂಗಿಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ. ಗುಂಡಿ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಂಕಜ ಮುತ್ತುವನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಳು.

‘ಅಮ್ಮ ಮಲಗಿದ್ದಾ..?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

‘ನಾನು ನೋಡ್ಲಿಲ್ಲಮ್ಮ! ಆದ್ರೆ ಅವು ಅಳಲಿಲ್ಲ..’ ಎಂದ ಮತ್ತು

‘ಬಾಗಿಲು ಹಾಕೊಂಡು ಬಂದಿದೀಯಲ್ಲಾ?’

‘ಹಲ್ಲೂ..’

‘ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತೊಂಡಿರು. ನಾನು ತಪ್ಪಲೆ ತಗೊಂಡೋಗಿ ಐಸ್ ಡಿಪೋದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ನೀರು ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಬಂದ್ಬಿಡ್ತೀನಿ’

‘ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾ..?’

‘ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯವರು ಈಗ ತಾನೇ ಪಂಪ್ ಸಿಕ್ಟಿಡ್ವಾರೆ.’

ಪಂಕಜ ರಸ್ತೆ ದಾಟಲು ಹೋದವಳು ಥಟ್ಟನೆ ನಿಂತಳು. ಅಪರಿಮಿತ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದ ಲಾರಿಯೊಂದು ಅವಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಕುದುರೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಮೋಟಾರ್ ಸೈಕಲ್ಲೂ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾದು ಹೋದವು.

ಪಂಚು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮುತ್ತುವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ನಂತರ ಓಡುವ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯತ್ತ ಸಾಗಿದಳು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ ತಾನೇ ಯಾರೋ, ಎಲ್ಲಿಂದತೋ ಕೈಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂದ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಚೆಲ್ಲಿದ ನೀರು ಬೀದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಗೆರೆ ಹಾಕಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಗೆಗೂ ತನಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಚಂಪಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪಂಚು ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ವಲಗಿಸಲಿಲ್ಲ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸುವಾಗ ಮಗುವಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದರೆ ಏನು ಗತಿ? ದೊಡ್ಡವರ ಹಾಗೆ ಮಗುವೂ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ನಿಧಿಸಲು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಪಂಚು ನೀರಿನ ತಪ್ಪಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಕಂಚಿನ ಕೊಡವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಬೀದಿಗಳಿದಳು. ಯಾವುದನ್ನು ನಂಬಿ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಚಿಲಕುವನ್ನೂ ಹಾಕದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ? ಗಂಡ ಮನೇಲಿದ್ದರೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇದುವರೆಗೆ ನೀರಿಗಾಗಿ ಅವನು ಮತ್ತೆಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಬಂದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನೆಗೂ ಮಗುವಿಗೂ ಕಾವಲಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ.

ಐಫ್ ಡಿಪೋ ಕಾವಲುಗಾರ, 'ವೋ... ಎಲ್ಲಿಗೋಗ್ಗಿದೀಯಾ ?' ಎಂದ.

ಪಂಚು ಸೊಂಟದಿಂದ ಕಾಲು ಧೂಪಾಯಿಯ ಚೆಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದಳು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸದವನಂತೆ,

'ಹೋಗಮಾ ಹೋಗು... ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು... ಇವತ್ತು ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡೋಕಾಗಲ್ಲ... ಹೋಗೋಗು...' ಎಂದ.

ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಗುಂಪು ಅವನ ಕೋಪವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಎಲ್ಲಾ ವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಗೋಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಂಚುಕೂ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ವಿನಂತಿಯೆಂಬಂತೆ, 'ಇವತ್ತು ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಮಿಸಿ...' ಎಂದಳು.

'ಓಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾನೇ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಆಗೋದ್ದು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹೀಗೇ...?'

ಮುತ್ತು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟ 'ಇನ್ನು ಮೂರು ಜನ ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾವೇ ಅವು...' ಎಂದ.

'ನಾಲ್ಕು ಬಕೆತ್‌ಗಳೂ ಇವೆಯಾ...?'

'ಇವೆ...'

'ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತೋ... ನಾನು ಹೋಗಿ ನೀರು ಹೊಡೆದು ತುಂಬಿಸಿಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೋತೀನಿ...'

'ಈ ಕಂಚಿನ ಕೊಡವನ್ಯಾಕಮ್ಮಾ ತಂದೆ? ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನೀರೂ ತುಂಬ ಹಿಡ್ಡೋಲ್ಲ... ತಗೊಂಡು ಹೋಗೋದೂ ಕಷ್ಟ ತಾನೇ?'

‘ಏನಪ್ಪಾ ಮಾಡೋದು. ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗನಿಗೆ ನನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಒಂದು ಚಾಲಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟಿದೀನಿ...’

ಮುತ್ತುವಿನ ಕೈಗೆ ತಪ್ಪಲೆಯನ್ನೂ, ಕಂಚಿನ ಕೊಡವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಪಂಕಜ ಬಹುಕೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮನೆಯ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದಳು. ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಗುಂಪು ಸೇರಿತ್ತು.

‘ಈಗ ಬಂದು ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ... ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ ಕಾಣೋಲ್ಲಾ..’ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಪಂಕಜಳನ್ನು ತಡೆದಳು.

‘ನಾನು 12 ಗಂಟೆಗೇ ಬಂದು ಬಹುಕೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದೀನಿ...’

ಮುದುಕಿ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಪಂಕಜಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಪಂಕಜ ಆ ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಆ ಇಕ್ಕೆತ್ತಾದ ಸಂದಿಯೊಳಗೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಳು.

ಆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುವ ಐದಾಡು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಒಂದು ಮನೆಯ ಪಂಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಚಾಸ್ತಿ ಬರೋದು. ಅದರಿಂದ ನೀರು ಹಿಡಿಯಲು ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಇಲ್ಲೇ ಚಾಸ್ತಿ ಪಂಪ್ ಪಕ್ಕ ನಿಂತಿದ್ದವರೊಂದಿಗೆ ಪಂಕಜಳೂ ನುಗ್ಗಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಸರದಿಗಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದಳು. ‘ನೀರು ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರವೇ ಬರೋದು’ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಬ್ಬರೂ ಪಂಪ್‌ನ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಂದು ಹೊಡೆತವೂ ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಏಟಿನಂತೆ ಶಬ್ದವೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಕಜಳಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ತಪ್ಪಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹೆಂಗಸು ಸೆರಗನ್ನು ಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ತಯಾರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಸರದಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಪಂಕಜಳೇ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ತಪ್ಪಲೆಯನ್ನು ಪಂಪ್‌ನ ಕೆಳಗೆ ಸರಿಸಿ ಸರಿಯಾಗಿಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಲೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೇನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಸರಿಯಿರಬಹುದು ಎನ್ನಿಸುವಷ್ಟು ಅದು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದು ತುಂಬಿದರೆ ಅದನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಪಂಕಜಳಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಭಯವಾಯಿತು. ಪಾಪ! ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ? ಆದರೆ ಒಬ್ಬರು ಕೂಡ ಅವಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ತಪ್ಪಲೆ ಅರ್ಧ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಹೆಂಗಸು ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು. ತಪ್ಪಲೆಯ ನಂತರ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿದ್ದವು. ಅದರ ನಂತರ ಪಂಕಜಳ ಸರದಿ.

ಎರಡನೇ ಹುಡುಕು ತುಂಬುವುದರೊಳಗೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ಜೋರಾಗಿ ಏದುಸಿರು ಬಿಡತೊಡಗಿದಳು. ಪಂಪ್ ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಕೈಗಳು ನಡಗಿದವು.

‘ನಾನು ಹೊಡೆದೀನಿ. ನೀವು ಪಾತ್ರೇನ ಸರಿಸಿ...’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಂಕಜ ಪಂಪ್ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಪಂಪನ್ನು ಗೋಡೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದೇ ಕಡೆ ನಿಂತು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೊಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊಡೆದೇನೇ ಒಂದು ಕೊಡ ತುಂಬುವುದರೊಳಗೆ ಕೈಸೋತು

ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪಂಕಜ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಪಾತ್ರಾಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀರು ಹೊಡೆದು ಕೊಟ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬಕ್ಕೆನ್ನು ಸರಿಸಿ ಇಟ್ಟಳು.

ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಬ್ಬರು, 'ಒಬ್ಬರೇ ಹಂಡೆ ಹಂಡೆಯಾಗಿ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ್ರೆ ಉಳಿದವರು ಏನು ಮಾಡೋದು' ಎಂದರು.

ಏದುವಿದು ಬಿಡುತ್ತಾ ಪಂಕಜ, 'ಇದೇ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಬಕೆಟ್...' ಎಂದಳು.

ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ 'ಅಯ್ಯಾ... ಸಂತಾನಂ... ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳೋದು ಕೇಳೋದು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೇನು? ಈ ಹೆಂಗಸರು ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಪಂಪ್ ಹಿಡ್ಡೊಂಡು ಬಿಡ್ತಾನೇ ಇಲ್ಲಲ್ಲ! ಬಿಡಮ್ಮಾ... ನಾವೂ ನೀರು ಹೊಡ್ಡೋಕೇ ಅಂತಾನೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರೋದು...' ಎಂದರು.

ನೀರು ತುಂಬಿಸಿದ ಹಂಡೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಹತ್ತಿರ ಪಂಕಜ,

'ನೀವೇ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳೋಮ್ಮಾ...' ಎಂದಳು.

ಆಕೆ 'ಅವರಿನ್ನೂ ಹಿಡೀಲೇ ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ...' ಎಂದಳು.

'ಹೌದು, ಇದರಲ್ಲೂ ಮೋಸ...'

ಪಂಕಜಳ ತೋಳುಗಳು ಕಳಚಿ ಬೀಳುವಂತಿದ್ದವು. ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಬಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಬೇಕು. ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಎರಡನೇ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ತೊಳೆಯೋಕಾಗಲ್ಲ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಊರಿಂದ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಚೊಂಬು ನೀರನ್ನೂ ಕೊಡೋಕ್ಕಾಗಲ್ಲ. ಮರುದಿನ ಶುಭವಾದ ಪಂಚಿ ಸೀರೆ, ಬೇಕೆಂದರೂ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಪಂಕಜ ತನಗೆ ನೆನಪಿದ್ದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪಂಪನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ಕೂಡ, ಒಂದು ಸ್ತೋತ್ರವಾದರೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬೆರಳ ಸಂದಿನಷ್ಟೂ ಜಾಗವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರೂ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರಾಳೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೆರಳಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಗೋಜಲು ಗೋಜಲಾಗಿ, ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಹಾಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವಷ್ಟೆ. ಲಲಿತಾ ಸಹಸ್ರ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಲಹರಿ, ಅದರ ನಡುವೆ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಕ, ಪಿತ್ತಾಕ್ಷುಳಿ ಮುರುಗದಾಸರ ಭಜನೆಯ ಹಾಡುಗಳು...

ಅಮ್ಮಾ... ಅಮ್ಮಾ... ಅಮ್ಮಾ...!

ಪಂಕಜಳಿಗೆ 'ಅಮ್ಮಾ...!' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಅಳಲು ಕೂಡ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕೈಗಳು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಎದೆ ಎಷ್ಟು ಭಾರವಾಗಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು

ಅವಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮತ್ಯಾರೋ! ಅವಳು ಮತ್ಯಾರೋ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕೂಡ ತಪ್ಪು. ಮತ್ಯಾವುದೋ...

ಮೂರನೇ ಬಕೆಟ್ ತುಂಬಿಸುವಾಗ ಮತ್ತು ಬಂದುಬಿಟ್ಟ! 'ಐಸ್ ಡಿಪೋದಲ್ಲಿ ಏನಾಯ್ತು?' ಎಂದು ಕೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಪಂಪ್ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಪಂಕಜ ಮತ್ತುವಿನ ಕೈಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದಳು. ಅವನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಹೊಡೆಯೋಕ್ಕಾಗದೆ, ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದು ಸಲಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಇಡೀ ದೇಹವನ್ನೇ ಮೇಲತ್ತಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಪಂಕಜ ಒಂದೊಂದೇ ಬಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಾಲುಹಾದಿಯ ಬದಿಗಿಟ್ಟಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ನೀರು ತುಂಬಿದ-ತುಂಬಬೇಕಾದ ತಪ್ಪಲೆ, ಕೊಡ, ಬಕೆಟ್‌ಗಳಿದ್ದವು. ಗಂಡಸರು ಸೈಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಗೋ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ, ತಪ್ಪಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ತೂಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ಊರೇ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಪಂಕಜಳಿಗೆ ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ 'ಚಕ್' ಎಂದು ನೋವಾಯಿತು. ಕಳೆದ ಸಲವೂ ಹೀಗೇ ನೋವು ಬಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಟಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು.

ಚುಪಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಗಂಡ ಆಸ್ವತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ. ಆಪರೇಷನ್ ಆದಾಗ ಅಂತಹ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ, ಎರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಡಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು.

ಕಡೆಯ ಬಕೆಟ್ ಹೊಡೆದು ಮುಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹೊರಲಾರದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಜರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುತ್ತುವೂ ಕಾಲು ಹಾದಿಯ ಬದಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ. ಅವನಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವಿದೆ. ಹರ್ನಿಯಾ ಇರುವುದರಿಂದ ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಳೆದ ವರ್ಷವೇ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದವರು ಆಗಲೇ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತೇನೋ?

ಪಂಕಜ ಮುತ್ತುವನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಳು. 'ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಪ್ಪಾ... ನಾನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತಂದ್ಬಿಡ್ಬಿ' ಎಂದಳು.

'ಐಸ್ ಡಿಪೋನಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹತ್ತ ಹೇಳ್ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದೀನಿ. ಅದನ್ನೂ ಹೊಡೆದ್ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ಬಿಡು...!' ಎಂದ ಮುತ್ತು.

'ಬೇಡಪ್ಪಾ... ಇಷ್ಟು ಸಾಕು. ಹೇಗಾದ್ರೂ ನೋಡೋಕ್ಕೊಳ್ಳೋಣ.'

'ಹಂಗಾದ್ರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಖಾಲಿ ತಪ್ಪಲೆನ ತಗೊಂಡು ಹೋಗ್ಲಾ...'

'ಬೇಡ... ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು. ನಾನೇ ತಗೊಂಡ್ಬಿಡು'

ಪಂಕಜ ಒಂದೊಂದೇ ಬಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎತ್ತಿ ತಂದು ಎದುರು ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ

ಕಾಲುಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಒಂದು ಕೂ ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. 'ಹೋಗೋಗು...' ಎಂದು ಗದರಿದಳು. ಅದು ಕುದಲದೆ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಬಕೆಟ್ಟನ್ನು ತರಲು ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಖಂಡಿತ ನೀರಿನ ಬಕೆಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿಚ್ಚಿ ಇಡುತ್ತದೆ.

ಪಂಕಜ ಮತ್ತೆ ಆ ಕೂವನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಯೋಧನನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸದೆ ಅದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿತು.

'ಸರಿ ಕುಡಿ...' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪಂಕಜ ರಸ್ತೆಯ ಆ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಬಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ತರಲು ಹೊರಟಳು.

ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದು ಇಷ್ಟೊಂದು ನೀರಾದರೂ ಸಿಗುತ್ತಾ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಇಷ್ಟೇ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ಬೆಳಗಾವು ಇನ್ನೂ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ಇದ್ದೂ ಸಹ.

(1984)

೧ ಪ್ರಯಾಣ

ಮತ್ತೆ ನರಳುವ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಹಿಸಲಾರದ ನೋವಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅವರನ್ನು ಎಲಗಿಸಿ ನಾನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಉದ್ದನೆಯ ಹಲಗೆ ನೆಂದ ಹೋಗಿತ್ತು ಒಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದೆ. 'ಇನ್ನು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದರು. ನಾನು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದೆ.

ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಳಿಯ ಗೆರೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ದೂರದವರೆಗೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟದ ಕಣಿವೆಯ ನಡುವೆ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಮೇಘಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ನಾವು ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು ಕಡಿದಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ನೂರು ಅಡಿಗಳು ಆಳಕ್ಕಿಳಿದು, ಕೆಳಗಿದ್ದ ಒಂದು ಝರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಆ ಝರಿ ನೀರು ತುಂಬಿರುವ ಕುಂಟೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಆವೇಶದಿಂದ ರಭಸವಾಗಿ ಹಾರಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಧಮ್ನಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ನಡೆದು ಬಂದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲು ದೂರ ಸಾಗಿದರೆ ಒಂದು ಕಣಿವೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪೊದೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಒಂದು ಬಯಲು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಒಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಡನ್ನೂ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹೊಳೆ. ಅದರ ದಡದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ವಾಸನೆ ಸೂಸುವ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಸರು ಹೆರಾಂಪುರ. ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನೂ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರೂ ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೆರಾಂಪುರವನ್ನು ದಾಟಿ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಲು ಎರಡು ಹಗಲುಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾದವು. ಈಗ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಧ ಇಳಿಯುವುದರೊಳಗೇ ಒಂದು ಹಗಲು ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು.

ನಾನು ನನ್ನ ಚೀಲವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ದುಪ್ಪಟಿಯನ್ನೂ, ಒರಟು ಕಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಿದ ಉದ್ದನೆಯ ಚೀಲವನ್ನೂ ಹೊರತೆಗೆದೆ. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನೂ, ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು, ದುಪ್ಪಟಿಯಿಂದ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವರು ಆ ಕಂಬಳಿ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತೂರಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ.

ಚೀಲ ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಬಳಿ ಕಂಬಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದ ಒಂದು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಇತ್ತು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವರ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದೆ.

‘ಸ್ವಲ್ಪ ಗಂಜಿ ಕೊಡ್ಲಾ?’ ಎಂದು ಅವರು ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಕೊಡು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಮುಚ್ಚಿಕೆ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ತಗರದ ಡಬ್ಬವನ್ನೂ, ಎರಡನೇ ಪ್ರಪಂಚ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ಎರಡು ತಗರದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ಸೈನಿಕರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ನೀರಿನ ಡಬ್ಬಾ - ಇವು ಮೂರನ್ನೂ ಚೀಲದಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದೆ. ಗುಂಡನೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಸುರಿದು, ತಗರದ ಡಬ್ಬದ ಮುಚ್ಚಿಕೆ ತೆಗೆದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಹಿಮಗಟ್ಟಿದ್ದ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಇತ್ತು ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ ಗೀರಿ ಅದರ ಪಕ್ಕ ಹಿಡಿದೆ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಗರ್ಜೆ ಎಂದು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಪಾತ್ರೆಯ ಹಿಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ಜ್ವಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸಿದೆ. ನೀರು ಕುದ್ದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿನ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೋಸಿನ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಒಂದು ಹಿಡಿ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದೆ. ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕದಡುತ್ತಾ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕುದಿಸಿದೆ. ಅದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಅದರೊಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಹಾಕಿದೆ. ಗಂಜಿ ಕಾಯಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತಗರದ ಡಬ್ಬವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಬೆಂಕಿ ಆರಿ ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊಗೆ ಹೊರಗೆ ಬಂತು. ಗಂಜಿಯನ್ನು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ತಿದುಗಿಸಿ ಆರಿಸಿದೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದ ಬಿಸಿ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ತಲೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗಂಜಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿದೆ. ಎರಡು ಗಂಟುಕು ಕುಡಿದು ಅವರು ‘ಸಾಕು’ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಕ್ತಿ ಕೂಡಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಉಳಿದ ಗಂಜಿಯನ್ನು ನಾನು ಕುಡಿದೆ. ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯದೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರೆಸಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿ ನೀರಿನ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ನಾನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಝರಿಯಿಂದ ನೀರು ತರಲು ಇನ್ನು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಬಾಯ್ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಮರ್ಷ ಯೋಗ ಕಲಿತ ನಾನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಬಾಯಿಂದ ಉಸಿರಾಡದಿರಲು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಐವತ್ತು-ಅರವತ್ತು ಮರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಯೋಗಿಯಾಗಿಯೇ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಈಗ ಬಾಯ್ತೆರೆದುಕೊಂಡೂ ಉಸಿರಾಡಲು ತುಂಬ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಕ್ಕೂತ್ತಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅದಮಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ‘ಅಮ್ಮಾ..’ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಅವರು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವವರೆಗೆ, ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಉಸಿರಾಡುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಉಸಿರಾಡಿದ್ದಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೂ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ತುಂಬ ದೀರ್ಘವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಈಗ ಅವರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡಲೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸೂರ್ಯ ಬೆಚ್ಚಗಳ ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಾಗಿ, ಬೆಚ್ಚಗಳೇ ಬೆಚ್ಚಗಳ ಮೇಲೆ ಭೂತಾಕಾರದ ನೆರಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾತ್ರಿಯೂ ಆ ನೆರಳುಗಳೂ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಲು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಷ್ಟೇ ಉಳಿದಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟದೊಳಗೆ ಒಣ ಕಡ್ಡಿ-ಗಿಡಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನಾನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ನನಗೆ ಚಳಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಎರಡು ವಾರಗಳಿಂದಲೂ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕಂಬಳಿ ಚೀಲದೊಳಗೆ ತೂರಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಶಾಖ ಬೇಕು. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಾದಂತೆ ಹಿಮ ಬೀಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಆವಿಯಂತಿರದೆ, ಹತ್ತಿಯ ಕಣಗಳಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶಾಖ ಬೇಕು. ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೆಚ್ಚೆಗುರುತುಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಆ ಹೆಚ್ಚೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಒಣ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ತಂದೆ. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ತಂದು ಹಾಕುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿರಿದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ನಾನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೌದೆ ಹೊರೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆ ಸೌದೆಯ ತುಂಡುಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡರೂ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಇರಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು-ಮೂರು ಸಲ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಹಿರಿಯರನ್ನು ಬಂದುಹೋಗುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸೌದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಅದು ಸಾಕಾಗದು ಎಂದು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ನಾನು ಆಯ್ದು ತಂದು ಒಣಪುರಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈಹಿಡಿಯಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಕಾಲಿನ ಬಳಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗೂಡಾರದಂತೆ ಓರೆಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟೆ. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಡಿದು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಗೌಂವ್ ಎನ್ನುವ ಧ್ವನಿ ಒಂದೇ ಸಮ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ನೂರು ಅಡಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕೆನೈಪ್ ಅರ್ಧ ಮೈಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದೂರ ಘನಾಹದಂತೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಝರಿಯ ಶಬ್ದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಶಬ್ದಗಳೂ, ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಉಸಿರಾಟದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರಾವುದೂ ನನ್ನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಣಗಿದ ಕಡ್ಡಿಗಳು ಪಟಾಕಿಯ ಬತ್ತಿಗಳಂತೆ ಫಟ್ಟನೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡವು. ಆ ಜ್ವಾಲೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ನಾನು ತಂದಿದ್ದ ಐದಾರು ಸೌದೆಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದವು.

ಒಂದು ಸೌದೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ನಾನು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂರ್ಛಾಲ್ಕು ಸಲ ಅತ್ತಿತ್ತ ಜೋರಾಗಿ ಬೀಸಿ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ

ಅದು ಕೇವಲ ಕೆಂಡವಾಗಿ ಪ್ಲಾಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಒಂದು ಸೌದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಗೆ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಅದನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ತಟ್ಟಿ ಬೂದಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ತಿರುಗಿಸಿಟ್ಟಿ ಹೊಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆನಿಸಿತು. ನಾನು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಅವರ ಪಕ್ಕ ಕುಳಿತೆ. ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು, ನಾನು ತಂದಿದ್ದ ಉದ್ದನೆಯ ಬಿದಿರ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ.

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಘನೀಭವಿಸಿದ ಅಲೆಗಳಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಆ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಅವು ಹಪ್ಪು ನೆರಳುಗಳಂತೆ ಅಷ್ಟಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಬೆಳಗಾವಲು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಶಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕತ್ತಲನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನೊಳಗೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತಿರುವಂತಹ ಒಂದು ಭಾವ ನನ್ನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಆಶ್ರಮದ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ದೈಹಿಕ ತೊಂದರೆಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಮಲಗಿರುವಾಗ, ನಾನು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ಭಾವಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಂಕ್ಷಿಸಿದ್ದೆ ಅದನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ನಾನು ಬಯಸದಿದ್ದರೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆ ವಿಶಾಲ ಭಾವ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಮೂಡಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೆಟ್ಟಗಳು ಚಲಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಿಢೀರನೆ ಭಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ತಕ್ಷಣ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಲಯ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದೆ. ತಾರುಮಾರಾಗಿ ಚದುರಿ ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬೇಗನೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದವು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆ ರೂಪಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಆಕಾರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರ ಗುಂಪೂ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ರಭಸವಾಗಿ ಹಾರುವ ಆಕೃತಿಗಳಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಮುಲುಗುತ್ತಾ ಉಸಿರಾಡುವುದು ಕೂಡ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅದು ಕಡೆ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಜಾಗೃತ ಪ್ಲಾಜೆ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಿರ್ದ್ರೆ ಜಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು. ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ತಡೆದು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಈಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತೆ ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರಗಳತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದೆ. ನನಗೇ ಅರಿಯದಂತೆ ನನ್ನ ಗಮನ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಉಸಿರಾಟದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಲೀನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಲಗಿದ್ದವನು ಧ್ವನಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತೆ. ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಾರದವು. ಬೆಟ್ಟವನ್ನೂ ದಾಟಿ,

ಆಚೆಗಿದ್ದ ಬಯಲನ್ನೂ ದಾಟಿ, ಕಾಡನ್ನೂ ದಾಟಿ, ನದಿಯನ್ನೂ ದಾಟಿ ಹರಿಯುವುದನ್ನು ತಲುಪಲೇಬೇಕು. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಂಜು ಸುರಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಮುಂಡಾಸನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು. ಒಂದು ತೊಡೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ತೊಡೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತೆ.

ಬೆಚ್ಚಿದ ಶಿಖರಗಳ ನಡುವೆ ನುಗ್ಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಶಬ್ದ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಧುರಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿಯುವ ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ವಿಶಾಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವೂ ನಾನು ಹಗುರವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿ, ನನಗೆ ತೂಕಾಗಲಿ, ಆಕಾರವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಗುರವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿ... ಇನ್ನೂ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದೆ. ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲೋ ಪಾತಾಳದಿಂದ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಈಗ ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ನಾನಿದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದೇ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ನಾನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಲಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗಲು ನಾನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ತರಬೇತಿ ಆಗ ನನಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕೂಗು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿದ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದೆ. ಎರಡು ಮಿಂಚುಹಳುಗಳೂ ಹೊಳೆದವು. ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಅತ್ತೆ ಬೀಸಿದೆ. ಮೊದಲ ಬೀಸಿಗೆ ಆ ಎರಡೂ ಮಿಂಚು ಹಳುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲುಗಾಡಿದವು. ನಾನು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಚಾಚಿ ಮತ್ತೆ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಆಡಿಸಿದೆ. ಅದು ಯಾವುದನ್ನೋ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿತು. ಮರುಕ್ಷಣ ರೋಮಗಳೂ ನಿಮಿರುವಂತೆ ಊಳಿಡುವ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದರ ಮರುಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತೋಳ ದೂರ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು.

ನನ್ನ ಗುರುದೇವರತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದೆ. ನಾನು ಉರಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಸೌದೆಗಳು ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ಉರಿದು ಆದುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ನಡುರಾತ್ರಿ ಮೀರಿದಬೇಕು. ನಾನು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೌದೆಯ ಕೆಂಡಗಳು ಕೂಡ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆಮೇಲಷ್ಟೇ ಆ ತೋಳ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಗೇಣಿಷ್ಟಾದ ಉಳಿದಿದ್ದ ಒಂದು ಸೌದೆಯ ತುಂಡನ್ನು ಊದಿ ಊದಿ ಜ್ವಾಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಬಳಿ ಹಿಡಿದು ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದೆ. ಅವರು ಮಲಗಿದ್ದ ಚೀಲ ಕಾಲಿನ ಭಾಗದತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹರಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ನಾನು ಕೆಲ ಕ್ಷಣ ತಡ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆ ತೋಳ ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹರಿದು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಕಾಲನ್ನು ಕುಚ್ಚಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಸೌದೆಯ ತುಂಡು ಗಾಳಿಗೆ ಆರಿ ಹೋಗಿ ಹೊಗೆಯೆದ್ದಿತು. ನಾನು ಘನೀಭವಿಸಿ

ಹೋಗಿದ್ದ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಒಂದು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಕ್ಷಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದೆ. ಕ್ಷಣಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಮುಖದ ಬಳಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, 'ಗುರುದೇವಾ...' ಎಂದು ಕರೆದೆ. ಅವರ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಮಲಗಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾಗ ಅವರಿಗೆ ದಾಹವಾಗಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಹಸಿವಾಗಿರಬೇಕು. ನಾನು ಮತ್ತೆ 'ಗುರುದೇವಾ...' ಎಂದು ಕರೆದು ಅವರನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದೆ. ಅವರು ಹಾಗೇ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೂಗಿನ ಬಳಿ ನನ್ನ ಮುಂಗೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆ. ಸಂದೇಹ ಮೂಡಿ ನನ್ನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅವರ ಹೃದಯದ ಬಳಿ ಇಟ್ಟು ಆಲಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು ಯಾವ ಶಬ್ದವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಗುರುದೇವರ ಸಾವು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದ ದೇಹ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು ತುಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ, ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಕದಲಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗಲೇ ನಾನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಯೋಗಸಾಧನೆ ಇನ್ನು ನಿಂತು ಹೋಗಬಹುದು. ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೇ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಗುರುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾಗಬಹುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗುರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಸಂದೇಹವೇ. ನನಗೆಂದು ವಿಧಿ ಏನನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆಯೋ ಆ ಪ್ರಕಾರ ತಾನೇ ಎಲ್ಲ ನಡೆಯುವುದು. ಹರಿರಾಂಪುರವನ್ನು ತಲುಪುವುದರೊಳಗೆ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಬಾರದು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಿಮ ಶ್ವಾಸ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಅವರ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕಿತ್ತು. ಅವರು ತುಂಬ ದಿನಗಳ ಮೊದಲೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಅಂದು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದು ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. 'ನನ್ನಂತಹವರನ್ನು ಆರಡಿ ಹಕ್ಕಿ ತೋಡಿ ಹೂಳಬೇಕು' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೂಡ ಅಂದು ಅಪಧ್ವಾನಿಸಿತ್ತು. ಇಂದು ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಎರೆಯಲು ನಾನು ತಪ್ಪಿಬಿಟ್ಟೆ ಆರಡಿ ಹಕ್ಕಿ ತೋಡಿಯಾದರೂ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಹೂಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಈ ಬಂಡೆಯ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಸಮವೃಕ್ಷದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಹೋಗಬೇಕು. ಆರಡಿ ಹಕ್ಕಿ ತೋಡಿ ಕೇವಲ ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಸಾಲದು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಒಂದು ತೋಳ ಈಗಾಗಲೇ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇನ್ನು ತೋಳಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ತುಂಬ ಸಮಯವೇನೂ ಹಿಡಿಯದು.

ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಚಂದ್ರ ಅರ್ಧಂಬರ್ಧ ಕಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರಿಗೆ ಹೊದಿಸಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರಗೆಳೆದೆ. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ

ಮುಖ ಅದ್ಭುತವಾದ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಶ್ವಾಸವನ್ನೂ ಹೃದಯದ ಬಡಿತವನ್ನೂ ನಾನು ಪರಿಶೀಲಿಸದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹರಿದು ಅವರ ಕಾಲಿನ ಹೆಚ್ಚುಕುಳೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೇ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮಡಚಿಟ್ಟಿ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಪಂಚೆಯಲ್ಲೇ ಅವರನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಸುತ್ತಿ ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಚೀಲದ ಬಾಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮೊಳಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ತಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿಯ ಪಕ್ಕ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಪೂರ್ವದ ಕೆರೆ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಸುತ್ತ ಎರಡಂಗುಲ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಮಂಜು ಸುರಿದಿತ್ತು. ಆ ಮಸುಕು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಮಲಗಿದ್ದ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಮುನ್ನ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕೃತಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ನಾನು ಎರಡನೇ ಸಲ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗಲೂ ಆ ಆಕೃತಿ ಅಷ್ಟೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಲ ಆ ತೋಳ ಮುಲುಗುಟ್ಟಿತು.

ಸತ್ತವರು ಅದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಅವರು ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಗ ತುಂಬ ತೂಕ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನಿಸಿತು. ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಕಠಿಣವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಂಜು ಸುರಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಲಗೆ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಜಾರಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಡು ಹಗಲು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಂಜು ಸುರಿದ ಗುರುತೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಈಗ ನಾನು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಹಲಗೆ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಜಾಗರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರಮ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ಕೂಡಿದ ಉಳಿದಿದ್ದ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಕೂಡಿದದ್ದಷ್ಟೇ. ಆದರೂ ಹಸಿವೆನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸೊಂಟ, ತೋಳುಗಳು ವಿಪರೀತ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೂ ನಾನು ಎಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಇಂದು ಕತ್ತಲಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದಾಟಿ ಸಮಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಲುಪಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಢತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶರೀರ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟೂ ನೆರವು ನೀಡಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಯಿಡುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬೆಟ್ಟಗಳ ನೆರಳು ಉದ್ದವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಗಂಟೆಗಳಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬೆಳಕಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅದು ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗಿ ಪುಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಂಟುಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದ ಹಾಗೆ ಹಲಮೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ

ಬಂಡೆ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟು ಹಲವು ನೂರಡಿಗಳಷ್ಟು ಕಡಿದಾಗಿ ಆಳವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬಿರುಕುಗಳ ಕೆಳಗೂ ಗಿಡಮರಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಆ ಹಗಲು ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಡವಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ ಹಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನೂ, ಕೊಳೆತು, ಒಣಗಿ, ಹುಳು ಬಿದ್ದು, ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಚೆದುರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಲವು ದೇಹಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ.

ಆಯಾಸ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳಕು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಕು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಶರೀರ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯಾಣದ ವೇಗ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ನಡೆಯುವುದಿರಲಿ, ನಾನು ಸರಿಯಲು ಕೂಡ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯಾಸ ಪಡಬೇಕಿತ್ತು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಸಾವಿರಾರು ಹುಳುಗಳು ಹಾರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳಾದರೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಕ್ಷಣಗಳು ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ನಾನು ಆ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬೆಳಕು ಮಾಯವಾಗುವುದರೊಳಗೆ ದಾಟಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಮಂಜು ಸುರಿಯುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ನಾನು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಗಲು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಭಾವ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ತೋಳ ನನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಚಲನೆಯನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಅದು ಬರುವಾಗ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಮಪ್ರದೇಶವೇನೋ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನಂಬಿ ನಾನು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರ ಮಲಗಿದ್ದ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಒಣಪುಳೆಗಳಾಗಿ ಅಲಿದಾಡಿದೆ. ನೆನ್ನೆ ಸಿಕ್ಕುಪ್ಪು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನೆನ್ನೆಗಿಂತ ಇಂದು ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಾಗಿದವನು. ದೇಹದ ಆಯಾಸವೂ, ಬಲಹೀನತೆಯೂ ಕೂಡ ನೆನ್ನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಸಿಕ್ಕುಪ್ಪು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದೆ. ನಾಲ್ಕೇ ನಾಲ್ಕು ಸೌದೆಯ ತುಂಡುಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ಒಂದೊಂದನ್ನೇ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರವನ್ನು ಸುತ್ತ ಹಾಕತೊಡಗಿದೆ. ಇಂದು ನಾನು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ಸಮೀಪ ಕೂಡ ಕಡಿದಾದ ಒಂದು ಕಣಿವೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಝರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬೇರೆತ್ತಲೋ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಈ ಹಳ್ಳದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಪೊದೆ ದಟ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ನೆನ್ನೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ನನಗೇನೂ ಭಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನೆನ್ನೆ ಕೂಡ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ರೀತಿ ನೋಡಿದರೆ ನೆನ್ನೆ ಕೂಡ ನಾನು ಒಂಟಿಯೇ. ಆದರೆ ನೆನ್ನೆ ಇಲ್ಲದ ಭಯ ಇಂದು ನನ್ನ ಅರಿವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಸಾಧನೆಗಳು, ಲಕ್ಷ್ಯಗಳು, ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲ, ಆಸೆಗಳು, ಭಾವನೆ...ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆವಿಯಾಗಿ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರವನ್ನು

ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರಾವ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಂಜು ತುಂಬಿದ ಇನ್ನೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಜೀವವಿಲ್ಲದ ದೇಹವನ್ನು ಏನೂ ಮಾಡಿಬಿಡದು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಹಲ್ಲುಗಳಲ್ಲೂ, ಎಲುಬುಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಭಯ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯಾಗಿಸಿ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕತ್ತಲು ಕುವಿದ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿಯ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಕೇಳಲು ನಾನು ತುಂಬ ಹೊತ್ತೇನೂ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೆಲೆ ದನಿಯ ಕೂಗಿನೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ಜೋಡಿ ಮಿಂಚುಹುಳುಗಳು ನನ್ನತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಾನು ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಲ್ಲಿ ಬಿದಿರ ಕೋಲನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಂದು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು. ತೋಳುಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಡಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಗುರುಗುಟ್ಟಲು ಆರಂಭಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದು ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ, ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿ ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ಬರುವುದೂ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದು... ಹೀಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೇ ಸುತ್ತೂತೊಡಗಿದವು. ನಿಮಿಷಗಳು ಯುಗಗಳಂತೆ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದವು. ತೋಳುಗಳು ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ವೃತ್ತದ ಅಂತರ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದಾದ ತೋಳುಗಳು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಮಡಚಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತ ಹಾಕತೊಡಗಿದವು. ನಾನು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ತಲೆಯ ಬಳಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕೊಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತತೊಡಗಿದೆ. ಹಗಲಿಡೀ ತೋಳುಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಲು ದೂರದಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಭಾವವೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬ ಜಾಗೃತನನ್ನಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಈಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಶಾಂತ ಭಾವ ತಲೆದೋರಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚಿಂತನೆಗಳೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏಳದಿರುವುದನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾನು ಅರಿಯತೊಡಗಿದೆ.

ಈಗ ನಾನು ತುಂಬ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ತೋಳುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸುತ್ತ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ನಾನೇ ಮೊದಲು ಅವುಗಳನ್ನು ತಾಕಬೇಕೆಂದು ಅವು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ನನಗೂ ಆ ತೋಳುಗಳ ಗುಂಪಿಗೂ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ ರಾತ್ರಿಯ ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಕೂಡ ಹೀಗೇ ಕಳೆಯಬಹುದೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತು. ಬೆಳಕು ಹರಿದ ಕೂಡಲೇ ತೋಳುಗಳು ಹಿಂದೆಗಡೆಯಬಹುದು.

ನಾನು ದೃಢವಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ತೋಳುಗಳ ಕ್ರಮವಾದ ಗುರುಗುಟ್ಟುವಿಕೆಯೂ ಕೂಡ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಶಾಂತತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ತಾವಾಗಿಯೇ

ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ನೀತಿಗೆ ಅವು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತವಾಗಲು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ನನಗೆ ಆ ತೋಳಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟಿತು. ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ನಾನು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಳಗಿದಂತಹ ಭಾವ ಮೂಡತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲದಂತೆ ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಕೊಳ್ಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಆರಿ ಹೋಯಿತು. ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲು ನಾನು ಅದನ್ನು ಚೋರಾಗಿ ಬೀಸಿದೆ. ಆ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವೇ ಉಸಿರಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸ್ಥಂಭಿಸಿ ಹೋಗಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಕೊಳ್ಳ ಪೂರ್ತಿ ಆರಿ ಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಬೇರೊಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಬೆಂಕಿಯ ಕಡೆ ಬಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಅರ್ಧಕ್ಷಣ ತೋಳಗಳ ಗುರುಗುಟ್ಟುವಿಕೆ ಕೂಡ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಮರುಕ್ಷಣ ದೊಡ್ಡ ಫರ್ಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತೋಳ ನನ್ನತ್ತ ಹಾರಿತು. ನನ್ನ ಮುಖದ ಎದುರೇ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹಾರಿ ಬಂದ ತೋಳದ ಬಾಯೊಳಗೆ ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಬೆಂಕಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಿವಿದೆ. ಅದು ಊಳಿಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ತೋಳಗಳು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹೊದಿಸಿದ್ದ ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಎಳೆಯ ತೊಡಗಿದ್ದವು.

ಅದುವರೆಗಿದ್ದ ಶಾಂತಿ, ನೀತಿಗೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿಪಾಡುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚೆದುರಿ ಹೋದವು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋಳಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದವು. ಆದರೆ ಶವವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಗುಂಪಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸ ತೊಡಗಿದವು. ನಾನು ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಬಿದಿರಿನ ಕೋಲನ್ನು ಚಕ್ರದಂತೆ ಸುತ್ತ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಕೈಲಿದ್ದ ಕೋಲು ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದನ್ನು ತಾಕಿದಾಗ ನನ್ನ ತೋಳುಗಳು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೂ ಎರಡು ಮೂರು ತೋಳಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ತಾಕಿದವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಕತ್ತಲೂ ಕಳೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ರಕ್ತವೂ ತೋಳಗಳ ರಕ್ತವೂ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರಿದಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ನಮ್ಮ ಮೇಲೇ ಚೆದುರಿ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾರಿದವು.

ತೋಳಗಳು ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಹಾರಿ ಬಂದು, ಏಟು ತಿಂದು, ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಾದುತ್ತಾ... ಹೀಗೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಇನ್ನೊಂದನ್ನೂ ನಾನು ಗಮನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕಲ್ಪನೆ ಕೂಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಹ ಜೋರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ಎರಡು ಗುಂಪಿನವರೂ ಸಮಬಲ ಹೊಂದಿದವರಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದವು. ನಾನು ತೋಳಗಳ ನಡುವೆ ತೋಳವಾಗಿದ್ದೆ.

ಆದರೆ ಅದು ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಮುಂದುವರೆಯಲಿಲ್ಲ. ತೋಳಗಳ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ

ಬಹುಪಾಲು ತೋಳಗಳು ಏಟು ತಿಂದು ಓಡಿ ಹೋದವು. ಇನ್ನು ಮೂರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಮೇಲಂಗಿಯ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಕೆರೆಗಳೆರೆಯಿತು, ಹರಿದು ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರವನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಬಳಿ ಚೀಲ ಯಾವಾಗಲೋ ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ತೋಳ ನನ್ನ ಕೋಲಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ತಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಕೋಲನ್ನು ಬೀಸಿದರೆ ಅದು ಹಾರಿ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದರೆ ಅದು ತಲೆಯನ್ನು ನೆಲಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದು ನನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಚಲನೆಯನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಅವಳಿ ಸೋದರನ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರೋಧಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ತಾಕಿದೆ. ನಾನಿರುವ ಸ್ಥಳ, ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರ, ಉಳಿದ ತೋಳಗಳು... ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಆ ಒಂದು ತೋಳವನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅದು ಹಿಂದೆ ಓಡಿದೆ ಅದು ಚೋರಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ಅದು ಉಳಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಜಯಭೇರಿ ಮೊಳಗುವಂತೆ ಚೀರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆ. ಉಳಿದ ಎರಡು ತೋಳಗಳು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರವನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

‘ಅಯ್ಯೋ...’ ಎಂದು ಚೀರುತ್ತಾ ನಾನು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅವು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಶರೀರವನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮುಂದಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟವು. ಅದುವರೆಗೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಟ್ಟಬಯಲಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಮರೆಯಾಯಿತು. ‘ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ...’ ಎಂದು ಚೀರುತ್ತಾ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಏನೋ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿತು. ನನ್ನ ಗುರುದೇವರನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹಲಗೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ನಾನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದೆ ನೆಲ ಮುಟ್ಟುವುದರೊಳಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಿ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು.

ಮತ್ತೆ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತೆಳುವಾದ ಮಂಜಿನ ಹೊದಿಕೆ ಇತ್ತು. ಬೆಳಗಿನ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳು ನೇರವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಾಕಿದವು. ಮಲಗಿದ್ದವನು ಹಾಗೇ ಭುಜವೆರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆದ್ದೆ. ಮಂಜು ಹತ್ತಿಯಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾರಿತು. ನಾನು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗೆ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದೆ. ತುದಿಗಳೆಲ್ಲೆ ಸಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ತೋಳಗಳು ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಳೆದು ಹಾಕಿದ್ದವು. ತಲೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ದೇಹ ಪೂರ್ತಿ ರಕ್ತ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಕರೆಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಕೈಕಾಲುಗಳ ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಕಿತ್ತುಹೋಗಿತ್ತು. ಒಂದು ತೋಳದ ಕಾಲು ಬುಡಸಮೇತ ಕಿತ್ತು ಹೋಗಿ, ನನ್ನ ಗುರುದೇವರ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿತ್ತು... !

೧ ಬೆಕ್ಕು

ಇನ್ನೇನೂ ಆ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಬೆಕ್ಕಿನ ದೇಹದಿಂದ ಕೂದಲು ಯಾವಾಗಲೂ ಉದುರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಒಬ್ಬ ವನುಷ್ಯನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅದರ ಒಂದು ಕೂದಲು ಉದುರಿದರೂ, ಅವನಿಗೆ ನರಕಪ್ರಾಪ್ತಿ. ನರಕ ಖಚಿತವೆಂದರೂ ಸರಿಯೇ. ಇಲ್ಲಿ, ಈ ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಕ್ಕು ಸಾಯಲೇ ಬೇಕು.

ಸರ್ಕೆಗೇಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಬಾಂದ್ರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದ ಸರ್ಕೆಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಆ ಟೀ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲೇ. ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟು, ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟು, ಬಳಸಿದ ಹಳೆಯ ಎಣ್ಣೆ ಈ ದುಳ್ಳಿಯ ಮೂಟೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಇಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳ ಮಾತ್ರ ಅಷ್ಟೊಳಗೆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ ಹುಡುಗರು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕುಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಂದ್ರಾದಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳ ನಿದ್ರೆ ಮಾತ್ರ ಆದರೂ ಅವನಿಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವ ಕೋಣೆ. ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗಳ ನಡುವೆ ತಗರದ ತಗಡಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಷೆಡ್ ಅದು. ಕೊಳೆ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಸಿಗೆಯಾದರೂ ಅವನು ಮಾತ್ರವೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಲೋಟ, ಅವನ ಟವೆಲ್, ಅವನ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಅವನ ಸ್ಪೌ... ಕುಪ್ಪಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಇಳಿದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಏಣಿ... ಅವನು ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಯ ಕದವನ್ನೂ ತಟ್ಟದೆ ಮಹಡಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ತನ್ನ ಷೆಡ್ ತಲುಪುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತೆ ಇತ್ತು.

ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟದೆ, ಆ ಷೆಡ್‌ನೊಳಗೆ ನುಸುಳುವುದನ್ನು ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡ ಕಲಿತು ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವನು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವ ಮುನ್ನ, ಮರುದಿನ ಮೊಸರು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಕುತ್ತಾನೆವುದನ್ನು ಕೂಡ ಅದು ಹೇಗೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬೋರಲು ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು... ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ತಳ್ಳಿ

ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಅದು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಕೂಡ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಚಪ್ಪಲಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಎಷ್ಟು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಉಜ್ಜಿದರೂ ನೆಲ ನಾರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಟೀ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮೇಜನ್ನೂ ನೆಲವನ್ನೂ ಒರೆಸುವಾಗ ಮೇಲೇಳುವ ನಾಶ. ಈಗ ಅದು ಅವನ ಕೊರಡಿಯಲ್ಲೇ !

ಅವನು ಕಿಟಕಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಮೊದಲಿಗೆ ಬೆಕ್ಕು ಈ ಕಿಟಕಿಯ ಮೂಲಕುಸೇ ಒಳಬಂದಿರಬೇಕು. ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ನಂತರ ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ನೆಲವನ್ನು ಒರೆಸಿಯೇ ಮಲಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಷೆಡ್‌ಗೆ ಹೊದಿಸಿದ್ದ ಹೆಂಚೂ ತಗದ ತಗಡುಗಳೇ. ಹೊಸಿಲ ಬಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿರುವ ಛಾವಣಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತಾಕದಿರಲು ಬಾಗಿಲಿಗೂ ಸೂರಿಗೂ ನಡುವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಬಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬೆಕ್ಕು ಅದನ್ನೂ ಹೇಗೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಅವನು ಆ ಜಾಗ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒಂದು ರಟ್ಟನ್ನು ತೂಗು ಹಾಕಿದ. ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವಾಗ ರಟ್ಟನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ರಂಧ್ರ ಕಾಣಿಸುವ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡವಾಗಿಟ್ಟು ಈಗ ಬೆಕ್ಕು ಒಳಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅದು ಒಳ ನುಸುಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಡ್ಡಿ ಸರಿದು ರಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬೆಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಹೊರಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಂದು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಕೋಡೆ ಎರಡು ಸಲ ಸೀದು ಹೋಯಿತು. ಸಕ್ಕರೆ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡಿತು. ಬಾಕಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ನೀಡುವುದರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಕೆಯನ್ನೂ ನಿಧಾನಗುಣವನ್ನೂ ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ಕ್ರಮೇಣ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಅದರ ಕಥೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ...

ಪೊಲೀಸಿನವ ಗೊತ್ತಿದ್ದವನೇ. ಆದರೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ.

‘ಕೈಯಲ್ಲೇನು?’

‘ಸೌಟು...’

‘ಇಷ್ಟೊಂದು ಉದ್ದಾನಾ ?’

‘ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆ ಎಣ್ಣೆಯ ಪಾತ್ರೆಮೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಅಗಲವಾಗಿ ತಾನೇ ಇರೋದು...’

‘ಅದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀಯಾ ? ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀಯಾ?’

‘ಮನೆಗೇ. ಸೌಟಿಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸವಿದೆ...’

ಏಣಿಯ ಹಾಗಿರುವ ಆ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತಡವರಿಸುತ್ತಲೇ ಮೂರು ಮಹಡಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕಾಯಿತು. ತಾರಸಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನಂತಹ ಬೆಳದಿಂಗಳು. ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗಳು ಯುದ್ಧ ಕಾಲದ ಗೂಡಾರಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಕಿವಿಯಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಿದ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು ಬಾಗಿಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದ ಕಡ್ಡಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಬೆಕ್ಕು ಬಂದಿದೆ !

ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ತೆರೆದು ಒಳ ನುಸಳಿ, ಕೂಡಲೇ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿಹೊಂಡ ಚಪ್ಪಲಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಹೊಂಡಿತು. ಒಂದು ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿ ಗೀರಿದ ಅರ್ಧ ಹೆಪ್ಪಾಚ್ಚದ ಮೊಸರು ಅರ್ಧ ಒಣಗಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆಲ್ಲ ಚೆಲ್ಲಾಡಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿ ಗೀರಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ ಸೌಟಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ತುಟ್ಟಿದ ಎಷ್ಟೋ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೆಕ್ಕು ಈಗ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಭಯದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿತು.

ಅವನು ಆವೇಶದಿಂದ ಕಿರುಚಿದ. ಸೌಟನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದ. ಬೆಕ್ಕು ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು..!

* * *

ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಯ ಕೊಳಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಮರು ದಿನ ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಕಾವಲುಗಾರ ತಗರದ ಪೆಡಾನ ಬಾಗಿಲ ಕೆಳಗೆ ರಕ್ತ ಸುರಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಒಡೆದು ಒಳಗೆ ನೋಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ಹಾರಿ ಭಂಗನೆ ನೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ಒಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹೇಣದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದನೆಯ ಸೌಟು. ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮುಖದ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳು ಕಿತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಇರುವೆ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು !

(1993)

೧೩ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಕು

‘ಯಕ್ಕೋ...’ ವೀರಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಸಲ ಕೂಗಿದಳು.

‘ಯಾಕೆಗೆ ಬೀದೀಲಿರೋರೈಲ್ಲ ಒಂದು ಸೇರುತ್ತೀಯಾ? ಬಂದಿದ್ದೀನಲ್ಲ...’

‘ಇವತ್ತು ನನ್ನ ತಮ್ಮನೋ, ಅಣ್ಣನೋ ಯಾರಾದ್ರೂ ಬರಬ್ಬೇದು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಯಾ ?’

‘ಅವ್ರೋನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಅತ್ತು ದಿನ್ನಳಿಂದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಲಿ ಬಿದ್ದಿರೋದು..?’

‘ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದು ಮಲೀಕಂಡವೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತು ಆದ್ರೆ ಯಾವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಲಿ ಅವ್ರೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತೇನೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಗರ್ವ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಂತ ಯೋಳ್ಳೆಡು...’

‘ಇಷ್ಟು ದಿನ ಆದ್ರೂ ಬರಬೇ ಇರೋವು ಇವತ್ತು ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾರಾ ?’

‘ನಂಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾಕ್ಕಾ... ಜ್ಯೋತಿ ಅತ್ರ ಯೇಕ್ ಕಳ್ಳಿ ಐದಾರು ದಿನಗಳಾದ್ರು ಅವ್ನು ಓಗಿ ಯೇಳಿದ್ನಾ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅವ್ರು ಬಂದು ಇಲ್ಲೇನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಪೆರಂಬೂರಿಗೆ ವೋಗ್ಬಿಡ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಯಾರಾದ್ರೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಲಿ ಖಂಡಿಲ್ಲಾಗಿ ಇರಬೇಕು ಅಂತ ಯೋಳವ್ವ ಯಾರಾದ್ರೂ ಬಂದೇ ಬರಬ್ಬೇದು...’

ಓರಗಿತ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆಗಳಂತಹ ಔಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ನಿಂತು ಹೋಗಿ ತುಂಬ ದಿನಗಳಾಗಿವೆ. ಗಂಡನ ಒಗೆದ ಅಂಗಿ-ಪಂಚೆ, ಗಂಜಿ, ಮೊಸರನ್ನಗಳಿರುವ ಚೀಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವೀರಮ್ಮ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟಳು. ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳಿರುವ ಆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಐನಾರು ಚದುರ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಜಾಗ ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡನ ತಾತ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದುದರ ಫಲ ಅದು. ಈಗ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ದಾಯಾದಿಗಳೊಳಗೆ ವೈವನಸ್ಯ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಗಂಡ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮೇಲಾಗಿದೆ. ಅವನ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಕ್ಕಳುಮರಿಗಳಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಅಂದು, ಅವನು ಒಂದು ಸಹಿ ಹಾಕಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆಯಾದರೂ ಹೋಗಿ ಶಾಂತವಾಗಿ

ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಈಗ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಾರೂ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಗಿ ಹೋದರೆ ವೀರಮ್ಮಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೇನಲ್ಲ. ತನಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ಜಾತಿ ಬಿಟ್ಟು ಜಾತಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಸ್‌ನಿಂದ ಇಳಿದು, ರಸ್ತೆದಾಟಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಗಾಡಿಗಳು ಕಿರಿಚಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಾಡಿಗಳು ಸಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವಾಗ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೂ ಏನೋ ಚೀರಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಅಸ್ವತೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಫ್ಟ್‌ನವನು ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಬಳಿ ಇರುವ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿರದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಸಾಕು. ಗಂಡನ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯ ಯೋಚನೆ ಕೂಡ ಆಮೇಲೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನಿಸಿತು. ವೀರಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಫ್ಟ್ ಇರುವುದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಗಂಡನನ್ನು ಚಕ್ರಗಳಿರುವ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವನು ಅದ್ಯಾವ ಮಾಯದಲ್ಲೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಧುಕ್ಕನೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋದ. ಅವಳ ಗಂಡನನ್ನು ಮೂರನೇ ಮಹಡಿಗೇ ಕರೆದೊಯ್ದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಹಾಗೇ ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಗಂಡನಿಗೆ ಗಂಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಅದೇ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಗಾಬರಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದವು. ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬಗಳ ಗೇಟ್ ಆ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಅವಳು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅದು ಬೀಗ ಹಾಕಿದೆ ! ಎಂದರೆ ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯನ್ನೂ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬೀಗ ಹಾಕಿದ್ದ ಆ ಗೇಟನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಆಡಿಸಿದಳು.

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಆಯಾ, 'ಯಾಕದನ್ನು ಒಡ್ಡಾಕಿದ್ದೀಯಾ ?' ಎಂದಳು.

'ಮೂರನೇ ಮಹಡಿಗೇ ಫೋನ್‌ಗೇಕು'

ಆ ಆಯಾ ನಕ್ಕಳು. 'ಬೀಗ ಆಕೈತಲ್ಲಾ. ನೋಡಿದ್ದೆ ಗೊತ್ತಾಗಾಕಿಲ್ಲಾ. ಲಿಫ್ಟ್‌ನಾಗೆ ಫೋಗು...'

'ಅದಲ್ಲಿದೆ ?'

'ಮೆಟ್ಟಿಲು ಪಕ್ಕಾಗೇ ಐತಲ್ಲಾ ನೀನೇನು ಫೋಸಬಳಾ... ?'

'ನೆನ್ನೆ ತಾನೇ ಅಡ್ಡೀಟ್ ಮಾಡಿದೀನಿ'

'ಯಾರ್ ?'

'ನನ್ನ ಗಂಡ'

‘ಸರಿ, ವೋಗು. ಲಿಫ್ಟನಾಗಿ ವೋಗು. ಕಾಸು ಮಡಿಕೆಂದಿರಿಯಲ್ಲಾ..’

ಅವಳು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ವೀರಮ್ಮಳ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗೆ ಲಿಫ್ಟ ತೆರೆದಿತ್ತು. ವೀರಮ್ಮ ಒಳಗೆ ನುಸುಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಕೈಚಾಚಿದ. ವೀರಮ್ಮ ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ ಅವನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿದಳು.

‘ಇದ್ದ ನೀನೇ ಮಡೀಕ್ಕಂಡು ವೋಗೋಗು’ ಎಂದ ಅವನು.

ವೀರಮ್ಮ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ ಅವನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿದಳು, ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗೆ ಬರೋವಾಗ ಮಹಡಿ ಇಳಿದು ಬರೋವುದು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯೋಕೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಲಿಫ್ಟ, ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧ ರೂಪಾಯಿ.

‘ಸುಮ್ಮೆ ವೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದು ? ಕಂಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಾ ಹೋಗೋವುದು...’

ಪ್ರತಿ ದಿನ ಎರಡು ಸಲ ಆಸ್ತಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ದಿನವೂ ಲಿಫ್ಟಗಾಗಿಯೇ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕು. ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ ಕಾಸಿಲ್ಲದೆ ಲಿಫ್ಟನಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕೇವಲ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ ದಿಡೀರೆನ ‘ಇಡ್ಡಿ ತಗೊಂಬಾ, ಇಡಿಯಾಪ್ಪು ತಗೊಂಬಾ..’ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಕೊಟ್ಟು ಲಿಫ್ಟನವನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸುವುದು.

ಮನೆದೇವರಾದ ಮುನೀಶ್ವರನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ವೀರಮ್ಮ ಮಹಡಿಯ ಪಕ್ಕ ನಡೆದಳು. ಬಾಗಿಲು ಬೀಗ ಹಾಕಿತ್ತು. ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಲಿಫ್ಟಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂದು ಹೊಸ ಕೆಲಸಗಾರ. ಅವಳನ್ನು ಕಾಸು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಲಿಫ್ಟ ಮೇಲೆ ಹೋಗಲು ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ವೀರಮ್ಮನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ವೀರಮ್ಮ ಮೂರನೇ ಮಹಡಿ ತಲುಪಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಹಲವು ಮುಖಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅವಳ ಗಂಡ ಮಲಗಿದ್ದ ಹಾಸಿಗೆ ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ವೀರಮ್ಮ ಹುಡುಕಾಡಲು ಆರಂಭಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಒಬ್ಬ ನರ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು.

‘ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಾ ? ಎಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ? ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಐ.ಎಂ.ಯು.ಗೆ ತಗೊಂಡೋಗಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದಳು. ವೀರಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

‘ಅವರಿಗೆ ಪಲ್ಸ್ ತುಂಬ ಇಳಿದೋಯ್ತು ಮೊದಲ ಮಹಡಿಗೆ ತಗೊಂಡೋಗಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದಳು ನರ್ಸ್.

ತೀವ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಘಟಕವು ತುಂಬ ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ರೋಗಿಗಳು, ವೈದ್ಯರು, ಅಮರ ಸಹಾಯಕರು ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಕೃತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಬಟ್ಟೆಯ ತೆಗೆಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವೀರಮ್ಮನ ಗಂಡ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನ ಕೊಳವೆಯ ಮೂಲಕ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದ

‘ನೀನೇನಾ ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ?’ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ವಾರ್ಡ್‌ಬಾಯ್ ಕೇಳಿದ. ವೀರಮ್ಮ ‘ಹೂಂ...’ ಎಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು. ತಕ್ಷಣ ಸೆರಗನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ತುರುಕಿಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

‘ಏಯ್, ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿ ರುಪ ಮಾಡ್ಕೊಡ ಬೇರೆ ಪೇಷೆಂಟ್‌ಗಳು ಇರೋದು ಕಾಣ್ಕೊಲ್ತಾ ಹೋಗು ?’ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್ ಗದರಿಸಿದ.

ರೋಗಿಗಳಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳವಿದ್ದಂತೆಯೇ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾಗ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು.

‘ಹೊಸ ಪೇಷೆಂಟ್‌ನ ಹೆಂಡತೀನ ನೀನು’ ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದರು.

‘ಹೂಂ...’

‘ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರೋಲ್ಲಾ... ಯಾರಾದ್ರೂ ಚೂತೇಲಿರೋದು ಬೇಡ್ತಾ ?’

‘ನಾನಷ್ಟೇ ಇರೋದು. ಮನೇಲೂ ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲ’

‘ಸಂಬಂಧಿಕರು ಯಾರಾದ್ರೂ ಇದ್ದಾರಾ?’

‘ಹೂಂ...’

‘ಹಾಗಾದ್ರೆ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆಯೋಗ್ಗಿಡಿ’

‘ಅಂಗಂದ್ರೆ..’

‘ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲೇ ಡೆತ್ ಆಗೋದ್ರೆ ಶವಾಗಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯೋಗ್ಗಿಡ್ತಾರೆ. ಈಗ್ಲೇ ತೆಗೆಯೋಗ್ಗಿಟ್ಟಿ ಆ ಕಷ್ಟ ಇರೋಲ್ಲ’

‘ಕೈಲಿ ಏನೂ ಕಾಸಿಲ್ಲ ಬರೀ ಎರಡುಪಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿಬಿಡಿಗಾಸಿಲ್ಲ’

‘ಸಂಬಂಧಿಕರು ಇದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಾ’

‘ಹೇಳಿ ಕಳೆದೀನಿ. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಬರ್ಬೇಕಾಗಿದೆ’

‘ಸರಿ, ಪೇಷೆಂಟ್ ಹತ್ತ ಇರು. ಗಲಾಟೆ ಗಿಲಾಟೆ ಮಾಡ್ಕೊಡ. ಇದು ಹಳೇ ವಾರ್ಡ್ ಧಾ ಅಲ್ಲ’

ಆ ಡಾಕ್ಟರ್‌ನಿಂದ ವೀರಮ್ಮಳ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವಳ ಗಂಡನ ಪಕ್ಕದ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ತೊಳೆಸುವಂತಹ ಆಕ್ರಂದನ ಕೇಳಿಸಿತು. ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಸೇರಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ರೋಗಿಯ ಕಷ್ಟವೆಲ್ಲ ಇನ್ನು ನೀಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು.

ವೀರಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಪಕ್ಕ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳವಿರಲಿಲ್ಲ. ಫ್ಯಾನ್ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಗಾಳಿ ಬರಲೂ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿದ್ದ ಮೂರನೇ ಮಹಡಿಯ ವಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸಿಕ್ಕದೂ ಸಿಗದೇ ಹೋದದೂ ಒಳ್ಳೆ ಗಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವೀರಮ್ಮನಿಗೆ ಗಂಡನ ಮುಖ ನೋಡಲು ಕೂಡ ಭಯವಾಯಿತು. ಈ ಒಂದು

ವಾರ, ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಇನ್ಯಾರೋ ಅನ್ಯರ ಸಹಾಯವನ್ನಷ್ಟೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯೋ, ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಯೋ ಕೊಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕೊಡಲೇ ಕೊಡದೇ ಹೋದರೆ ಮುಂದಿನ ಸಲ ಅವನು ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರೂ ಅವನತ್ತ ತಿರುಗಿ ಕೂಡ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಪ್ರಣವಾಯು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಳವೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ್ದರು. ಅದರ ಮೂಲಕ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಣವಾಯು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಗೊತ್ತು !

ವೀರಮ್ಮ ಗಂಜಿ, ಮೊಸರನ್ನದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯ ಚೀಲದಿಂದ ಗಂಡನಿಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಳು...

ಇವತ್ತಾದ್ರೂ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದ್ರು ಯಾರಾದ್ರೂ ಬಂದ್ರೆ ಡಾಕ್ಟರ್‌ನ್ನು ಇನ್ನೊಂದಪ ವೈದ್ಯಕೀ ಕೇಳೊಂಡು ಬಯ್ಯೋದು. ವೈದ್ಯನ ರಾತ್ರಿ ಬಂದ್ರೂ ಎಷ್ಟೋ ವಾಸಿ. ತುಂಬ ಅನುಕೂಲ ಆಯ್ಪ್ಪತ್ತೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಅಂತ ಬಂದು ಸೇರ್ದಂಡ್ರೆ ಅದ್ಯಾಕೆ ಯಾರೂ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಲಿ ಹಾಸಿಗೆನ ಬಿಟ್ರಿಬೇರೇನ ತಾನೇ ಐತೆ? ಇಗೋ ಪಕ್ಕು ಹಾಸಿಗೆಲಿ ವಲಗಿದೋನ್ನ ಇನ್ನೇನು ಅದ್ರಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಯಾರ ಸರ್ದಿನೋ ? ನನ್ನ ಗಂಡಂದೇ ಇಯ್ಯೋದಾ ?

ಅಸಹನೀಯವಾದ ವೇದನೆಯಲ್ಲೂ ಅದೇಕೋ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಸು ಇದು ಎಂದು ಎಣಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳು !

ಇವತ್ತು ಲಿಫ್ಟಿಗೆ ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಕಾಸು ಕೀಳೋಕ್ಕೆ ಅಂತಾನೇ ವಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಬಳಿ ಇರುವ ಗೇಟಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕ್ತಾರೆ. ಹಾಕ್ತಾರೆ ಏನ್ವಂತು ? ಹಾಕ್ತಾನೆ. ಆ ಲಿಫ್ಟಿನವನೇ ಹಂಗ್ ಮಾಡೋದು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಜೊತೆ ಸೇರಿದ್ಧಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅದ್ರಾಗ ಪಾಲಿರೈತೆ. ನರ್ಸ್, ಡಾಕ್ಟರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದರು. ಡಾಕ್ಟರ್ ನಾಡಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಸ್ಟೆತಾಸ್ಕೋಪ್ ಅನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರು. ನರ್ಸ್ ಪ್ರಣವಾಯು ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಳು.

ವೀರಮ್ಮನಿಗೆ, 'ಅಂಗಾದ್ರೆ ಇನ್ನು ಯಾರನ್ನಾದ್ರೂ ಕಯ್ಯೊಂಡ್ರಾ' ಎಂದಳು.

ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಬಿಟ್ಟು 'ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿವೆ ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಗೊಂಡೋಗು. ಈ ಜಾಗವನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡ್ಬೇಕು' ಎಂದಳು. ತಗಡಿನ ಲೋಟ, ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಬೈತ್ ತುಂಡು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿದ್ದವು.

ವೀರಮ್ಮ ತನ್ನ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದ್ರು ಯಾರಾದ್ರೂ ಬರತ್ತಾ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೊರ ವರಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಗ ಇಬ್ಬರು ಲಿಫ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬರಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾಸು ಅವಳ ಬಳಿ ಇತ್ತು.

೧೫ ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ

ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವನು ಎರಡುಳು ಎತ್ತರ ಕಾಣಿಸಿದ.
'ಲೋ... ನೀನು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಇರೋದು?' ಎಂದು
ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

'ಹೌದು...'

'ಅವನು ನನ್ನ ಹಿಪ್ಪರಿ ಬುಕ್ ಎತ್ತೊಂಡೋಗಿದಾನೆ ಹೋಗಿ ತಗೊಂಡ್ವಾ...'

'ಈಗ್ಲೇನಾ...?'

'ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಗೆ ತಗೊಂಡ್ವಾ...'

'ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?'

'ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್...'

'ಏನು...?'

'ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್ ಕೇಶೋ ಗುಗ್ಗು...'

ನನಗೆ ಇವನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರೋವಾಗ ಆ
ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯಂತಹ ರೌಡಿ ಹುಡುಗನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೋದು
ಹೇಗೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಯೋಚನೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು.

ಅಂದು ಸಂಜೆ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. 'ಆ ಎತ್ತರವಾಗಿರೋ ದೊಡ್ಡ
ಕ್ಲಾಸಿನ ಹುಡುಗ ಹಿಪ್ಪರಿ ಬುಕ್ ತಂದೊಡೊಲೆಕೆ ಹೇಳ್ಳೆ'

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊಟಕಿ,

'ಹೋಗೋಲೋ...'

'ಹಿಪ್ಪರಿ ಬುಕ್...!'

'ಹೋಗೋ...'

ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಒದೆಯಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ನೇರವಾಗಿ ಕ್ಲೇವಿಯರ್
ಮನೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದೆ.

ನಮ್ಮ ವನೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ಮೂರು ಶಾಲೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ನಾನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮೊದಲು ಸಿಗುವುದು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹೈಸ್ಕೂಲ್. ಎರಡನೆಯದು ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ವಸತಿಯಿದ್ದ ಬಾಲಕರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ. ಮೂರನೆಯದು ಒಂದು ಬಾಲಕಿಯರ ಕಾನ್ವೆಂಟ್ ಸ್ಕೂಲ್. ದಾರಿ ಓರೆಯಾಗಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೂರು ಶಾಲೆಗಳೂ ಮೂರು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಎತ್ತರವಿದ್ದ ಆ ಹಡಗು ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಶಾಲೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವುದೆಂಬ ಅನುಮಾನ ನನಗೆ. ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ತುಂಬ ಹಡಗು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಅಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ತಿಳಿದೂ ನಾನು ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್‌ನ ಮನೆ ಹಡಗುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. 'ಡೇವಿಡ್' ಎಂಬುದು ಮರಿತು ಹೋಯಿತು. ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಾವಿಯರ್ ಎಂದು ಕೇಳಿ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ.

'ಪ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕ್ಲೇವಿಯರ್...?' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಹಡಗು ಕೇಳಿದ.

'ಹೌದು...' ಎಂದು.

ಅವನು ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ 'ಅದೇ...' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಹಡಗು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ಅವಳ ಹತ್ತಿರ 'ನಾನು ಕ್ಲೇವಿಯರ್‌ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕು' ಎಂದು. ಅವಳು ಹೋಗಿ ವಯಸ್ಸಾದ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಅವರು 'ಏನು...?' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

'ಕ್ಲೇವಿಯರ್...' ಎಂದು.

'ನಾನೇ ಕ್ಲೇವಿಯರ್!'

'ಅಲ್ಲ, 10ನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಬಿ...'

ಅವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು. 'ಓಹೋ ಪ್ರಾನ್ಸಿಸ್...' ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ಒಬ್ಬ ಹಡಗು ಹೊರಗೆ ಬಂದ.

'ಏನು ಬೇಕು...?'

'ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಬೇಕು...'

'ನಾನೇ ಕ್ಲೇವಿಯರ್!'

'ನೀನಲ್ಲ... ಎತ್ತರವಾಗಿರುತ್ತೆ...'

ಅವನಿಗೂ ಕೋಪ ಬಂತು. 'ನನ್ನ ಹೆಸರು ಪ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕ್ಲೇವಿಯರ್' ಎಂದು.

'ಅವನ ಹೆಸರೂ ಅದೇ...'

'ಹೋಗೋ...'

ಪ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊಟಕಿ ಮತ್ತೆ 'ಹೋಗೋ...' ಎಂದು ನಾನು ಬೀದಿಗೆ ಬಂದೆ. 'ಓಹೋ...' ಎಂದು ಅವನು ಕೂಗಿದ.

ನಾನು ನಿಂತುಕೊಂಡೆ.

‘ಲೋ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ತಾನೇ...’

‘ಹೌದು...’

‘ಆ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಂಟೆ ಹೊಡಿ... ಹೋಗು...’

ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿ

‘ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್ ಅಲ್ಲೇ ಇರೋದು. ಹೋಗಿ ಗಂಟೆ ಹೊಡಿ...’

ಕಾನ್ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಎತ್ತರವಾದ ಗೇಟನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಗ್ಗ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದೆ.

ಆ ಗೇಟಿನೊಳಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ದ್ವಾರ. ಅದು ತೆರೆದು, ಒಂದು ಮುಖ ಹೊರಗೀಲಕಿ, ‘ಏಯ್...! ಏಯ್...! ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಗಂಟೆನ ಒಡೆದು ಹಾಕಿದೀಯ...?’ ಎಂದು ಕೇಳಿತು.

‘ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್‌ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕು...’

‘ಲೋ! ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೂಗು. ಗಂಟೆ ಒಡೆದು ಹಾಕಬೇಡ’

ಮುಖ ಮಾಯವಾಯಿತು.

ಗೇಟಿನ ಪಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಗೋಡೆಯ ಬದಿಗೆ ನಿಂತು ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್‌ನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಗಿದೆ. ಅದು ತುಂಬ ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಡೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್‌ನ ಮುಖ ಕಾಣಿಸಿತು.

‘ಯಾರೋ ಅದು...’

‘ನೀನು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹಿಪ್ಪೆ ಬುಕ್ ತಗೊಂಡು ಬರೋಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಾ...’

‘ಕೊಟ್ಟನೇ...?’

‘ಇಲ್ಲ... ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದ...’

‘ಸರಿ ಹೋಗು...’

‘ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್...!’

‘ಏನೋ...?’

‘ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಇದ್ದಾನೆ, ಗೊತ್ತಾ?’

‘ಅಲ್ಲಿಗ್ಯಾಕೋ ಹೋದೆ?’

‘ನನಗೆ ನೀನಿರುವ ಜಾಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ’

‘ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬೇಡ. ಅವನು ಕ್ಷುಬ್ಧ ಹುಡುಗ...’

ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದು ಎಲ್ಲ ಒಂದೇ ಥರ ಇತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದರು.

ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಅವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾನು ಅವನನ್ನು ನೋಡದಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದೆ.

‘ಇಲ್ಲಿ ಬಾರೋ...’ ಎಂದು ಕೂಗಿದ. ನಾನು ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆ.

‘ನೀನು ಹಾಡ್ತೀಯಲ್ಲವು...?’

‘ಐದು ಹಾಡುಗಳು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತೆ

‘ನಾಳೆ ಬಂದು ಹಾಡು...’

‘ಎಲ್ಲಿ?’

‘ಎಲ್ಲದೂ ನಿನಗೇನು? ಹಾಡು, ಅಷ್ಟೇ...’

‘ಸರಿ...!’

‘ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ್ವಿಡು’

‘ನನಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆತನಕ ಸ್ವಲ್ಪಲಿದೆಯಲ್ಲ...!’

‘ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಬಾ... ಬರಲಿಲ್ಲಂದ್ರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆನ ಒಡೆದು ಹಾಕ್ಪಡ್ತೀನಿ...’

ಮರುದಿನ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಅವನು ಒಂದು ಸಿತಾರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಒಂದು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಅನ್ನೂ, ತಬಲಾವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನಿಂದ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಅನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಅಪ್ಪ ಅದೆಲ್ಲಂದರೋ ಸೈಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದರು.

‘ಏನೋ ನಡ್ಕೊಂಡಾ ಹೋಗ್ತೀರಾ...?’

‘ಮತ್ತೆ?’

‘ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಟಾಂಗಾನಲ್ಲಿ ಹಾಕೊಂಡು ಹೋಗಿ’

ನಾನೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಟಾಂಗಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನನಗೆ ಭಯ: ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಟಾಂಗಾದವನು ಎಲ್ಲಿ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಎಂದು. ಆದರೆ ಹಾಗೇನೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋ ನಾನೂ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ವೆಸ್ಪಿ ಗಿಲ್ಡಿಗೆ ಹೋದೆವು.

ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜನ ಸೇರಿದ್ದರು. ಎತ್ತರವಾದ ಕ್ಲೆವಿಯರ್ ಈ ಕ್ಲೆವಿಯರ್‌ನನ್ನು ಕೆಟ್ಟವನು ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಿತು. ತುಂಬ ಹುಡುಗಿಯರು ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕ್ಲೆವಿಯರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ‘ಇವನೇ ಹೊಸ ಸೈಗಲ್’ ಎಂದು ಪರಿಚಯಿಸಿದ.

ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ‘ಓಳ್ಳೇ ಸುಮೇರಿಯದವ’ ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕ, ‘ಗುಡ್ಡು ಉಪದೇಶ’ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟು ‘ಚ್ಲಾನದ ಕಣ್ಣು...’ ಎಂಬ ಒಂದು ಹಾಡನ್ನೂ ‘ಒಣಗದ ಕಾನನ...’ ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನೂ ಹಾಡಿದ. ಸಭಿಕರು ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕುತೂಹಲ ಮಾಡಿದರು. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಿತಾರ್ ನುಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇ ಕಡೆಯದು. ಎಂದೆಂದೂ ಅವನ ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿತು.

ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು. ನಾನು ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್‌ನ ಹತ್ತಿರ, 'ನಾನು ಹೋಗ್ತೀನಿ' ಎಂದೆ

'ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಏನಾದ್ರೂ ತಿನ್ನೊಂಡು ಹೋಗು...' ಎಂದ.

'ನಾನು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನೋಲ್ಲ'

'ನಿನಗೆ ಮಾಂಸ ಯಾವನು ಕೊಡ್ತಾನೆ! ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾರೋ!' ಎಂದ.

ಅಂದಿನ ವಿಶೇಷವೇನೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್‌ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಕ್ ಮತ್ತಿತರ ತುಂಬ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕಾರಾಸೇವ್, ಬೂಂದಿ, ಗೋಡಂಬಿ ಪಹೋಡ್, ಜಿಲೇಬಿ... ಎಲ್ಲಾ ಷೋಲಾಷೂರ್‌ವಾಲಾನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡದ್ದು.

ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆತನಕ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ 'ನೀನು ಮೊದಲು ನುಡಿಸಿದ್ದು "ಅಬ್ ಆಯಿ ಬಸತ್" ತಾನೇ?' ಎಂದೆ.

'ಹೌದು, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾ?'

'ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ್ ಹಾಡಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೇಲಿ ರಿಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ...'

'ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆ ಹಾಡು, ಅಲ್ವಾ...!'

'ನೀನು ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನುಡಿಸಿದೆ..'

ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ನನ್ನ ತೋಳಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ.

'ನೀನೂ ಸಿತಾರ್ ಕಲೀತೀಯಾ? ನಾನು ಕಲಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ'

'ನಿಜವಾಗ್ಲೂ...!'

'ಹೌದು ಹೋ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹಾಡೋಣ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾಗೆ ಹೋಗಿ ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ್‌ನ ಮುಂದೇನೇ ಹಾಡೋಣ'

ನಾನು ಆಗಿದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದಿದ್ದರೂ 'ಸರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ.

ನನ್ನ ಮನೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ನನ್ನನ್ನು ಫ್ಲೀತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, 'ಲೋ, ಆ ಡೇವಿಡ್ ಜೊತೆ ಸೇರಬೇಡ' ಎಂದ.

ನಾನು ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ.

'ಕಾನ್ಸ್ಟೇಟ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಅಂದ್ಕೊಬೇಡ. ಅವನು ತುಂಬ ಕ್ಷೇಪಣ'

ಕ್ಲೇವಿಯರ್ ಡೇವಿಡ್‌ನನ್ನು ಮೀರಿ ನಾನು ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕ್ಲೇವಿಯರ್‌ನ ಹತ್ತಿರ ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ್‌ನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅಭ್ಯಾಸ ತುಂಬ ದಿನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪುಷ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಅವನನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ವರೆಗೆ ಎಳೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ಅಸಂಭಾವಿಕವಾದದೇನೂ ನಡೆಯಬಾರದು ಎಂದು ಅವನ ಅಪ್ಪ ಅವನನ್ನು ಹೊರ ಊರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅದರ ನಂತರ ನಾನವನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಗೋಗರೆದು ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ್ ಹಾಡಿದ 'ಅಪ್

ಆಯಿ ಬಸಂತ್ ಬಹಾರ್...' ಸಂಗೀತದ ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ತಂದೆ. ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಒಂದೂವರೆ ಆಣೆ, ಈಗ ಸವೆದು ಹಳೆಯದಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್ ಸೌಂಡ್‌ಬಾಕ್ಸ್‌ನು ಮೆದುವಾಗಿ ಬೆಳೆನಿಂದ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಲಿಕ್‌ನ ಧ್ವನಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಿತಾರಾಗಿಯೇ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

(1983)

೧೫ ಈಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲ

ಪೀಟರ್‌ನ ಹತ್ತಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ವೇಲ್ಫೇರ್ ಕ್ಷುಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ಹೊರಬಂದೆ ಹೊರಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಬಟ್ಟೆಯಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕೈಗವಸುಗಳನ್ನು ಪೀಟರ್‌ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ಮರೆತು ಬಂದದ್ದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು. ಅವರಿಕು ಚಳಿಗಾಲದ ಚಳಿಯನ್ನು ಕೈಗವಸುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಅಯೋವಾ' ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮರೆವಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಗೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮರೆತು ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಇನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಸದ್ಯ ಈಗ ಪೀಟರ್‌ನ ಕೋಣೆಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಿದೆ. ಪೀಟರ್ ಒಂದೇ ಸಮ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಅವನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬೈದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ನನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಕಂಬಳಿ ಓವರ್‌ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿನೊಳಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್‌ನಡೆಗೆ ಸಾಗಿದೆ. ಹಿಮದ ಹನಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ನೆನಿದ ಹತ್ತಿಯ ಗೊಂಬೆಲುಗಳಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ನನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬನಿಯನ್, ಅಂಗಿ, ಸ್ಲೈಟ್, ಕೋಟ್, ಅದರ ಮೇಲೆ ವೆಸ್ಟ್, ಇವೆಲ್ಲದರ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಂಬಳಿ ಕೋಟು.... ಇವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿನವು ಎಂದು ಅಣಕಿಸುವಂತೆ ಚಳಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಟೊಪ್ಪಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆಳೆದುಕೊಂಡು ರಸ್ತೆ ದಾಟಿದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸವಿದುವವಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ಹಿಮದ ಹನಿಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೈಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತುದಿಗಾಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊರಿ ನಡೆದು ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಪ್ ತಲುಪಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗೇ ಬಸ್ ಬಂತು. ಹತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ನೇಣು ಹಗ್ಗದಂತೆ ಹತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮಲ್ಲಪ್ಪನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೈಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿದೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ತೋರಿಸಿತು. ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಮೊದಲೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನೇ ತೋರಿಸಿತ್ತು.

ಮೊದಲು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಚೋರಾಗಿ ಆಡಿಸಿದೆ. ಆಟೋಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಗಡಿಯಾರಗಳಿಗೆ ಕೀ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವು ಓಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಕ್ಲಿಕ್‌ಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ಕಸ್ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು.

ಗಂಟಿ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ ತೋರಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಕ್ಲಿಕ್‌ಕೊಂಡೆ. ಡ್ರೈವರ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹುಂಡಿಯಂತೆ ಇದ್ದ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಮರೆಯದೆ ಟಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಚೀಟಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಅಯೋವಾ ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಲು ಈ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಚೀಟಿಯಿದ್ದರೆ ನಾವು ಬಸ್ ಬದಲಾಯಿಸಿದರೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಣ ಕೊಡದೆ ಹೋಗಬಹುದು.

‘ಓರಿಯಂಟಲ್ ಸ್ಟೋರ್ಸ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಂಗಡಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಚೀನೀ ಹೆಣ್ಣು ಐದಡಿ ಎತ್ತರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಭಾಷೆಯದಂದೂ ತಿಳಿಯದ ನಾನು ರೀತಿಯ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡೆ, ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ತಿಳಿಯದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ತಿನಿಸುಗಳು ಅವಳ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದವು. ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಉದ್ದಿನಬೀಳೆ ಅವಳ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ದೊರಕುವುದು.

‘ನಿನಗೇನಾಯಿತು?’ ಎಂದು ನನ್ನ ತುಟಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

ನನಗೆ ಅವಳೇನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಮೊದಲು ಅರ್ಥವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಹೇಳಿದೆ.

‘ಕೂಡಲೇ ಅದರ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಡು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತುಂಬ ಕಷ್ಟ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದಳು.

‘ಏನು ಅಂತ ಗಮನಿಸುವುದೋ.....’

ಅವಳು ತುಂಬ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು,

‘ಈ ಕ್ಷೀಮನ್ನು ಹುಚ್ಚಿಕೋ’ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಳು.

ನಾನು ಬಾಟಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತಿದ್ದುದನ್ನು ಬೆರಳ ತುದಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಗೆದು ತುಟಿಗಳಿಗೆ ಸವರಿಕೊಂಡು ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಅವಳ ಕೈಗೆತ್ತೆ.

‘ನೀನೇ ಇಟ್ಟುಕೋ.... ನಿನಗೇ ಇದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಹಣವನ್ನೇನೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.... ನೀನೇ ಇಟ್ಟುಕೋ....’ ಎಂದಳು.

‘ನಾನು ಕೊಳ್ಳುವ ನಾಲ್ಕನೇ ಬೇಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಹುಮಾನವೇ!’

‘ಹಾಗಂತಲೇ ಇಟ್ಟುಕೋ....’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಗುಳ್ಳುಕೊಳ್ಳಳು.

ಅವಳು ಓರ್ವ ಅಮೆರಿಕನ್ನನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವನು ಆರೂವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದ್ದ ಮೊಲೀಸ್‌ನವನು. ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡದೆ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು

ಚೀಬಿಗಳಿಸಿದೆ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನೋಡಿದೆ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ ತೋರಿಸಿತು.

ಅದರ ನಂತರ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ನಾನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದು ಕುಲುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಆಟದ ಗಡಿಯಾರದಂತೆ ಅದು, ಮುಳ್ಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಟ್ಟರೂ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲೇ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು !

ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲರ ಹತ್ತಿರ ವಿಚಾರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಒಬ್ಬರಿಗಾದರೂ ಗಡಿಯಾರದ ರಿಪೇರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನನಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಡೈರೆಕ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಂಗಡಿಗಳ ವಿಳಾಸವಿತ್ತು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಫೋನಿನಲ್ಲೇ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ತಾವೇ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ. ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಚಿಕಾಗೋ ನಗರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಎಂಟು ವಾರಗಳ ನಂತರ ಗಡಿಯಾರದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ನಡೆಯದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ದೂರ ಎಸೆದು ಹೊಸದನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಕೆಲಸ.

ಹೊಸ ಗಡಿಯಾರ....! ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು?

ಅಯೋವಾ ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಆಭರಣದ ಅಂಗಡಿಯ ಅಲಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಅಂಗಡಿಗಳೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡಲೂ ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂದದ್ದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಮಸ್ತಾಳನ್ನೂ ಕೊಂಡದ್ದಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಿ-ಮಾರ್ಕ್ ಅಂಗಡಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಆ ಅಂಗಡಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಡಿಸ್‌ಕೌಂಟ್ ಎಂಬ ಪದವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಗ್ಗದ ಬೆಲೆ, ಅಗ್ಗದ ಸಾಮಾನುಗಳು. ತುಂಬ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಂಗಡಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಭಯ-ಹಿಂಜರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ನನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳುವರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೊಸ ಗಡಿಯಾರ ಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರಬೇಕಾದ ದಿನಗಳನ್ನು ಗಡಿಯಾರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನೋಡಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಬಸ್ ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಚಡಪಡಿಸಿದೆ. ಇವಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಂಜಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಡರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಡಿದೆ. ಮರುದಿನ ಪೂರ್ತಿ ಈ ಅಕಾಲ ಕಾಫಿ ಸೇವನೆಯ ತೊಂದರೆಯನ್ನನುಭವಿಸಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ

ಜೀವಂತವಾಗಿರಲು ಪೂರ್ವಾಯುವಿನ ನಂತರ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದು ಗಡಿಯಾರ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಕೆ-ಮಾರ್ಕ್ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಕೆ-ಮಾರ್ಕ್‌ನ ಕೈ ಗಡಿಯಾರದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದ ೧೫ ಡಾಲರ್ ಬೆಲೆಯ ಕೆಲವು ಗಡಿಯಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ದರ್ಜೆಯವಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದನ್ನೊಂದೂ ಅದರ ಸರಪಳಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಮೊಳಕೈ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಆ ಸರಪಳಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಗಡಿಯಾರಗಳ ಸರಪಳಿಗಳು ಒಬ್ಬ ಸರಾಸರಿ ಅಮೆರಿಕನ್ನನ ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಿರರ್ಥನವಾಗಿದ್ದವು.

ಗಡಿಯಾರ ವಿಭಾಗದ ಹುಡುಗಿಗೂ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಹೆಂಗಸರ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೂವತ್ತು ಡಾಲರ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಯಾವುದೇ ಗಡಿಯಾರವೂ ಅಲ್ಲ.

‘ನಿಮಗೆ ಕೈಗಡಿಯಾರವೇ ಆಗಬೇಕೇ?’ ಎಂದು ಆ ಹುಡುಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

‘ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಗಡಿಯಾರವಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಗಡಿಯಾರಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸರಿ ತಾನೇ?’

‘ಪೆನ್‌ಗಡಿಯಾರ ತೋರಿಸಲೇ?’

ಇನ್ನೊಂದು ಅಲಮಾರಿನ ಬಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವಳು ಪೆನ್ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದಳು. ನನಗೆ ಹೊಸದೆನಿಸಿತು. ಒಂದು ಕಡೆ ಪೆನ್, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅಂಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಯ ತೋರಿಸುವ ಗಡಿಯಾರ. ಗಂಟೆ-ನಿಮಿಷಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಎರಡು ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುತ್ತ ಗಡಿಯಾರ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಡಿಯಾರದ ಪೆನ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಂಕಾಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು.

‘ಎಷ್ಟು.....?’

‘ಹದಿನೈದು ಡಾಲರ್‌ಗಳು....’

ಆ ಗಡಿಯಾರದ ಪೆನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಕಾರ್ಡ್, ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಒಂದು ಕೊಕ್ಕೆ ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತು ಹೋದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಗಡಿಯ ವಿಳಾಸಗಳು - ಇವೆಲ್ಲ ಇರುವ ಒಂದು ರಟ್ಟಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆ ಹುಡುಗಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಮೊದಲು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಪೆನ್‌ನ್ನು ಇಟ್ಟಿ ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಕೊಂಡದ್ದು ಗಡಿಯಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ಎಂದು ಮೆದುಳಿನ ಒಂದು ಭಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಅಣಕಿಸಿತು. ಕೂಡಲೇ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನನ್ನ ಕೋಟಿನ ಒಳ ಜೇಬಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ರಟ್ಟಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಓವರ್ ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿನೊಳಗೆ ತುರುಕಿಕೊಂಡು ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದೆ.

ನಾನು ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಕಿತ್ತು ಈಗ ಕತ್ತಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕೆ-

ಮಾರ್ಚ್ ಅಂಗಡಿಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದೀಪಗಳು ಕತ್ತಲನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕ ಪಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದವು. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳ ಓಡಾಟವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ತೋಟಿಯನ್ನು ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮಂಜು ಸುರಿದಿದ್ದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಗೆ ಒಂದು ಬಸ್. ನಾನು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್ ತಲುಪಿದ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಬಸ್ ಬಂತು. ಅವರವರಿಗೆ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳು ಮರಗಟ್ಟಿ ಹೋಗದಂತಿರಲು ನಿಂತ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಬದಲಿಸಿ ಎತ್ತಿ ಬದರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬಸ್ ಹತ್ತಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಚೇಬಿನಿಂದ ಚಿಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದು ಡ್ರೈವರ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಂಡಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಚೀಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದ. ನಾವು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸಂದೇಹದಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ದಿಟ್ಟಿಸಿದೆವು. 'ಪೆಂಟಾಗ್ರಾಫ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಸ್ ಬದಲಿಸಬೇಕು.

ಎರಡನೇ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಇಳಿದ ನಂತರ ಅದು ಖಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕು.

ನನ್ನ ಕೊಠಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸದೊಡನೆ ಟೋಪ್ಪಿ ದೊಡ್ಡ ಕಂಬಳಿ ಕೋಟ್, ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಎಸೆದೆ. ಒಂದು ಕಪ್ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯೋಣ ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಲೆ ಹಚ್ಚಿ ನೀರಿಟ್ಟಿ ಸಮಯ ಎಷ್ಟಿರಬಹುದು ಎಂದು ನೋಡಲು ಪೆನ್ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟಿನ ಒಳಚೀಬಿನೊಳಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ. ಚೀಬು ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರು ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆ. ಹೋಯಿತು! ಹೋಯಿತು...! ಹದಿನೈದು ಡಾಲರ್‌ಗಳು ಹೋಯಿತು! ಆ ಪೆನ್ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಕೂಡ ಸಮಯ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಳಗೇ ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆ.

ನನ್ನ ಉಡುಪಿನ ಎಲ್ಲ ಚೀಬುಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಾಡಿದೆ. ಕೋಟಿನ ಒಳಚೀಬಿನಲ್ಲಿ ಪೆನ್‌ಗಡಿಯಾರ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಂಗಡಿಯ ಹುಡುಗಿ ಕೊಟ್ಟ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಜಾಲಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಓವರ್‌ಕೋಟಿನ ಎಲ್ಲ ಚೀಬುಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಿದೆ. ಇಲ್ಲ...! ಎಲ್ಲೋ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಈ ಚಳಿಯಲ್ಲೂ ಕತ್ತಲಲ್ಲೂ ಹೇಗೆ ಹುಡುಕುವುದು?

ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಸ್ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಅದರ ಅಂದಿನ ಕಡೆಯ ಪ್ರಯಾಣ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಟಿಕೆಟ್‌ಗಾಗಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಾಕದೆ ನೇರವಾಗಿ ನಾನು ಮೊದಲು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸೀಟಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಹುಡುಕಾಡಿದೆ. ಬಸ್ ಡ್ರೈವರ್ ಬಸ್‌ನ್ನು ತೆಗೆಯದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

'ನನ್ನದೊಂದು ಪೆನ್ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು' ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅವಳು

ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ, ಹುಂಡಿಯೊಳಗೆ ನಾನು ಹಣ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಸ್ ತುಂಬ ಶುಭವಾಗಿತ್ತು.

ಪೆಂಟಾಗ್ರಾಫ್‌ನಿಂದ ಕೆ-ಮಾರ್ಚ್‌ಗೆ ಹೋಗುವ ಕಡೆಯ ಬಸ್ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಬಸ್ ಹತ್ತಿ ಸೀಟಿನ ಕೆಳಗೆ ಹುಡುಕಾಡಿದೆ. ಅದೂ ಶುಭವಾಗಿತ್ತು ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ ಕೆ-ಮಾರ್ಚ್‌ನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಆ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲನ್ನು ಒದರಿಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಪೆನ್ ಗಡಿಯಾರ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಮೊದಲ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಚೀಟಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಮರೆತದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಸ್ ಛಾರ್ಜ್ ನೀಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆ-ಮಾರ್ಚ್ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಅದರ ಎದುರು ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದತ್ತ ಓಡಿದೆ. ಆ ಜಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಿಪರೀತ ಹಿಮ ಸುರಿದು ಕಾಲು ಇಟ್ಟಾಗ ಅರ್ಧ ಅಡಿಗೇ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಒಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಕತ್ತಲು ಬೇರೆ ಸಹಿಸಲಾಗದ ಚಳಿ. ಒಂದು ಚೂರೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಹದಿನೈದು ಡಾಲರ್‌ಗಳನ್ನು ವೃಥಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬೇಸರ. ಓಡದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಸಹ ಮಾಡಲಾಗದು. ಹೊಸ ಗಡಿಯಾರವೂ ಇಲ್ಲ.

ಕೈಗವಸುಗಳು ಹಾಳಾಗುವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿ ಹುಡುಕಾಡಿದೆ. ಹಿಮ ಕರಗಿ ಮಣ್ಣಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಕೆಸರಾಗುವುದು ಕತ್ತಲಲ್ಲೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ಪೆನ್ ದೂರಕಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎದ್ದು ನಿಂತೆ. ಆ ಚಳಿಯಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸುತ್ತ ಬೆವರು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿತ್ತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೆ-ಮಾರ್ಚ್ ಅಂಗಡಿಯ ದೀಪಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅಯೋವಾ ಸಿಟಿಯ ದೀಪಗಳು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಮಂಕಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ನನಗೆ ಪೆನ್ ಗಡಿಯಾರ ಕಳೆದು ಹೋದ ದುಃಖದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸದೊಂದು ಚಿಂತೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಚಳಿ ಹಾಗೂ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಹೋಗಿ ತಲುಪುವುದು? ಹೀಗೆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ!?

ಅಮೆರಿಕದ ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ, ಪಾಡುಕಾರಿಯಾಗಿ ಆರು ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದು ಹುಚ್ಚತನ ಎಂದು - ಒಬ್ಬರಲ್ಲ- ಒಂಬತ್ತು ಜನ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಅಮೆರಿಕನ್ನರೇ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿರುವ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಯೋವಾ ಸಿಟಿಯ ಹಾಗೆ ಸಾಧುವಾದ ಜಾಗ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಮತ್ತೊಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಯಂಕಾಲದ ನಂತರ ದಾರಿ ದರೋಡೆಗೆ ಕೆ-ಮಾರ್ಚ್ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಜಾಗ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಜೇಬುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಡಕಾಡಿದೆ. ಪರ್ಸ್, ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್, ಒಂದು ಕರವಸ್ತು ಕೆಲವು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು.... ಮಾತ್ರ ಇದ್ದವು. ದಾರಿ ದರೋಡೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಹಣವಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟ ಪರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಣ ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಹೋವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ದಾರಿಗಳ್ಳ ಕೋಪದಿಂದ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದೇ ಹೇಳಲಾಗದು. ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಬಹುದು, ಕಿರುಬೆರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಬಹುದು, ಕಿವಿ ತೂತು ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಹೋಗಬಹುದು.

ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧವಾದವನಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಮೊಳಕಾಲಿನವರೆಗಷ್ಟೇ. ನನಗೆ ಹಿಮ ಕೂಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಇತ್ತು ಕೆ-ಮಾರ್ಚ್‌ನಿಂದ ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಇರುವ ಐದು ಮೈಲು ದೂರವನ್ನು ಐಸ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟುಯಲಲ್ಲಿ ಕಾಲು ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಯೋಚನೆಯೆಲ್ಲ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಎತ್ತಿಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಆಗ ಬೇರೇನನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಅರವತ್ತು ಮೈಲು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕಾರುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು ಅಥವಾ ಎದುರು ಬದಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಿಂತು, ಅದರಿಂದ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ನನ್ನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಬಹುದು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರು, 'ಒಬ್ಬ ಭಯಂಕರ ಕೊಲೆಗಾರ, ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೋ ಅಥವಾ ಕೊಲೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಹೆದರಿ ಹೆದರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಸ್ವಲ್ಪವೇ ನಾನು ನನ್ನ ಬೀದಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಹಣ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳು ದೋಚಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪೆನ್ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಇದು ಪೆನ್ ಅಲ್ಲ, ಗಡಿಯಾರ ! ಪೆನ್ ಗಡಿಯಾರ ! ಅಥವಾ ಗಡಿಯಾರದ ಪೆನ್ ! ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಲ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಕೂಡ ಸಮಯ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲೋ ಹಿಮದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಯಾರಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಕೋಟಿನ ಒಳ ಚೀಬಿನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ? ಪೆನ್ ತರಹ ಕ್ಲಿಪ್ ಇತ್ಯಲ್ಲ ಅಂಗಿ ಚೀಬಿನಲ್ಲೋ ಕೋಟಿನ ಚೀಬಿನಲ್ಲೋ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದಿತ್ತೇ? ಅದೇಕೋ ನನ್ನ ಕೈ ಮತ್ತೆ ಕೋಟಿನ ಚೀಬಿನೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ತಡಕಾಡಿತು. ಕೋಟ್ ಹಳೆಯದು. ಒಳ ಚೀಬಿನೊಳಗೆ ಬೆರಳು ತೂರುವಂತೆ ತೂತು ಬಿದ್ದಿದೆ. ನಯವಾಗಿದ್ದ ಪೆನ್ ಈ ತೂತಿನ ಮೂಲಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಕೋಟಿನ ಒಳ ಚೀಬಿನ ತೂತನ್ನು ಸರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ತೂತು ಇರುವುದು ಈಗಷ್ಟೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆಯೋ?

ನಾನು ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೆದುಳು ಇನ್ನೂ ಚುರುಕಾಯಿತು. ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಅದನ್ನು ಕುಹೋರವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅತ್ತು ಈಗ ಅದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ನನಗೇಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕೋಟಿನ ಒಳ ಚೀಬುಗಳು ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಉದ್ದವಾದ ಗೆರೆಯ ಮೂಲಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲಿ ಚೀಬಿರುವುದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಅಂದರೆ ಕೋಟಿನ ಒಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಲೈನಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಈ ಚೀಲ ಇರುತ್ತದೆ.

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಚಹಪಡಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಲೈನಿಂಗ್ ಬಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಕೋಟಿನ ಒಳಚೀಬು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪೆನ್‌ಗಡಿಯಾರ ಕೋಟಿನಿಂದ ಜಾರಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಚೀಬಿನೊಳಗೆ ಎಂತಹ ತೂತು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಬಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳು ಲೈನಿಂಗ್ ಬಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಸೆರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಚಳಿಯನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಓವರ್‌ಕೋಟಿನ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನನ್ನ ಕೋಟಿನ ಚೀಬುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಸದಲಿಸಿದೆ. ಕೋಟಿನ ತಳಭಾಗವನ್ನು ತಡವಿ ನೋಡಿದೆ. ಪೆನ್‌ಗಡಿಯಾರ ಒಂದೆಡೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿತ್ತು!

(೧೯೮೫)

೧೬ ಪಾತಾಳ

ಕಾಲು ನೋಯುತ್ತಿದೆ.

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಂದ ಮೊಳಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೋವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎಳಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂಠಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ; ಆದರೆ ಕಂಠ ಬರೆಯಲು ಮಾತ್ರ ಕಾಲು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಕಾಲು ಕೂಡ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸ. ಕಾಲಿಲ್ಲದವರೂ, ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದವರೂ, ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವರೂ, ಮೂಕರೂ ಕೂಡ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬರೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ದೃಢಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಬರೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ತವಕಿಸುತ್ತದೆ. ತವಕದಲ್ಲೇ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಾಲ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯೇ. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಕಾಲ'ವೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಹಾಗೇ ಈ ಲೋಕವೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಕಾಣಿಸದ ಎಷ್ಟೋ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ - ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನುಷ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಇರುವ - ಮನಸ್ಸಿನ ಲೋಕದಂತಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳ ಲೋಕಗಳೂ.

ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಆಲದ ಮರ ನನ್ನ ಜಗತ್ತಾಗಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಮರ. ಆದರೆ ವಿಶೇಷವಾದುದೇನಲ್ಲ. ಮರ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಕೂಡ ಇರಲಾರದು. ಆದರೆ ಆ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ದಿಕ್ಕು-ದೆಸೆಗಳಲ್ಲೂ ಮರ ಹತ್ತಲು ರೆಂಬೆಗಳಿದ್ದವು. ರೆಂಬೆಗಳಿಂದ ಕೊಂಬೆಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಲುಗಳು. ಮರ ತನಗೆ ತಾನೇ ತೆರೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಬಿಳಿಲುಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಸುತ್ತಲೂ ಎತ್ತರದಿಂದ ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒಂದು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಹುಡುಗರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯ ಬಿಳಿಲುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಂಬೆಯ ಬಿಳಿಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಪಂಜರದ ಗೂಡಿನಂತೆ ಕಟ್ಟಿದೆವು. ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂದಿಯ ಮೂಲಕ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ನುಸುಳಬೇಕು. ಪಂಜರದ ಮೇಲಂಚನ್ನು ಸಣ್ಣ ಬಿಳಿಲುಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದು ಎಲೆ-ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದೆವು. ಆ ಪಂಜರ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟದೆಯೇ

ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಮಳೆಗಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದವು. ಪಂಜರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಳೆ ಹಾಗಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಊರು ಮಳೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದದ್ದೇನಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಜೋರಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಆ ಪಂಜರದ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದೆ. ತೊಪ್ಪೆಯಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಮರದ ಮೇಲೇರಿ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನುಸುಳಿಸಿದೆ. ಮಳೆಗೆ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ನುಸುಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಳೆ ಸುರಿದ ಮೇಲೆ ಪಂಜರದ ಕೆಲವೆರೆ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ರೆಂಬೆ-ಕೊಂಬೆ ಬಿಳಿಲುಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನೀರು ಸುರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಸುರಿಸಿದ ನೀರು ಕೊಂಬೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೇ ಕೆಳಗೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿಮಷ್ಟು ತೇವಿಲ್ಲದ ಜಾಗ ಆ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಆಯುಷ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಆ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ಕಳೆದು ಬಿಡೋಣ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಆಲದ ಮರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವೆಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಕಟ್ಟಿರುವೆಗಳು ಕಚ್ಚಿ, ರಕ್ತ ಸುರಿಯುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಗೂಡಿನೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವೆಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವು. ಮೊದಲು ನನಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವು ಕುಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಕುಚ್ಚದಿದ್ದ ಸಮಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಭಯವೂ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಯಾವ್ಯಾವುದನ್ನೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ದೊಡ್ಡ ನಿರಾಸೆ ಆ ಪಂಜರ ಈಗಲೂ ನಿರಾಸೆಯನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಮುನ್ನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಾಗ ಕಾತರದ ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಆ ಆಲದಮರ ನೋಡಲು ಹೋದೆ. ಮರ ಇತ್ತು. ಸುತ್ತಲೂ ತುಂಬ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿದ್ದವು. ವಿಶಾಲವಾದ ತೆರೆದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮರದ ಸುತ್ತ ಈಗ ಸಾಲುಸಾಲು ಮನೆಗಳಿದ್ದವೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಆ ಮರವನ್ನು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ನೆಲಮಟ್ಟ ಇನ್ನೂ ಎತ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ಮರ ತನ್ನ ಹಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೂ, ಇತರರಿಂದಲೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮರ ಕುಚ್ಚಾಗಿ ಹೋದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪಂಜರದ ಗುರುತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಪಂಜರ ಕುಚ್ಚವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೊಡೆದಿದ್ದ ಒಂದು ಮೊಳೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮೊಳೆಯ ತಲೆ ಕೊಂಬೆಯೊಳಗೆ ಹುದುಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇತರರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಹಳೆ ಆ ಕೊಂಬೆಯ ಇನ್ನಿತರ ಉಬ್ಬು-ತಗ್ಗುಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ತಗ್ಗನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆ ಮೊಳೆಯ ತಲೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಕಿರುಬೆರಳಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅದೂ ಬೆರಳ ತುದಿ ಮೊಳೆಯನ್ನು ತಾಕಿತು ಅಥವಾ ಕೊಂಬೆಯ ತಗ್ಗಿನ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನೇನಾದರೂ ಮುಟ್ಟಿತು ? ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಆ

ತಗ್ಗು ಪಾಠಾಳದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಠಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗಿನಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮರಣ ಹೊಂದಿರಬಹುದು ? ಎಷ್ಟೇ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರು.... ಅಷ್ಟೂ ಜನರೂ ಆ ಪಾಠಾಳದಲ್ಲಿ ! ಇಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ : 'ಇವನು ರಾಜ, ಇವನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಅವನು ಗುರೂಸ್ವಾಮಿ, ಅವನು ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋನು, ಇವನು ಡಾಕ್ಟರ್, ಇವನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾನೆ, ಇವನು ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಇವನು ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಡಾಕ್ಟರ್.....' ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ? ಪಾಠಾಳದ ಡಾಕ್ಟರ್, ಪಾಠಾಳದ ಟೀಚರ್, ಪಾಠಾಳದ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಪಾಠಾಳದ ಗುರೂಸ್ವಾಮಿ ಪಾಠಾಳದ ಕಥೆಗಾರ್ತಿ.... ಪಾಠಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೂ ಹೊರಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೇ ? ಹಾಗಿರಲಾರದು. ಪಾಠಾಳವನ್ನು ನುಕುಂದ ಭಾವಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ನರಕದಲ್ಲಿ ವೇದನೆಯಿದ್ದರೂ ಈ ಲೋಕದ ಕಷ್ಟಪಾಡುಗಳೂ, ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಿರಲಾರವು. ತುಂಬ ವಿರಾಮವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ವಿರಾಮವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈಗಲೇ ಪಾಠಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೇ ಈ ಆಲದಮರದ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೆಗ್ಗಿನೊಳಗೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಬಡಿದ ಮೊಳೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಹಡುಕಿದನೇ ?

ಈಗ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಕಾಲು ನೋವು ಬೇರೆ ಚುಳುಕು ಚುಳುಕು ಎಂದು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೋವು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ದಿನ ಅಥವಾ ಒಂದು ವಾರ ಅಥವಾ ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಮರದ ಪಂಜರ ನೀಡಿದ ಬಿಡುವು ಇನ್ನು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

(೧೯೮೫)

೧೭ ಸುಖ

ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನೆರಳಾಡಿದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೊತೆ ಅದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾಸ್ ಹಾಗೂ ರಾಮನ್ ನಾಯರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕುಪ್ಪಡ ಕುಪ್ಪವ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು. ನಾನು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ, ಲೆಕ್ಕ-ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾದೆ. ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಾಡಿಗೂ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐನೂರು ದೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿರುವುದಾಗಿ 'ಅಳಗು ಆಟೋ ಮೊಬೈಲ್'ನವರು ಬಿಲ್ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲೂ ಐವತ್ತು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡಿ-ಕಳೆಯುವ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ತಪ್ಪಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ಬಿಲ್ ನಂಬಲರ್ಹವಾದುದು ಎಂಬ ಭಾವ ಮೂಡಿಸಿಬಿಡುವ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬೆಳಕು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ನಿಮಿರಿ ನೋಡಿದೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. "ರಾಮನ್ ನಾಯರ್, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರು?" ಎಂದೆ ಆ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೂಲಕ ನೋಡಿದರೆ ರಾಮನ್ ನಾಯರ್‌ಗೆ ನನಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

"ಆ ಹೆಂಗಸು ನಿಂತಿದೆ..." ಎಂದ ರಾಮನ್ ನಾಯರ್.

"ಯಾವ ಹೆಂಗಸು?"

"ಅದೇ, ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಮಗಳು"

ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ಉದ್ದನೆಯ ಸಂಬಳದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ಸ್ವೀಪರ್' ಎಂಬ ಪದದ ಮುಂದೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಇರುವುದು. ಆದರೆ ಅವನು ಪೊರಕೆಯನ್ನಾಗಲೀ, ಜೇಡರಬಲೆ ತೆಗೆಯುವ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಮೈದನಂದಿದ... ಹೀಗೆ ಯಾರ್ಯಾರೋ ಗುಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ತೋಟದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಹಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವನು ಸ್ವಚ್ಛರಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಜನಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು

ಕಷ್ಟವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಲ್ಯಯ್ಯನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಯಾರೂ ತಮ್ಮ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಕನ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ದಾಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವರ್ಷ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಆ ಹುಡುಗಿಯರು ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿ ತೋಟದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಿರುವ ಮಲ್ಯಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವನ ರೆಂಬೆ-ಕೊಂಬೆಗಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೆಳೆದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

“ಏನಂತೆ ?” ಎಂದು ರಾಮನ್ ನಾಯರ್‌ನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

ರಾಮನ್ ನಾಯರ್‌ಗೆ ಮಲ್ಯಯ್ಯನ ಕುಟುಂಬ ನನಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಅವನೇ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಅವರ ಗಂಡಂದಿರನ್ನೂ ಬೆದರಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವುದು.

“ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ನೋಡ್ವೇಕಂತೆ, ಸಾರ್ !” ಎಂದು ರಾಮನ್ ನಾಯರ್ ಹೇಳಿದ.

“ನನ್ನನ್ನೇಕಯ್ಯಾ ನೋಡ್ವೇಕಂತೆ ?” ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಸಿದ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆ ಹುಡುಗಿ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

“ಏನಮ್ಮಾ...?” ಎಂದೆ.

ಅವಳು ನನ್ನ ಮೇಚಿನ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಯಾವ ಮುನ್ನೂಜನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಏಕಾಏಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ! ಏನಿದು? ಇದು ಆಫೀಸ್. ಇಲ್ಲಿ ಅಳ್ಳಾರ್ಡು ! ಏನಾಯ್ತು...?” ಎಂದೆ.

ಅವಳು ತಕ್ಷಣ ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.

“ಏನೇಕ ?”

“ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೀಬೇಕು...”

“ಯಾಕೆ ?”

“ಐವತ್ತುಪಾಯಿ ಲೋನ್ ಬೇಕು”

ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಜನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ನೂರು ಜನರಿಗಾದರೂ ನಾನು ‘ಲೋನ್’ ಅರ್ಜಿಯನ್ನೂ ಸಂಬಳದ ‘ಅಡ್ವಾನ್ಸ್’ ವನವಿಯನ್ನೂ ಒಬ್ಬರಿಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ದಿನವೂ ಬರುವ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಇದು ಇದ್ದದ್ದೇ. ‘ಲೋನ್’ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೈಗುಣ ಇರುವವನು ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ನನಗೆ ದೊರೆತಿದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಕಂಪನಿಯ ಯಜಮಾನರು ಲೋನಿನ ಈ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನೂ

ಬಟ್ಟಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಏನು ಕಾದಿದೆಯೋ? ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೇನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

“ನನಗೆ ಈಗ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿದೆ. ನೀನು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬರಿಸಿಕೋ” ಎಂದು ದಾಸ್‌ನನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ದಾಸ್ ಒಂದು ಸಲ ನನ್ನತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಆ ಕಠೆ ಬೆನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡ.

“ಅವು ನೀವೇ ಬರೀಬೇಕು ಅಂತಂದು..”

“ಹೋಗು, ಹೋಗು! ನನ್ನಿಂದಾಗೋಲ್ಲ..”

ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ದಾಸ್ ಹಾಗೂ ರಾಮನ್ ನಾಯರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಆಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಹೊರನಡೆದರು.

ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಗಮನಿಸದಂತೆ, ‘ಅಳಗು ಆಟೋ ಮೊಬೈಲ್’ನ ಲೆಕ್ಕಮತ್ತಗಳನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು.

“ಸರಿ, ಹೇಳು. ಏನು ಬರೀಬೇಕು...?”

“ಊರಿಗೆ ವೋಗ್ಬೇಕು, ಸಾರು...”

“ಯಾವ ಊರಿಗೆ?”

“ನನ್ನ ಗಂಡನ ಊರಿಗೆ!”

“ಯಾಕೆ, ಅವನು ಕರ್ಮಂಡು ಹೋಗೋಲ್ವಾ?”

“ಅವು ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿಷ್ಟು ಒಂಟೋಗವಲ್ಲಾ...”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ ಮಲ್ಟಿಯನ್ ಹತ್ತ ಹೇಳು...”

“ಅಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮತ್ತ ಯೇಳು ಅಂದಿದ್ದು...”

“ನಾನು ಏನೂಡೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ? ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಯಾರು ಅನ್ನೋದೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಲ್ಲಾ?”

“ಗೊತ್ತು ಸಾರು... ನೀವೇ ಅವಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಾಗದ ಬರ್ಮ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದು...”

“ನಾನಾ?”

“ಹೂಂ, ಸಾರು... ನೀವು ಬರ್ಮ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಅವಿಗೆ ವ್ಯಾಸರಪಾಡೀಲಿ ಕೆಲ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು...”.

“ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ..?”

“ಅಲ್ಲೇ!”

“ವ್ಯಾಸರಪಾಡಿಗೆ ಹೋಗೋಕೆ ಐವತ್ತುಪಾಯಿ ಯಾಕೆ ? ಬೇಕಾದ್ರೆ ನಾನೇ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಹೋಗಿ ನೋಡು...”

ಅವಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮೌನವಾಗಿದ್ದಳು.

“ಅಂಗಲ್ಲ ಸಾರು... ಎಂಗಾದ್ರೂ ನೆಲ್ಲತ್ತು-ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಾದ್ರೂ ಬೇಕು”

“ನಲ್ಲತ್ತು-ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯ್ತೆಲ್ಲಾ ಯಾರಮ್ಮ ಕೊಡ್ತಾರೆ?”

“ಅದಕ್ಕೇಯಾ ಲೋನ್ ಬರು ಅಂದು...”

“ಯಾರು ?”

“ಅಪ್ಪ”

“ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನೇ ಬರೋಕೆ ಹೇಳು ಹೋಗು...”

ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ನನಗೆ ಅವಳ ಅಳು ಮತ್ತು ಅವಳು ಸುತ್ತಿ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಲೆಗೂದಲಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆಯ ವಾಸನೆ ಎರಡನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಬೋಡುತಲೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಈಗಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟತ್ತು ವರ್ಷ ತುಂಬಿರಲಾರದು. ಅಷ್ಟುಂಗಳೇ ಎರಡು-ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಿರುವ ಗಂಡ.

“ಇಲ್ಲೋಡು, ಸೆಂಜಮ್ಮ ! ನಾನು ಅಪ್ಪಿಕೇಷನ್ ಬರೊಟ್ಟೂ ಕೂಡ ನಿಂಗೆ ಹೇಗೆ ಹಣ ಕೊಡ್ತಾರೆ ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದು...?”

“ನಾನೇ ಒಂಡ್ವರ್ಸದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀರೋದು, ಸಾರು...”

“ಅದು ಸರಿ, ಆದ್ರೆ ಕೆಲಸ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪು ಹೆಸರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಇರೋದು. ಹಣ ಕೊಟ್ಟೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೇ ಕೊಡೋದು”

“ನಾನೇ ಸಾರು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀರೋದು...”

“ನೀನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ರೆ ? ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಟ್ಟಿಲ್ಲಲ್ಲ ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ತಾನೇ ಇಟ್ಟಿರೋದು ? ನೀನು ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಬರೋಕೆ ಹೇಳು. ನಾನು ಬರೆದು ಕೊಡ್ತೀನಿ”

“ಅವು ಬರೋಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ ?”

“ಅವ್ವೇ ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನ ವೋಗು ಅಂತ ಯೇಳಿದ್ದು...”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡ್ಲೇಮ್ಮಾ ? ನಿನಗೆ ಹಣ ಕೊಡಲಾರದು!”

“ನಾನು ಅಕೌಂಟ್ ಸಾರ್ ಅತ್ತ ಯೇಳ್ತೀನಿ ಸಾರು...”

“ನೀನು ಏನ್ ಹೇಳೋದು... ಅವರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಿನಗೆ ಕೊಡೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಕರೊಂಡು ಬಾ. ಹಣ ಕೊಡೋದಾದ್ರೂ ಅವರು ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದೇನೇ ಕೊಡೋದು”

“ಅವು ಬರಲ್ಲ...” ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ಏಯ್ ರಾಮನ್ ! ದಾಸ್... ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ್ರಿ ? ಇವಳಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ”

ಅವರು ಯಾರೂ ಒಳಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಒಂದು ಬಿಳಿಯ ಹಾಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಬರೆದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಬರೆದೆ : ತೀರ

ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅವಶ್ಯಕ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಖರ್ಚು ತಲೆದೋರಿದುದರಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ನೀಡಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ.

“ಬಾ, ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಹತ್ತ ನಾನೇ ಬಂದು ಹೇಳ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಎದ್ದು ನಿಂತೆ.

ಅವಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹಿಂಜರಿದಳು. ನಂತರ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಹೊರ ನಡೆದಳು. ಮಂಕರಿಯೂ ಕಸಬರಿಕೆಯೂ ಹೊರ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ನಾನು ಕಂಪನಿಯ ತೋಟದ ಕಡೆ ನಡೆದೆ ಯಾಕೋ ಅವಳು ನನ್ನೊಡನೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಆರಾಮಾಗಿ ಮರಕ್ಕೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿ ಹೊಟ್ಟೆಚ್ಚು ಮೂಡಿಸುವಂತಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಲನ್ನು ಮಡಚಿಕೊಂಡ.

“ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ರೂಮಿಗೆ ಕಳ್ಳಿ ಅವು ಅತ್ತು ಕರೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೀಯಲ್ಲಾ! ದೊರೆಗೆ ತಾವೇ ನೇರವಾಗಿ ಬರೋಕಾಗಲ್ಲೋ ?”

“ಅಂಗೇನೂ ಇಲ್ಲಾರೀ...”

“ಹೌದ್ದೊಡು... ಇದನ್ನ ಏನ್ನಾಡ್ತೀಯಾ...?”

“ಯಾವುದ್ದೀ?”

“ಏನು ? ಯಾವು ಅಂತಿದೀಯಾ ? ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗ್ಲೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ?”

“ಏನೂ ಇಲ್ಲಾರೀ. ಆ ಕತ್ತೆ ನಾನೇ ಕಾಗದ ಬರೆಕೊಂಡು ಬರ್ದೀನಿ ಅಂದ್ಲೂ...”

“ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಕಳಿಸಬೇಕಿತ್ತೋ? ನೀನೇ ಬರ್ದಾರಾ ?”

ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ಸರಿ, ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುರುತು ಇಡು”

ಅವನು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ : “ಸರಿ, ನೀವು ವೋಗಿ”

“ಮಸಿ ಏನೂ ಬೇಡ. ತಗೋ ಈ ಪೆನ್...”

ಅವನು ನನಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಪೆನ್‌ನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆದು ತುಂಬ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಎಡಗೈ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುರುತು ಮಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನಾನು ಪೆನ್ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದೆ.

“ಸರಿ, ನೀವು ವೋಗಿ” ಎಂದು.

“ನೀನು ಬೆರಳ ಗುರುತು ಇಟ್ಟರೆ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಅದು ನಿನ್ನದೇ ಬೆರಳಿನ ಗುರುತು ಎಂದು ಒಂದು ಸಾಲ ಬರೆದು ಬಿಡ್ತೀನಿ”

“ಅದ್ದೆಲ್ಲಾ ನಾನು ನೋಡ್ಕೊಳ್ಳೇನಿ, ಸಾರು...”

ನಾನು ಹಿಂತಿರುಗಲಿದ್ದವನು, “ಮಸಿ ಒಣಗಿ ಹೋಗುತ್ತೆ...” ಎಂದೆ.

ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣ ವಲ್ಲಯ್ಯ ದ್ವಾರ್ ಎಂದು ಎದ್ದು ನಿಂತ ಹಲ್ಲು ಕ್ಷುಣ್ಣಿ ಆವೇಶದಿಂದ ನಾನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟ ಮನವಿಯನ್ನು ಚೂರು ಚೂರುಗಳಾಗಿ ಹರಿದು ಬಿಸಾಡಿದ.

“ಏನಪ್ಪಾ ಇದು !?” ಎಂದೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ.

“ವೋಗಯ್ಯಾ! ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಏನಿದ್ರೋ ಅದ್ದು ನೋಡೋಣೋಣೋ...! ಮೇಜಿನ ಹಿಂದೆ ಫ್ಯಾನ್ ಕೆಳಗೆ ಕುಂತ್ಕಂಡ್ರೆ, ಯಾರ ಮನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕಾದ್ರೂ ತಲೆ ಆಕೋಪಿಸು ಅಂಥಂಥದೀಯಾ ?”

ವಲ್ಲಯ್ಯನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಅಂದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಾನು ನೆರವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದು. ಐದು ಅಡಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದ ಆ ದೇಹ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ನನಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಈ ಸೋಮಾರಿ ತಂದೆಯನ್ನು ನಾನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ನನಗಾಗಿಯೇನು? ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನಗೆ ಕೋಪ ಬರಲು ಕಾರಣ ಈ ಸಾಲದ ಮನವಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು.

“ಈ ಕಸವನ್ನಾದ್ರೂ ಎತ್ತಿ ಹಾಕು” ಎಂದೆ.

“ವೋಗಯ್ಯ ವೋಗು, ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡೋಂಡ್ ವೋಗು. ನನ್ನಗಳು ತಕ್ಕಾರು ಮಾಡಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ರಾಜಿ ಮಾಡೋಕ್ಕೆ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ನಂಗೂ ಗೊತ್ತು ವೋಗು...”

ನಾನು ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ. ಈಗ ‘ಅಳಗು ಆಟೋಮೊಬೈಲ್’ನ ಒಂದೊಂದು ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳೂ ತಕಾರು ಮಾಡತೊಡಗಿದವು. ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಂದೇ ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಿ ಕಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಂದೇ ಹಣ ಬಟವಾಡೆಯಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಇಸ್ವೀಟ್ ಆಡುವಾಗ ‘ಅಳಗು ಆಟೋಮೊಬೈಲ್’ನವನು ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಹತ್ತಿರ, “ಏನು, ಈಗಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಚೆಕ್ ಬರೋಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಲೇಟಾಗುತ್ತೆ?” ಎಂದು ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಹೇಳಿಬಿಡಬಹುದು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಾಲದ ಮನವಿಗಳ ನಡುವೆ ಈ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ! ಇದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

ಸಂಜೆಮ್ಮ ಪುನಃ ನನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ದಾಸ್ ಹಾಗೂ ರಾಮನ್ ನಾಯರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಎದ್ದರು.

“ಇರೀ ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಡ್ಡಿರಲ್ಲಾ?” ಎಂದೆ ಕೋಪದಿಂದ.

ಸಂಜೆಮ್ಮಳನ್ನು ನೋಡಿ, “ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಏನಂತ ತಿಳಿಯದಿದ್ದೀಯಾ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅಂತಾನೆ ಹೋಗೋಣೋ. ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಾನು ತಲೆ ಹಾಕೋಕ್ಕಾಗಲ್ಲ” ಎಂದೆ.

“ಈಗ ಅಪ್ಪ ಸಹಿ ಆಕ್ಷೇಪಿ ಅಂತಾವ್ವೆ..” ಎಂದಳು.

“ದೊಡ್ಡದೊರೆ ! ಅವರು ಹಾಕ್ತಾರೆ ಅಂತ ನಾನು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಸಲಾಹ್ ಹಾಚ್ಚೆಕು. ಬೈದ್ರೆ ಬಾಯ್ಕಿಚ್ಚೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರ್ಚೆಕು..”

“ಇಲ್ಲಾರೀ, ಈಗ ಆಕ್ಷೇಪಿ ಅಂತಾವ್ವೆ..”

“ಅವನು ಹಾಕಿದ್ರೆ ಹಾಕ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಬಿಡ್ಲಿ ಇನ್ನೇಲೆ ನಷ್ಟು ಬರ್ಚೆಡ್”

“ನೀವೇ ಬರೊಡ್ಲೆಕು ಸಾರೂ..”

“ಇಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಂಪನೀಲಿ ಬರೊಡ್ಲೆಕು ನಾನೊಬ್ಬೇನಾ ಇರೋದು? ಹೋಗ್ಲೋಗು ಬೇರೆ ಯಾರ್ಡ್ಲೆಕು ಬರೊಡ್ಲೆಕು”

ಅವಳು ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ತು ಕೆದು ರಂಪ ಮಾಡಿದ್ರೆ ನೀನು ಈ ಕಂಪೌಂಡ್‌ನೊಳಗೇ ಕಾಲಿಡೋಕ್ಲೆ ಆಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ಲಿಡ್ಲಿ”

ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಅನ್ನೋದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತು ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ದಾಸ್, ರಾಮನ್‌ನಾಯರ್... ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು.

“ನಾನೇ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹೋಗ್ಲೀನಿ...” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲೂ ದೊಡ್ಡಮೊಂದು ಗಾಜಿನ ಗುಂಡನ್ನಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದೆ

ಸೆಂಜಮ್ಮ ಕೂಡ ನನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರತೊಡಗಿದಳು. ತೋಟದ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಕ್ಯಾಂಟೀನ್. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಗವಾಗಿಯೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದೆ. ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು. ನನ್ನ ನಡಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಕಡಿಮೆ ಓಡುವಂತಿತ್ತು ಅವಳೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಿ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಡವೆ-ಗಿಡವೆ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ನಾನು ಓಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನೋಡಿದವರು ಯಾರಾದರೂ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತೋಟದ ನಡುವೆ ಥಟ್ಟನೆ ನಿಂತು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಅವಳು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

“ನನ್ನನ್ನ ಏನ್ ತಾನೇ ಮಾಡೋಂತೀಯಾ?” ಎಂದೆ.

“ಈ ಸಲ ಅಪ್ಪ ಸಹಿ ಆಕ್ತಾರೆ..”

“ಬಾ, ಈಗ್ಲೇ ನಿಮ್ಮಷ್ಟನ್ನ ಕೇಳೋಣ..”

ವಲ್ಲಯ್ಯನು ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಸುಕಿ ಹಾಕಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಕೋಪ ಬಂತು. ಅವನು ಯೋಗಿಯಂತೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ.

“ಎನಪ್ಪಾ ಅಲ್ಲೆಬ್ಬೋ ಬಂಗ್ಲೆಲಿ ಕುತ್ಲೊಂಡಿದಾರಲ್ಲ ಅವರು ನನಗೆ ಯಜಮಾನರಾ? ನೀನು ಯಜಮಾನನಾ ?” ಎಂದೆ.

ಅವನು ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಗಲಿಸಿಕೊಂಡು, “ವೋಗೇ ಅತ್ತಾಗೆ..!” ಎಂದು.

ಅವಳು ಕೂಡಲೇ ಮಾಯವಾದಳು.

“ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿರೋಣಿ. ನನ್ನ ಕೆಲಸಾನೇ ಹೋಗುವುದು. ದಯವಿಟ್ಟು ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರೂ ಇನ್ನೇಲೆ ನನ್ನ ಸುದ್ದಿಗೆ ಬರಬೇಡಿ. ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಿಡಿ...”

ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಅನುತಾಪದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ.

“ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ನನಗೇಕೆ ? ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅತ್ತೊಂಡು ನಿಂತೋತಾಳೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಡಿ”

“ನಾನೇನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಕೆ ಯೇಳ್ಳಿಲ್ಲಾರೀ. ಲೋನ್ ಆಫ್ಫೀಕು ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮತ್ತ ಬಂದು ನಿಂತೊಂಡಾಂವು...”

“ಲೋನ್ ಹಾಕ್ತೆಕು ಅಂದ್ರೆ ಹಾಕೋದು ತಾನೇ...”

“ಯಾಕ್ತಾಕ್ತೆಕು...?”

“ನೀನ್ ತಾನೇ ಹೇಳ್ತೆ...!”

“ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ಕೊಟ್ಟ ಮ್ಯಾಕೆ ಯೆಣ್ಣಕ್ಕು ಅವ್ರ ಗಂಡನ ಮನೇಲ್ತಾನೇ ಇರೋಕು. ಒಂದೊಂದು ಹುಡ್ಗೀನೂ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕು, ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಅಂತ ಇಲ್ಲೇ ಬಂದ್ರೆ..?”

“ನೀನೇ ಎಲ್ಲನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿ ಸೇರಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋ ಹಾಗಿದೆ ?”

“ಈ ಮಕ್ಕನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರೀ ಸೇರಿಸ್ಕೊಂಡಿದ್ದು ? ಅವ್ರೇ ಬಂದು ಸೇರೊಂಡವ್ರೆ ವೋಗು ಅಂತ ಗದ್ದೊಂದ್ರೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದು ನಿಂತೊಳ್ಳುವೆ...”

“ನೀನು ಒಂದು ಕೆಲಸಾನೂ ಮಾಡದೆ ಎಲ್ಲ ಅವರತ್ತಾನೇ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿಲ್ಲ”

“ಅಂಗಾದ್ರೂ ತೊಲಗೋಗುತ್ವೇನೋ ಅಂತ ನೋಡ್ತೀನಿ. ಮಿಸುಕಾಡಲ್ಲ ಅಂತವೆ! ಇಲ್ಲಿಗಿಂದ ಮಂಕೋನೂ, ಕಬಲಿಕೇನೂ ಕೈಗೆ ತಗಂತವೆ ಈ ಕತ್ತೆ ಅಷ್ಟಲ್ಲಾ ಇವು ಗಂಡನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಗೊತ್ತಾ ?”

“ನನ್ನೇಗಪ್ಪಾ ಗೊತ್ತು ?”

“ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ನಾನೂರು ಚಿಲೆ ತಗಂತಾನೆ. ಎಲ್ಲಾನೂ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಯೆಂಡ್ರಿ ಮಕ್ಕನ್ನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಳ್ಳಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನ ವೋಗೋ ಅಂತ ಗದರಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ರೆ ಇವು ಅವು ಜೊತೆಗೆ ತಾನೇ ವೋಗೋಕು ? ಅದು ಬಿಟ್ಟು, “ಐವತ್ತು ಕೊಡು, ನೂರು ಕೊಡು” ಅಂತ ಪ್ರಾಣ ತಿಂತಾಳೆ. ಈ ಸಲ ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಯೇಳ್ಳಿಟ್ಟಿಷ್ಟಿ. “ಇನ್ನೇಲೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತೇಲವ್ವೇ ಅವನ ಮುಖ ನೋಡೋಕೆ ಬರಬೇಕು” ಅಂತ..”

ನಾನು ನನ್ನ ಕಛೇರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ತುಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಲದ ಮನವಿಯನ್ನು ಬರೆದೆ. ಅದನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಈ ಸಲ ಯಾವುದೇ

ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಮುಗಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ಆ ಅರ್ಜಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದ. ಅವನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅವನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದೆಂದು ಕುಪೆನಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿತು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಲದ ಅರ್ಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಂಜಮ್ನೇ ಸಹಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ !

(೧೯೮೫)

೧೮ ಸೇವೆ

ಕ್ರಮೇಣ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಾಲಯದ ಬೀದಿಗಳು ತುಂಬ ಗಿಜಿಗುಡುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನಿಸಿತು ಶಂಕರ್‌ಗೆ. ಅಪಾರವಾದ ಜಾಹಿರಾತುಗಳು... ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಸ ಗಾತ್ರದ ಜಾಹಿರಾತು ಬಲೂನು. ವಿಶೇಷವಾದ ಬಸ್‌ಗಳು... ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರವೇಶ ಧನ ಕಷ್ಟಾಯ. ಆದರೆ ಒಳಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಅರ್ಧಗಂಟಿ ಕೂಡ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಬಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂಗಡಿಗಳು. ವಿದ್ಯುತ್ ಇಲಾಖೆಯೂ, ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯೂ ಈ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೌರವ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿವೆ ಈ ಇಲಾಖೆಗಳು ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಚೈನಾ ಬಜಾರ್‌ಗೂ, ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಅಂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಇರಲಾರದು.

ತೆರೆದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವವನಂತೆ ಒಬ್ಬ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಕುರ್ಚಿಯ ಬಾಣಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಲವಾದ ಹೆಚ್ಚುವನ್ನು ಹರಿದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ ಉದುರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಿದ ಹೆಚ್ಚುವದ ಬಿಸಿ, ಬೆರಳೆಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆ.. ಹೆಚ್ಚುವನ್ನು ಮುರಿಯುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಶ್ವಯುಂದಿದ್ದರೂ ಸಾಕು. ಹೆಚ್ಚುವದ ತುಂಡುಗಳು ಸಿಡಿದು ಸುತ್ತಲೂ ಚೆದುರಬಹುದು ಎಂಬ ಆತಂಕ. ತಾವರೆ ಎಲೆಯಷ್ಟು ಅಗಲದ ಹೆಚ್ಚುವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಲದ ಎಲೆ ಗಾತ್ರದ ಕಾಗದದ ತುಂಡು. ಅಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೀಪ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಲೆಯ ಶಾಖವೂ, ದೀಪದ ಬೆಳಕೂ ಮಾಘ ಮಾಸದ ಹಿಮವೂ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶೀತೋಷ್ಣಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದವು. ಜನರ ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮಗು ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದುದು ಶಂಕರ್‌ಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಮಗುವಿನ ಸಮೀಪ ಹೋಗಿ, 'ಪಾಪು... ಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮಗು ತನ್ನ ಅಳು ದನಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಎತ್ತರಿಸಿತು.

'ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ... ?'

ಮಗು ತನ್ನ ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶಂಕರ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದ. ಮಗುವಿನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಮಗು ಇನ್ನೂ ಚೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿತು.

ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಅದೆಲ್ಲದಲ್ಲೋ ಅತಿ ಕೆಟ್ಟ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ಹಾಡು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಡನಡುವೆ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಗುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಆ ದರಿದ್ರ ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

ಶಂಕರ ನಿಧಾನವಾಗಿಯೇ ಮಗುವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಆದರೂ ಮಗು ಚೋರಾಗಿ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಶಂಕರನನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಯಾಕುಪ್ಪಾ ಮಗನು ಹೊಡೀತೀಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

'ಇದು ನನ್ನ ಮಗುವಲ್ಲ' ಎಂದ ಶಂಕರ.

'ಯಾರೋ ಮಗು ಅಂತ ಹೀಗೆ ಅಳೋ ಹಾಗೆ ಹೊಡೀತಾರಾ?'

'ಯಾರೋ ಹೊಡಿದ್ರು? ಅದೇ ಅಳ್ತಾ ಇದೆ'

'ಹಾಗಾದ್ರೆ ಮಗುವಿನ ಚೊತೆ ನಿನಗೇನು ಕೆಲಸ?'

'ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಮಾತಾಡ್ತೇಡಿ. ಈ ಮಗು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಅಳ್ತಾ ನಿಂತೊಂಡಿತ್ತು ನಾನು ಕುಕ್ಕೊಂಡ್ ಹೋಗಿ ಬಿಡ್ತಿದ್ದೀನಿ'

'ಈ ಮಗು ನಿಂಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾ...?'

'ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಇದು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಗು. ಕುಕ್ಕೊಂಡೋಗಿ ಪೊಲೀಸರಿಗೋ ಎಗ್ಗಿಬಿಪಿಸ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲೋ ಬಿಡೋಣ ಅಂತ ಹೋಗ್ತಿದ್ದೀನಿ. ಬೇಕಾದ್ರೆ ನೀನೂ ನಂಚೊತೆ ಬಾ....'

'ಸ್ವಲ್ಪ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡು...'

ಶಂಕರ ಅವರನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದ.

ಆ ಹಿರಿಯರು ಮಗುವಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮಗು ಇನ್ನಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಶಂಕರನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಅವರ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಗುಂಪು ಸೇರಿತು. ಶಂಕರ ಗುಂಪನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಆಫೀಸನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಮಗು ಅವನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು.

ವಿಚಾರಣಾ ಕೋಣೆ ಪ್ರದರ್ಶನಾಲಯದ ಬಾಗಿಲ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಪ್ಲೇಯರ್ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಚೋರಾಗಿ ಕಿರಿಚುತ್ತಿತ್ತು. ರೇಡಿಯೋ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವಂತಹ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅದು ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪಾಡಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹಾಡಲು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು? ಶಂಕರನಂತೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಹಲವರು ಅಲ್ಲಿ

ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಮಗು ಅಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಂಕರನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು.

ವಿಚಾರಣಾ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಗುಂಪು ತುಂಬ ಸಮಯದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಿಸಿದ ನಂತರ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೊಂದು ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳ ಬಂದರು. ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತುಂಬ ಆಯಾಸದಿಂದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಆ ಹೆಂಗಸು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು :

‘ಇನ್ನೊಂದು ಮಗುವಾ ?’

ಶಂಕರ, ‘ಹೌದು’ ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದ.

ಆ ಹೆಂಗಸು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಪೆನ್ನನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ‘ಹೆಸರೇನು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಅರ್ಧ ನಿಮಿಷ ತಡವರಿಸಿ, ‘ಶಂಕ’ ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದ.

ಬರೆಯುತ್ತಲೇ ಆಕೆ, ‘ವಯಸ್ಸು?’ ಎಂದಳು.

ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ವಿರಾಮದ ನಂತರ, ‘ಮುಪ್ಪತ್ತೊಂದು’ ಎಂದ ಶಂಕರ.

ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬರೆದವಳು ತಕ್ಷಣ ತಲೆಮೆತ್ತಿ ‘ನಿಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಲ್ಲ ಮಗುವಿನ ವಯಸ್ಸು ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

‘ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನೀವೇ ನೋಡಿ ಹೇಳಿ. ನಾಲ್ಕು ಐದಾ?’

‘ಇದಾ ? ಇದು ನಿಮ್ಮ ಮಗುವಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡೆ’

‘ಇದು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಗು. ಅಂದರೆ ನಾನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿರುವ ಮಗು’ ಆ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಅವನು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ. ಅವಳು, ‘ಮೂರು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನೇ ಬರೆದುಕೊಂಡಳು. ಆಮೇಲೆ, ‘ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ಪಾಪು?’ ಎಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಮಗು ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು.

‘ನೀವೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾರ್.....?’

ಶಂಕರ, ‘ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ಪಾಪು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಮಗು ಸಂದೇಹದಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿತು.

‘ಹೂಂ... ಹೇಳು. ನನ್ನ ಹತ್ತ ಮಾತ್ರ ಹೇಳು. ನೀನು ಒಳ್ಳೇ ಪಾಪು ತಾನೇ...’

ಮಗು ಶಂಕರನನ್ನು ಕುಣಿಯಿಂದ ನೋಡಿತು.

‘ಹೂಂ... ಹೇಳು. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳು.....’

‘ಪಾಪು...’

‘ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ಪಾಪು...?’

‘ಪಾಪು...’

‘ನೀನು ಪಾಪ ಎಂಬುದು ಸರಿ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರು...?’

‘ಪಾಪ...’

‘ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಾ?’

‘ಅಪ್ಪ..’

‘ಅದೇ ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರು... ಅಪ್ಪಾ ಹೆಸರು....?’;

‘ಅಪ್ಪ..’

‘ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರು ?’

‘ಅಮ್ಮ....’

‘ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ? ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಏನೂಂತ ಕರೀತಾರೆ?’

‘ಅಮ್ಮ..’

‘ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರು... ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರು...?’

‘ಅಮ್ಮ..’

ಈಗ ವಿಚಾರಣಾ ಕೋಣೆಯ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಳಿದ :

‘ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಏನು ಮಾಡ್ತಾರೆ...?’

ಮಗು ಏನೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

‘ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾರೆ ಗೊತ್ತಾ?’

ಮಗು ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವಿಚಾರಣೆಯ ಆ ಹೆಂಗಸು ಶಂಕನಿಗೆ, ‘ನೀವೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾರ್... ಬೇಗ

ಅನೌನ್ಸ್ ಮಾಡಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಗಿಸೋಣ’ ಎಂದಳು.

‘ಹೆಸರು ಹೇಳಲೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮಗುವಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತಾ?’

ಅವಳು ಶಂಕನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಾಖಲಾತಿ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯ ಕೈಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಅವನು ಮೈತ್ರ್ಯಘೋಷವನ್ನು ಪಕ್ಕ ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಸ್ಲಿಕ್ಷನ್ನು ಒತ್ತಿ ಏನೋ ಹೇಳತೊಡಗಿದ.

ಮೈಕ್ಸನ್ ಪ್ರೆಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಮೊದಲು ಶಂಕನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸೂಚನೆ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು :

‘ಯಾರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಶಂಕರ್ ಎನ್ನುವ ಮೂರು ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗುವನ್ನು ವಿಚಾರಣಾ ಕೊಠಡಿಯ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವರು ಬಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು’

ಶಂಕರ, ‘ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪಿ! ಮಗು ಹೇಣ್ಣು ಮಗುವಯ್ಯಾ...!’ ಎಂದು ಕಿರುಚಿದ.

ಸುತ್ತ ಇದ್ದವರು ನಕ್ಕರು. ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದವನು, ‘ಏನು ಹೇಳಿದ್ದು’ ಎಂದು.

‘ಮಗುವಿನ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ನನ್ನ ಹೆಸರೇ ಶಂಕು’

‘ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲಾ...?’

‘ನೀನು ಹೀಗೆ ತಪ್ಪುತಪ್ಪಾಗಿ ಹೇಳ್ತೀಯಾ ಅನ್ನೋದು ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು?’

‘ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು...’ ಎಂದು ಆತ ಅವನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ದಾವಿಲಾತಿ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಶಂಕರನತ್ತ ನೀಡಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲೇ ‘ಶಂಕು’ ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು.

ಶಂಕರ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನತ್ತ ನೋಡಿದ. ಅವಳೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ಕಣ್ಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು :

‘ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೂರು ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಶಂಕರ ಎನ್ನುವವರು ವಿಚಾರಣಾ ಕೊಠಡಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವರು ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.’

‘ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗಬಹುದಲ್ಲಾ...?’

‘ಸ್ವಲ್ಪ ಇರಿ. ಮಗುವಿನ ಸ್ವಂತವರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ’

‘ಅದಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?’

‘ಅಲ್ಲ, ನೀನು ಇದೋದ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗಲಾಟೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಯಾರ ಮಗುವನ್ನಾದ್ರೂ ಕಂಡುಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಮೂರು ಕೇಸ್‌ಗಳಾದವು’

ಮಗುವಿನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಮಗುವನ್ನೂ, ಕೈ ತುಂಬ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ, ವಿವಿಧ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದ ಜಾಹೀರಾತು ಹಾಳೆಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಂದರು. ಆಗ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯ, “ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ತಲೆದಿಂಬನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಎರಡು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು” ಎಂದು ! ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಮಗು ಶಂಕರನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು.

‘ಏನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಊರು ಸುತ್ತೋಕೆ ಹೋದೆ’

ಮಗು ನಡುಗತೊಡಗಿತು.

‘ಮಗುವನ್ನು ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಅಳಲು ಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ನೀವು ಎಷ್ಟೋ ಹೋಗಿತ್ತಿ...’
ಎಂದ ಶಂಕರ.

ಅವಳು ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸೂಚನೆ ನೀಡುವವನ ಬಳಿ, ‘ನೀವು ಮಗುವಿನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಯೋಚನೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಗೊತ್ತಾ?’ ಎಂದಳು.

‘ಎಷ್ಟು ಸಲ ಕೇಳಿದ್ರೂ ಮಗು ಹೆಸರನ್ನೇ ಹೇಳ್ಲಿಲ್ಲ.. ಇವ್ರೂ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು..’

ಮಗುವಿನ ತಂದೆಗೆ ಕೊಂಚುದೂರು ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇದ್ದಂತಿತ್ತು ಆದರೆ ತಾಯಿ ಕಳೆದು ಹೋದ ಮಗು ಸಿಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳು ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ ಅದು ಶಂಕರನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಹಪ್ಪಳದ ಅಂಗಡಿಯವನು ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಹಪ್ಪಳ ಹುರಿದು ಕೊಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಶಂಕರ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಎಣ್ಣೆ ತುಂಬ ಕೆಂಪಿಯಾಗಿತ್ತು ಹಪ್ಪಳವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹುರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಮಗು ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಇತ್ತು. ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹುರಿಗಡಲೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಚೂರು ಸಿಹಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಳುವ ಮಗುವಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿಂಡಿ ಕೊಡಿಸುವುದು ಸಹಜ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಅದು ಒಂದೇ ಸಮ ಅಳುತ್ತಾ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡುವ ಅನ್ನಿಸಿಕೆಗಳಾವುವೂ ಮೂಡದೇ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಮಗುವೇ ಆದರೂ ಅಳುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಪದಗಳೂ, ಭಾಷೆಯೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ಅಳು ತಾನೇ ಭಾಷೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಅದೇ ತಾನೇ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಷೆ.

ಆ ಮಗುವಿಗೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಕ್ಷಣಿಕ ಬತ್ತಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಅಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಗಲು ಇನ್ನೂ ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಹೇಣ್ಣ ಮಗುವಾದ್ದರಿಂದ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಕೂಡ ಅಳಬಹುದು. ಅದರ ನಂತರವೂ ಅಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಅಳಲು ಎದುರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ದೊಡ್ಡವರಿಗಷ್ಟೇ ಹೊಂದುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಆ ಅಳುವಿಗೆ ಇತರರು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಮಗುವಾಗಿದ್ದವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಅಳುವಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದು ಅವಶ್ಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆ ಮಗು ಮಗುವಾಗಿರುವವರೆಗಾದರೂ ಅದರ ತಾಯಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ನೀಡುವವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆದರೆ ಅಂತಹದೊಂದು ನಂಬಿಕೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡದುದು ಶಂಕರನಿಗೆ ತುಂಬ ಬೇಸರ ತರಿಸುವ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು.

(೧೯೮೨)

೧೯ ನವಿಲು ಗರಿ

‘ಅಮ್ಮಾ... ಇವತ್ತು ಸುಲೋಚನಾಳನ್ನು ನೋಡೆ’ ಎಂದ ಬಾಬು.
‘ಕೊಳೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ಹಾಕು. ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಒಗೆಯೋಕೆ
ಬರಾಳೆ...’

‘ಸುಲೋಚನಾಳನ್ನು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ...’

‘ಬೇಗ ಬಟ್ಟೆ ತಂದಾಡು ಹೋಗೋ, ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಕಾಯ್ತಾ ಇದ್ದಾಳೆ...’

‘ಇವತ್ತು ನಮ್ಮನೇಗೆ ಬರೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ...’

‘ನಾನು ಬಟ್ಟೆ ತಂದಾಡು ಅಂತಿದೀನಿ, ನೀನು ನಿಂತೆಂದೆಡೆ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು
ಮೊದಲು ಮಾಡು...’

ಬಾಬು ಕೊಳೆ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಬುಟ್ಟಿಯ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸುಲೋಚನಾಳನ್ನು
ಕಂಡರೆ ಆಗಲ್ಲ.

ಸುಲೋಚನಾಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇಷ್ಟವಾಗದವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದೇ ಅವನಿಗೆ
ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸುಲೋಚನಾ ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ಸಾಹ ಸಂತೋಷಗಳು
ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಸಂತೋಷ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ
ಸುಲೋಚನಾಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹಿಡಿಸೋದಿಲ್ಲ.

ಬಾಬುವಿಗೆ ಊಟ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಲೇ
ಇದ್ದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ದಿನವೂ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸೆಲ್ಫು ಅಂದು ಐದು
ನಿಮಿಷ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾಬುವಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.
ಬೇಗಬೇಗ ತಿಂದು ಊಟದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಕೊಳಾಯಿಯ ಕೆಳಗೆ ತೊಳೆದು ನೀರು
ಹೋಗುವಂತೆ ಒದರಿದ. ಅದನ್ನು ತರಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀಲದೊಳಗಿಟ್ಟು ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿದ್ದ
ಬೇವಿನ ಮರದ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿದ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಖಾರದ ಕುಡಿಯುವ ಮಾರುವ ಅಜ್ಜಿ
ಅಂದು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತುಂಬ ಜನ ಹುಡುಗರು ಮರವನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾ

ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಬು ಕೂಡ ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಆಟವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಪದೇ ಪದೇ ಔಟ್ ಆದ.

ಅಂದು ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಸೆಲ್ಫು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ ಬಾಬು, 'ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಕೋಪ ಇಲ್ಲ ತಾನೇ' ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

ಸೆಲ್ಫು ಅದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಬಾಬು ಕೇಳಿದ: 'ವೆಸ್ಟಿ ಸ್ಕೂಲ್‌ನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಣಾ?'

'ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುತ್ತು ದಾರಿ ಅಲ್ಪಾ ಯಾಕೆ?' ಎಂದ ಸೆಲ್ಫು.

'ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿ ಅಷ್ಟೇ!'

ಅವರು ವೆಸ್ಟಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ರಸ್ತೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟರು. ಆ ಸ್ಕೂಲ್ ಮೂರು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗ್ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆ ಆಗ ತಾನೇ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಐದಾರು ಹುಡುಗಿಯರೊಂದಿಗೆ ಸುಲೋಚನಾ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಬಾಬುವಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಸೆಲ್ಫು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಡೆದ ಹೆಂಚಿನ ಚೂರನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದ. ಅದು ಎದುರು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರ ನಡುವೆ ನುಗ್ಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ತಾಕಿಬಹುದು.

'ಬೇಡ ಕುಷೋ' ಎಂದ ಬಾಬು.

'ಸರಿ, ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡೋ. ನೀನು ಈ ದಾರಿಯೇ ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದು ಯಾಕೆ ಅಂತ ನಂಗೊತ್ತು'

'ಏನು ಗೊತ್ತು...?'

'ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತು...'

ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ರಸ್ತೆಯ ತುದಿ ತಲುಪಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚುಮರಿ ಹೋದರು. ಸುಲೋಚನಾ ಇದ್ದ ಗುಂಪು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಬಾಬುವಿಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜ್ವರ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಸುಲೋಚನಾ ಇದ್ದ ಗುಂಪು ಕೂಡ ಕರಗಿ ಈಗ ಸುಲೋಚನಾ ಮಾತ್ರ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಾಬು, ಸೆಲ್ಫು ಇವರಿಬ್ಬರ ಮನೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿಯೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಸೆಲ್ಫು ಬಾಬುವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಿ, 'ನಿನಗೆ ಅವಳ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿದ್ದೆ ಹೋಗಿ ಮಾತಾಡು' ಎಂದ.

'ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಮಾತಾಡ್ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ...' ಎಂದ ಬಾಬು.

ಅವನಿಗೆ ಸೆಲ್ಫುನ ಮನೆ ದಿಢೀರನೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇಶಕ್ಕಾದರೂ ಹಾರಿ ಹೋಗಿಬಿಡಬಾರದೆ ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಲ್ಫು ಕೂಡ ತನ್ನ ಮನೆ ತಲುಪಿಕೊಂಡ. ಈಗ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು

ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರು ಸುಲೋಚನ ಮತ್ತು ಬಾಬು ಮಾತ್ರ ಬಾಬುವಿನ ಮನೆ ಕೂಡ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನೂ ದಾಟಿ ಐದು ನಿಮಿಷ ನಡೆದರೆ ಸುಲೋಚನಾಳ ಮನೆ.

ಬಾಬು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದ. ಆಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸುಲೋಚನಾಳ ಜಾಮೆಟ್ಟಿ ಬಾಕ್ಸ್ ಥೊಪ್ ಎಂದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ಟೇರ್ ಸೆಟ್, ಸ್ಕೇಲ್, ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ಗಳೆಲ್ಲ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದವು. ಬಾಬು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಸುಲೋಚನಾಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನೋಡದೆ, 'ಇವತ್ತು ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆ' ಎಂದು

'ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾ... ?'

'ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿ ಹಾಲಿನವರ ಮನೇಲಿ...'

'ಹೇಳಿದ್ದಾ... ?'

'ಹೂಂ...'

'ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ...'

'ನೀನು ಬರ್ಬೇಡ...'

ಸುಲೋಚನಾಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

'ಯಾಕೋ ಬಾಬು, ನಿಂಗೂ ನನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ಆಗೋಲ್ವಾ ?'

'ನಮ್ಮಮ್ಮಗೆ ಹಿಡಿಸಲ್ಲ...'

ಸುಲೋಚನಾ ಜಾಮೆಟ್ಟಿ ಬಾಕ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬಾಬುವನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಬಾಬು ಅವಳ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಓಡಿದ.

'ಸುಲೋಚನಾ, ಸುಲೋಚನಾ...'

'ನಂಜೊತೆ ಬರ್ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮಮ್ಮಗೆ ಹಿಡ್ನೋಲ್ಲ...'

'ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡೆ ಇರೋಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ...'

'ನಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಹಿಡ್ನೋಲ್ಲವಲ್ಲ...'

'ಕೋಪ ಮಾಡ್ಕೊಬೇಡ ಸುಲೋಚನಾ. ನಾನು ಅತ್ತಿರೋನಿ...'

ಸುಲೋಚನಾ ಕೂಡ ದುಃಖ ಭರಿತ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಬುವಿನ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು.

'ನೀನೇ ನಮ್ಮನೆಗೆ ಬಾ. ಅದಕ್ಕೂ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಕೋಪಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋಲ್ಲ ತಾನೇ...'

ಬಾಬು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಓಡಿ ಹೋದ. ಅವನಿಗೆ ಅಳುವುದು ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸಿತು. ಅಳದೇ ಇರಲೂ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

'ಮತ್ತೆ ಅವು ಜೊತೆ ನಿಂಗೇನೋ ಮಾತು' ಎಂದಳು ಕೋಪದಿಂದ.

ಬಾಬು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲೋಚನಾಳ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು.

‘ಅವಳ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಯ್ತು’

‘ಅದನ್ನು ಎತ್ತೋಕ್ಕೋಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ? ಹೀಗೆ ಹಡಗೀರ ಹಿಂದೆ ಸುತ್ತಾಡ್ತಿದ್ದೆ ನಿನಗೆ ಕಿವಿ ಮೂಗೂ ಏನೂ ಇರೋಲ್ಲ’

ಬಾಬು ಅವನು ಜೊತೆ ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಮಾತಾಡದೆ ತನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಳಿ ಹೋದ. ಕಳ್ಳನಾರಿನಿಂದ ಹೆಣೆದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಾದರೂ ಅದರ ಹೊರಭಾಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರೇಷ್ಮೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಬುವಿನ ಬುಗುರಿಗಳು, ಖಾಲಿ ಸಿಗರೇಟ್ ಡಬ್ಬಿಗಳು, ಗೋಲಿಗಳು, ಸೈಕಲ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಬಿಲ್ಲೆಗಳು, ಒಂದು ನವಿಲುಗರಿ... ಅದರಲ್ಲಿದ್ದವು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಸಿಗರೇಟ್ ವಾಸನೆಯೂ, ಜಿರಳೆಯ ಹಿಕ್ಕೆಗಳ ನಾತವೂ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ಬಾಬು ಅಂದು ತಾನು ಶಾಲೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಟ್ಟು, ನವಿಲುಗರಿಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇರುವುದರಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡಹಾಗಿದ್ದ ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕದ ಹಾಳೆಯ ನಡುವೆ ಇಟ್ಟ.

ಅಮ್ಮ ಲಾಂಛನ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವಾಗ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಗೆ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡಿತು. ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಒರೆಸಿ, ಅದೇ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಬಾಬುವಿನ ಕಾಲಿನ ಬೆರಳ ಸಂದುಗಳನ್ನೂ ಒರೆಸಿದಳು. ಬಾಬುವಿನ ಬಳಿ ಈಗ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ವಾಸನೆ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಂಗಿ, ಅಜ್ಜಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಓಟಾಂಗಾ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದರು. ಅಪ್ಪಟಾಂಗಾ ಗಾಡಿಯವನ ಜೊತೆ ಜೋರಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಸ್ಥಳದ ಗುರುತನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಹೇಳಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಗಾಡಿಯವನು ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನೆ ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲೇ ಜಗಳ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಗದ್ದಲ ತುಂಬಿತು. ಬಾಬು ನವಿಲುಗರಿಯನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಗಮನಿಸದಿದ್ದಾಗ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ಐದು ನಿಮಿಷಗಳು ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆದ ನಂತರ ಬಟ್ಟೆಯಲಿನ ನಡುವೆ ಮನೆಗಳ ಸಾಲು ಗೋಚರಿಸಿದವು. ಆ ಸಾಲಿನ ಕಡೆಯ ಮನೆ ಸುಲೋಚನಾಳದು. ಬಾಬು ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ಸುಲೋಚನಾಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಎಂದುಕೊಂಡ. ಸುಲೋಚನಾಳಿಗೆ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲ ಇದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುಲೋಚನಾಳ ಅಣ್ಣ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಬಾಬುವನ್ನು ನೋಡುವ ನೋಟ ಅವನಿಗೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

‘ಯಾರದು ಗಿಡದ ಪಕ್ಕ ನಿಂತಿರೋದು ?’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ಸುಲೋಚನಾಳ ಅಮ್ಮ ಆ ಕಡೆ ಬಂದಳು. ಬಾಬುವನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ಯಾಕೋ ಕಣ್ಣೆಲಿ ಹಾಗೆ ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಂತೋಡಿದೀಯಾ ? ಗೋವಿಂದನನ್ನು ನೋಡೋಕೆ ಬಂದ್ಯಾ ? ಆ ಮನೇಲಿರೋರೆಲ್ಲ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿರೋ ಧರ ಇದೆ’ ಎಂದಳು.

‘ನಾನು ಗೋವಿಂದನನ್ನು ನೋಡೋಕೆ ಬರಲ್ಲ ಮಾಮಿ’

‘ಯಾರನ್ನ ನೋಡೋಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ ಏನು ? ಮೊದಲು ಒಳಗಾ...’

ಬಾಬು ಅವರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದ. ಒಳಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಎಣ್ಣೆಯ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿಗಿಂತ ಮಂಕಾಗಿತ್ತು.

ಸುಲೋಚನಾ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಗೋರಿಕಾಯಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಾಬುವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದವು. ‘ಅರೆ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಬಾಬು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

‘ನಿನಗೆ ನಾನು ಏನೋ ಒಂದು ತಂದಿದ್ದೀನಿ’ ಎಂದ.

ಸುಲೋಚನಾ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಆಡಿಸಿದಳು.

‘ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡ. ನಾನು ಹೊರಗೆ ಬರ್ದೀನಿ. ಆಗ ಕೊಡು’ ಎಂದಳು.

ತುದಿ-ಬುಡ ಬಿಡಿಸಿ ನಾಡು ತೆಗೆದ ಗೋರಿಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಲಂಗದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸುಲೋಚನಾ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೀಪ ಕತ್ತಲನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತಿತ್ತು.

ಬಾಬು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ತಪ್ಪಲೆಯ ಕಡೆ ನಡೆದ. ಒಂದು ಲೋಟ ನೀರನ್ನು ಮೊಗ್ಗದುಕೊಂಡು, ಒಳಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಸುಲೋಚನಾ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದ್ದು ಕಾಣಿಸಿತು.

ನೀರನ್ನು ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ಕುಡಿದುದರಿಂದ ಷರ್ಟಿನ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡಿತು. ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೂ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡಿತು. ಬಾಬು ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಆ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಆ ಮನೆಯ ನಂತರ ಬಯಲು ಹಳ್ಳದಿಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶದ ಅಂಚಿನವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಒಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಸುಲೋಚನಾ ಕುಳಿತಿದ್ದುದು ನೆರಳಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಬಾಬು ಅವಳನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ.

‘ಏನೋ ತಂದಿದ್ದೀಯಾ ನನಗೆ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಸುಲೋಚನಾ.

ಬಾಬು ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕದ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುವಿದ. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನವಿಲುಗರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸುಲೋಚನಾ ‘ಇದು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆಯಾ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

‘ಹೂಂ... ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಟ್ಟೊಡ್ರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮರಿ ಕೂಡ ಹುಟ್ಟುತ್ತಂತೆ ಗೊತ್ತಾ...?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ’

‘ನಂಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ’

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸುಲೋಚನಾಳೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು. 'ನೀನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದೋದು ನಿಮ್ಮನೇಲಿ

ಗೊತ್ತಾ ?'

'ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ'

'ನಾಳೆ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಹೇಳ್ವಿತ್ತಾರಲ್ಲ...'

ಬಾಬು ಏನೂ ಮತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸುಲೋಚನಾ ಹೇಳಿದಳು.

'ನನ್ನೇಲೆ ಏನಾದ್ರೂ ಹೇಳ್ತಾನೆ ಇದ್ದಾರೆ ಕೇವಲ ಬಾಬು...'

'ಏನು ಹೇಳ್ತಾರೆ...'

'ನಾನು ಈಈಈ... ಅಂತ ಎಲ್ಲಂತ ಹಲ್ ಕಿಸ್ಕೊಂಡು ಮಾತಾಡ್ತೀನಂತೆ.

ಯಾರತ್ತಾನಾದ್ರೂ ನ್ನಾ ಮಾತಾಡೋದು ತಪ್ಪಾ ?'

'ನಮ್ಮಮ್ಮ ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸು... ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾಳೆ.

'ಇಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ್ದನೆಯೋರು ಕೂಡ ಹಾಗೇ...' ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದ ಸುಲೋಚನಾ ಧ್ವನಿ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

'ಅಷ್ಟೇ ಸುಲೋಚನಾ, ಯಾರಿಗಾದ್ರೂ ಕೇಳಿಸ್ತೋದು' ಎಂದು ಬಾಬು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ

'ಯಾರು ಕೇಳಿದ್ರೆ ಇನ್ನೇಲೇನಿದೆ. ಎಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಕ್ಷಮಿಸು ಅಂತಾರೆ..'

'ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸು ಸುಲೋಚನಾ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯವಳು'

ಸುಲೋಚನಾ ಬಾಬುವಿನ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. 'ನನಗೆ ತುಂಬ

ಭಯವಾಗುತ್ತೆ ಬಾಬು. ಮೊದಲೆಲ್ಲಾ ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಈಗ ತುಂಬ ಭಯವಾಗುತ್ತೆ'

ಈಗ ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿರೋಲ್ಲ ಎಂದು ತೋಚಿತು ಬಾಬುವಿಗೆ

'ಹೊಸ ಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲೂ ನಿನಗೆ ತುಂಬ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಇದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲಾ.. ?' ಎಂದು ಮಾತು

ಬದಲಿಸಿದ

'ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದೇನೋ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಾತಾಡ್ತೀತಾರೆ

ಯಾರೋ ಅದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಈಗ ಎಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡ್ರೆ ಒಂಥರಾ

ನೋಡಾರೆ'

'ನೀನು ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯವಳು' ಎಂದ ಬಾಬು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ. 'ಈ ಊರಿನಷ್ಟೇ ಕ್ಷಮಿಸು'

'ಬಾಬು, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟೇ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹೊರಟೋದ್ರೆ ಏನು ? ನಾವು

ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹೋಗಿ ಇರೋಣ. ನನಗೆ ನೀನು, ನನಗೆ ನಾನು... ನೀನು ಏನಾದ್ರೂ ಕೆಲಸ

ಮಾಡು. ನಾನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹಾಕ್ತೇನಿ'

'ಸರಿ...'

'ಈಗ್ಲೇ ಹೋಗ್ತೀರೋಣಾ.. ?'

‘ನಾಳೆ ಹೋಗೋಣ...’

‘ನಾಳೆ ನೀನೇ ಬರ್ತಿಯಾ, ನಾನೇ ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಬರ್ತಾ...’

‘ಬೇಡ, ಬೇಡ. ಅವು ಕೋಪ ಮಾಡ್ಕೊತಾಳೆ’

‘ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದ್ಬಿಡ್ಡಿಯಾ ? ಸರಿಯಾಗಿ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ...’

ಆಗ ಸುಲೋಚನಾಳ ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ, ‘ಎಲ್ಲೇ ಹೋಗಿದ್ದಿಯಾ, ಹಿತ್ತ ಬಾಗ್ಲ ತೆರೆದಾಕಿ ಬಿಟ್ಟು...’ ಎಂದು ಸುಲೋಚನಾಳ ಅವು ಕೂಗುವುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಸುಲೋಚನಾ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದಳು.

‘ನಾನು ಹೋಗ್ಬಿಡ್ಡಿನಿ ಸುಲೋಚನಾ. ನಾಳೆ ಬರ್ತಿನಿ...’

ಬಾಬು ಓಡಿ ಹೋದ. ತುಂಬ ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸುಲೋಚನಾ ಇನ್ನೂ ಆ ಬಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು.

(1986)

೨೧ ನಗು

‘ಈ ಭತ್ತ ಪರಾಕ್ಷಿಲ್ಲ.. ಅಲ್ಲಾ?’ ಎಂದ ರಾಮು. ಅಮ್ಮ ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಯಿತ್ತು. ಅದರೊಳಗಿನಿಂದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರು ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಇದ್ದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕೋಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು ತುಂಬ ಕಷ್ಟರವಾಗಿತ್ತು.

ಅಮ್ಮ ಅನ್ನ, ರಸಂ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಒಲೆಯಿಂದ ಸೌದೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದು ಆರಿಸಿದಳು. ಚಿಲಕ ಹಾಕಿದ್ದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ‘ಊಟ ಮಾಡ್ತೀಯೇನೇ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ?’ ಎಂದಳು. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಹಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ‘ನಿನ್ನ ಹಳಸಲು ಅನ್ನ ಯಾವಳಿಗೆ ಬೇಕು...? ಅನ್ನ, ಗಿನ್ನ, ಚೆನ್ನ, ಬನ್ನ, ತೊನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಬೊನ್ನ...’ ಎಂದು ರಾಗ ಎಳೆದಳು. ಜೊತೆಗೆ ‘ಧೀಂ ತರನನನ... ತನನನ... ತರನನಧೀಂ...’ ಎಂದು ಹಾಡಲು ತೊಡಗಿದಳು.

‘ಗಂಟೆ ಹನ್ನೆರತ್ತಾಗಿದ್ದೇಮ್ಮಾ...’ ಎಂದ ರಾಮು.

ಅಮ್ಮ ಒಂದು ಟವೆಲ್ ಹಾಗೂ ಕುಂಕುವದ ಭರಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ‘ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ರೈಲ್...’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

‘ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ’ ಎಂದ ರಾಮು, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿದ್ದ ಆ ಕೋಣೆಯ ಕದ ತೆರೆದ. ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಹೊರಗೆ ಹಾರಿ ಬಂದಳು. ಅಮ್ಮ ಕುಂಕುವದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಅವಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಅದಮು ಕೆಳಗೆ ಕೂರಿಸಿ, ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಕೋಲೊಂದನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.

‘ಹೊಡೀಬೇಡ್ಡೆ...! ಹೊಡೀಬೇಡ್ಡೆ...! ಹೊಡೀಬೇಡ್ಡೆ...! ಹೊಡೀಬೇಡ್ಡೆ...!’ ಎಂದು ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕಿರುಚಿಕೊಡಗಿದಳು. ಅಮ್ಮ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುಂಕುವದ ಭರಣಿಯನ್ನೂ, ಕಡ್ಡಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು.

‘ಗಲಾಟೆ ಮಾಡ್ತೆ ನನ್ನೊತ್ತೆ ಬಾ...’ ಎಂದಳು.

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಈಗ, 'ಹೊಡೀಬೇಡ್ಡೆ...! ಹೊಡೀಬೇಡ್ಡೆ...! ಹೊಡೀಬೇಡ್ಡೆ...!' ಎಂದು ರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಮ್ಮನೂ ಅವಳ ಜೊತೆ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು. ಐವತ್ತು ಜನರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಐದಾರು ಜನ ಇದ್ದರು. ರಾಮು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಎಲ್ಲರತ್ತಲೂ ಒಂದು ನೋಟ ಹಾಯಿಸಿದ. ಒಂದೆರಡು ಹೊಸ ಮುಖಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತಮಿಳಿನವರಂತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯೂ ಅಮ್ಮನೂ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಬಂದರು. ಅಮ್ಮ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುವವನ್ನು ಮೆತ್ತಿದಳು.

'ನನ್ನನ್ಯಾಕೆ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ' ಎಂದು ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕಿರುಚಿದಳು.

ಅಮ್ಮ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ, 'ಸರಿ ಕಣೇ, ಸರಿ ಕಣೇ, ಸರಿ ಕಣೇ...' ಎಂದಳು. ತಕ್ಷಣ, 'ಸರಿ ಸರಿ ಸರಿಗಮ ಸರಿ ಸರಿಗಮ...' ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ರಾಮು ಅವಳ ಒಂದು ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಅಮ್ಮ ಕುಂಕುವದ ಭರಣಿಯನ್ನು ಅವನ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದಳು.

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಾಗಿಲು ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಗುಂಪು ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಗುಂಪನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ಕೊರೆದು ಗುಹೆಯಂತೆ ಮಾಡಿ, ಗರ್ಭಗೃಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ತುಂಬ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಲಾಟೆ ಕಿರುಚಾಟ, ಗದ್ದಲ, ಘೋಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ರಾಮುವೂ ಅಮ್ಮನೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

ಹತ್ತನೇ ಸುತ್ತ ಹಾಕುವಾಗ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದಿಡೀರನೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯತ್ತ ಕೈ ತೋರಿಸಿ, 'ಹಾವು... ಹಾವು...' ಎಂದು ಕಿರುಚಿಕೊಂಡಳು. ಅಮ್ಮ ಕೂಡ ಜೋರಾಗಿ ಚೀರಿಕೊಂಡಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು, 'ಏಮಿ, ಏಮಿ...' ಎಂದು ಗಾಭರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೇಣುದ್ದ ಏನೋ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಂಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿರುಕಿನೊಳಗೆ ನುಸುಳಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಸುತ್ತಗಳ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವಾಗ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಹಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ರಾಮುವಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತೊಳಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಷ್ಟಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಸ್ವಾಮಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತರು. ಸಿಂಧೂರ ಮೆತ್ತಿದ್ದ ಉಗ್ರನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ರಾಮು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿದ : 'ಇನ್ನೇಲೆ ಏನಮ್ಮಾ ಮಾಡೋದು ?'

'ಏನು ಮಾಡೋದು ಅಂದೆ ?'

'ಹೀಗೆ ಹಾವು ಕಾಣಿಸ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಲ್ಲ...?'

ಅಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದಳು. ರಾಮು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ :

'ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಂದರೆ...?'

ಅಮ್ಮ ಅದಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, 'ನನಪಿಟ್ಟೊಂಡು ಎರಡು ಸೀರೆ ತಗೊಂಬಾ. ಸಕ್ಕರೆ, ಕೃಷ್ಣ ಅಂಪಿಲ್ ಎರಡೂ ತುಂಬ ಕಡಿವೆ ಇವೆ ಮರೆಯದೇ ತಗೊಂಡ್ವಾ..'

ಎಂದ

'ಒಂದ್ನು ಬೇಕಾದ್ರೆ ಅಷ್ಟನ್ನ ಬಡೋಕೆ ಹೇಳ್ತಾ...?'

'ಅಪ್ಪ ಬಂದ್ರೆ ಏನುಮಾಡ್ತಾರೆ ? ನೀನು ಹೋಗೋವಾಗ ಅಪ್ಪ ಊರಲ್ಲಿ ಇರತ್ತಾರೋ ಇರಬಿಲ್ವೋ... ?'

'ಯಾಕೆ... ?'

'ಶಂಭವನ್ನು ಈ ವಾರ ಬೆಜವಾಡಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಡೋಗ್ವೇಕಲ್ಲ.. ಈಗ ಬಿಟ್ಟಿ ಆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಇನ್ನು ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕೈಗೆ ಸಿಗೋಲ್ಲ.

'ಶಂಭವಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಾಗೇ ಇದೆ..'

'ನಿನಗೆ ಗಡ್ಡೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ವರ್ಷ ಎಷ್ಟು ಹುಸ್ತುಪಟ್ಟಿ ಈಗಾದ್ರೆ ಬೆಜವಾಡದಲ್ಲೇ ಡಾಕ್ಟರ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಪುಟ್ಟಾಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು'

'ಶಂಭವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಕರೆದೊಡ್ಡಬಿಲ್ವೋದಲ್ವಾ ಅಮ್ಮ..'

'ಇಲ್ಲಾ ? ಇಬ್ಬನ್ನೂ ಇಟ್ಟೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯೋದು ?'

'ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತಮ್ಮಾ..'

'ಯಾಕೆ ?'

'ಹಾವು, ಶಂಭ... ಎಲ್ಲವೂ'

ಅಮ್ಮ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಬರೀ ಅನ್ನವನ್ನು ಎರಡು ತುತ್ತು ನುಂಗಿದಳು. ನಂತರ ಎಲೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ದೂರ ಒಗೆದಳು. ಕೋಣೆಯ ತುಂಬ ಅನ್ನದ ಅಗುಳುಗಳು ಚಿಲ್ಲಾಡಿದವು. ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಮು ಇಬ್ಬರೂ ಅವಳನ್ನು ಒಳಗಿನ ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಳಬಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿದರು. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಹಾಡ ತೊಡಗಿದಳು.

ರಾಮು ಮಾತ್ರ ಊಟ ಮಾಡಿದ. ಅಮ್ಮ ಕೆಳಗೆ ಚಿಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಾಚಿ ಹೊರಗೆ

ಸುರಿದು ಬಂದಳು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಸೂರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಏನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಟ್ಟೆಯ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಒಗೆದಿದ್ದ ನಿಕ್ಕರನ್ನೂ, ಷರ್ಟನ್ನೂ ಹೊರತೆಗೆದ ರಾಮು. ಅವೆರಡೂ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಸಿದ್ದು. ಎರಡೂ ಅವನಿಗೆ ಈಗ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು. ಷರ್ಟ್ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹೊಲಿಗೆ ಕೂಲಿಯೂ ಸೇರಿ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವನು ಅದನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕದೆ ತುಂಬ ದಿನಗಳು ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಈಗ ಈ ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೂಟೆಯೊಳಗೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಸುಕ್ಕುಸುಕ್ಕಾಗಿದ್ದರೂ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಮು ಒಳಕೋಣೆಯ ಚಿಲಕ ಸರಿಸಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಬಳಿ ಬಂದ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮುನ್ನ ಹಾಡು ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ಹಾಡಿನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಅನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಿಸಕ್ ಕಿಸಕ್ ಎಂದು ದಿಢೀರನೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 'ಉಂ...' ಎಂದು ಮುಖ ಊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರು 'ಸ...' ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಮತ್ತೆ ಕಿಸಕ್ ಎಂದು ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಏನನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಗಪ್ಪಾಹಿಸಿ ನಗಲು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಡು ಹೇಳಿ ಕೊಡಲು ಬಂದ ಗುರು ಶ್ರುತಿ ತಪ್ಪಿ ಸ್ವರ ಬಿಟ್ಟು ಹಾಡಿನ ಮುಂದಿನ ಸಾಲುಗಳು ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಇನ್ನೂ ಚೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಹಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೂ ಅವಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಈಗ ಸದಾ ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಎಲ್ಲಿಲ್ಲೋ ಅಲೆದರು. ಕಡೆಗೂ ಅದನ್ನು ಹಳ್ಳ ತೋಡಿ ಹೂಳಬೇಕಾಯಿತು. ರಾಮು ಸುಡುಗಾಡನ್ನು ಮೊದಲ ಸಲ ನೋಡಿದ್ದು ಅಂದೇ. ಅಪ್ಪ ಕೂಡ ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ತರು. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕೂಡ ಅತ್ತಳು. ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆಮೇಲೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ..

ರಾಮು ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಪಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಹಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ತಲೆಯೆತ್ತಿ 'ಏನೋ... ?' ಎಂದಳು.

‘ನಾನು ಇವತ್ತು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬರ್ತೀನಿ’

‘ಹೋಗೋ...’

‘ನೀನ್ಯಾಕೇ ಹೀಗಿದ್ದೀಯಾ ಕಾಮೂ... ?’

‘ಹೋಗೋ, ನನ್ನ ಕೋಣೆಲಿ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿ ಬೀಗ ಹಾಕ್ತೀಯಲ್ಲ ಭಾಷು.. ಹೋಗೋ...’

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಕೈ ಬೀಸಿದಳು. ರಾಮು ಪಕ್ಕ ಸರಿದು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ.

‘ಶಂಭು ಕೂಡ ಸತ್ತು ಹೋಗ್ತಾನೋ ಏನೋ...’

‘ಹೋಗ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗ್ಲಿ, ನೀನೂ ಹೋಗ್ವಿಡು. ನನಗೆ ತಮ್ಮ, ತಂಗಿ ಯಾರೂ ಬೇಡ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗ್ವಿಡಿ, ಹೋಗ್ವಿಡಿ...’

ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಬಾಚವಿದ್ದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ದೃಷ್ಟವಾದ ತಲೆಗೂದಲು ಕೆಳಗೆ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು ಆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಅವಳು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಜಡೆಯನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆನೋ ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಒಂದೇ ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲು ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು.

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಹಾಡಲು ತೊಡಗಿದಳು. ರಾಮು ಕೋಣೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿದ. ಅಮ್ಮ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ನಿದ್ದೆಗೆ ಚಾರಿದ್ದಳು. ರಾಮು ಕೊಳೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮೂಟೆಯಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಸಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಹರಿಕೇನ್ ಲಾಂದ್ರವಿತ್ತು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಚಿಮಣಿಯನ್ನು ಒರಿಸಿದ.

ಹೊರ ಬಂದಾಗ ಭತ್ತರ ಗುಮಾಸ್ತ ‘ಸಿಕಂದ್ರಾಬಾದ್ಗೆ ಹೋಗ್ತೀರೆಯಾ?’ ಎಂದು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ.

‘ಹೂಂ... ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತೀನಿ’

‘ನೀನು ಸ್ಕೂಲ್‌ಗೆ ಹೋಗ್ಲಿಲ್ಲಾ ?’

‘ಈಗ ರಜಾ...’

‘ಸ್ವಲ್ಪ ಇರು...’ ಗುಮಾಸ್ತ ಅವನ ಸೊಂಟದಿಂದ ಒಂದು ಸ್ಕೂ ಎಲೆಯಡಿಕೆ ಚೀಲವನ್ನು ತೆಗೆದ. ಅದರಿಂದ ಎರಡಾಣೆ ತೆಗೆದು ರಾಮುವಿನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ.

‘ಸಿಕಂದ್ರಾಬಾದ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಹೋಟೆಲ್ ಇದೆ, ಗೊತ್ತಾ...?’

‘ಗೊತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್ ಕೆಫೆ...’

‘ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಪಾನ್ ಬೀಡಾ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಪೊಟ್ಟಣ ಮಾರ್ತಾರೆ ಗೊತ್ತಾ... ?’

‘ಗೊತ್ತು ಶಿವಮಠಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು...’

‘ಅದನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪೊಟ್ಟ ತಗೊಂಡ್ಬಾ...’

ರಾಮು ಆ ಎರಡಾಣೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ನಾಲ್ಕುಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡ.

‘ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗುತ್ತೆ.. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೋ, ಆರು ತಿಂಗಳೋ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದ್ರೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ನಿಮ್ಮಕ್ಕ ಏನು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸರಪಳಿ ಹಾಕಿ ಕುಪ್ಪಿ ಎಳೆಕ್ಕಂಬರೋ ಅಂತವರೂ ಇರಾರೆ. ಅಂತವರಿಗೂ ಕೂಡ ಗುಣವಾಗಿದೆ..’

ರಾಮು ಅಡ್ಡಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಇಳಿಯ ತೋಡಗಿದ. ಮೂರು ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಇತ್ತು. ಕಾಲನ್ನು ಕೆಳಗಿಡಲಾಗದಂತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲು ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಮದ್ರಾಸ್ ಕ್ಷೇಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಪಾನ್ ಬೀಡಾ ಫಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಿವಪರಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ವಾರ ಸಿಗುತ್ತೆ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ ರಾಮುವಿನ ಕಾಲುಗಳು ಒಂದು ಸಂಧಿಯೊಳಗೆ ನುಸುಳಿದವು. ಆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಸೀನಾ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಬೆಳ್ಳೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದ ದುಪ್ಪು ಕಾಡಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ದೊಡ್ಡಪಾಕಂತೆ ತೋರಿಸಿತು. ಹಾಕಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಕೊಳೆಯಾಗಿತ್ತು.

‘ವಹಾಬ್ ಎಲ್ಲಿ?’

‘ಯಾರಿಗೊತ್ತು?’

ರಾಮು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನಡೆಯ ತೋಡಗಿದ.

‘ನಿಲ್ಲು..’

ಅವನನ್ನು ದಾಟಿ ಅವಳು ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂದಿಯೊಳಗೆ ಓಡಿ ಹೋದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ವಹಾಬ್ ಬಂದ.

ಹಸೀನಾ ಮತ್ತೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಓಡಿ ಹೋದಳು.

‘ಕ್ಯಾ ಭಯ್ಯಾ..’ ಎಂದು ವಹಾಬ್ ಕೇಳಿದ.

‘ನನ್ನ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರ್ತಿಯಾ?’

ವಹಾಬ್ ರಾಮು ಜೊತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕತೋಡಗಿದ.

‘ನಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಹೇಗಿದೆ?’

ರಾಮು ವಹಾಬ್‌ನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ.

‘ನನಗೆ ತುಂಬ ಭಯ ಆಗಿದೆ..’

‘ಯಾಕೆ..?’

‘ಶಂಭು ಗೊತ್ತಲ್ಲಾ..?’

‘ಯಾರು? ನಿನ್ನ ತಂಗೀನಾ..?’

‘ಹೌದು, ಅವು ಸತ್ತು ಹೋಗೋದು..’

‘ನಿನಗೇಗೆ ಗೊತ್ತು..?’

‘ನಮ್ಮಕ್ಕನ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದೆ’

‘ಅದಿಂದೇನು ? ನಮ್ಮಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೂಡ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಉಬ್ಬಿಂಡೇ ಇರುತ್ತೆ?’
ವಹಾಬ್ ರಾಮುವಿನ ಭಜದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿಕೊಂಡ.

‘ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು’ ಎಂದು ಕೈ ತೋರಿಸಿದ.

ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಡೆದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ತೆಗೆದಿಡುವಾಗಲೂ
ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆ ಕುಲುಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಮುವಿಗೆ ನಗು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ನೋಡಿದರೆ
ಹೇಗೆ ನಗಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡ..

(1987)

೨೧ ಇಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಬೇಕು

ಐದನೇ ವಹಡಿಯಿಂದ ಶಕುಂತಲಾ ಬಂದ ಲಿಫ್ಟ್ ಮೊದಲ ವಹಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ, ಕೋಟು ಟೈ ಧರಿಸಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಓಡಿ ಬಂದು, 'ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲು ! ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲು ! ಸೆಕ್ಷೆರಿ ಹೊರಟ್ಟು ! ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲು' ಎಂದ. ಲಿಫ್ಟ್‌ನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಅಡ್ಡ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ.

'ಯಾರು ಸಾರ್ ಸೆಕ್ಷೆರಿ, ಯಾರು ?' ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

'ಅಗ್ರೆಕ್ಟಲ್ ಸೆಕ್ಷೆರಿ ಸಾರ್ ? ಇವತ್ತು ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಮೀಟಿಂಗ್‌ಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ಮುಗಿತು. ಅಯ್ಯೋ, ಎಲ್ಲೂ ಹೊರಟ್ಟು...' ಎಂದು ಟೈ ಧರಿಸಿದ್ದವನು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದ.

'ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ ಬಿಡಿ...' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಶಕುಂತಲಾ ಲಿಫ್ಟ್‌ನಿಂದ ಹೊರಬಂದಳು. ಈ ಸೆಕ್ಷೆರಿ ಯಾವಾಗ ಬರೋದು, ತಾನು ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೆಲ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ತಲುಪುವುದು? ಹತ್ತು ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿವೆ. ಅವಳು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದಾಗ ಲಿಫ್ಟ್ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜನ ಲಿಫ್ಟ್‌ಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಿಫ್ಟ್ ಇನ್ನೂ ಮೊದಲ ವಹಡಿಯಲ್ಲೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಶಕುಂತಲಾಳಿಗಾಗಿಯೇ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಹೇಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ರಿಸೆಪ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಕುಂತಲಾಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಬೀರಿ ಅವಳನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಮೂವರೂ ಕಟ್ಟಡದ ಮುಂದಿದ್ದ ಹುಲ್ಲುಹಾಸನ್ನು ದಾಟಿ, ರಸ್ತೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರು. ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವ ನೂರಾರು ನೌಕರರಿಂದ ರಸ್ತೆಯೂ, ಕಾಲಾರಿಯೂ ಗಿಜಿಗುಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೂವರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಜೊತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಶಕುಂತಲಾ ಫುಟ್‌ಪಾತ್ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಾದುಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ಆಟೋಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಬಳಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರುಬದಿರಾಗಿ ಆಸಂಖ್ಯಾತ ಗಾಡಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿ ಸಲ ಸಿಗ್ನಲ್

ಬೀಳುವಾಗಲೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಾಲು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತೆ ಚೀರಿಕೊಂಡು ನುಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೃಹದಾಕಾರದ ಬಸ್‌ಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸೈಕಲ್‌ಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ತಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಪೇಶವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದವು. ಅವುಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ನಡೆಯುವವಳಂತೆ ಕಾಲುಹಾದಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕಿದಳು. ಆದರೂ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಗಾಡಿಗಳ ಸಂಚಾರದ ಝಳ ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೊಳಗೇ ನಡುಗಿಸಿತು. ಕನ್ನಿಮೆರಾ ಹೋಟೆಲ್‌ನ ಮುಂಬಾಗಿಲನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಹೆಜ್ಜೆ ನಿಧಾನವಾಯಿತು. ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ ?

ಹದಿನಾರನೆಯ ನಂಬರಿನ ಬಸ್ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲವು ಬಸ್‌ಗಳು ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವ ನಿಲ್ದಾಣ ರಸ್ತೆಯ ಎದುರು ಭಾಗದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಬಸ್‌ಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿಯ ನಡುವೆಯೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಂದೇ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ನೀಡಿತು. ರಾಜರತ್ನಂ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಾಜರತ್ನಂನನ್ನು ನೋಡಿ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನಾದರೂ ಆಡಿ ಹೋಗುವುದು ಕೈಬಿಡಲಾರದ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅವನು ಐದೂ ಹದಿನೆಂಟರ ಬಸ್‌ನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಕಾಯಬೇಕು. ಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಏಳು ಗಂಟೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ, ತುಂಬ ಸಲ ಅವರು ಮೊದಲ ನಿಮಿಷ 'ಏನು, ಏನು ?' ಎಂದು ಕೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬಸ್ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾಗ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜರತ್ನಂ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿರುವ ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ರಾಜರತ್ನಂ ಬಸ್ ಹತ್ತಿ ಬಸ್ ಹೊರಡುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿ ಅವಳತ್ತ ಕೈ ಬೀಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಎರಡು ಸಲ ಆಟೋಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಸಿಗ್ನಲ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾದು, ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ ತನ್ನ ಬಸ್ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಅವಳು ಮನೆ ತಲುಪುವಾಗ ಏಳು ಹೊಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಬೇಸರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಿಲ್ಲ.

ಇಂದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬೇಸರವೊಂದಿಗೆ ಭಯವೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಯ ಕೇವಲ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲ. ತುಂಬ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅದು ಚೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಕಾರಣ ಹಲವು ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಚಿಗುರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈಗ ಯಾವುದು ರೆಂಬೆ ಯಾವುದು ಮರ ಎಂದು ಹುಡುಕಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಅಥವಾ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಭೇಟಿಯ ಹಾಗೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭೇಟಿಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು ? ಅವಳ ಅಕ್ಕನೇ ಒಂದು ದಿನ, 'ನೀನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣ್ತಿದ್ದೀಯಾ ಕಣೀ ಶಕೂ...' ಎಂದಳು. ಅವಳ ಅಕ್ಕ ಕೂಡ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬ

ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಳು. ಈಗಲೂ ಅವಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಂದಾಗ ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಐದು-ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳೊಳಗೆ ಆಯಾಸ, ಬೇಸರ, ನಿರುತ್ಸಾಹಗಳು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಕಳಾಹಿಸಿಗೊಳಿಸಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಸುಕ್ಕುಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸಾಲಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ ಈಗ ಒಂದೆರಡು ಕೆರೆ ಸಂದುಗಳೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಹಲ್ಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಕುಂತಲಾಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ರಾಜರತ್ನಂ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು, ಅವಳು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದ.

ಅವಳು ನಿಂತಿದ್ದ ಕೆರೆ ವಾಹನಗಳು ಹೋಗಲು ಆಗಷ್ಟೇ ಆಟೋಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಹಸಿದ ದೀಪ ತೋರಿಸಿರಬೇಕು. ತಲೆತಿರುಗುವಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟರಂಗೂ, ಮೋಚಾರ್ ಸೈಕಲ್‌ಗಳೂ ಹಾರಿ ಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾದುಗಳು, ಬಸ್‌ಗಳು... ಅವೆಲ್ಲವೂ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಕುಂತಲಾಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಈ ಗಾಡಿಗಳ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದರೆ ಏನು ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಏಕೆ ಇಂತಹ ಭಾವಗಳು ಉದಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕೂಡ ಅವಳು ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಭಾವನೆಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪದೇಪದೇ ಉದಯಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಎಡೆ ನೀಡಬಾರದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳೂ ಕೂಡ ಮುಗಿದು ಹೋದವು. ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಮುಗಿದಿವೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ಇನ್ನೂ ನಿಂತಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ.

ಹೇಗೋ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅವಳು ಎದುರು ಭಾಗವನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಅವಳ ಶಕ್ತಿಮೆಲ್ಲವೂ ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

‘ಇವತ್ತು ಮುಂದಿನ ಬಸ್‌ನಲ್ಲೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಶಕೂ... ಇವತ್ತು ನಿನ್ನೊತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡ್ಬೇಕು’ ಎಂದು.

‘ನನ್ನತ್ತ ಬಸ್‌ಗೆ ಮಾತ್ರ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇರೋದು’ ಎಂದಳು ಅವಳು.

‘ನಾನು ನಿಷ್ಟತರಹಾ ಇದ್ದಾ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದಾ?’ ಎಂದು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದಿಂದಲೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ಅವನು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು. ಕಾಲಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಾಗಲೀ, ಅವಳಾಗಲೀ ಬಯಸಿದರೂ ಕೂಡ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಉಪಹಾರ ಗೃಹವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಆರಂಭಿಸಿರಬೇಕು. ಮೇಜು, ಕುರ್ಚಿ, ಅಲಮಾರು, ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಮವಸ್ತ್ರ.. ಎಲ್ಲವೂ ಹೊಚ್ಚುಹೊಸದಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಜಾಗದ ನಡುವೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಂದು ಏರ್‌ಕಂಡೀಷನ್

ಕೋಣೆಯ ಅನುಕೂಲವೂ ಇತ್ತು. ಅದರೊಳಗೆ ನುಸುಳಿದಾಗ ಮೊದಲು ಶಕುಂತಲಾಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕತ್ತಲಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಷ್ಟೇ. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಂದಬೆಳಕಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಾಜರತ್ನಂ ಒಂದು ಮೇಜಿನ ಮುಂದಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ.

‘ಈ ಕಡೆ ಬಾ...’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ. ತನ್ನ ಕೈ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಿರೋಧ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಅವಳಿಗನ್ನಿಸಿತು.

ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಂದಬೆಳಕಿತ್ತು. ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಆರಂಭ-ಅಂತ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಮವಸ್ತ್ರಧರಿಸಿ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಪಕ್ಕಬಂದು ನಿಂತ ಪರಿಚಾರಕನಿಗೆ, ‘ಎರಡು ಐಸಕ್ರೀಮ್’ ಎಂದ ರಾಜರತ್ನಂ.

‘ಯಾವ ಐಸಕ್ರೀಮ್’ ಎಂದ ಅವನು.

ಶಕುಂತಲಾ, ‘ನನಗೆ ಐಸಕ್ರೀಮ್ ಬೇಡ’ ಎಂದಳು.

‘ಒಂದು ದಿನ ತಾನೇ, ತಿನ್ನು, ಏನೋ ಆಗೋಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೋಟೆಲ್ ಪರಿಚಾರಕನಿಗೆ, ‘ಮೊನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲ, ಟೂ ಪೀಸ್ ಡಬಲ್ ಡೆಕ್ಟರ್ ಅದನ್ನು ತಗೊಂಡ್ವಾ’ ಎಂದ ರಾಜರತ್ನಂ.

‘ಎರಡು?’

‘ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬಿದ್ದೀವಲ್ಲ?’

ಶಕುಂತಲಾ ಭಯದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕಡೆಗೂ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ ರಾಜರತ್ನಂ : ‘ಏನು, ಹೇಳಿದ್ದಾಯ್ತಾ?’

ಶಕುಂತಲಾ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ಅವನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಕೋಪವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬರ ಚೊತೆ ಇರುವಾಗ ಭಯ ಉಂಟಾಗುವುದು ಬರೀ ಕೋಪದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ. ರಾಜರತ್ನಂ ‘ಛೆ...!’ ಎಂದ.

‘ಯಾಕೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಶಕುಂತಲಾ.

‘ಶಕು, ನೀನು ಒಂದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡೋ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೀಗೇ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಬೈ ಬೈ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಕಾಲ ತಳ್ಳುವುದು ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲ’

ಶಕುಂತಲಾ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಳು.

‘ನಾನು, ಯಾವಕೋ ಒಬ್ಬು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಅಂತ ಅವಳೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಸುತ್ತಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗೋವಂಥವನಲ್ಲ’

‘ಅದು ನಂಗೂ ಗೊತ್ತು ರತ್ನಂ, ನಂಗೂ ಗೊತ್ತು ರತ್ನಂ...’

‘ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಹಿಗೆ ದಿನ ಕಳೆದ್ರೆ ಹೇಗೆ ? ನಂಗೂ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದಾರೆ. ಬೇರೆ ಜನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಗೊತ್ತು ತಾನೇ ? ಯಾವಾಗ ವದ್ದೆ ಮಾಡ್ಕೋತೀಯಾ ಅಂತ ಅವು ಕೇಳೋವಾಗ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಏನಾದ್ರೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳ್ವೇಕಲ್ಲ ?’

‘ಗೊತ್ತು ರತ್ನಂ, ಗೊತ್ತು...’

‘ವತ್ತೆಕೆ ? ಈ ಜನಮಿ ಬರಿ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಅಂದೆ ಎಪ್ಪಿಲ್ ಬರಿ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಅಂದೆ ಈಗ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತು ಈಗೇನು ಮಾಡ್ತೀಯಾ ?’

‘ಅದೇ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಅಂತ ಅಂತಿದೀನಲ್ಲ. ನೆನ್ನೆ ಕೂಡ ನಮ್ಮಕ್ಕನು ಹೇಣ್ಣ ನೋಡೋಕೆ ಒಬ್ಬ ಬಂದಿದ್ರು, ನಾನು ಮಾತ್ರ ಏನು ಮಾಡೋಕಾಗುತ್ತೆ ಹೇಳು...?’

‘ನೀನು ಇದನ್ನೇ ಒಂದು ಮರ್ಷದಿಂದ ಹೇಳ್ತೀಯಾ. ಈಗ ಹೇಳ್ತೀರೋದು ಹತ್ತೇ ಸಲ...’

‘ನಾನೇನು ಮಾಡ್ಲಿ ಹೇಳು, ನಂಗೇನು ಆಸೆ ಇಲ್ಲ...’ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅಳು ಬಂದು ಬಿಡ್ತು.

ರಾಜರತ್ನಂ ‘ಉಷ್’ ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು.

ಹೊಟೀಲ್ ಪರಿಚಾರಕ ಎರಡು ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ, ಕೋನಿನಾಕಾರದ ಗಾಜಿನ ಬಟ್ಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಂದಿಟ್ಟು, ಅವನು ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ರಾಜರತ್ನಂ ಹೇಳಿದ :

‘ನಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೆ ಕೂಡ್ಲೆ ಒಪ್ಪೊಳ್ತಾರೆ ಅಂತ ಅಂದ್ಕೊತಿದೀಯಾ? ಇದೇನೋ ಇದು, ಚಾತಿ ಬಿಟ್ಟು ಚಾತೀಲಿ ಎಂದು ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳ್ತಾರಷ್ಟೆ...’

ಶಹಂತಲಾಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಇಳಿದ ನೀರು ಮೂಗಿನ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಮೇಚಿನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಕುರ್ಚಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

‘ಸರಿ, ಸರಿ. ಕೂಡ್ಲೆ ಅಳೋಕೆ ಆರಂಭಿಸ್ಬಿಡ್ಬಿಡ್ಡೆ. ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಖಾಲಿ ಮಾಡು. ಆರು ಗಂಟೆ ಬಸ್ಸಾದ್ರೂ ಹಿಡೀತೀನಿ’ ಎಂದ ರಾಜರತ್ನಂ.

ಐಸ್ ಕ್ರಿಂ ಅವಳ ಬಾಯನ್ನು ಸುಣ್ಣದಂತೆ ಸುಟ್ಟಿತು.

‘ಇಲ್ಲೋಡು ಶಕೂ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೇ ಕೈ ಹಿಡ್ತು ಎಲ್ಲದೂ ಎಳೆದೊಡೋಗೋಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗೋಲ್ಲ ಅನ್ನೋಬೇಡ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ... ಇವತ್ತು ಗುರುವಾರ. ನಾಳೆ ನಾನು ರಜ ಹಾಕಿದ್ದೀನಿ. ಆದ್ರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸೋಮವಾರವಷ್ಟೆ ನೋಡೋಕಾಗೋದು. ಅವತ್ತು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಏನಾದ್ರೂ ಹೇಳ್ಬಿಡು. ಹೇಳ್ವಿದ್ದೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಕೇಳ್ಬಿಡೆ’

‘ನಾನೇ ಹೇಳ್ವಿದ್ದೀನಲ್ಲ. ನಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಮದ್ದೆಯಾದ ಮರುದಿನಾನೇ ನಿನ್ನೊತ್ತೆ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಆಗ ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಹೇಳ್ವೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಯಾರು ಹೇಳ್ವಿದ್ದನ್ನೂ ಕೇಳ್ವೇಕಾಗೂ ಇಲ್ಲ...’

‘ಲೇ! ನಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಯಾವಾಗ್ಲೇ ಮದ್ದೆ ಆಗೋದು ? ಅವಳಿಗೆ ಆದ್ರೇನೇ ನಿಂಗೂ ಅಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನಾನೇ ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋನಿ ಬಿಡು...’

ಶಕುಂತಲಾ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಗಲಿಸಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿತ್ತು.

‘ನನಗೆ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ಮೋಸ ಮಾಡ್ಬೇಡ ಶಕೂ, ಇನ್ನೇಲೂ ಸಹಿಸ್ಕೊಂಡಿರೋಕೆ ನನ್ನಿಂದಾಗೋಲ್ಲ’

ಅವನು ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮ್‌ನ ಹಣವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹೊರಟ. ಶಕುಂತಲಾ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಆತ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೂಡ ನೋಡದೆ ಜನರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಮಾಯವಾದ.

ಇನ್ನು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶಕುಂತಲಾ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಳು. ಅವನು ಇಷ್ಟುಮೊಳಗೆ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ತಲುಪಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಸ್ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಲೀನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶಕುಂತಲಾ ತನ್ನ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಪ್ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದಳು. ಇಂದು ಮನೆ ತಲುಪಲು ಏಳೂವರೆ-ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಕೂಡ ಆಗಬಹುದು.

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ರಾಜರತ್ನಂ ಎಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಬಿಡ್ತಾನೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಮನೇಲೆ ಅವು ಅಥವಾ ಬೇರಾವುದೂ ಏನಾದರೂ ಕೇಳೋದು ಅಂತ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಅಪ್ಪ ಏನೂ ಹೇಳೋಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಸುಮ್ಮನಿರೋಲ್ಲ. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಈ ಸಲ ಬಂದ ಸಂಬಂಧ ಕೂಡ ತಪ್ಪಿ ಹೋದರೆ..

ಸಾಯಂಕಾಲದ ಗುಂಪು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಬಸ್ ಬಂದರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹತ್ತಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಸಂದಣಿ ಇತ್ತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಬರುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವುದು ಶಕುಂತಲಾಳ ತಳವಳವನ್ನೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಸ್ ಬಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಮುವ್ಯಕ್ತ-ನಲವತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಯಾಣದ ಅನುಭವದ ಹೊರತು ಬೇರಾವುದರ ಕಡೆಗೂ ಮನಸ್ಸು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ದೇಹದ ಕಚ್ಚೆಗಳೇ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈಗ ಬಸ್ ಬಂದರೆ ನಿಲ್ಲಲು ಮಾತ್ರ ಜಾಗ ಸಿಗಬಹುದು. ಸದ್ಯ ಬಸ್ ಬಂದ್ರೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ. ಆದ್ರೆ ಏಳು ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಕಾಯದೆ ಬಸ್ ಬರೋಲ್ಲ.

ರಾಜರತ್ನಂ ಇದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಕೂಡ ಅವಳನ್ನು ‘ಲೇ..’ ಎಂದು ಒರಟಾಗಿ ಕರೆದಿದ್ದೆ. ಒಂದು ರಜಾ ದಿನ ಅವರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಅವನು ಕುಡಿದು ಬಂದಿದ್ದ ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ? ಅವಳ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನೇ

ಕುಡಿತದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆಸ್ವತ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಅವಳ ಅಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆಯಂತೂ ಏನೂ ಹೇಳೋ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ.. ರಾಜರತ್ನಂ ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣವೇ ವದುಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಅವರು ಹಲವು ಸಲ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸಂಧಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಅವನು ಒಂದು ಸಲ ಕೂಡ ಹದ್ದು ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುದ್ದಿನ ಮಗ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ವಿರೋಧಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ನಾನೂ ನಮ್ಮನೇಲಿ ಮುದ್ದಿನ ಹಡುಗಿನೇ. ಮುದ್ದಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಇನ್ನು ಮೇಲಷ್ಟೇ ನೋಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೇನೇ ಹೊಟ್ಟೆ ತೊಳಸುತ್ತದೆ. ಅದು ನಡೆಯದೆಯೂ ಇರಬಹುದು... ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದೇ ಸರಿಯೋ, ಏನೋ ?

ಹೀಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವ ಮಾಡಿದಾಗ ವನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಕವಚವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವನೆಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದ ಹಾಗೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕುತ್ತಿಗೆ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಭರಣವನ್ನೂ ಧರಿಸದೆ ಬಿಳಿ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟ ಒಬ್ಬ ಹೆಗ್ಗಸು ಶಕುಂತಲಾಳ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಆದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, 'ನೀವು ತುಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ, ಉಪದ್ರವಗಳಲ್ಲೂ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರುವುದಕ್ಕೇಂದೇ ಒಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳ ಕೈಗೆ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮೂರ್ಛಾಲ್ಪು ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೈಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುಂಪು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಳು ಶಕುಂತಲಾ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು ಇಷ್ಟೇ : 'ನನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ನಾನೇ ಹೊರಬೇಕು'

ಅಸಾಧ್ಯ ಜನಸಂದಳಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಬಸ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿತು. ಶಕುಂತಲಾ ಹೇಗೋ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜಾಗದ ಸಮೀಪ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಬಸ್ ಹೊರಟಿತು. ಆಗ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ನ ಹಿಂದಿನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು, 'ನಿಲ್ಲಿ, ನಿಲ್ಲಿ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಇಳಿಬೇಕು...' ಎಂದು ಕೂಗು ಹಾಕಿದಳು. ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಆ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ವಿಷಲ್ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟ ಬಸ್ ಕೂಡ ನಿಂತಿತು. ಆಮೇಲೆ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಬಂದ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನಗರಿಯದಂತೆಯೇ ಮೊದಲು ಅವಳ ಕೂಗಿಗೆ ಮೇಡಿದುದರಿಂದ ಈಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನ್ಯಾಯ, ನಿಯಮ, ಕಾನೂನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಶಕುಂತಲಾಗೆ ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಸೀಟ್ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದು ಬರಲಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದ ಮುನ್ನೂಚನೆಯೇ !

ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವಂತಹವೂ ಕೂಡ ನಡೆಯತೊಡಗುತ್ತವೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿ ಇನ್ನು ಮುಗಿದು

ಹೋದವರು ಎಂದುಕೊಂಡು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟವರು ಕೂಡ ಮತ್ತೆ ಉಚ್ಚಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯ ಬರದೆ ಬೇರಾವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲಗಳೆಲ್ಲ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹನಿಯಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲ ಬಂದರೆ ಸಾಕು. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆ ನಡೆಯಬೇಕು, ಅಷ್ಟೇ.

ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಒಮ್ಮೆ ರಾಜರತ್ನಂ, 'ಏನು, ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಅಕ್ಕ ಅಕ್ಕ ಅಂತ ಅನ್ನಿರಿಯಾ, ಅವಳೇನೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾ ? ಅಥ್ಹಾ ನೀನೇ ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರೀನಾ? ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆ ನಡೆಯುವಾಗ ನಡೆಯಲಿ ಬಿಡು...' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದು ಬಿಡುಹುದು. ಆದರೆ ತನಗೆ ಮದುವೆ ನಡೆದರೆ ಆಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಚಾತಿಯ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದವಳು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆ ನಡೆಯಲು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮದುವೆ ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕಾದರೆ ಅವಳೂ ಬೇರೆ ಚಾತಿಯವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಕ್ಕನಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶಕುಂತಲಾಗೆ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಪರಿತಾಪ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಬರೆದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಅವಳು ಪಾಸ್ ಆಗಿದ್ದು ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಬೇರಾವ ಪರೀಕ್ಷೆಗೂ ಕೂರಲು ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಂದು ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡದ ಮನೆಗೆಲಸಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವಳನ್ನು ಹೇಣ್ಣು ನೋಡಲು ಬಂದ ಗಂಡುಗಳು ಕೂಡ, 'ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಾಳಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು.

ಅಕ್ಕ ಪಾಪ ! ಒಬ್ಬ ಯುವಕನ ತಾಯಿ, 'ಈಗ ಎಲ್ಲೂ ಕರೆಸ್ಪಾಂಡೆನ್ಸ್ ಕೋರ್ಸ್ ಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪಾಸ್ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಾರಲ್ಲ. ಹಾಗೇನಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ಬಾರ್ಡ್?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಮುಮ್ಮತ್ತೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಕಿಯರ್ ಗೈಡ್‌ಗಳನ್ನೂ, ಕಾಂಪಿಟೀಷನ್ ಸರ್ಕ್ಸ್ ಬುಕ್‌ಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓದುವುದಕ್ಕೋ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ-ಸಂಜೆ ಟೈಪ್‌ರೈಟಿಂಗ್ ಇನ್‌ಟೆರ್ಮಿಯೇಟ್ ಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೋ ಆಗುತ್ತಾ ? ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸರ್ಕಿಲಿಟಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಮಹಾ ಏನು ಕೆಲಸ ಸಿಗೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ ? ಚಿಟ್‌ಫಂಡ್ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ರಸೀದಿ ಬರೆದು ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಸ್‌ಗೇ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯಬೇಡವೇ ? ಇವೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚು ಕಳೆದು ಆಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಉಳಿಯೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ ? ಬೇಡ, ಅಕ್ಕ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದು ಬೇಡ, ಬೇಡವೇ ಬೇಡ...

ಶಕುಂತಲಾ ತಾನು ಇಳಿಯಬೇಕಾದ ಸ್ಟಾಪ್‌ಗಿಂತ ಒಂದು ಸ್ಟಾಪ್ ಹಿಂದೆಯೇ ಇಳಿದಳು. 'ಒಂದು ಮೊಳ ನಲವತ್ತು ಪೈಸೆ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೂವಿನವಳ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಮೊಳ ಹೂ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಳು.

ತಾನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸೋವವಾರ ರಾಜರತ್ನಂ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸಲ ಅವನು ಏನೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನೂ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಯುವಂತೆ ಹೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮವೇ. ಈ ಶಕುಂತಲಾ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಒಂದು ಮಹಾ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮ. ಅಮ್ಮನ ಅಮ್ಮ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಸರನ್ನು ನನಗೆ ಇಡಬಾರದಿತ್ತೇ ? ಶಕುಂತಲಾ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ಏಕೆ ಇಡಬೇಕಿತ್ತು ? ಮದುವೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ನಡೆದರೆ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೇನೇ ನಡೆಯುವುದು...

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ ತಲೆನೋವು ಎಂದು ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣಿನ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿರಂತೆ. ಡಾಕ್ಟರ್, 'ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿಟ್ಟೇಕೆ' ಅಂದ್ರಂತೆ. ಈಗಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕವನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಬೇರೇನೂ ಬೇಕಾಗೇ ಇಲ್ಲ.

ಶಕುಂತಲಾಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡುಮಿ ಹೋದವು. ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋದಮು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿ ಕುಳಿಸಿದ್ದಾರಾ? ಅಪ್ಪ ಹೋಗಿ ಏನಾದರೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರಾ...? ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗಿಯರು ಮದುವೆಗೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ನೆನಪೇ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗಿದೆ.

ಊಟ ಆದ ಮೇಲೆ ಕೈಚೀಲವನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡುವಾಗ, 'ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೂ ಹೊರುವವರು ಒಬ್ಬರು ಇದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ನೀಡಿದ ಕರಪತ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ರುಟ್ಟು ತುಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ಕೂಡ ಇತ್ತು. ಶಿಲುಬೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ಯೇಸುವಿನ ದೇಹವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮೈಕೆಲ್ ಏಂಜೆಲೋನ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲವಾದ ಚಿತ್ರದ ತುಂಬ ಮೋಸವಾದ ನಕಲು ಮುದ್ರಣ ಆದ. ಶಕುಂತಲಾಗೆ ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ವಿಷಯಗಳು ಪಠ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಯೇಸುವನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಅವನ ತಾಯಿ. ಆ ಶಿಲ್ಪದ ಕೆತ್ತನೆ ನಡೆದಾಗಲೇ ಯಾರ್ಯೋ ಗೇಲಿ ಕೂಡ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ. ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದವನ ಅಮ್ಮನಾ ಇವಳು. ಅವಳೇನು ಚಿರಯೌವನಿಯೇ ! ಮೈಕೆಲ್ ಏಂಜೆಲೋ ಹೇಳಿದರಂತೆ: 'ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಮುಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲ'

ಇಲ್ಲಿ, ಇದೋ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಪವಿತ್ರತೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಅಕ್ಕ ಅರ್ಧ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಹೋದಳು. ನಾನೂ ಮುದುಕಿಯಾಗುವ ದಿನಗಳು ತುಂಬ

ದೂರದಲ್ಲೇನೂ ಇಲ್ಲ ರಾಜರತ್ನಂನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದರೆ ಅಕ್ಕನಿಗೆಂದು ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಒಡವೆ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನನಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹೆಣ್ಣು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಪರ್‌ಮನೆಂಟ್ ಕೆಲಸ ಇರುವವಳು. ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬರುವುದು ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಅಲುಗಾಡದ ಹಾಗೆ ಲಿಫ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿ, ಏರ್‌ಕಂಡೀಷನ್ ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವಳು.

ಅಪ್ಪ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು, 'ಆಗೋಲ್ಲ...' ಎಂದೇನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. 'ಯಾವುದನ್ನೂ ನಾಳೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿವಿ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶಕುಂತಲಾ ಮಲಗುವಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು : 'ಇವತ್ತೊಂದು ದಿನವಾದ್ರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬೇಕು'

(೧೯೯೦)

೨೧ ಗಡಿಯಾರ

ಆ ಗಡಿಯಾರ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೊಂಡದ್ದು. ಆಗಲೇ ಅದು ಹಳೆಯ ಗಡಿಯಾರ. ಈಗ ಅದು ವಯಸ್ಸು ೭೦-೮೦ ವರ್ಷಗಳಿರುವುದು. ಕೋಡಿವನೆ ನಾಯ್ಡು ಕುಟುಂಬದವರು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ಅವರ ಸಾಮಾನುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಹಳೆಯದು ಎನ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಗೋಡೆ ಗಡಿಯಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಟೈಂಪೀಸ್ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಓಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಯ ನೋಡಬೇಕಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿಸಿಡಬೇಕು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ನಾಯ್ಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ಸಮಯ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದು. ಈಗ ಆ ಗಡಿಯಾರವನ್ನೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ಏನು ಬಂತು ? ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಮುನ್ನ.

ಗಡಿಯಾರ ದೊಡ್ಡ ಕೀಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವಾದ ಗುಂಡನೆಯ ಮುಖ. ಅದು ಕೆಳಗೆ ಪಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಚೌಕಾಕೃತಿ. ಆ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾರದ ಪೆಂಡುಲಂಗಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪೆಂಡುಲಂ. ಆ ಪೆಂಡುಲಂನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೋ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರುದ್ರಊಲಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ಆ ಪೆಂಡುಲಂ ಆಡುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಭೂತ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಆಡಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಯಾರು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲೆ ತೂಗು ಹಾಕಿದರೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಅನಾನುಕೂಲವಾದ ಜಾಗ. ಅಂದು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದು ತೂಗು ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಆ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಬಾಗಿಲು ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕದು. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಯೇ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರಬೇಕು. ಆದರೆ, ಈ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮಾತ್ರ ಆರಡಿ ಎತ್ತರ ಇದೆ. ಮನೆಯ ಹೆಂಗಳರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಡ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಒಳಗೆ ಬರಬಹುದು. ಅಷ್ಟೊಂದು

ಎತ್ತರವಾದ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ಎರಡಡಿ ಎತ್ತರವಿರುವ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ತೂಗು ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ, ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಎಂಟೂವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಎಂದರೆ, ಹೆಂಚಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಅದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಹತ್ತಿದನೋ! ಆಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಏಣಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಈಗ ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ, ಮೊದಲು ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಅಥವಾ ಸ್ಟೂಲ್ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಸ್ಟೂಲ್ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನಿಂತು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕೀ ಕೊಡಬೇಕು. ಅದರ ಕೀ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಡುವಾಗ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಕೀ ಕೊಡಬೇಕು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಕೀ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಗಡಿಯಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೇ? ಅದು ತೂಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಾನ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾದರೂ ನಿಂತೇ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದು ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಸರಿ ಪಡಿಸಿದರೆ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಸರಿಯಾಗಿ ಓಡುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮತ್ತೆ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಗಡಿಯಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದರ ಪೆಂಡುಲಂ ಅನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಪೆಂಡುಲಂ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳ ಎಂದು ಒಂದು ಕುಣಿಪಿನಿಂದ ಗುರುತು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಈಗಲ್ಲಾ ಆ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಮನುಷ್ಯರೇ ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಹೋದರೆ ತಡವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಡಿಯಾರವೇನು ಶಾಶ್ವತವೇ?' ಎಂದು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬರು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅವರು ಅದನ್ನೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾರು ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಲಿ. ಆದರೆ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಇರುವ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿ, ಆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ನಂತರ 'ಮನುಷ್ಯರೇ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ತತ್ವ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? 'ಮನುಷ್ಯರೇ ಹೀಗೆ, ಮಿಷನ್‌ಗೇನು ಕೇಡು?' ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ಏನೇ ಹೇಳಲಿ ಗಡಿಯಾರ ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು ತಾನೇ.

ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಟ್ಟಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕೊಟ್ಟಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅದು ಓಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪೆಂಡುಲಂ ಅನ್ನು ಆಡಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ಟೂಲ್ ಮೇಲೆ ಸ್ಟೂಲ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಹತ್ತುವುದು ಭಯ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಭಯ ಕೇವಲ ಎತ್ತರದಿಂದಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ

ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥೂಲನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಹತ್ತದಿದ್ದರೆ, ವಿಪತ್ತು ನಡೆಯಬಹುದು. ಚಿಕ್ಕ ಹಾಡುಗನಾಗಿರಬಹುದು ಮರದ ಮೇಲಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಡಿ, ಮುಪ್ಪತ್ತು ಅಡಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಕೂಡ ಆಟದ ಒಂದು ಭಾಗದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡವಾಗಿ ಗಾಯವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಈಗ ಈ ನಾಲ್ಕಡಿ ಎತ್ತು ಯಮನ ಪಾಶದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಮನ ಪಾಶ ಉಸಿರು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಪಾಶವೆಂದು ಹೆಸರು ? ಪಾಶ ಉಸಿರನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ ! ಪಶು-ಪತಿ-ಪಾಶ.

ಈ ಗಡಿಯಾರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಸ್ಥೆ ಪಡುವುದೇ ಒಂದು ಪಾಶದಂತೆ ಗಡಿಯಾರ ಒಂದು ಜಡ ವಸ್ತು ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಡಿಯಾರದ ಅಂಗಡಿಗಳಿವೆ ? ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಡಿಯಾರದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿವೆ ? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಗಡಿಯಾರಗಳಿರುವುದು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಡಿಯಾರಗಳು. ಅವನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಗಡಿಯಾರ ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಇದ್ದಂತೆ. ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ಗಳು ಕಾಗದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗಡಿಯಾರಗಳು ! ಅವು ಒಂದೊಂದು ದಿನವೂ ಮರಣ ಹೊಂದುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಲವೇ ಮರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ...

ಆಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಪೆಂಡುಲಂ ಎತ್ತಿನಂತೆ ಹೋಯಿತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೆಂಡುಲಂ ಇರುವ ಗಡಿಯಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಳತರ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಮೋಹ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೇ ಇದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಹಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಳೆಯ ಗಡಿಯಾರಗಳು ನಡೆಯದೆ ಗೋಡೆಯೊಳಗೆ ಜೇಡರ ಬಲೆ, ಧೂಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡು ತೂಗುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಡಿಯಾರದ ಮೇಲೆ, ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಸಾವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಗಡಿಯಾರದ ಮೇಲೆ - ಸತ್ತು ಹೋದ ಗಡಿಯಾರದ ಮೇಲೆ - ಒಂದು ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟು ಕಾವು ಕೂತು ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಪಾಶವನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಂತಿತ್ತು ಬದುಕೇ ಅಪಹಾಸ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿದುದು ತಾನೇ. ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನೂ, ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕಂಡು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಈ ಗಡಿಯಾರದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹತ್ತಿ ಗಡಿಯಾರದ ಪೆಂಡುಲಂ ಅನ್ನು ಆಡಿಸುವಾಗ ಅವನು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೇ ಬೈದುಕೊಂಡ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ. ದಯವಿಟ್ಟು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಗಡಿಯಾರವೇ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತಿನ್ನುವ ಮೂದೇವಿಯೇ, ಅಯ್ಯೋ ! ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಹಾಗೆ ಜಜ್ಜಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ...

ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಸಲ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಡ. ಜೀವ ತಿನ್ನುವ ನಾಶವಾಗುವ ಶನಿಯೇ, ಈ ಸಲವಾದರೂ ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಓಡು. ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲವೇ... !

ಪೆಂಡುಲಂ ಅನ್ನು ಆಡಿಸುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹೃದಯ ನಿಂತು ಹೋದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೂ ಹೃದಯದ ಬಡಿತಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕು, ಇದೆ. ನೀಲಪದ್ಮನಾಭನ್ ಬರೆದ ಕಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರೋಗಿ ಗಡಿಯಾರವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತು ಹೋದರೆ, ಅವನ ಪ್ರಾಣವೂ ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಓಹ್ ! ಹೆನ್ನಿ ಬರೆದಿರುವ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಕಥೆ 'ಕಡೆಯ ಎಳೆ.' ಅದು ಎಲೆ ಉದುರುವ ಕಾಲ. ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಾಣುವ ರೆಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕೊನೆಯ ಎಲೆ. ಆ ರೆಂಬೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು - ಅದೃಷ್ಟಹೀನಳು - ಅವಳನ್ನು ಆದರಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅದೃಷ್ಟಹೀನನಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬ ದರಿದ್ರ ಮುದುಕ ಮಾತ್ರ ಆಗಾಗ ಬಂದು ಒಂದೆರಡು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ, ವರಮಾನವಿಲ್ಲ. ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಬದುಕು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆ ಮುದುಕನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಎಂಬುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಬತ್ತದ ಚಿಲುಮೆ. ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಿಟಕಿಯಾಚೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ರೆಂಬೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಕಡೆಯ ಎಲೆಯೂ ಉದುರಿ ಹೋದಾಗ ತನ್ನ ಜೀವ ಹೋಗಿಬಿಡಬಹುದೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಭಯಂಕರ ಬಿರುಗಾಳಿ. ಬೆಕ್ಕಾಗುವಾಗ ಆ ಎಲೆ ಖಂಡಿತ ಉದುರಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವೂ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆಂದು ಆ ಹುಡುಗಿಯೂ, ಇತರರೂ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲೆ ಉದುರುವುದೇ ಇಲ್ಲ ! ಕ್ರಮೇಣ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೂ ಆ ರೆಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಅದು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಎಲೆ. ಆ ವೃದ್ಧ ಕಲಾವಿದ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬರೆದ ಎಲೆ ! ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲೂ ಚಳಿಯಲ್ಲೂ ತೆರೆದ ಬಯಲಿನಲ್ಲೂ ನಿಂತು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಎಲೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಆ ಕಲಾವಿದ ತಾನು ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ !

ಹುಚ್ಚುತನ ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ! ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತು ಹೋದರೆ ಸಾವು ! ಎಲೆ ಉದುರಿದರೆ ಸಾವು ! ಹೇಗಾದರಾಗಲಿ ಈ ಸಲವಾದರೂ ಗಡಿಯಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಕೂಲ್ ಮೇಲೆ ಸ್ಕೂಲ್ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅದು

ಹುಡುಗಾಟವಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಂದು ಆಟದ ಗೊಂಬೆ. 'ನಾನೊಂದು ಆಟದ ಬೊಂಬೆ...' ಎಂಬ ಹಾಡು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಹಾಡು ಬರೆಯುವವರು ಯಾವ ವಿಷಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಡು ಬರೆದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. 'ವಿಧಿಯಾಟ ಬಲ್ಲವರಾದ...' ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಡು. ಅದನ್ನು ಗಡ್ಡಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೆಸೆಯ ಹಿರಿಯ ನಟನೋ ಸಂಗೀತಗಾರನೋ ಹಾಡಿದ ನೆನಪು. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಆಟಗಳ ನೆನಪು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗಡಿಯಾರ ಓಡುತ್ತಿದೆ. ಇಳಿದು ಬಿಡಲೇ ? ಇಳಿಯಲು ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೆ ನಿಂತು ಹೋಗಬಹುದೇ ? ನಿಂತರೇನಂತೆ ? ಮತ್ತೆ ಹತ್ತಿ ಪೆಂಡುಲಂ ಅನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರೆ ಆಯಿತು ! ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಹೆದರಬೇಕು. ಇದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವಾದುದರಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಕಾಲವೂ ಕಾಲನೂ... ಕಾಲನೂ ಪಾಶವೂ... ಕಾಲ ಮುಗಿದರೆ ಕಾಲನ ಪಾಶ ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಬ್ಬನ ಪಾಶ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಆತನ ಹೆಸರು ಜೆಸ್ಸಿ ಜೇಮ್ಸ್. ಅವನೊಬ್ಬ ದರೋಡೆಕೋರ. ರೈಲು ದರೋಡೆಕೋರ. ಅವನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುವವನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾದುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ಕಥೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾರೋ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ದರೋಡೆಗೋರನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾದ ಅವನ ಅವ್ಯಯವನ್ನು ಯಾರೋ ಕೊಂಡು ಹಾಕಿದರು. ಅದರಿಂದ ದರೋಡೆಗೋರನಾದ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಪಾಕಿ ಇತ್ತು. ಅದರಿಂದ ದರೋಡೆಗೋರನಾದ... ಬಹುಶಃ ಕಡೆಯದೇ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ತುಪಾಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಹಲವು ಕುಟ್ಟಿಗಳು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತವೆ ದಿಢೀರನೆ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಂದಲೂ ಕುಟ್ಟಿಸಾಡುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅವನು ಹಾಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಇತರರಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಭಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಭಯ ಅವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕೊಲೆಗಳು, ಕೊಳ್ಳೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ನಿಸುವ ಮೇಲೆಗೆ ಅವನು ಇತರರು ತನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಡಲು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮನೆಯ ಗಡಿಯಾರದಂತೆ ಅದೂ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನಿಂತು ಆ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಡುವಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸಿನವನು ಅವನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ . ಅವನ ಹೆಸರು ಕೂಡ ತುಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಏನದು ? ಫೋರ್ಡ್ ! ಫೋರ್ಡ್. ಅಬ್ರಹಾಂ ಲಿಂಕನ್‌ನನ್ನು ಸುಟ್ಟವನು

ಹೆಸರು ಬೂತ್. ಇವನ ಹೆಸರು ಫೋರ್ಡ್. ಗಡಿಯಾರ, ಸವಾಯ, ಕಾಲ, ಪಾಶ, ಬೂತ್, ಫೋರ್ಡ್...

ಗಡಿಯಾರ ನಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲುಗಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಒಂದು ವಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಒಂದು ವಾರವನ್ನು ಹೇಗೋ ತಳ್ಳಬಹುದು.

ಆದರೆ ಅದು ನಡೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನ ಎದೆ ನೋಯತೊಡಗಿತು.

(೧೯೯೨)

೨ ಈ ವರ್ಷವೂ...

'ಈ ವರ್ಷವೂ ದೀಪಾವಳಿ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು ಎಂಬುದು ರಂಗನಾಥನ ಆತಂಕವಾಗಿತ್ತು. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಇನ್ನು ಎರಡು ವಾರಗಳಿವೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಅವನ ಅಕ್ಕ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದಳು. ದೊಡ್ಡ ಸಾವು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಮರಣ. ಯಾರ್ಯಾರೋ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಸಲವಾದರೂ ಅತ್ತು ದುಃಖ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಳು, ಕಣ್ಣೀರು, ಸಾವಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮಗುವಾದರೂ, 'ಒಂದು ಡಬ್ಬ ಕುಟಿಲ್ವೆ ಕಲ್ಲುಪಟಾಕಿನಾದ್ರೂ ಕೊಡಿಸು', ಎಂದಾಗಲೀ, 'ಒಂದು ಬಣ್ಣದ ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಿಸು' ಎಂದಾಗಲೀ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಪಟಾಕಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪಟಾಕಿಗಳೆಂದರೆ ಇವು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಸಮಯಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಇವುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯೂ ಏರಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿಗೂ ಎರಡು ಡಜನ್ ಕಲ್ಲುಪಟಾಕಿಯ ಡಬ್ಬಗಳೂ, ಒಂದು ಡಜನ್ ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೂ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡೆಯ ಸಲ ಪಟಾಕಿ ಕೊಂಡಾಗಲೇ ಆ ಹಣಕ್ಕೆ ಅದರ ಅರ್ಧದಷ್ಟೇ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ವರ್ಷವೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ ಅಲ್ಲ.

ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ತುಂಬ ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸಿತು. ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಯ ಮುಂಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಒಳ ನುಸುಳಿದ ಏಳೆಂಟು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಒಳ ನಡೆದು, ಗೋಡೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಉಳಿದವರು ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಕೌಂಟರ್‌ನ ಕಿಟಕಿಯ ಮುಂದೂ, ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಕಿಟಕಿಯ ಮುಂದೂ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿತು.

ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದ ಕೆಲಸ ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗದೆ ಕಡೆಗೆ ಈ ಹೊಸ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕಾಗದ, ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ, ದಿನವೂ

ನಾಲ್ಕೈದು ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಮನೆಯ ಖರ್ಚುಗಳು ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಅವನು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಸಲ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನೇ ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹೊಸ ಅಂಗಿ ಪಂಚೆ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಈಗ ಆ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳೂ ನಿಂತು ಹೋಗಿವೆ. ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಹಳೆಯ ಅಂಗಿಗಳನ್ನೇ - ಅವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ-ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ದಿನವೂ ಎರಡು ಸಲ ತಲೆ ಬಾಚಿ ಜಡೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶುಭ್ರವಾಗಿರುವ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಎಂದೂ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸವೆದು ಹೋದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೂ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಈಗ ದಿನವೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಗೆದು ಕೂಡ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯ ಇತರ ಯಾವ ಖರ್ಚುಗಳೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಕಾಫಿ, ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಟೀ, ಅಕ್ಕಿ, ದಿನಸಿ ಸಾಮಾನುಗಳು, ಎಣ್ಣೆ, ಸಕ್ಕರೆ ಯಾವುದೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಡವೆಗಳೂ, ಬೆಳ್ಳಿ ಸಾಮಾನುಗಳೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕದೆ ಬೆಳ್ಳಿ ನಂದಾದೀಪವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ? ಈಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ನಮಗಿರುವ ಅನುಕೂಲ ಇಷ್ಟೇ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿರುವ ಯಾವುದೂ ಈಗ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪಟಾಕಿಯ ನೆನಪಾಗುವುದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರಕ್ತಾತವಾಗಿರುವ ಜಿಪೋತನದಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುವುದು ಎಷ್ಟೊಂದು ನೀಚತನ.

ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೂಡ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಗುಣಗಳು, ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ಅಭಿಲಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕು ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕುಟುಂಬ, ಮನೆ, ಮಕ್ಕಳು...

ಅಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಕೆದ ರಾತ್ರಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅನ್ನ ತಿಂದು ಏಳೂ ಮುಕ್ಕಾಲಿಗಿಲ್ಲ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟೂವರೆ ಗಂಟೆಗೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಕಾಲು ಮೇಲೇಳುವುದು.

ರಂಗನಾಥ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿಯನ್ನು 'ಏನು ಬೇಕು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಈ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಗುರಿ ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಪರಿಣತಿ ಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನೂರು ಜನರಿದವ ಗುಂಪಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಸಹಾಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅವಳು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹಣ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ...

‘ಫಾರಂ ತಗಂಡಿದೀಯಾ...?’

‘ಇಲ್ಲ...’

ರಂಗನಾಥ ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ವನಿಯಾರ್ಡ್ ಫಾರಂ ಒಂದನ್ನು ಹೊರಗೆಡೆದ
‘ಹೂಂ, ಹೇಳು...’

ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಅವಳೂ ಮೊದಲು ಊರಿನ ಹೆಸರನ್ನೇ
ಹೇಳಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ಬೀದಿಯ ಹೆಸರು, ಕಡೆಯದಾಗಿ ಅವಳ ಮಗನ ಹೆಸರು. ಕಳಿಸಲಿರುವ
ಮೊತ್ತ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಅವಳ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಗನ ವಿಳಾಸವನ್ನು
ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಅವಳು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ, ಬೀದಿಯ ಹೆಸರು, ಮನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ,
ಕಡೆಯದಾಗಿ ಅವಳ ಹೆಸರು...

‘ಅಷ್ಟೇ ತಾನೇ...? ನಿಂಗ ಸಹಿ ಹಾಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾ, ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಬರ್ದು
ಬಿಡ್ಲಾ?’

‘ಸುಮ್ಮನೆ ಯೆಸು ಬರದ್ದು. ಇದ್ರಾಗೆ ಕಾಜಗಾನೂ ಬರೀಬೋದಾ...’

‘ಸ್ವಲ್ಪ ಬರೀಬೋದು. ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ... ಎರ್ದು ಸಾಲು ಮಾತ್ರ... ಹೂಂ,
ಎನ್ ಹೇಳು?’

‘ಭಾಗ್ಯಂ ಬಸ್ರಾಗವ್ಯಾ ? ಕಾಜಗ ಬರಿ. ಮಕ್ಕಿಗೆ ಈ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಪಟಾಕಿ ಕೊಡು’

ರಂಗನಾಥ ಮುದುಕಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದ. ಫಾರಂ ಅನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ
‘ಓಂದ್ರೂಪಾಯ್ ಕೊಡು’ ಎಂದ.

‘ಓಂದು ರೂಪಾಯ್ಯಾ? ಯಾಕೆ, ನಾನ್ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಅರ್ಧ ರೂಪಾಯಿ ತಾನೇ
ಕೊಡೋದು ?’

‘ಆ ಕಾಲ ಎಲ್ಲ ಹೊಂಟೋಯ್ತು ಈಗಲ್ಲ ಅರ್ಚ್ ಬರ್ದೊಕ್ಕೇನೇ ಅರ್ಧ ರೂಪಾಯಿ.
ಕಾಗದ ಬರೀಬೇಕೊಂದ್ರೆ ಒಂದ್ರೂಪಾಯಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆಗೋಲ್ಲ’

ಮುದುಕಿ ರಂಗನಾಥನ ಕೈಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಮೇಲೆ
ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಂದ, ‘ಇದ್ದ ನೀನೇ ವಸಿ ಕಟ್ಟು. ಇಲ್ಲಿರೋರೆಲ್ಲಾ ನಿಂಗ ಗೊತ್ತಿರೋರು
ತಾನೇಯಾ ?’ ಎಂದಳು.

ಈಗ ವನಿಯಾರ್ಡ್ ಕಿಟಕಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂದಿಸಿಬಿಂಬಿದ ಕೂಡಿತ್ತು

‘ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾಗೋ ಥರ ಐತ್ಲೆ’ ಎಂದ ರಂಗನಾಥ.

‘ನೀನ್ ಕೊಟ್ಟೆ ಈಸೊಕ್ಕಲ್ಲಾ?’ ಎಂದಳು ಮುದುಕಿ.

‘ಅವೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ತಗೊಳ್ಳೋರು. ನನ್ನಂಥೋರು
ಹೇಳಿದ್ದೆ ಕೇಳಾರಾ? ಕೊನ್ನಲ್ಲಿ ಓಗಿ ನಿಂತೋ. ಹೆಚ್ಚು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲು ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತೆ

‘ನಂಗ ನಿಂತೋಕಾಕಿ ಆಗಾಕಿಲ್ಲೋ ಯಪ್ಪಾ...’

‘ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ಇರು. ನಾನು ಕ್ಷುಟ್ಟು ಬರೀನಿ’

ರಂಗನಾಥ ಅವಳಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಅರವತ್ತು ಪೈಸೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಮೇಲೆದ್ದವನು ಮತ್ತೆ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ‘ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಇರು’ ಎಂದ.

‘ನೀನೇ ಕ್ಷುಟ್ಟಿಯಾ? ನಾನು ವೊತ್ತಿಳಿದ ಮ್ಯಾಕೆ ಬಂದು ರಸೀದಿ ತಗಂತೀನಿ’

ರಂಗನಾಥನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಏನೇನೋ ಯೋಚನೆಗಳು ಸುಳಿದು ಹೋದವು. ಇದು ನಂಬಿಕೆಗೆ ಎಡೆ ನೀಡದ ಕೆಲಸ. ಓದುಬರಹ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮುಗ್ಧ ಜನರ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ. ಈ ಎರಡುಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ತನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಬರುವವರು ಕೂಡ ಈ ಮುದುಕಿಯಂತಹವರು ಮಾತ್ರ. ಇವರನ್ನು ಯಾರ್ಯಾರೋ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾನೂ ಇಂತಹವರನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಕೇ ?

ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು : ‘ಮುದುಕಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಮಗ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಟಾಕಿ ಕೊಡಿಸೋಕೆ ಆಗುತ್ತಾ? ಇದನ್ನು ಹತ್ತುಪಾಯಿ ಮಾಡಿದ್ರೇನು? ಕಳಿಸದ ಹತ್ತುಪಾಯಿ ಕೂಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಟಾಕಿಗೇ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತೆ. ಅವನ ಕೈ ನಡುಗಿತು. ಮುದುಕಿಯ ಪರವಾಗಿ ಅವನೇ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಅದೇ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿಬಿಡಬಹುದು. ವಿಷಯ ಹೊರಬರದೆಯೇ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಗೊತ್ತಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳುಗಳೇ ಹಿಡಿಯುತ್ತೆ ಅಷ್ಟೆ ಮೊಳಗೆ ಏನೇನಲ್ಲ ಘಟಿಸಬಹುದು.

ಮನಿಯಾರ್ಡ್ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಅವನ ಸದರಿ ಬಂದಾಗ ಆ ಕಿಟಕಿಯೊಳಗಿದ್ದವನು, ‘ನೀವ್ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಸರದೀಲಿ ಬರ್ತೀರಾ? ಹಾಗೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ನಾನು ತಗೋತ್ತಿಲ್ಲವಾ?’ ಎಂದ.

‘ರೂಲ್ಸ್ ಅನ್ನೋದುವ ಎಲೈಗೂ ಒಂದೇ ತಾನೇ?’ ಎಂದ ರಂಗನಾಥ.

ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಅಂಚೆ ಕುಟೀರಿ ಮುಚ್ಚಲು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇದ್ದಾಗ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ತನ್ನ ಚೊತೆಗೇ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಹುಡುಗ ಬಂದಿದ್ದ. ತನ್ನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆಯೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂದೇನು ಹೊಸ ರೀತಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ರಂಗನಾಥ ಮನೆಯ ಕಡೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಡೆಯ ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಳು.

‘ಅಮ್ಮ, ಎಲ್ಲೂ ಹೊರಟೋದ್ದು, ನಿನ್ನನ್ನೂ ಅಜ್ಜಿ ಮನೆ ಹತ್ತ ಬರೋಕೆ ಹೇಳುವೆ ಎಂದಳು. ರಂಗನಾಥನ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆ ವಣ್ಣಾರಪೇಟೆಯಲ್ಲಿತ್ತು.

‘ಯಾಕೆ?’ ಎಂದ ರಂಗನಾಥ.

‘ಅಜ್ಜಿ ಸತ್ತೋದ್ದುತೆ !’

೨೨ ಒಂದು ತಲೆಮಾರು ಮುಗಿಯಿತು

‘ಯಾವಾಗ ಊರಿಗೆ ಹೊರಡ್ತೀಯಾ?’ ಎಂದು ಶಂಕರ, ರಾಮುಡುವನ್ನು ಕೇಳಿದ.

ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ತಟ್ಟಿಯಿಂದ ಸುಣ್ಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಮುಡು ಕ್ಷಣ ಕಾಲ ಏನೂ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ, ‘ಇವತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ’ ಎಂದ.

ಒಂದು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೊಂದಿಗೆ, ‘ನಾನು ಯಾವಾಗ ಬಂದ್ರೂ ನನ್ನನ್ನು ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳೋಯಲ್ಲಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಶಂಕರ ನಾಲಿಗೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾಮುಡುವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೂ, ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯ ‘ನೀನು ಯಾವಾಗ ಊರಿಗೆ ಹೋಗೋಯಾ?’ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಶಂಕರನೂ ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ತಟ್ಟಿಯತ್ತ ಕೈಚಾಚಿದ. ಆದರೆ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಡೆಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಯಾರೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

‘ನಿನಗೆ ಎಲೆ ಬೇಕಾ...?’ ಎಂದ ರಾಮುಡು.

‘ಬೇಡ...’

‘ಇದನ್ನು ತನೋ, ನಂಗೆ ಎರಡು ಎಲೆ ಸಾಕು...’

ಶಂಕರ, ರಾಮುಡು ಕೊಟ್ಟ ಎಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಕಡೆಯ ಪಂಕ್ತಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿದವರು ರಾಮುಡುವಿನ ಅಣ್ಣ ಬಾಬುವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಥರ ನಿವ್ವಪ್ಪ ಇದ್ದು, ಶಾಸ್ತ್ರಬಲ್ಲಗ್ಗೇ, ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಾಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂದೇಹ ಬಂದ್ರೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಅವರೊಬ್ಬರೇ. ಅವರಂಥೋರು ಸಾವಿರಕ್ಕೊಬ್ಬರು, ಲಕ್ಷಕ್ಕೊಬ್ಬರಷ್ಟೇ ಸಿಗೋದು...’

ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು : ‘ಇವನ ಅಮ್ಮ ಹೋದ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗಿಲ್ಲಾ ಇವ್ವೂ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾ. ಇನ್ನೇಲೆ ಬಾಲಾನೇ ಎಲಿಗೂ ಅಮ್ಮ-ಅಪ್ಪ ಎಲ್ಲ ಆಗಿದ್ದು ನೋಡ್ಕೊಳ್ಳೋಕು...’

‘ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ತಂಗಿ. ಇಬ್ಬೇ ಅಲ್ಲಾ..?’

‘ಇಬ್ಬೇ ಅಂದ್ರೂ ಅವಿಗೆ ಇನ್ನೇಲೆ ಬಾಲಾನೇ ಎಲ್ಲ..’

ಶಂಕರ ರಾಮುಡವನ್ನು ನೋಡಿದ. ರಾಮುಡ ಬೇರೆತ್ತಬೇನೋ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಾಲುವಿನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, ರಾಮುಡವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ‘ನೀನೀಗ ಏನಾಡ್ತಿದ್ದೀಯಾ?’

‘ಅದೇ ಸೈಕಲ್ ಅಂಗ್ಲಿನೇ..’ ರಾಮುಡವಿನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳೂ ಒರಟಾಗಿರ್ದವು.

ಬಾಲು, ಶಂಕರನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ. ‘ಏನು ಎರಡು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲೇ ಹಿಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ? ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತರಲು ಹೇಳ್ತಾ?’

‘ಬೇಡ, ಬೇಡ. ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ನಾನು ಎಲೆ ತುಂಬ ಹಾಕೊಳ್ಳಲ್ಲ..’

‘ಈಗ ಒಳ್ಳೇ ಎಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತೆ? ಬೆಲೆ ಬೇರೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಆದ್ರೆ ದುಬೇನೇ ಇಲ್ಲ..’

‘ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಅಲ್ಪಾಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೋಗಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಆದ್ರೂ ಇರಬೇಕಿತ್ತು..’

‘ಏನಾಡೋದು..’

‘ಅವು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದ್ರು ಯಾರೊಬ್ಬೂ ಅವತ್ತು ವರ್ಷ ಕೂಡ ದಾಟಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹೋಗೋವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಐವತ್ತೂರು. ನಿಮ್ಮಪ್ಪಂಗೆನು ಒಂದೈವತ್ತೈದು ಇರಬೇದಾ..?’

‘ಏವತ್ತಾರು!’

‘ನಮ್ಮಪ್ಪನ ತಲೆಮಾರು ಮುಗಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಮ್ಮೇ..’

‘ನಿನಗೆಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಯ್ತು. ಐವತ್ತಿರಬೇದಾ..?’

‘ಏವತ್ತೊಂದು’

‘ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಂಗಿಂತ ಆರು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡೋನಾ?’

‘ಇರಬೇದು. ರಾಮುಡವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ..?’

‘ಯಾಕೆ? ನಲ್ಲತ್ತೊಂದೋ ನಲ್ಲತ್ತೆರಡೋ ಇರಬೇದು..?’

‘ನಂಗೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಗೂ ಎಂಟು ವರ್ಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು. ಅವನೂ ರಾಮುಡವೂ ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅಂತ ಅಮ್ಮ ಹೇಳ್ತಿದ್ದು’

‘ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಚಂದ್ರಗೂ ಪತ್ರ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಏನೂ ಉತ್ತರ ಬಂದಿಲ್ಲ..’

‘ಅದೆಯೋ ಅಸ್ಸಾನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನಂತೆ’

‘ನನಗೇ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಸಲವೋ, ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಸಲವೋ ಪತ್ರ ಬರೀತಾನೆ ಅಷ್ಟೇ..’

ಬಾಲುವಿನ ಮಗಳು ರಮಾ ಎರಡು ಲೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ತಂದಳು. ಒಂದು ಲೋಟವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೈಗೂ, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಶಂಕರನ ಕೈಗೂ ಕೊಟ್ಟಳು. ಶಂಕರ

ರಾಮುಡುವಿನತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ. ರಾಮುಡು ಕೋಣೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಒಂದು ಹಳೆಯ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಿರುವಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ.

‘ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ತಂದೊಡ್ಡಿಲ್ಲವಾ ?’ ಎಂದು ಶಂಕು ರಮಾಳನ್ನು ಕೇಳಿದ.

‘ತರ್ತಾಳೆ, ತರ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಎರಡು ಕೈ ತಾನೇ ಇರೋದು’ ಎಂದು ಬಾಲು. ಹೇಳುತ್ತಾ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋದ.

ಬಂದಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ರಾಮುಡುವಿಗೂ ಕಾಫಿ ಬರಲಿ ಎಂದು ಶಂಕು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಇತ್ತ ಬಂದ ರಮಾಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ‘ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಫಿ ತರಲಿಲ್ಲಾ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮುಡುವಿಗೆ ಕಾಫಿ ಬಂದಾಗ ಶಂಕರನ ಕಾಫಿ ಆರಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿತ್ತು.

ಬಾಲು ಮುಂದಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಮುಡು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆ ಗಂಟಿನಿಂದ ಒಂದು ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ.

‘ಈಗ್ಲೇ ಊರಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀಯಾ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಶಂಕು ಕ್ಷಣ ನಾಲಿಗೆ ಕುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ‘ನಂಗೆ ಬಸ್ ರಾತ್ರಿ ಏಳು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೇ...’

‘ಗಂಟೆ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಕೂಡ ಆಗಿಲ್ಲಲ್ಲಾ..’

‘ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಲಪ್ಪ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಡಿ ಅಂತ ಹೋಗಿದ್ದೀನಿ...’

‘ಇದು, ನಾನೂ ಹೇಳ್ಬಿಟ್ಟು ಬರ್ದೀನಿ’

‘ನಾನು ಬ್ರಾಡ್‌ವೆಗೆ ಹೋಗ್ಬೇಕು. ಅಲ್ಲೇ ತಾನೇ ಸೈಕಲ್ ಅಂಗಡಿಗಳು ಇರೋದು’

‘ಇದೋ ನಾನೂ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟೆ..’

‘ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನೆ ಮಾಡ್ಬೇಕು ಹಾಗಿದೆ..’

‘ಪೂಜಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಆಗ್ಲೇ ಹೊರಡ್ಬೇಕಿತ್ತು’

‘ಮನ್ನಿ ಹತ್ತಾನಾದ್ರೂ ಹೇಳ್ಬಿ. ರಮಾ... ಶಂಕು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಅಮ್ಮಗೆ ಹೇಳು...’

ರಮಾ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಬೆಳಗ್ಗಿನಿಂದ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಆಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಬಾಲುನ ಹೆಂಡತಿ ಹೊರಬಂದಳು. ಶಂಕುನನ್ನು ನೋಡಿ,

‘ಈಗ್ಲೇ ಹೊರಡ್ಬಿದ್ದೀರಾ ?’ ಎಂದಳು.

‘ಹೌದು, ಇವತ್ತು ಆಫೀಸ್‌ಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೋಗ್ಬೇಕು’

‘ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಇರಿ. ತಿಂಡಿ ಕುಷ್ಟೊಡ್ಡಿ...’

ಒಳ ಹೋದ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಾಗದದ ಪೊಟ್ಟಣದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಬಂದಳು. ‘ಮನ್ನಿ, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲನ್ನೂ ಕಂಡೊಡ್ಬರಬ್ಬೇದಿತ್ತು..’ ಎಂದಳು

‘ಅವಳಿಗೆ ಮೈ ಹುಷಾರಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಬರೀ ಗಂಜಿ ಅಷ್ಟೇ... ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳೂ ಇವತ್ತು ಸ್ಕೂಲ್ ಇದೆ. ಹೀಗೇನಾದೂ ಆಯ್ತಂದ್ರೆ ಲೀವ್ ಹಾಕಿನೇ ಬರ್ದೇಕು’

‘ಈ ಥರ ವತ್ಸಾಕೆ ಆಗ್ಲೆಕು. ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಎರಡು ಸಾವು ಸಾಕಾಗೋಲ್ವಾ?’

‘ನಾನಿನ್ನು ಬರ್ತಿನಿ. ಬಾಲು ಹತ್ತ ಹೇಳ್ವೆಡು. ಪಾಪ ನಿಂದೆ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಾನೆ’

‘ಅವಿಗೂ ಮೈ ಉಪಾರಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಾವು. ಖರ್ಚು. ದಿನಾ ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ತಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡೋದು, ಮೈಗೆ ಒಗ್ಗಿಲ್ಲ..’

ರಾಮುಡು ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ಬೀದಿ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಂಕರನೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ. ಬಿಸಿಲು ಮೈ ಸುಟ್ಟಿತು.

‘ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ಲೆಕು’ ಎಂದು ಶಂಕರ ಕೇಳಿದ.

‘ನನಗೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕೆಲಸ. ಬ್ರಾಡ್‌ವೇ ಮಾರ್ತ..’

‘ಅಂಗ್ಲೀನ ನೀನೇ ನಡೆದಿದೀಯಾ...?’

‘ಜೊತೇಲಿ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದಾನೆ. ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಸೈಕಲ್ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡೋದೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಇಟ್ಕೊಂಡೇ ಅಂಗ್ಲಿ ಇಟ್ಟೆ ಈಗ ಅವು ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದ್ರೂ ಬರೀ ಕುಡಿತ..’

‘ಬೇರೆ ಅಂಗ್ಲಿ ಇಡೋಕೆ ಆಗೋಲ್ವಾ?’

‘ಈಗಿರೋ ಥರದ ಜಾಗ ಸಿಗೋಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೆ ಹೊಸ ಅಂಗ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಏನ್ ತಾನೇ ಮಾಡ್ತಾನಿ. ನುಂಗೇನು ಹೆಂಡ್ತಿನಾ ಮಕ್ಕಳು..?’

‘ನೀನ್ಯಾಕೆ ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಾರ್ತು..’

‘ನನಗೆ ಯಾರು ಮಾಡಿಸ್ತಾರೆ. ಅಮ್ಮ ಕೂಡ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಆಸಕ್ತಿನೇ ತೋರಿಲ್ಲ’

‘ಅವಳು ತಾನೇ ಹತ್ತರ್ಷದಿಂದ ಏನಾಡೋ ಹಾಗಿದ್ದು? ಬಾಯಿ ಸೊಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎಳೆ ಇಲ್ಲ. ಅವಳೇ ತುಂಬ ನೊಂದು ಸತ್ತಿರೋಕು...’

‘ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಹಾಸಿಗೆಲೇ ಮಲಗಿರೋದು ಅಂದ್ರೆ ಮನಸ್ಸು ನೊಂದೋಗಿರುತ್ತೆ’

‘ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ದುಡ್ಡು-ಕಾಸು ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ಹೊರಟೋಯ್ತು’

‘ಹೋಯ್ತು ಅಂದ್ರೆ..?’

‘ಹೋಯ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಹೇಳೋಕಾಗೋದು..’

‘ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿರೋದು ಅಂತ ಅಂದ್ಕೊಡಿದ್ವೀ..’

‘ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಪರಸ್ಪರ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತಿದೆ..?’

‘ಯಾರಾದ್ರೂ ಸತ್ತೆ ಯಾವಾಗ್ಲಾದ್ರೂ ನೋಡ್ತೀವಿ. ಅಷ್ಟೇ. ಆಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಸಾವಿನಲ್ಲೇ ನೋಡೋದು’

‘ನನ್ನ ಬಸ್ ಬರೋ ಜಾಗ ಇದೇ..’

‘ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಹೋಗೋಕೂ ಬಸ್ ಇಲ್ಲೇ ಸಿಗುತ್ತಾ..?’

‘ಹೌದು, ನನ್ನಂತೆ ನೀನೂ ನಮ್ಮನೆಗೆ ಬಾ’

‘ಮನ್ನಿಗೆ ಮೈ ಉಪಾರಿಲ್ಲ ಅಂದ್ಬಲ್ಲ..’

‘ಅದಕ್ಕೇನಿಗ. ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯೋಕೆ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ನಾನು ಕರೆದು ಮಾತ್ರಾನೇ ನೀನು ಬರಬೇಕಾ ? ನೀನಾಗೇ ಬರಬೇಕಿಲ್ಲ?’

‘ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಳಾಸ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ..’

‘ಬಾಲುವಿನ ಹತ್ರ ಕೇಳೋದು’

‘ಬಾಲುಮನ್ನಾ..’

‘ಯಾಕೆ..?’

‘ಸರಿ..’

‘ಈಗ ನನ್ನಂತೆ ಬಾ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬ್ರಾಡ್‌ವೇಗೆ ಹೋಗೋಣ’ ಶಂಕರ ಮೊದಲ ಸಲ ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

ಬಸ್ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಶಂಕರ, ‘ಎರಡು, ಬೆಣ್ಣೆ ಅಂಗ್ಲಿ’ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಟಿಕೆಟ್ ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜನಸಂದರೆ ಇತ್ತು ಅವನಿಗೂ ರಾಮುಡುವಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬೆಣ್ಣೆ ಅಂಗ್ಲಿ ಸ್ವಾಪ್ ಬಂದಾಗ ಶಂಕರ ಗುಂಪನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿಳಿದ. ‘ರಾಮುಡು, ರಾಮುಡು’ ಎಂದು ಕರೆದ. ಬಸ್‌ನೊಳಗಿನಿಂದ ಯಾವ ಉತ್ತರವೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಶಂಕರ ಬಸ್‌ನ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೂ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಕೂಗಿದ. ಜನರ ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ರಾಮುಡು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಂಡಕ್ಷು ವಿಷಲ್ ಊದಿ ಬಸ್‌ನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ.

ಮುಂದಿನ ಸ್ವಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಮುಡು ಇಳಿಯಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಶಂಕರ ವೇಗವೇಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ. ಇಲ್ಲ. ರಾಮುಡು ಹಲವು ಸ್ವಾಪ್‌ಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಇಳಿದಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಉತ್ತರಿಸದೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಹೆಂಡತಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ‘ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿತಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

‘ಹೂಂ..’ ಎಂದ ಶಂಕರ. ‘ನಾನು ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾ?’

‘ಯಾರೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ..’

ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ‘ತುಂಬ ಜನ ಬಂದಿದ್ದಾ?’ ಎಂದಳು.

‘ಮುಟ್ಟುತ್ತ ನಲವತ್ತು ಜನ ಇರಬೋದು..’

‘ಅವರೇನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ಕರೀಲಿಲ್ಲ..’

‘ಯಾಕೆ ಅವರೇ ಬಂದು ಕರೀಬೇಕು. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತಾನೇ ಸತ್ತಿರೋದು’

‘ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆದ್ರೂ ಆ ಮನೇಲಿ ಬಾಲು ತಾನೇ ಎಲ್ಲ ನೋಡ್ಕೊಳ್ಳೋದು. ಅವರಾಗ್ಲೀ,

ಅವಳಾಗ್ಗೀ ತುಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಹಿಡ್ಡೋರು. ಶ್ರೀಮಂತ್ರ ಬಂದ್ರೆ ಮೇಲ್ವಿದ್ದು ಉಪಾಕಾರ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದೋರು ಅಂದ್ರೆ ತಿರುಗಿ ಕೂಡ ನೋಡೋಲ್ಲ..'

'ಬಾಲು ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತೀಯಾ. ಎಲ್ಲೂ ಹಾಗೇ. ಇವತ್ತು ರಾಮುಡು ಬಂದಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಗೊಳ್ಳಲ್ಲ..'

'ಯಾಕೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಗೋತಾರೆ. ಅವನು ಸೈಕಲ್‌ಗೆ ಗಾಳಿ ಹೋಡೀತಾ ಇರೋವ್ವು ತಾನೆ'

'ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ಗವನಿಸದ ಹಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಾನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗ ಹೋಗ್ತೀಯಾ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಅವನು ಒಂದ್ವೇಳೆ ಈ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಅಂತ ಬಂದಿಲ್ಲ ಆದ್ರೆ ನಾನು ಒಂದೊಂದು ಸಲವೂ ಅವನನ್ನು ಓಡಿಸೋ ಥರಾನೇ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇನಿ..'

'ಯಾಕೆ, ಇವತ್ತು ಏನಾದ್ರೂ ಜಗಳ ಆಯ್ತಾ ?'

'ಜಗಳ ಎಲ್ಲ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ಹತ್ತ ಒಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆ ತಾನೇ ಜಗಳವೋ ಸಲ್ಲಪವೋ ನಡೆಯೋದು. ಎಲ್ಲೂ ಸಾವಿಗೆ ಬಂದಿರೋರು. ನಾನೂ ಹಾಗೇ ತಾನೇ ಹೋಗಿದ್ದು..'

'ಅಷ್ಟು ಸಾಕು'

'ಸಾಕು ! ಈಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಹೋಗ್ಬೇಕಾದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮನೇಲಿ ಯಾರಾದ್ರೂ ಒಬ್ಬರು ಹೋದ್ರೆ ಸಾಕು ಅಂತ ಆಗ್ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನೇಲೆ ಅದೂ ಕೂಡ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದೆ ಸಾಕು ಅಂತ ಆಗ್ಬಿಡೋದು..'

'ಇವತ್ತು ಅವರು ಕರಿದ್ರೂ ಕೂಡ ನನ್ನಿಂದ ಬರೋಕೆ ಆಗ್ಗಿರಲ್ಲ. ಸ್ಕೂಲ್ ಅಡ್ಮಿಷನ್ ಪ್ಯಾನಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಮಾತ್ರ..'

'ಅಡ್ಮಿಷನ್ ಎಲ್ಲ ಮುಗೀತಾ ?'

'ನಾಳೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದೈವತ್ತು ಮಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ನಾಳೆ ವೈಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಇರತ್ತಾಳೆ. ಇವತ್ತು ಅವಳು ಲೀವ್..'

'ನಾನು ರಾಮುಡುವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿದ್ದೂ ನಾನೇ ಕಾಫಿ ಕೊಡೋಣ ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಆದ್ರೆ ಅವ್ನು ಬರಲಿಲ್ಲ'

'ನಾನು ಯಾವಾಗ್ಲೂ ನೋಡಿದ್ದು..'

'ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೇ ಕುಳಿಂಚ್ಚಂದೆ ಆದ್ರೆ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿಟ್ಟಿ..'

'ಅವನ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಲುಮೇ ತಗೊಂಡ್ಬಿಟ್ಟಂತೆ..'

'ಹೌದಾ ! ಇದೆಲ್ಲಾ ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ !'

'ಅವರ ಅಪ್ಪ ಸಾಯೋಕೆ ತುಂಬ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೇನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ರೆ ರಾಮುಡುವಿಗೆ ಏನೂ ಸೇರಿಲ್ಲ..'

‘ಅವನು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಲ್ಲ... ?’

‘ಅದೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ವಿಳುಪುರಂನಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಅಂಗಡಿ ಇಳಿಪಿಡಿದಿದ್ದಾನಂತೆ..’

‘ಸೈಕಲ್ ಅಂಗಡಿ ಇಳಿಪಿಡಿದ್ದೇನೂ ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲವಲ್ಲಾ ?’

‘ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು ಅಂತೇನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲಲ್ಲಾ ? ಆದ್ರೆ ಅವನೇ ಹಾಗಂದೊಡ್ರೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡೋಕಾಗುತ್ತೆ ?’

ತಾನು ಕರೆದದೂ ರಾಮುಡು ವನಿಗೆ ಬರದೇ ಹೋದದ್ದು ಶಂಕನಿಗೆ ಸಂಕುಟವಾಗಿತ್ತು. ಆ ನೋವು ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆನಿಸಿತು... ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಡೆಯ ತಮ್ಮನೂ ಮರಣ ಹೊಂದಿ ಇಂದಿಗೆ ಎರಡು ವಾರಗಳಾಗಿ ಹೋದವು. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ನಾನೇ ದೊಡ್ಡವನು.

ರಾಮುಡುವನ್ನು ವಿಳುಪುರಂಗೆ ಹೋಗಿ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.

(೧೯೮೮)

೨೫

ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಬೆಳಗಿನ ಪೋ...

ಚದುರಂಗದ ಹೇಳಿದರು : ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಿನಿಮಾ ತೆಗೆಯುವವನ ಥರಾ ಕಾಣ್ತೀನಾ ? ಮೂರು ಸಿನಿಮಾ ತೆಗೆದು ಎಷ್ಟೋ ಜ್ಞಾನ ಬಂದ ನಂತರ ಕೂಡ ನನಗೆ ಸಿನಿಮಾ ತೆಗೆಯುವವನ ತೋರಿಕೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ದೊಡ್ಡತನಗಳೆಲ್ಲ ಬರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೇನಾದ್ರೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದಿದ್ದೂ ಈ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕನಂತೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಸುತ್ತಿ ಅಲೆದು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಮೈಸೂರಿಗೇ ಬಂದು ಸೆಟ್ ಆಗಿದ್ದೇನೆ

ಹೋದ ತಿಂಗಳು ಶಾಮಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಶಾಮಣ್ಣ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ಬಂಗಾರದಂಥ ಮನುಷ್ಯ ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿದ್ದು ನಿವೃತ್ತರಾದವರು. ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿಗಳಾಗಬಹುದು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಪೂರ್ವಾನಿಂದ ಪ್ರಿನಿಪಾಲ್ ವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅವರು ಪ್ರಿನಿಪಾಲರಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ನಾನು ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರೇ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, 'ಏನು ಚದುರಂಗ ಸೌಖ್ಯವೇ ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬೀದಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿದು ನಿಂತು ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಎರಡು ಈರುಳ್ಳಿ ಮೂಟೆಗಳು, ಮೂರು ಹಣ್ಣಿನ ತಟ್ಟೆ-ಗಾಡಿಗಳು, ಐದು ತರಕಾರಿಗಳ ಬುಟ್ಟಿ ಒಂದು ಕರು, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸೈಕಲ್‌ನವರು ನಮ್ಮನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಹೋದುದನ್ನೂ ಕೂಡ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹೊರಳಿದ ಮಾತಿನ ನಡುವೆ, 'ನೀನು ಸಿನಿಮಾ ಕೂಡ ತೆಗೆದೆಯಂತೆ ? ಒಂದನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಲು ನನಗೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ದುಡಿದು ದುಡಿದು ಸೋತು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸತ್ವಹೀನ ಸಿಪ್ಪೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಸಿನಿಮಾ

ತೆಗೆದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಹೊಂದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೂ, ಮೂರ್ಖರಿಗೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಿನಿಮಾಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ನಾನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೀದಿ, ಬಿರಿಯಾನಿಗಳನ್ನು ನಾನೇ ನನ್ನ ಕುಯ್ಯಾರೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಧ್ವಾಸರಿಗೆ ಈ ಬಂಗಾರದಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಂದೂ ನನಗನ್ನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ

ಅಂದು ಸಂಜೆ ಚಾಮುಂಡಿ ಪಿಕ್ಚರ್ಸ್ ಯಶವಂತರಾಜನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದೆ. ಸದ್ಯ ಅವನು ಇದ್ದು ಆದರೆ ನಾನು ಹಣ ಕೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂಬ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಗೋಳಾಡಿದೆ.

‘ಪರಿಮಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಪ್ರಿಂಟ್ ಒಂದು ಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ’ ಎಂದು.

ನಾನು ಹೊಸ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ‘ಆ ನೆಗೆಟಿವ್‌ಗಳೆಲ್ಲ ಈಗಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತೆ ಸಾರ್ ? ಆ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿ ಎಷ್ಟೇ ಕೈ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಜಾಗ ಕೂಡ ಬದಲಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ನೆಗೆಟಿವ್‌ಗಳ್ಯಾವವೂ ಸಿಗಲಾರವು’ ಎಂದು.

‘ಅದಲ್ಲವ್ವಾ ಹಳೆಯ ಪ್ರಿಂಟ್ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ ಕೊಡು ಅಂತಷ್ಟೇ ಕೇಳಿದ್ದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನ ಇಟ್ಟೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ನಿನಗೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತೆನಿ’

ಅವನ ಮುಖ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳೆಗೂಡಿತು. ಉತ್ಸಾಹವೂ ಕಾಣಿಸಿತು.

‘ಅದರಲ್ಲಿ ಡಾ.ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಕೂಡ ನಟಿಸಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ?’ ಎಂದು.

‘ಹೌದು, ಆದ್ರೆ ಆಗ ಅವು ಡಾಕ್ಟರ್ ಅಲ್ಲ’

‘ಅದರಲ್ಲಿ ಅವು ಸತ್ತೋಗ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಾ?’

‘ಹೌದು, ಇಂಟರ್‌ವೆಲ್‌ಗೆ ಮುಂಚಿನೇ ಟಿ.ಬಿ. ಬಂದು ಸತ್ತೋಗ್ತಾರೆ. ಆ ಚಿತ್ರದ ಹಾಡು ಕೂಡ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು’

ಯಶವಂತರಾಜ್ ತನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ‘ಚದುರಂಗ ಸಾರ್, ನಾನೇ ಅದನ್ನು ಮಾರ್ನಿಂಗ್ ಷೋಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಆ ಚಿತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮರ್ತೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ..’

‘ಹೌದು, ತುಂಬ ಜನ ಮರ್ತೆಗಿದ್ದಾರೆ..’

ಮುಂದಿನ ವಾರವೇ ಯಶವಂತರಾಜ್, ‘ಕೇವಲ ಒಂದು ವಾರ ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ’ ಎಂದು ಜಾಹೀರಾತು ನೀಡಿ, ತುಂಬ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಸುಮಾರಾದ ಥಿಯೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ‘ಪರಿಮಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ’ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ. ನಾನು ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನೇ ಹೊರತು ಅವನಿಂದ ಯಾವ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ

ನಾನು ಶಾರ್ವಣ್ಣನ ವನೆಗೆ ಹೋದೆ ಈ ಸಲ ಅವರು ತಮ್ಮ ವನೆಗೆ ಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅರವತ್ತು ಅಡಿ ತೋಡಿದರೂ ನೀರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಬರೀ ಬಂಡೆ. ಅದನ್ನೂ ಮದ್ದಿಟ್ಟು ಸಿಡಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿತು ಅಡಿ ತೋಡಿದರು. ನೀರು ಬಂತು. ಆದರೆ ಕುಡಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ವೇಸ್ಟ್,

‘ಪರಿವಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ..’ ಎಂದು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದೆ.

ಅವರು ಬಾವಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ತುಂಬ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದಾಗಲೇ ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶದ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದದ್ದು. ಯುದ್ಧವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು. ಶಿಸ್ತು ಎಂದರೆ ಅದೇನೂ ಕಾಯಿಯಾ ಗಣಸಾ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಊರು. ಹೆಸರು ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರೆಲ್ಲ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಿಳಿ ಟೋಪಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇಶ ಆಳಲು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು... ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಟ್ರೈಕ್. ಬಸ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ತೂರಾಟ. ಯಾರು ಏನು ಮಾಡಿದರೆಂದು ಯಾವ ವಿಚಾರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ‘ಕ್ರಿಸ್ತಿಯಾಲ್ ಅನ್ನು ಸಪ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡು’

‘ಸಾರ್, ನೀವು ಪರಿವಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನೋಡ್ಬೇಕು ಅಂದ್ರಲ್ಲಾ!’

‘ಹಾಗಂದ್ರೆ ಏನು, ಅದೇನು...?’

‘ನಾನು ತೆಗೆದ ಮೊದಲ ಸಿನಿಮಾ ಸಾರ್, ನಾನು ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಬಳಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನೀವೇ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಾ?’

‘ಓಹೋ, ಸಿನಿಮಾ ! ಸಿನಿಮಾ ! ನಾನು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾಯ್ತು ಗೊತ್ತಾ ? ಕತೆಯದಾಗಿ ಆ ಪಂಕಜ್ ಮಲ್ಟಿಕ್ ಸಿನಿಮಾ. ಅದೇ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಪ್ಪರ್‌ಕುಮಾರ್ ಎ ಜಮಾನಾ ಕೈಸಾ, ಕೈಜಾ..’

ಸದ್ಯ, ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲ ಆ ಸಾಲುಗಳು ಮಾತ್ರ ನೆನಪಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಹಠ ಹಿಡಿದವನಂತೆ ಹೇಳಿದೆ : ‘ಸರ್, ‘ಪರಿವಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ’ ನಾಳೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಥಿಯೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರ ಓಡುತ್ತೆ ನಾವು ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬರೋಣ..’

‘ಬೆಳಿಗ್ಗೆನಾ... ?’ ಎಂದು ಅವರು ಸಂದೇಹದಿಂದ ರಾಗ ಎಳೆದರು.

‘ಇಂಥ ಹಳೇ ಚಿತ್ರಗಳಿಲ್ಲಾ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಷೋ ಮಾತ್ರ ಓಡುತ್ತೆ ಇಂಥವಕ್ಕೆ ಅದೇ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯ’

‘ನೀನು ‘ಡಾಕ್ಟರ್’ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ ?’

ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ ಆದರೆ, ‘ಇಲ್ಲ’ ಎಂದೆ.

‘ಚಿತ್ರ ಎಂದರೆ ಅದು... !’

‘ನಿಮಗೆ ಯಾವತ್ತು ಅನುಕೂಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾನೇ ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ’

‘ಎಲ್ಲಿಗೆ... ?’

‘ಅದೇ, ‘ಪರಿವಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ’ ಚಿತ್ರ ನೋಡಲು’

‘ಅದ್ಯಾವ ಚಿತ್ರೇ

‘ನನ್ನ ಚಿತ್ರ ಸಾರ್ ! ನನ್ನ ಮೊದಲ ಚಲನಚಿತ್ರ.. !’

‘ಓ ! ನಿನ್ನದಾ... ? ನೋಡೋಣ, ನೋಡೋಣ. ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೋಗೋಣ್ಣಾ’

‘ಇಲ್ಲ ಸರ್, ಅದು ಮಾರ್ನಿಂಗ್ ಷೋ ಮಾತ್ರ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ಆರಂಭವಾಗಿ

ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದೋಗುತ್ತೇ

‘ಬೆಳಿಗ್ಗೆನಾ... ?’ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ರಾಗ ಎಳೆದರು. ‘ಸರಿ, ಭಾನುವಾರ ಹೋಗೋಣ್ಣಾ?’

‘ಧಾರಾಳವಾಗಿ, ಭಾನುವಾರ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ..’

‘ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಕರೆದೊಂಡು ಬರ್ಲಾ ?’ ಅದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು.

‘ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಾರ್. ಇನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಬೇರೆ

ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಲು ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟರೆ ಅವರನ್ನೂ ಕರೆದೊಡ್ಡನ್ನಿ..’

‘ಹೌದಾ... !’

‘ಹಾಗಾದ್ರೆ ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡ್ಲಿ.. ?’

ಶಾರ್ವಣ್ಣ ಯೋಚಿಸಿದರು. ‘ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಬರಬಹುದಾ ?’ ಎಂದು ಮತ್ತೆ

ಕೇಳಿದರು.

‘ಕರೆದೊಡ್ಡನ್ನಿ ಸಾರ್. ನಿಮಗಿಲ್ಲದ್ದಾ... ?’

‘ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೂ ಅವತ್ತು ಇರೋಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಒದ್ದೆತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಜಾಗ ಇರೋದಾ...?’

‘ಹತ್ತು ಸೀಟು ? ಸರಿ’

‘ಥಿಯೇಟರ್ ಎಲ್ಲಿ ?’

‘ನಾನೇ ಬಂದು ಕರೆದೊಡೋಗ್ತೀನಿ ಸಾರ್...’

‘ನಿನಗ್ಯಾಕುಪ್ಪಾ ಕಷ್ಟ’

‘ಇದ್ದಲ್ಲೇನು ಕಷ್ಟ ಸಾರ್. ನಾನೇ ಬಂದು ಕರೆದೊಡೋಗ್ತೀನಿ. ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಆಟ...’

ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾನು ನೇರವಾಗಿ ಆ ಥಿಯೇಟರ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಭಾನುವಾರದ ಬೆಳಗಿನ ಷೋಗೆ ಸೋಭಾ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ಹತ್ತು ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ. ಮುತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಟಿಕೆಟ್. ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುವವನು ಒಂದು ಸಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಬೆಳಿಗ್ಗಿನ ಷೋಗಾ ಎಂದು ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆನೇ ಟಿಕೆಟ್ ಹರಿದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು.

ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಕಾರಿನ ಬ್ಯಾಟರಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರೆಸಿ ಹಾಕಿ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟೆ ಅದು ೧೯:೪೮ರ ಮಾರ್ಚ್ ಮ್ಯಾರಿಸ್ ಗಾಡಿ. ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ದೂಬಿನ್ಸ್ ಆಟೊ ಮೊಬೈಲ್ ಅಂಗಡಿಯವನು ಅದನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು

ನನಗೆ ಹೋದ ತಿಂಗಳಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ್ದ ಅದು ಪದೇ ಪದೇ ನಿಂತು ಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ತಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಕೂಲಿಯೇ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿರುಬಹುದು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಮಾರಲಿಲ್ಲ.

ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕಾರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿದೆ. ನೇರವಾಗಿ ಶಾಮಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಶಾಮಣ್ಣ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ ವಾರದ ಪುರವಣಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು.

‘ಹೋಗೋಣ್ಣಾ ಸಾರ್ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

‘ಗಾಡಿ ತಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗೇ ಹೋಗೋದಲ್ಲಾ...?’

‘ಹೋಗೋದ್ದು. ಆದ್ರೆ ಚಲನಚಿತ್ರದ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳು ತುಂಬ ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿರುತ್ತೆ’

ಶಾಮಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಫಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಮನೆಯ ಕಾಫಿ ತುಂಬ ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಲೋಟ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಮೂರು ಜನ ಕುಡಿಯಬಹುದು. ತಡವಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಷ್ಟೂ ಕಾಫಿಯನ್ನೂ ಗಟಗಟನೆ ಕುಡಿದು ಮುಗಿಸಿದೆ. ಒಂಬತ್ತೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಶಾಮಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಸಿದ್ಧವಾದರು. ‘ಬೇರಾರೂ ಬರೋದಿಲ್ಲವಾ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

‘ಹೋಗುವ ದಾರಿಲಿ ಎಲ್ಲನ್ನೂ ಕುಟ್ಟಿ ಹೋಗೋಣ. ಮೊದಲು ಪಾಂಡರಂಗ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ...’

ಅಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯನ್ನು ಅವರು ಕರೆದಿರುಬಹುದೇ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಮೂಡಿತು. ನನ್ನ ಚಿತ್ರದ ಹಾಸ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದೇ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳ ಮೇಲೆ.

ನನ್ನ ಗಾಡಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಾ ಪಾಂಡರಂಗ ಮಂದಿರದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಿತು. ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತೊಳಸುವಂತಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹ ರಾವ್ ನಿಂತಿದ್ದ ! ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ಓಹೋ, ನೀನೇನಾ ಶಾಮಣ್ಣ ಸಾರನ್ನು ಸಿನಿಮಾಗೆ ಕರೆದೊಡೋಗ್ತೀರೋದು ? ಅವರು ಯಾವ್ದೋ ಸಿನಿಮಾ ಅಂದು, ನಾನೂ ಸರಿ ಅಂದೆ. ಯಾವ ಚಿತ್ರ ?’

‘ಪರಿವಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ’

‘ಅದಾ ? ನಾನು ಅದನ್ನು ಆವಾಗ್ಲೇ ನೋಡಿದ್ದೀನಲ್ಲಾ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓಡ್ಲಿಲ್ಲ.. ಚಿತ್ರ ಸುಮಾರಾಗಿದೆ ಅಷ್ಟೇ...’ ನರಸಿಂಹ ರಾವ್ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಗಂಟೆ ಒಂಬತ್ತೂ ಮುಕ್ಕಾಲು.

‘ಸಾರ್, ನೇರಾಗಿ ಥಿಯೇಟರ್‌ಗೆ ತಾನೇ...’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ನರಸಿಂಹ ರಾವ್ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ, ‘ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು, ಅಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲೂ ಕಾಯ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಮೋಸ ಹೋಗೋದ್ದು...’

ನಾನು ಆಕ್ಸಲೇಟರನ್ನು ಅದುಮುತ್ತಲೇ, 'ಏನು ಮೋಸ ಹೋಗೋದು' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

'ಯಾವುದೋ ಹೊಸ ಚಿತ್ರ ಅಂತ ಅಂದ್ಕೊಂಡಿರಾರ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬರ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ !'

'ನೀನು ನಡಿ ಚದುರಂಗ, ನಾವು ಅವರನ್ನೂ ಕುಡ್ಕೊಂಡೋಗೋಣ' ಎಂದು ಶಾಮಣ್ಣ ಹೇಳಿದರು.

ನಾನು ಸಂಧಿ, ತಿರುವುಗಳಲ್ಲೂ ಗೇರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದೆ ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಗಾಡಿಯನ್ನು ನರಸಿಂಹರಾವ್ ವನೆಯ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಮದುವೆಗೆ ಹೊರಡುವವರಂತೆ ರೇಷ್ಮೆ ಸೀರೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಲಂಗ ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರೂ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಮುಂದಿನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ನರಸಿಂಹರಾವೂ ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಒಬ್ಬ ಹಡುಗಿಯೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ಗಾಳಿ ಹಡಗಿನಂತೆ ನೆಲಕ್ಕಳಿಯಿತು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಅಡ್ಡ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಾಕು, ವಾಟರ್ ಪಂಪ್, ಸೈಲೆನ್ಸ್ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಹಾಗಿದ್ದೂ ನಾನು ಗಾಡಿಯನ್ನು ವೇಗವಾಗಿಯೇ ಓಡಿಸಿದೆ. ಶಾಮಣ್ಣ ಚಿತ್ರ ಮೊದಲ ಸೀನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಅದು ಭಾನುವಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ನರಸಿಂಹ ರಾವ್‌ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರೀ ಶನಿಯೇ ಕುಳಿತಿತ್ತು.

'ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ನಾನು ಚದುರಂಗನಿಗೆ ಹೇಳಿ. ಅವನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಈ ಸಿನಿಮಾ ಗಿನಿಮಾ ಎಲ್ಲ.. ತೆಗೆಯೋದು ತೆಗೆದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓಡುವಂತಹ ಸಿನಿಮಾನಾದ್ರೂ ತೆಗೆದಾ ? ಈಗ ಬರುವ ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಸಿನಿಮಾಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತೆ. ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ನಟಿಸಿರುವ ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲೇ ಆ 'ಪರಿಮಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ' ಮಾತ್ರಾನೇ ಬರೀ ಅಳುವ ಚಿತ್ರ. ಶಾಮಣ್ಣ ಸರ್, ಇವನು ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರ ಒಂದು ಕೂಡ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕೂಡ ಓಡಿಲ್ಲ. ಓಡದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದವರಿಗೆ ಅಂತ ಯಾವುದಾದ್ರೂ ಅವಾರ್ಡ್ ಇದೆ ಅದನ್ನು ಚದುರಂಗನಿಗೆ ಕೊಡ್ಬೇಕು...' ಗಹಗಹಿಸಿದ.

ನಾನು ಆವೇಶಗೊಂಡುನಂತೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಗಾಡಿ ಓಡಿಸಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ನರಸಿಂಹ ರಾವ್, 'ಏನಪ್ಪ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸ್ಬೇಕು ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ?' ಎಂದ.

ನಾನು ಮೇಗವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ.

ನರಸಿಂಹರಾವ್ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ : 'ನೆನ್ನೆ ಒಂದು ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಸಿನಿಮಾ ಬಂದಿದೆ. ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ ? ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್‌ಗೆ ರಾಜನ ಹಾಗೆ ಐತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಒಂದು ಕುತೌತ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರಲ್ಲ.. ನಾನು ಮೊದಲ ಪೋಗೇ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ! ಅದೇನು

ಹಾಡು, ಏನು ಡ್ರಾನ್ಸ್, ಏನು ಫೈಟಿಂಗ್... ! ಟೆಕ್ನಿಕ್, ಕಲರ್ ಎಲ್ಲಾ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಆ ಧರ ಏನಾದ್ರೂ ತೆಗೀ ಚದುರಂಗ. ಮುಷ್ಟತ್ತು ನಲವತ್ತು ಲಕ್ಷ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ರೂ ಹಾಕಿದ ಹಣಕ್ಕೆ ಮೋಸವಾಗೋಲ್ಲ..'

'ತೆಗೆಯೋಣ ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗಾಡಿಯ ವೇಗವನ್ನು ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ನರಸಿಂಹರಾವ್‌ನ ಅದೃಷ್ಟ ಮುಂದೆ ಸಾಲಾಗಿ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳು. ನನ್ನ ಗಾಡಿ ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಚಲಿಸಿತು.

ಹತ್ತೂಕಾಲು ಗಂಟೆಗೆ ಥಿಯೇಟರ್ ತಲುಪಿದೆವು. ಚಿತ್ರ ಆರಂಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಇಷ್ಟತ್ತೆದು ಜನರಾದರೂ ಸೇರಬೇಕು ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಷೋ ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಆರಂಭವಾಗಲೇಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಹೋಗಿ ಕುಳಿತ ಐದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಚಿತ್ರ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನರಸಿಂಹರಾವ್ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನೇ ನನ್ನ ಪಾರ್ಸರ್‌ನರ್ ಆಗಿ ಬರುತ್ತೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಅವನ ನೆನಪಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಪರಿಮಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ' ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಾಗ ಯಾರ್ಯಾರು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ಸಾಲೂ ಬಿಡುವೆ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಶಾಮಣ್ಣ ಚಿತ್ರದ ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿರಬೇಕು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಂಟರ್‌ವೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಥಿಯೇಟರ್‌ನೊಳಗೆ ಬೇಕು ಹರಡಿದಾಗ ಅವರು ನಿರ್ದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

(1984)

೨ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಾಗ...

ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಲೆಯ ಆಟದ ಮೈದಾನದ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಸೈಕಲ್ ತುಳಿಯುತ್ತಲೇ ಇಣಕಿ ನೋಡುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಶಾಲೆಗೂ ಆ ಮೈದಾನಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ನೂರು ಮನೆಗಳೂ, ಹತ್ತು ಬೀದಿಗಳೂ ಇವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಟವಾಡಬೇಕಾದ ಅಥವಾ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪಿರಿಯಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಆ ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮರವಾಣಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆ ಶಾಲೆಯನ್ನೂ, ಮೈದಾನವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಸೈಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ನಾನು ಓದಿ, ಆಟವಾಡಿದ ಶಾಲೆಯಂತೆಯೇ ಅನ್ನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಾನು ಇಷ್ಟತ್ತೆದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಓದಿದ ಶಾಲೆ ಐನೂರು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನವಿತ್ತು. ಸರಳವಾದ, ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಹಿಡಿಯುವ ಆಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರಾವ ಆಟವನ್ನೂ ನಾನು ಆಡಿದ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಟಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಬೇಕಾದರೂ ಈ ಆಟದ ಮೈದಾನವನ್ನು ದಾಟಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕು. ರಸ್ತೆಯ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಎತ್ತರವಾದ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆ ಇದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಆಟವಾಡುವಾಗ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಅವರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಇಂದು ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚ್ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ, ಮೈದಾನದ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಬೀದಿಯತ್ತ ಸೈಕಲ್‌ನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದೆ. ನಾನು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿರುವ ಹಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಗಂಟೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೈಗಡಿಯಾರದ ಒಡೆದ ಗಾಜನ್ನು ನಾನು ಬದಲಾಯಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಟೆ ನಾಲ್ಕರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಎರಡು ಗಂಟೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲಮಾರುಗಳ ನಡುವೆ ಹುಡುಕಾಡಿ ನಾನು ಹೆಸರೂ ಕೇಳಿರದ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಕೂಡ ಯೋಚಿಸಿರದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳು ಬೇಕು. ನಾವು ಇದುವರೆಗೆ ತಿಳಿದಿರದ ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸುಖವಿದೆ. ಅದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ. ನಾನು ಪದೇಪದೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೂ ನಾನು ಕುಡಿದರದ ಹಲವು ಲೇಖಕರು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಈ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚನ್ನು ನೋಡಲು ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಆ ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಲೇಖಕರು ಹಲವು ತಿಂಗಳು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು, ನಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬರೆದಿರುವುದಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ನಾನು ಮೀಸಲಿಡುವ ಸಮಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವುದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವೇ ತಾನೇ!

ಆಡುತ್ತಿರುವವರು ಯುವಕರು. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ. ಮೈದಾನ ಶಾಲೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಡುವುದು. ಮೈದಾನ ದೊಡ್ಡವಾಗಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಭಾನುವಾರಗಳಂದು ದೊಡ್ಡವರೂ ಅಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಮೈದಾನದ ನಡುವೆ ಪಿಚ್‌ಗೋಸ್ಕರ ಪೂರ್ಣ ಚಾಪೆ ಹಾಸಿದ್ದು. ಮಕ್ಕಳ ಆಟಕ್ಕಾದರೆ ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ತೀವ್ರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆಯ ಕಡೆಗಷ್ಟೇ ಗೋಡೆ. ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ತಂತಿಯ ಬೇಲಿ. ಕೆಲವು ಗಿಡಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೆಲವೆಡೆ ಮುಳ್ಳು ತಂತಿಗಳನ್ನು ಅಗಲಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದನ-ಕರುಗಳು ಕೂಡ ನುಗ್ಗುಬಹುದಿತ್ತು ಅಡ್ಡಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕುಗ್ಗುವುದು ಕಲೆ. ನಾನೂ ನನ್ನ ಶಾಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಡ್ಡಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ ಹಾರಿ ಹೋಗಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಗೆ ಗೋಡೆ ಹಾರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಗೋಡೆಯ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ವಂಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಗಾರ ಉದುರಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಒಂದೊಂದೇ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾರುವುದು, ದಾಟುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಗೋಡೆಯ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲ ದಿನಗಳು ಕಾವಲೂ ಇರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರ ಬೇರೊಂದು ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು..

ಬೇಲಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಾಗಿರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸೈಕ್ಲನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಆಟ ಆಡುವ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು. ಮುಖ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟ ನೋಡಲು ಮುಖ ಕಾಣಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲೂ

ಅದರ ಲೇಖಕನ ಮುಖವೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮೊದಲ ಸಲ ಅವರನ್ನು ಓದುವಾಗ

ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚ್ ನೋಡಲು ನಿಂತರೆ ಆಡುವ ಗುಂಪಿನ ಬಗೆಗಾಗಲೀ, ಆಟ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿದೆ ಎಂದಾಗಲೀ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಡುವವರ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಸಣ್ಣಗಿರುವವನು, ದಪ್ಪಗಿರುವವನು, ಮಿತಾಹಾರ ಸೇವಿಸುವವನು, ಯಾವಾಗಲೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವವನು, ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೆಪ್ಪಿಜಿರೇಟರ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನು, ಉಪಾಹಾರ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುವವನು... ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವಿವರಗಳು ಅವರು ನಿಲ್ಲುವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ, ನಡೆ, ಓಟ, ಧಾವಿಸುವುದು, ಚೆಂಡು ಬೀಸುವುದು, ವಿಕೆಟ್‌ನ ಮುಂದೆ ಬ್ಯಾಟ್ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುವುದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಗುಮಾಸ್ತನ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಡುಪು, ಟೈ, ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್, ಕುರ್ಚಿ, ಸಿನಿಮಾಗೆ ಯಾವ ತರಗತಿಯ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ... ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೈದಾನದ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಫೋರಸ್ತೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಮೈದಾನವೇ ಒಂದು ಡಜನ್ ಮನೆಗಳ ನಡುವೆ ಇತ್ತು. ಕೆಲವು ಹೊಸವು, ಕೆಲವು ಹಳೆಯವು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳು. ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಇತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಕೂಡ ಆಯಾಸದಿಂದ ಸೊರಗಿ ಹೋದಂತೆ ಕಂಡವು. ಅದೇ ತಾನೇ ನಗರಗಳ ಸಹಜತೆ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜಿಯಾಗ್ರಫಿಕ್ ಮ್ಯಾಗಝಿನ್‌ನ ಹೊಳೆಯುವ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಡಿಗಳೂ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳೂ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತವೆ. ಹಲವು ಆಟಗಾರರಿಗೆ ಆ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲ...

ಅವರು ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ತಲೆಗೂದಲು ಕೆದರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸುರಿದಿದ್ದ ಬೆವರು ಅವರ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡುವವರ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಷ್ಟೇ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಫ್ಲಾನೆಲ್ ನಿಕ್ಟರ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡುವಾಗ ಹಿಂಬದಿ ಪೂರ್ತಿ ಕೊಳೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ.

‘ಮೊದಲು ಆಡಿದವರದು ಎಷ್ಟು ಸ್ಕೋರ್ ?’ ಎಂಬುದೇನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ತಂಡದ ಸ್ಕೋರ್ ಎಷ್ಟು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕುತೂಹಲ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮೂಡಿತು. ಆದರೆ ನಾನೇನೂ ಕುತೂಹಲವೆಂದಿದ್ದು ಈ ಆಟವನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಸ್ಕೋರ್ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು

ಆಗಬೇಕಾದ್ದೇನು ? ಸ್ಕೋರ್ ವಿವರ ತಿಳಿಯದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುವುದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಮಜಾ ಇದೆ. ಸ್ಕೋರ್‌ಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಆಟ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ಅವೇಲೆ ಬೇರಾವ ಬಂಧವೂ, ನೆನಪುಗಳ ಹೊರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಎದ್ದು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭಾವ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ನೆನಪುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಅಳಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾದುದು. ಆಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಯುವಕರು. ಅವರನ್ನು ನೆನಪುಗಳು ಬಿಡದೆ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದುತ್ತು. ಅದೂ ಆಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಟಗಾರರ ನೆನಪುಗಳು ಅವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಅವರು ನಿಲ್ಲುವುದು, ಒರಗುವುದು, ಓಡುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಚೆಂಡು ಬೀಸಲು ಎಷ್ಟು ಹೆಜ್ಜೆ ದೂರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಟಗಾರರ ನಕಲುಗಳಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟಗಾರರು ಇದ್ದರು. ಅಮರನಾಥ್, ಹಜಾರಿ, ಮಂಕುಶ್... ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲ್ಪನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಬ್ರಾಡ್‌ಮನ್, ಮಿಲ್ಲರ್, ಬೆಟ್‌ಸರ್... ಎಲ್ಲ ಆಟಗಾರರೂ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಾದವರು. ನೇರವಾಗಿ ನೋಡಿದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಆದರೆ ಈ ಹುಡುಗರು - ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವರು ಹುಡುಗರೇ - ತಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಆಡುವುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೇ ನೋಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಟದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಅವರ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಹಾಗನ್ನಿಸಿತು. ಚೆಂಡು ಬೀಸುವವನು ಎರಡಡಿ ಓಡಿ ಬಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹಾರಿ, ಮತ್ತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿ ಬಂದು ಚೆಂಡನ್ನು ಬೀಸಿ ಒಗೆದ. ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾಯಕ ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಬ್ಯಾಟ್‌ಮನ್ ನಿಮಿರಿ ನಿಂತು ತಕ್ಷಣ ದೇಹವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಬ್ಯಾಟನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಬೀಸಿದ ! ಏನೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ವಿಕೆಟ್ ಕೀಪರ್ ಚೆಂಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಚೆಂಡು ಬೀಸುವವನತ್ತ ಎಸೆದ. ಏನೂ ನಡೆಯದೇ ಹೋದುದು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿತ್ತು ನಾನು ಬೇಲಿಯ ಪಕ್ಕ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಬಲಗಾಲನ್ನು ಊರಿಕೊಂಡು ಸೈಕಲ್‌ನ ಮೇಲೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಏನಾದರೂ ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು. ಬೌಲರ್ ಈ ಸಲವೂ ಓಡಿ ಬಂದು ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಚೆಂಡನ್ನು ಎಸೆದ. ಬ್ಯಾಟ್‌ಮನ್ ಅವಸರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಕೈತಪ್ಪಿ ಬೋಲ್ಡ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟ ಅವನು ಮೈದಾನವನ್ನು ದಾಟಿ ತನ್ನ ಇತರ ಜೊತೆಗಾರರನ್ನು ತಲುಪುವುದರೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಟಗಾರ ವಿಕೆಟ್‌ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು, ಬೌಲರ್ ಬೀಸಿದ ಮೊದಲ ಚೆಂಡಿಗೇ ಬೋಲ್ಡ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಆ ಓವರ್ ಮುಗಿಯಿತು.

ಈಗ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಚುಪ್ಪಡಿಕೆ ಆ ಬೌಲರನ್ನು ಆತನ ಜೊತೆಗಾರರು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೇಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಆಟ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಟದಂತೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ನಾನು ಭಾವಾವೇಶಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೇ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು. ಒಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೌಲರ್ ಅಶ್ವಥ್‌ನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಚೆಂಡು ಬೀಸುವುದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತೆ. ಅವನು ಯಾವುದೇ ಆತುರ, ಆವೇಶಗಳಿಲ್ಲದೆ ಚೆಂಡು ಬೀಸಿದ. ಬ್ಯಾಟ್‌ಮನ್ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಡಿ ಕೆಲವು ರನ್‌ಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಆ ಓವರ್ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೊದಲು ಆಡಿದ ಬೌಲರೂ ತಂಡದ ನಾಯಕನೂ ಬೇಸರ ಮೂಡಿಸುವಂತೆ ಇತರ ಆಟಗಾರರನ್ನು ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದರತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬನನ್ನೂ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಇರಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬೌಲರ್ ಚೆಂಡು ಬೀಸಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಚೆಂಡು ಬೀಸಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಬ್ಯಾಟ್‌ಮನ್ ಕೂಡ ಔಟ್ ಆದರೆ ಆ ಬೌಲರ್‌ಗೆ ಹ್ಯಾಟ್‌ರ್ಕ್ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಮೂರು ಚೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನರನ್ನು ಆಟದಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟ ಸಾಧನೆ.

ಅದೇಕೋ ನನ್ನ ಶರೀರ ಕುಪಿಸತೊಡಗಿತು. ಅ ಬೌಲರ್‌ಗೆ ಹ್ಯಾಟ್‌ರ್ಕ್ ದೊರಕುವೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನಾ ! ಸಡಗರವೂ, ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇಷ್ಟವಿರುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೇ ಹಾಯುವುದು. ಅವನಿಗೆ ಹ್ಯಾಟ್‌ರ್ಕ್ ದೊರೆತು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಸಾಧನೆಯ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಾರದು. ಸರಿಯಾಗಿ ತಿನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ದಿಢೀರನೆ ಹಸಿವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಿಸಿ ನಟ್ಟನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ತೆಗೆದು ಮುಕ್ಕುಬಹುದು. ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಯಾರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅದೇ ನೆನಪಿನಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಭ್ರಮ ಹಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀಡುವ ತೊಂದರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನು ಚೆಂಡು ಬೀಸುವಾಗ ಮೇಲೆ ಹಾರದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನನಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಚೆಂಡು ಎಸೆಯುವುದರಿಂದ ನಾನು ಅವನ ಸೋಲನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನಾ. ಮುಖ ಕೂಡ ತಿಳಿಯದ ಆ ಯುವಕ ಅದ್ಯಾಕೋ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆಳುವಾದ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ.

ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಆತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಟಗಾರನಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ದ್ವೇಷಭಾವವಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೇಸರ ಮೂಡಿತು. ಅವನು ಚೆಂಡು ಬೀಸುವಾಗ ಮೇಲೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನ ಬಟ್ಟೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆ ಮತ್ತೆಹೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನೂ ಅವನ ಚೊಕ್ಕಾರೂ ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮುಂದೆ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ನಿಮಿರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅವನ ಗೆಲುವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ನ್ಯಾಯವಿದೆ ಈಗ ಅವನು ಹೇಗಾದರೂ ಹ್ಯಾಟ್‌ರ್ಕ್ ತೆಗೆದು ಸಾಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಅವನು ಎಂದಿನಂತೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಹಾರಿ ಚೆಂಡು ಬೀಸಿದ. ಅದು ಬಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಆಟಗಾರ ತುಂಬ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಡೆದು ಬ್ಯಾಟ್ ಸಣ್ಣ ಶಬ್ದ ಎಬ್ಬಿಸಿತು. ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ಟೆನ್ಷನ್ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಹಜವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಬೌಲರ್

ಬೇಸರಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಅವನ ಮುಖಭಾವ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು ನನಗೆ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೂನಗೆ ಬೀರಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ತುಂಬ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ನಡುವೆ ಬೇಲಿಯೂ, ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದರುಗಳೂ ಇದ್ದವು.

ನಾನು, ಅವನು ಮುಂದೆ ಆಡುವುದನ್ನು ನೋಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಗೆಯ ರಾಶಿಯಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆದು ಗ್ರಂಥಾಲಯದತ್ತ ಸೈಕಲ್‌ನ್ನು ಓಡಿಸಿದೆ.

(೧೯೭೪)

೨ ರಹಸ್ಯಗಳು

ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಹಣೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ತಲೆಯನ್ನು ಮೊಣಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ವಿಪರೀತ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೊಟ್ಟನ್ನು ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದ ಒತ್ತಿದೆ. ಹೊರಗೆ ನಗರ ಒಂದು ಹೊಸ ಮಂಜಾನೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದೊಂದಿಗೆ ಈಗ ಯಾರೋ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತುಟ್ಟಿತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಡಚಣೆ ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲು ತುಟ್ಟುವ ಶಬ್ದ. ತುಟ್ಟುವ ಶಬ್ದ ಜೋರಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮರ್ಯಾದೆಯೂ, ಚಿಂತೆಯೂ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಎದ್ದು ತಡವರಿಸುತ್ತಾ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲೇ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಚಿಲಕವನ್ನು ಸರಿಸಿದೆ.

ವೇಲಾಯುಧನ ಮಗ ಮುರುಗನ್ !

‘ಅಪ್ಪ ಹೋಗಿತ್ತು..’

‘ಯಾವಾಗ ?’ ಎಂದೆ.

‘ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ?’

‘ನಿನ್ನಣ್ಣ ?’

‘ಬಂದ್ಬಿತ್ತು’

‘ಯಾವಾಗ ?’

‘ರಾತ್ರಿ ಎಂಟೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ಬಂದ್ಬಿತ್ತು’

‘ನಂಟ್ರಷ್ಟಿಗೆ ಹೇಳೋಕೆ ಅಂತ ಯಾರಾದ್ರೂ ಹೋಗಿದ್ದಾರಾ ?’

‘ಇಬ್ಬರು ಮಾವಂದ್ರೂ ಬಂದ್ಬಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಜನ ಕಳಿಸಿದ್ದು..’

‘ಹಾಗಾದ್ರೆ ನೀನ್ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ ? ಮನೇಲೇ ಇರ್ದೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೇಕಲ್ಲಾ... ?’

ಅವನು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ

‘ಸರಿ ನೀನು ಹೋಗು..’

ಅವನು ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಜನರೆಲ್ಲ ಬಂದಾಯ್ತಲ್ಲ. ನಾನು ತೆಗೆಯೋ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತೇನೆ'

'ಅಮ್ಮ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೊತೆಲೇ ಕರ್ಕೊಂಡ್ಬೋಕೆ ಹೇಳಿದ್ದು' ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವರಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ.
'ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಾ... ?'

'ಹೌದು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೊತೆಗೇ ಕರ್ಕೊಂಡ್ಬೋಕೆ ಹೇಳಿದ್ದು'

ಇದು ಕೇವಲ ಹಣಕಾಸಿನ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಒಳಗೆ ನೋಡಿದೆ. ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಅಡಕು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅಡುಗೆ ವನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಲ್ಬೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಬರೀ ಕತ್ತಲು. ವೇಲಾಯುಧನನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದೇ ಬೀದಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ.

ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಬೆಳಕು ಬರಲಿ ಎಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ತೆರೆದೆ. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಒಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಣ ಹಾಸಿಗೆಯ ಕೆಳಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಡಚಿ ನನ್ನ ಒಳಚೆಡ್ಡಿಯ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ.

ಒಳಗೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ, ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ದಿಕ್ಕಿಗೊಬ್ಬರಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದೆ.

'ವೇಲಾಯುಧನು ಹೋಗ್ಬಿಟ್ಟಂತೆ..'

'ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಂದ ಎಳೆದಾಡ್ತಲ್ಲ..'

'ಹೌದು. ಮುರುಗನ್ ಬಂದಿದ್ದ, ಜೊತೆಲೇ ಕರ್ಕೊಂಡೋಗೋಕೆ..'

'ಈ ಕ್ಲಲ್ಲಿ ನೀವ್ಯಾಕೆ ?'

'ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ..'

'ಏನ್ಲೇಕಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿ, ಆದ್ರೆ ಇದ್ಯಾವ್ರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ.. ಅಷ್ಟೇ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳೋಕಾಗೋದು. ಯಾಕೆ, ದುಡ್ಡುಕಾಸಿಗಂತಾ ?'

'ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸ್ತಿಲ್ಲ..'

'ಅಲ್ಲಿಗೆ ಏನೂ ತಗೊಂಡೋಗ್ಬೇಡಿ. ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಅಂತ ಈಗಾಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಸುರಿದ್ಬಾಗಿದೆ..'

'ಸರಿ, ನಾನು ಹೊರಡ್ಬಿಡ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ಹೊತ್ತಿಗೊಂಚಿ ಬಂದು ಸೇರು'

'ಇಲ್ಲದ್ದೆ ದೊಡ್ಡ ದಾಯಾದಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊರತೋಗುತ್ತೆ.. ನಾನೂ, ಮನೆಯಜಮಾನೀನೂ ಹೆಣ ಎತ್ತೋವಾಗ ಬರ್ತೀವಿ. ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಳೋಕೆ ಕೂಡ ಬರೋಲ್ಲ..'

'ಕರೆಂಟ್ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚೊಂಡು ಚಿಲಕ ಹಾಕುಳ್ಳೋ'

'ಕರೆಂಟ್ ಇಲ್ಲಾ ? ಗಂಟೆ ಎಷ್ಟಾಯ್ತು... ?'

‘ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ಇರೋದು’

‘ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಏನಾಡೋರಾ ? ಹೊ ಕಾಯೋಕೆ ಹೋಗಿದೀರಾ ಏನು ? ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಕ್ಕೂಳ್ಳಿ, ಬೆಳಗಾದ್ಯೆಲೆ ಹೋದ್ರೆ ಆಯ್ತು’

‘ಏನು ಸಮಸ್ಯೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಜೊತೆಲೇ ಕರ್ಮಂಡಾ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಳೆದ್ದಾರೆ’

‘ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ತಲೆನೋವು ಅಂತಿದೆ’

‘ತಲೆ ಈಗೂ ನೋಯ್ತಾ ಇದೆ. ಆದ್ರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದ್ನು ಮಾತ್ರ ತಾನೇ ಸಾಯೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ ?’

ನಾನು ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ಹಿಂದೆಯೇ ಕರೆಂಟ್ ಕೂಡ ಬಂತು.

ವೇಲಾಯುಧನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೇ ಇತ್ತು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದವು. ವೇಲಾಯುಧನನ್ನು ಎರಡನೇ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮೂಲೆಗೊಬ್ಬರಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದರು. ವೇಲಾಯುಧನ ಹೆಂಡತಿ ಕೂಡ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವೇಲಾಯುಧನ ಒಬ್ಬ ಮೈದನ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ನನ್ನ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋದ.

ವೇಲಾಯುಧನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ನಿಜವಾಗಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೇಲಾಯುಧನಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಚಿವ ಬಂದು ಅವನು ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಕೇಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಬೀಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನನ್ನು ಕರೆತಂದ ಮುರುಗನ್ ತನ್ನ ತಾಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದ. ಅವಳು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಆದರೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಅದು ಸ್ಥಳವಲ್ಲ.

‘ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಣ ಇದೆಯಾ... ಷಣ್ಮುಗಂ ಏನಾದ್ರೂ ತಂದ್ನಾ ?’

ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಅವಳು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು.

‘ಅದಕ್ಕೆ ಈಗೇ ಬರುವಂತೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾ ?’

ಅವಳು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆತ್ತಿದಳು. ನಾನು ಅವಳ ಪಕ್ಕ ಹೋದೆ. ಅವಳು ತುಂಬ ನಿಧಾನವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ,

‘ನೆನ್ನೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು..’

ನನಗೇನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ‘ಹಣ ಕೊಟ್ಟೋ ಜಾಗ..’ ಎಂದಳು.

ನನ್ನ ತಲೆನೋವು, ನಿದ್ರೆ ಇಲ್ಲದ ಆಯಾಸ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದವು.

‘ಷಣ್ಮುಗಂಗೆ ಗೊತ್ತಾ... ?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಾನೂ, ಚಿಕ್ಕವನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿದ್ದೆವು’

ಮುರುಗನ್‌ನತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ಮಲಗಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದ.

‘ಸರಿ ಇದನ್ನಿಟ್ಟೂ ಉಳಿದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ಆದ್ಯೇಲೆ ನೋಡೋಣಬೋದು’

ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಆತಂಕದಿಂದ, ‘ಬೇಡ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಹತ್ತ ವರ್ಷಾಡು ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ.

ಈಗ ನೀವೇನಾದ್ರೂ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆಯಾದೀತು’

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರ ಊರಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದರು.

ವೇಲಾಯುಧನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ನಿನಗೆ ಹೀಗಾಗೋಯ್ತಲ್ಲ’ ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದರು. ಸಾವಿನ ಮನೆ ಕಳೆಗೂಡತೊಡಗಿತು.

ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಟೀ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದೆ. ಟೀ ಅಂಗಡಿಯ ಹುಡುಗನಿಗೆ, ‘ಹಲ್ಲುಜ್ಜಲು ಏನಾದ್ರೂ ಇದೆಯಾ ?’ ಎಂದು.

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಹೊಸ ನೆಂಟರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ವೇಲಾಯುಧನ ಹೆಂಡತಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನೋಡುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ವೇಲಾಯುಧನು ಆ ಹಣವನ್ನು ಎಂದೋ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಿತ್ತು ಆ ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಮನುಷ್ಯ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಗಂಟಿಯೊಳಗೆ ಲಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗುರುತು ಸಿಗದ ಹೇಣವಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದ. ವಿಷಯ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ಆಗಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ವೇಲಾಯುಧನು, ತಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಸತ್ತವನ ಜೊತೆಗಾರ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಣವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಇದೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಹೊರಗೆ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಉಸಿರು ಬಿಡುವಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ. ಈಗ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎರಡು ಮರ್ಷಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋದವು.

‘ನಿಮಗೆ ಅವರು ಏನೋ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅದು ಒಳಗೊಳಗೇ ಚುಚ್ಚಿದೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಏನೋ ಗೋಣಗ್ತಾನೇ ಇರಬೇ’ ಎಂದು ಒಂದು ಸಲ ವೇಲಾಯುಧನ ಹೆಂಡತಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ನಾನು ಅವಳ ತಲೆ ನೇವರಿಸಿದೆ. ಆಮೇಲೂ ಹಲವು ಸಲ ಅವಳು ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ವೇಲಾಯುಧನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಷಣ್ಮುಗಂ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕುಚ್ಚವವನಂತೆ ದುರುಗುಟ್ಟತೊಡಗಿದ. ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಲೇ ಆಗದಂತಾಗಿ ಅವನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದ.

ವೇಲಾಯುಧನು ಆ ಹಣದಿಂದ ಒಂದು ಕಡಲೆ ಮಿಠಾಯಿ ಕೂಡ ಕೊಂಡು ತಿಂದಿರಲಾದ. ಅವನು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಕೂಡ ಔಷಧಿಗಾಗಿ ನಾನೇ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಅವನಂತೆ ನಾನು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಈ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಧ ಹುಚ್ಚನ್ನಾಗಿಸಿದವು. ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ತಲೆನೋವು. ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಅರ್ಧ ಸಮಯ ತಲೆನೋವಿನಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ವೇಲಾಯುಧನ ಅಂತಿಮ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೇಳ-ತಾಳ-ಆಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದೇಕೋ ನನ್ನನ್ನೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಯಾರೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯೊಳಗೇ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು. ನಾನು ಸ್ಮಶಾನದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ. ವೇಲಾಯುಧನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಡೆತನಕ ಸಿಡುಕಿತ್ತು. ಒಂದು ರಹಸ್ಯವೂ ಇತ್ತೆಂಬುದು ನನಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಈಗ ಆ ರಹಸ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿ ಅವಳೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಷಟ್ಕಂಠನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತು ಹೇಳಲು ಬಾಯ್ತೆರೆದೆ. ಅವನು, 'ಇನ್ನೇಲೆ ಅಮ್ಮನ್ನ ನೋಡೋಕೆ ಅಂತ ನಮ್ಮನೆ ಕಡೆ ಬಂದ್ರೆ ಹೇರ ಬೀಳುತ್ತೆ' ಎಂದ.

ನನ್ನ ತಲೆನೋವಿಗೆ ಔಷಧಿ ಹುಡುಕುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಷಟ್ಕಂಠ ಬೆದರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ನಡುಬೀದಿಯಲ್ಲೇ ಅವನನ್ನು ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳಂತೆ. ಚಪ್ಪಲಿ, ಕೊಲೆ... ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಮುಂದುವರೆದ ಮೇಲೆ ವೇಲಾಯುಧನ ಮರಣ ವಾಚ್ಯಮವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನನಗಿಂತ ಒಂದು ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವನಾದ ಅವನೇ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕಡೆಯ ಗಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಇಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನನಗಿಷ್ಟಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದ್ದದನ್ನೇ ನಾನು ಮರಣ ರಹಸ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನಾ !

ಆ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ದಲ್ಲಾಳಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಚಿಲ್ಲರೆ ಸುಳ್ಳುಗಳು ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಕಂಡು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ ! ಹತ್ತು ಸಾವಿರ, ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಹೇರವಾಗಿ ಬೀಳುವಂತಹ ರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಹೊರ ಬೀಳುತ್ತವೆ.

ಷಟ್ಕಂಠ ಊರಿಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ ವೇಲಾಯುಧನ ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ಒಂದು ರೀತಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಬೀದಿ ಜಗಳವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆಡಲು ನಾನು ಇಷ್ಟೇನಿಲ್ಲ ವೇಲಾಯುಧನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿ ಹೊ ಕಿತ್ತಾಕೊಂಡು ಹೋದ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ನನ್ನಿಂದ ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರ ನಂತರ ಯಾರಾದರೂ ತಮಿಳನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿ ಎಳೆದೇಳೆದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಖಾಲಿಯಾಗಿರುವ ಯಾವ ಮನೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಹೊರ ಊರಿನ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಷಟ್ಕಂಠನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ಬಸ್ ಹತ್ತುವವರೆಗೂ ಕಾದಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ

ವೇಲಾಯುಧನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಆ ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿ, ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಸಿದ್ದರು. ವೇಲಾಯುಧನ ಹೆಂಡತಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಭಯದಿಂದ ಬಾಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, 'ಹೀಗೆ ಹಾಡು ಹಗಲೇ ಬಂದಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ ಯಾರಾದ್ರೂ ನೋಡಿದ್ದೆ ಎಂದಳು.

'ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ ವೇಲಾಯುಧ ಹೇಳಿದ್ದು ಏನು... ?'

'ಅವರು ಸಾಯೋವಾಗ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯ ಅನ್ನಿತ್ತು. ಆದ್ರೆ ಈಗ ಬೇಡ... ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿದ್ವಿಲ್ಲವೆಂದೆ ಬಿಡಿ'

'ಹಾಗಾದ್ರೆ ನನ್ನತ್ತ ಆವತ್ತು ಹೇಳೋ ಅವಶ್ಯಕತೆನೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ'

'ಯಾಕೋ ಆಗ ಹಾಗನ್ನಿತ್ತು ನನ್ನಿಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರೂ ತುಂಬ ದ್ವೇಷದಿಂದಿದ್ದರು. ಮನೇಲಿ ಹೇಣ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ನಾನು ಯಾವುದಾದ್ರೂ ಬಾವೀತೋ ಕುಂಟೆತೋ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತೋಗಿದ್ದೆ'

'ಸರಿ ಹೇಳು...' ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸಲು ಹೋದೆ. ಅವಳು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಿದಳು.

'ಸರಿ ಸರಿ ಹೇಳು...'

ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದು ಮೊದಲು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿದರೂ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಚಿಲ್ಲರೆ ಸುಳ್ಳುಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಭೂತದಂತೆ ಆಕ್ರಮಿಸುವ ರಹಸ್ಯಗಳಾಗಿಯೂ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ.

ವೇಲಾಯುಧ ಅಷ್ಟೂ ಹಣವನ್ನೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ..!

(೨೦೦೦)

೨೫ ಶಿವಗಾಮಿಯ ಮರಣ

ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವು. ನಾಲ್ಕನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಆ ವಾಕ್ಯ ಇಂದೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದು !

ಶಿವಗಾಮಿಯ ಮರಣ : ೨೯.೫.೧೯೫೮.

ಪುಸ್ತಕ ಬೈಕ್ರಾಫ್ಟ್ ರಸ್ತೆಯ ಕಾಲುಹಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡದ್ದು. ಆ ರಸ್ತೆಗೆ ಈಗ ಭಾರತಿಯಾರ್ ರಸ್ತೆ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹಲವು ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದವು. ಈಗ ದೊಡ್ಡಮೊದ್ದೆ ಆರ್ಕುಸ್ ಕೂದ ಷಾಪಿಂಗ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ಗಳಿವೆ. ಕಾಲುಹಾದಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಕಿರಿದಾಗಿದೆ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಕೊಂಡು ಮಾರಲು ಅಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಆ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಾಹನಗಳು ಹೆದರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಭರ್ತ್... ಎಂದು ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಪುಸ್ತಕ ಹುಡುಕಲು ಕುಳಿತರೆ, ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯುವುದರೊಳಗೆ ಸೈಕಲ್ನೋ, ಸ್ಕೂಟರ್ನೋ, ಮೋಟಾರೋ ಗುದ್ದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡಬಹುದು. ನಾನು ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಹುಶಃ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಮಂಜಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದಷ್ಟೇ ಕಾರಣವಿರಲಾರದು.

ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು 'ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್'. ಅದು ಬರ್ನಾಡ್ ಷಾ ಬರೆದ ನಾಟಕ. ಅವರು ಅದನ್ನು ೧೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷವೇ ಅದಕ್ಕೆ ನೋಬೆಲ್ ಬಹುಮಾನ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಎರಡನೇ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಢಾವಾದದ್ದು. ಬ್ರಿಟಿಷ್-ಅಮೆರಿಕದ ಸೈನಿಕಿಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಯ ದರ್ಜೆಯ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಮುಢಾದಲ್ಲಿ ಪೆಂಗ್ವಿನ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕ ಅದು. ಯಾರೋ ಜಾನ್ ಸ್ಮಿತ್ ಎನ್ನುವವರು ಅದನ್ನು ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲೇ ಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಆ ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ? 'ಜೋನ್' ಫ್ರೆಚ್‌ನವರ ಪರವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಜಯ ಗಳಿಸಿದವಳು. ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಆ ಯುವತಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನವರಿಗೆ

ಮಾರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಹದಿನೇಳು-ಹದಿನೆಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಒಂದು ಸೈನ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಯಶಸ್ಸಿನ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅವಳ ನಾಡಿನವರೇ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ! ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನವರು ರೋಷಪುಳ್ಳವರು. ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇರುವವರು. ಒಳ್ಳೆಯ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು.

ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೋಗುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಆ ಯುವತಿ ಮಾಟಗಾತಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು, ಸೈತಾನನ ಕೈವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಅವಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಿ !

ವೇದ ಘೋಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿಯ ದೇಹ ಸುಟ್ಟು ಕುಡುಕಾಗಿ... ರಕ್ತನಾಳಗಳು ಸಿಡಿದು ಒದ್ದಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಜಾನ್ ಸ್ಮಿತ್‌ಗೆ 'ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್ಸ್' ನಾಟಕ ಹಿಡಿಸದೇ ಹೋದುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿರಬೇಕು. ಎರಡನೇ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನವರೂ ಪ್ರೆಂಚ್‌ನವರೂ ಮಿತ್ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ಆದರೂ ಅವರೊಳಗಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ದ್ವೇಷವೂ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯೂ ದೂರವಾಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?

ಜಾನ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಬಿಸುಟು ಹೋದ 'ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್ಸ್' ಪುಸ್ತಕ ಮುಂದೆ ಅದು ಹೇಗೋ ಎಸ್.ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಎಂಬುವವರ ಕೈಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಅವರು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲಿದ್ದ ಜಾನ್‌ಸ್ಮಿತ್‌ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಅಥವಾ ಸ್ವತಃ ಜಾನ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಬರ್ನಾಡ್‌ಷಾನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಓದುವವರಾಗಿರಬೇಕು. ಜಾನ್‌ಸ್ಮಿತ್, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಇಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧಖೈದಿಗಳಾಗಿ ಸಿಂಗಪೂರ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದಿರಲಾಬಹುದು.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್‌ಗೆ ನೇತಾಜಿ ಸುಭಾಷ್‌ಚಂದ್ರ ಬೋಸ್ ಅವರ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿರಬೇಕು. ಜಾನ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಯುದ್ಧ ಖೈದಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಎಸ್.ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಭಾರತದ ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವರಲ್ಲವೇ ? ಅವರು 'ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್ಸ್' ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಅವರು ಅದನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕದಂಗಡಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನು ? ಅವರ ಹೆಸರಿರುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಮನೆಗಳಿಗಿಂತ ಅವರ ಮನೆಯೇ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದು. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಹೆಸರು ಬರೆಯಲಾಗಿರುವ ಪುಟದ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲೇ, ಶಿವಗಾಮಿಯ ಮರಣ : ೨೯.೫.೧೯೫೮ - ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಮೂರೂ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಕುರಿತು

ಬರೆದುದೇ ಹೆಚ್ಚು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ನೋಡಿದವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಇಷ್ಟಪ್ಪಿದು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಗಮನಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ !

ನಾಟಕವನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಓದಲೇ ? ಚೋನಕ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ನಾಟಕ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇಕೋ ಬರ್ನಾಡ್ ಷಾ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯಗಳಲ್ಲೂ ತಾನೊಬ್ಬ ತುಂಬ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಗುಂಪುಗಳು, ಸಮಾಜ, ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯ ಮೇಲಿನ ಲೆಕ್ಕಾಕಾರಗಳೂ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರಂತೆಯೇ ಅವರ ಪಾತ್ರಗಳೂ ತುಂಬ ಸಮರ್ಥವಾದವು. ಅಂಥವರ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಏನೆಂದರೆ, ಅವರು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಬಾಚಿ ಸುರಿಯುವಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮೇಲೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆ ಗದ್ದಲದ ನಡುವೆ ಕೆಲವು ನಿಜಗಳು ಕಾಣದೆ ಎರೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ ಬರ್ನಾಡ್ ಷಾ ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಯಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥಾಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವರನ್ನೂ ಕೂಡ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿಯೇ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ? ದೇವರಕ್ಷಕರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡ ಒಂದು ಗುಂಪಿನವರಿಂದ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸುಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲಲಾದ ಆ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು, ಮುಂದೆ ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೂ ದೇವರಕ್ಷಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನವರು ಅವಳು 'ದೈವಕೃಪೆ ಹೊಂದಿದವಳು' ಎಂದು ಸಾರಿದರು.

ಐನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮುನ್ನ ದೈವವಿರೋಧಿ, ಮಾಟಗಾತಿ, ಧರ್ಮವಿರೋಧಿ... ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಡು ಹುಡುಗಿ ದಿಡ್ಡಿರೆನೆ ಪಕ್ಷಿ ಮರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪುಟದಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಪುನೀತ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳು, ನಾಟಕಗಳು ರಚನೆಯಾಗತೊಡಗಿದವು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನವರ ಪಾಲಿಗೆ ಬರ್ನಾಡ್‌ಷಾನ ನಾಟಕಗಳು ಬಂದರೆ, ಅಮೆರಿಕದವರ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾರ್ಕ್‌ಟವ್ ಆಂಡರ್‌ಸನ್ ನಾಟಕಗಳು, ಮೂಕುತಿಗಳ ಬಂದವು. ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಚೋನಕ ಧ್ವನಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಗಾಯನದೊಂದಿಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳೂ...

ಎಸ್.ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ 'ಸೇಂಟ್ ಚೋನ' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚೋನ ತುಂಬ ಹಳೆಯ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆನಸಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಮೆರಿಕದ ಒಬ್ಬ ಮನೋವೈದ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರಲ್ಲದೂ ನಂಬತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಸಮೀತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಪುನೀತತನವೆಂಬುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಯುವತಿಗೂ ಕೂಡ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ತುಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹದಿನೆಂಟು-ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾದ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು... ಎಂದು ಕಥೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಶರತ್ ಚಂದ್ರರ ಯಾವ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ಪೂರ್ಣ ಆಯಸ್ಸು ಪಡೆದಿದ್ದಳೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಮದುವೆ. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗು. ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ಜನರಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆಲಸ. ಅತ್ತೆ-ನಾದಿನಿಯರ ತಲೆತಲಾಂತರಗಳ ಕಾಟ... ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಯಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ? ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಈ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಬಾಯಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ತನ್ನ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ಮಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅವರು ರೈಲ್ವೆ ಮಂತ್ರಿ, ತಮ್ಮೂರಿನ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣವನ್ನು ಗ್ರಾನೈಟ್‌ನಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿನ್ನಿನ ಆಟೋರಿಕ್ಟಾಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸು ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ! ಆ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕಾನೂನು ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಾಮಿ ಕೂಡ ಅಲ್ಪಾಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಮರಣದ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಅಷ್ಟು ಶೈವ ಹೆಸರು. ಅವಳ ತಂದೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ ! ಅದು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತೆ ಮೂರನೇ ಕೈಗೆ ಬದಲಾಗಿರಬೇಕು. 'ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್' ನಂತಹ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಪದೇಪದೇ ನೋಡುವಂತಹ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ? ದಿನವೂ ನೋಡಿ, ಓದಿ ಆಸ್ವಾದಿಸುವಂತಹ ಪುಸ್ತಕವಲ್ಲ ಅದು. ಒಂದು ಸಲ ಓದಿದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಆ ಮೂರನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಶಿವಾಮಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ಶಿವಾಮಿ, ಶಿವಾಮಿನಾಥನ್, ಶಿವಾಮಿ ಸುಂದರಂ, ಶಿವಾಮಿ ನಟರಾಜ ಸುಂದರಂ... ಶಿವಾಮಿ ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಹೆಸರನ್ನು ಗಂಡಸರಿಗೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೇ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಣ್ಣುವಕ್ಕು ಹೆಸರಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. 'ಕಲ್ಕಿ' ಅವರು ಬರೆದ 'ಶಿವಾಮಿಯ ಶಪಥ' ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ಧಾರಾವಾಹಿ ಕಾದಂಬರಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾರ್ಥಿಬನ್, ವಿಕ್ರಮನ್, ಕುಂದವ್ವೈ, ಅರುಳಮೊಳಿ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ, ನರಸಿಂಹನ್... ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. 'ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲಾದ 'ಶಿವಾಮಿ'

ಆ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಶಿವಗಾಮಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಡುಗಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏರ್ಪಡುವುದು ಎಷ್ಟೊಂದು ಘೋರವಾದುದು. ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್‌ನ ಮರಣದ ಹಾಗೆಯೇ. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಜೀವಂತ ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಹೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುದ್ದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಏಳುನೂರು-ಎಂಟುನೂರು ಹಡುಗಿಯರು ಈ ಗತಿಗೆ ಆಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಹಡುಗಿ ಜೋನ್ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವ ಒಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಈಗ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾಟಗಾತಿ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೇಂಟ್ ಜೋನ್ ಪುಸ್ತಕದ ಮೂರು, ನಾಲ್ಕನೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಿದೆ. ಶಿವಗಾಮಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್, ಜಾನ್‌ಸ್ಮಿತ್... ಹೆಸರುಗಳೂ ಹೊರಟು ಹೋದವು. ಈಗ 'ಸೇಂಟ್‌ಜೋನ್' ನಾಟಕವನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

(೧೯೯೯)

೨೯ ಸಿಲ್ವಿಯಾ

ಸಿಲ್ವಿಯಾಳಿಂದ ನನಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ನಾನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಯಿತು, ಎರಡು ದಿನಗಳಾದರೂ ನಾನು ಹೊರಗೆ ಮುಖ ತೋರಿಸಲಾಗದಷ್ಟು..

ಮಾರಿಸ್ ಮತ್ತು ಟೆರೆನ್ಸ್ ಸಹೋದರರ ಅಕ್ಕ ಸಿಲ್ವಿಯಾ. ನಾನು, ಮಾರಿಸ್-ಟೆರೆನ್ಸ್ ಎಂಬ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಟೆರೆನ್ಸ್-ಮಾರಿಸ್ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಟೆರೆನ್ಸ್ ಅವರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವನು. ಅವನಿಗೂ ಮಾರಿಸ್‌ಗೂ ನಡುವೆ ಒಬ್ಬ ಸಹೋದರಿ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಲಾರಾ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಬ್ಬಳು ತಂಗಿ. ಅವಳ ಹೆಸರು ನ್ಯಾನ್ಸಿ.

ಮಾರಿಸನೇ ನನಗೆ ಮೊದಲು ಗೆಳೆಯನಾದದ್ದು. ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಣ್ಣನಿದ್ದಾನೆಂದೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ದಿಡ್ಡೀರನೆ ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ಆಟದ ತಂಡಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಬರಟು ಹುಡುಗ ಬಂದು ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಾಗಿಯೇ ಚೆಂಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೀಸಿ ಬಗೆದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ.

'ಜಾ, ಜಾ, ಸಾಲೇ...!' ಎಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಹೋಗೋ, ಹೋಗೋ, ಬಾಮೈದ...' ಎಂದು. ಈ ಬಾಮೈದ ಎಂಬ ಪದ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತದೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬೈಗುಳದ ಪದವಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ಬರಟು ಹುಡುಗ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದ. ನಾನು ಅವನ ಎರಡು ಮಣಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಳಿಯ ಎರಡು ಮಣಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಚಾಕುಕಟ್ಟೆಯಿರಬೇಕು. ನಾನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ಹಿಡಿತ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಎದುರಾಳಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಬಿದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟೊಳಗೆ ಐದಾದ ಜನ ಸೇರಿ ಹೇಗೂ ಜಗಳವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಎದುರಾಳಿ ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಕುಗ್ಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಿಂದ ಪುನಃ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬರಲು ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಒರಟು ಹುಡುಗನ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಮಣಿಕುಟ್ಟು ಹಿಡಿತ ನನ್ನ ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜಗಳದ ನಂತರವೇ ಅವನು ಮಾರಿಸ್‌ನ ಅಣ್ಣ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು. ಹೆಸರು ಟೆರೆನ್ಸ್. ಆ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ನಾನು ಮತ್ತು ಮಾರಿಸ್ ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಟೆರೆನ್ಸ್‌ನ ನಮ್ಮ ಚೊತೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಆಲದಮರ ಹತ್ತಿ ಬಿಳಿಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಟಾರ್ಜಾನ್ ಆಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನು ನಾನೂ ಆಡಲು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ ಅವನು ಮರ ಹತ್ತಲು ಆರಂಭಿಸುವಾಗಲೇ ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನಂದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಮರದ ಮೇಲೆಲಿ ಬಿಳಿಲು ಹಿಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಕರ ಎನ್ನುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒರಟುತನವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಇದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಗೋ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ಮುಖ. ಅವನ ಕನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುಸಬುಸನೆ ಕೂಡಲುಗಳು ಮೋಕೆಯೊಡೆದಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್‌ನಂತೆ ಸುರುಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನನಗೆ ಟೆರೆನ್ಸ್ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹಿಡಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ನನಗೆ ಲಾರಾಳನ್ನು ಕಂಡರೂ ಆಗದು. ಟೆರೆನ್ಸ್‌ನ ಜಾಡು ಅವಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿತ್ತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊಳೆಯಾದ ಗೌನ್ ಒಂದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಅವಳೂ ಮರ ಹತ್ತಲು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕ್ರಿಕೆಟ್, ಬುಗುರಿ, ಚಿನ್ನಿದಾಂಡು. ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿಯುವುದು... ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಆಟಗಳಲ್ಲೂ ತನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಟೆರೆನ್ಸ್‌ನಂತೆ ಅವಳಿಗೂ ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯ ಬದಿ ಕೂಡಲು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಅವಳು ಗಂಡಸರಾಗಿರಲಿ, ಹೆಂಗಸರಾಗಿರಲಿ - ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ನಿಮಿಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೋ ಮ್ಯಾನ್, ವಾಟ್ ಮ್ಯಾನ್, ಗೋ ಮ್ಯಾನ್, ಗೆಟ್‌ಔಟ್ ಮ್ಯಾನ್... ಎಂದು ಮ್ಯಾನ್ ಹಾಕಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮ್ಯಾನ್‌ಗಳೇ. ಈಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಯ ಅವಲಂಬನ ರೋಗದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅವಳು ಒಂದು ಸೂತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳೋ ಏನೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಅವಳೂ ಆಡವಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ನಾನು ಅವಳೂ ಒಬ್ಬಳಿದ್ದಾಳೆಂಬುದನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಬಾಲು ಸಹೋದರರು ನನ್ನನ್ನು 'ಗುಲ್‌ಸಿದ್' ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. 'ಗುಲ್‌ಸಿದ್' ಎಂದರೆ, ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವವನ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಲು ಬರುವವರಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಹತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನು ಏನೋ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಬಗ್ಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಈಗ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದವನು ನಿಂತವನನ್ನು ಹಿಡಿದು

ಜೋರಾಗಿ ನೂಕಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದು, ತಡವರಿಸುತ್ತಾ ಅಡ್ಡದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಆಟವನ್ನು ನಾನು ನೂರಾರು ಸಲ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಲೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈ 'ಗುಲ್‌ಸಿದ್' ಆಟದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಜನರ ತಲೆ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳು ಒಡೆದುಹೋಗಿರಬಹುದೋ ಎಂದು ನಡುಕವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಹುಡುಗರಾರೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಎಟು ತಿಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಗುಲ್‌ಸಿದ್ ಆಟದಿಂದ ಯಾರ ನಡುವೆಯೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಜಗಳವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಅನುಭವದ ನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಗೋಡೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅಥವಾ ಮರಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ಬದಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂದರೆ ಬೆನ್ನಿನ ಹಿಂಬದಿ ತೋರಿಸದಂತೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ಅಡ್ಡದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ತಡವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಲಾರಾ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು. ನಾನು ಇನ್ನೂ ಎದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅವಳು ಬಾಲುವಿನ ಅಣ್ಣನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಫಟೀರ್ ಎಂದು ಒಂದು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವನು ಅವಳ ಕೂದಲು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದ. ಅವಳು ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊಟಕಿ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೊಕಕಾಲಿನಿಂದ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಗುದ್ದಿದಳು. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ನನಗೆ ಲಾರಾಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹವಾದೀತು. ಆದರೆ ನಾನೂ ಬಾಲು ಸಹೋದರರೂ ಆಜನ್ಮಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ.

ನಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲ್ಯಾನ್ಸ್ ಪ್ಯಾರಕ್ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆ ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆಯಿತೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಆದರೆ ನಾವು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ-ಬರುವವರನ್ನು ನೋಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ನಾನೂ ಮಾರಿಸ್ಸೂ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಒಂದು ಸಲ, ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಂಧಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾನು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಡ್ರಿಲ್ ಮಾರ್ಷರ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಮಾರಿಸ್ ಒಬ್ಬ ಎಂಜಿನ್ ಡ್ರೈವರ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ನಾನೂ ಆ ಡ್ರೈವರ್‌ನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವನು ಪ್ಯಾಂಟ್ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಒಂದು ರೈಲ್ ಎಂಜಿನ್‌ನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ತಳ್ಳಬಲ್ಲ ಎಂದ ಮಾರಿಸ್. ನಮ್ಮ ಡ್ರಿಲ್ ಮಾರ್ಷರ್‌ನಿಂದ ಆ ಎಂಜಿನ್‌ನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದೆ ನಾನು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಘೋಷವೂ, ನಗುವೂ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು... ನಾನೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಎದ್ದು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ.

ಅವನ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿಸ್‌ನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಮೊದಲ ಹುಡುಗಿ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಲಾರಾಳೂ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ಗೋಡೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮೂವರು ಬಿಳಿಯ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡು ಚೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನಿಕನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶೇಷವಾದ ನಗುವಿತ್ತು. ವಿಷಯವಿಷ್ಟೇ : ಅವನು ಸಿಲ್ವಿಯಾಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು, ಅವಳನ್ನು ಹೆತ್ತವರಾದ ಮನ್ನಾಸ್ ದಂಪತಿಗಳ ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದ್ದ. ಅನುಮತಿ ದೊರಕಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೇ ಈ ಚಪ್ಪಾಳೆ, ನಗು... ಎಲ್ಲವೂ ! ನಾನೂ, ಮಾರಿಸನೂ ಹೊರ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಲಾರಾಳೂ ಹೊರಬಂದಳು.

‘ನಿನಗೆ ಹಿಡಿಸಿದೆಯಾ?’ ಎಂದು ಮಾರಿಸ್ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

‘ಯಾರನ್ನು...?’

‘ಆ ಟಾಮಿಯನ್ನು...?’

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕರನ್ನು, ಕೆಲವರು ‘ಟಾಮಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

‘ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಜನ ಇದ್ದರಲ್ಲ...’

‘ಆ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದವ...’

‘ನನಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಥರ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು’

ಮಾರಿಸ್ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊಟಕಿದ. ಲಾರಾ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಗುದ್ದು ಗುದ್ದಿದಳು.

ನಾವು ಮೂವರೂ ಹೊರಗೋಡೆಯ ಕಾಪೌಂಡ್ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ರಸ್ತೆಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು.

ಮೊದಲು ಮಾರಿಸನೇ ಮಾತಿಗೆ ತೊಡಗಿದ. ‘ನಿನಗೆ ಲಾರೆನ್ಸ್ ಗೊತ್ತು ತಾನೇ...?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಲಾರೆನ್ಸ್ ಅವನು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಎಂಜಿನ್ ಡ್ರೈವರ್‌ನ ಹೆಸರು.

‘ಗೊತ್ತು...!’

ಅವನು ಸಿಲ್ವಿಯಾಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ಬೇಡವೆಂದು ಬಿಟ್ಟಳು.

‘ನನಗೂ ಲಾರೆನ್ಸ್ ಅಂಕಲ್ ಹಿಡಿಸೋಲ್ಲ...’ ಎಂದಳು ಲಾರಾ.

‘ನೀನು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು...’

‘ನೀನು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು...’

ನಾನು ನಡುವೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮೊದಲು ನಾನೇ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದು.

‘ನೀವು ಚಾಕ ನೋಡಿದಿರಾ...?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಇಬ್ಬರೂ ಮಿಕ್ಕಿಮಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿದರು.

ಮಾರಿಸ್ ಕೇಳಿದ : 'ಏನು ?'

ಪಟ್ಟಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ... ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಒಂದು

'ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ತಾನೇ ಇರೋದು ?'

'ಹೌದು... !'

'ಮತ್ತೆ... ?'

ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ, 'ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮದುವೆ ಎಂದರೆ, ಜಾತಕವನ್ನೇ ಮೊದಲು ನೋಡುವುದು'

'ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಬರ್ಚ್ ಸರ್ಕಿಫಿಕೇಟ್ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ ನನಗೆ ಹದಿನೈದಾ ಹದಿನಾರಾ ಎಂದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸು ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ..'

'ಇಂದು ಸಿಲ್ವಿಯಾ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೋ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸ್ತು'

'ಆ ಮೂರ್ಖ ಹುಡುಗಿ ಆ ಟಾಮಿ ತಂದು ಕೊಡುವ ಸೋಪು, ಚಾಕ್ಲೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾದ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ'

'ಜಾರ್ಜ್ ಎರಡು ಟೆನ್ ಟ್ಯೂಟಿಕ್ಯೂರಾ ಪೌಡರ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ನನಗೂ ಒಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ' ಎಂದಳು ಲಾರ.

'ಹಾಗಾದ್ರೆ ನೀನೂ ಅವನನ್ನೇ ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ಕೋ...!'

'ಯಾಕಾಗ್ಬಾರ್ಡ್?'

'ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು...'

'ನೀನು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು'

ನಾನು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಜಿಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಜಗಳವನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನನಗೂ ಅದೇಕೋ ಜಾರ್ಜ್ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಆ ಜಾರ್ಜ್‌ನ ಪಕ್ಕ ನಿಂತರೆ ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜಾರ್ಜ್ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದ. ನಾವು ಹಗಲು ನೋಡಿದ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಅವನು ಸಿಲ್ವಿಯಾಳನ್ನು ಸಂಜೆ ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಶನಿವಾರ ಮತ್ತು ಭಾನುವಾರ ಎರಡು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಂದ ನಮ್ಮ ಲ್ಯಾನ್ಸ್ ಪ್ಯಾರೆಕ್ಸ್‌ಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಒಂದು ದಿನ ಲಾರಾ, ಮಾರಿಸ್ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವನು ಸಿನಿಮಾಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ನಾನೂ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಆ ಸಿನಿಮಾ ಟೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅರ್ಧ ಛಾರ್ಜ್ ಮಾತ್ರ ಸಿನಿಮಾ ಟೆಂಟ್‌ಗೆ ನಡೆದೇ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕು. ಆ ಜಾರ್ಜ್ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ತನಗೆ ತಾನೇ

ನಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಏನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇರುವವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹೀಗೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಹ ನನಗೆ.

ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳ ಅಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಟೈಲರ್‌ನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಬಳಿ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ನಾನು ನುಸಿಂಹನನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್ ಮುಂಚೂಣಿಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಜಾರ್ಜ್ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಾಟ್ಯಪಟಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿದ್ದಾನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷೇಶ ಉಡುಪಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಟೆರೆನ್ಸ್, ಲಾರಾ, ಮಾರಿಸ್ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕರೆದಿದ್ದರು. ಹೋದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಜಾರ್ಜ್ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಹುಕ್ಕುವ ಹಾಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದರ ಮರುದಿನ ನನ್ನಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಒಂದು ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜೋಡಿನೃತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಆ ಜೋಡಿನೃತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಜೊತೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಅವಳ ಅಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಡಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ನೃತ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಮಾರಿಸ್‌ನ ಅಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ದರದನೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ನನ್ನ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಸಿಲ್ವಿಯಾಳ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದಳು. ಸಿಲ್ವಿಯಾಳ ಎಡಗೈಯನ್ನು ನನ್ನ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಬಲಗೈ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್ ಮತ್ತೆ ಹಾಡತೊಡಗಿತು. ನಾನೂ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳೂ ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೋಡಿನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದೆವು. ಜಾರ್ಜ್ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪೌಡರ್ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ನಾವು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಆ ಬಾಲು ಅದು ಹೇಗೋ ನೋಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಮರುದಿನ ನಮ್ಮ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ತಮಿಳು, ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ವಿಯಾ-ಚಂದ್ರ ಎಂದು ಇದ್ದಿಲಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವಾದರೂ ತಪ್ಪಾಗಿತ್ತು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಬಂದೆ. ಮರುದಿನ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಜಾಗ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಲು ಬರೆದುದರ ಗುರುತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಜೋಡಿನೃತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದುದಾಗಿಯೂ, ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಅವಳು ನಡೆಸಿದ ಅಭ್ಯಾಸವೇ

ಕಾರಣವೆಂದೂ ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಹೇಳಿದಳು. ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲುಮೇ ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೂ ಲಾರ ಏಕೆ ಅವನನ್ನು ಒಡೆಯಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಲ್ವಿಯಾ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಲಾರಾಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೋಪವು ಕ್ಷುತಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲವೂ ಆರೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದು ಜಾರ್ಜ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾದಿದ್ದರು. ಟೆಡ್ನೂ, ಮಾರಿಸನೂ ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಿ ರೈಲ್ವೆ ಇಂಜಿನ್ ಕ್ಲೀನರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಲಾರಾ ವೈಎಂಸಿಎನ್‌ನಲ್ಲಿ ಟೈಪಿಸ್ಟ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾವು ಕನ್ನಡಿ, ಮಾಧವಿ, ಕೋಪೆರುಂದೇವಿ... ಹೀಗೇ ಯಾರ್ಯಾರದೋ ಹೆಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾರದ ಆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕನನ್ನು ನೆನಪು ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಎರಡು ಮರ್ಷಗಲೊಳಗೆ ಟಿಬಿ ಬಂದು ಸತ್ತು ಹೋದಳು.

(೧೯೯೧)

೩೦ ಗಾಂಧಿ

ಅಂದು ಅವನಿಗೆ ಕಾಫಿ ತುಂಬ ಕಹಿಯೆನಿಸಿತು. ಕಹಿಯ ರುಚಿ ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಷ್ಟವೇ. ಹತ್ತು ಜನ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಇರುವಾಗಲೂ 'ಹತ್ತು ಕಪ್, ಒಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ಕರೆ ಬೇಡ' ಎಂದು ಅವನೇ ಕಾಫಿ ತರುವವನಿಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿ ಕ್ರಮೇಣ ದೂರವಾಗಿ ಅದೇ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ತುಂಬ ದಿನಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅದೇಕೋ ಇಂದೇ ಕಾಫಿಯ ಆ ರುಚಿ ಕಹಿಯೆನಿಸಿ ಅದು ರುಚಿಸುವಂತಹದಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿದ್ದು. 'ಸಕ್ಕರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಇಷ್ಟುಲ್ಲದೆ ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಫಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ಅದನ್ನು ಪಕ್ಕ ತಳ್ಳಿ ಕುರ್ಚಿಗೆ ಬದಗಿಕೊಂಡ. ಆ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತುಂಬ ದಿನಗಳಾಗಿವೆ ಪರ್ಕನ ಬಟನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಗಾಳಿ ಊದಿಕೊಂಡ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಗಾಳಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದೂರವಾಯಿತು.

ಒಳಗಿರುವ ಕಹಿಯೇ ಹೊರಗೂ ಕಹಿ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದುದೇನಲ್ಲ. 'ನಿಜ ಕಹಿಯಾದುದು' ಎಂದು ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ವಾದಿಸುವಾಗ ಆ ವಿಷಯ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದು, ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಅವನಿಗನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬದುಕು ಅದರಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿದ ಈ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಲ ಅವನು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ನಿಜ ಕಹಿಯಾದುದು' ಎಂದು ಯಾರು ಯಾವಾಗ ಹೇಳಿದರೂ ಅಲ್ಲಿರುವವರು ಇವನತ್ತ ತಿರುಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು 'ನಿಜ ಕಹಿಯಾದುದು' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಇದರಿಂದ ಸಂಕೋಚ ನೋವು, ಸಂಕು... ಕೆಲದಿನಗಳ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸಿದ್ದ ಉಂಟು. ಆದರೀಗ ಅದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ, ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಸತ್ತು ಹೋದ ಭಾವವಹಿತವಾದ ಅರ್ಥಹೀನ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕೆಂಪು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ, ದೇಹದಲ್ಲೂ, ಬಾಯಿಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಂತೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ನೆನಪನ್ನು

ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ತನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆತ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕುಗ್ಗಿ ಹೋದ.

ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವನ ಬಗೆಗಿನ ಆ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿರುವವನು ಅವನ ಆಪ್ತಗಳೇಯ! ಅವನನ್ನು ಅಮಾಯಕ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ. ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರ ಬಳಿ, ಒಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆ ಗೆಳೆಯ ಹಲವರ ಬಳಿ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ, ಮುಂದಾತೋಚನೆಯಿಂದ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ಕಂಡು ಇನ್ನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಈಗ ಆತ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆತ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗಬಹುದು, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಾದಿಸಬಹುದು, ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ?

ತನ್ನ ಬಗೆಗಿನ ಸುಳ್ಳುಗಳು ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಸುಳ್ಳುಗಳು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಿಂದ ಹರಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದೇ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಗೆಳೆಯ ! ಎಂತಹ ಗೆಳೆಯ !

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲ ವೇದನೆಗಳನ್ನೂ ಮರೆತು ಆ ಗೆಳೆಯನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಮರೆತು ಹೋದ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೇ ತಿಂಗಳು. ತನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಅಮ್ಮ-ಅಪ್ಪ, ತನ್ನೊಡ ಹುಟ್ಟಿದವರು; ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರಾದವರು, ತಾನೇ ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಗೆಳೆಯರು, ಶಾಲೆಯ-ಬಾಲ್ಯದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗೆಳೆಯರು, ಬಂಧುಗಳು... ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ 'ಡಬ್ಲ್ಯು.ಹೆಚ್.ಹೆನ್ರಿಯ ಮರಾದಿಂದ...' ಎಂಬ ಕುವನನ್ನು ಒಂದು ದರ್ಶನಮೆಂಬಂತೆ ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು... ಎಷ್ಟೋ ತಿಂಗಳು ಅರ್ಥವಾಗದ ಕಗ್ಗಂಟಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ್‌ಪ್ಲಸ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಷನ್ ತಳವನ್ನು ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಗಣಿತದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ರಭಸವಾಗಿ ಎಸೆದ ಚೆಂಡು ಮೃದುವಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವಾಗ ಅದನ್ನು ಕೈತಪ್ಪದೆ ಕಮರ್ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಲು ಪಾದಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕ್ಲೆಕ್ ತಂಡದ ವೈಸ್ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್, ಕೊಳಕಾದ ನನ್ನ ಅಂಗಿ-ನಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲಲ್ಲೂ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಬಾವಿ ಕುಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಪು ಹಾಕಿ ತೊಳೆದು ಒಣಗಿಸುವ ಅವನ ತಂಗಿ... ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನ

ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಇಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಪರಿಚಯವಾದ ಆ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಧಾರೆಯೆರೆದಿದ್ದ. ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪೇ ತನ್ನ ಲೋಕ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಬೇರೆಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರಿಗಿಂತ ಈತನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮೊದಲ ಸಲ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ, ನನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಚೆದುರಿ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಆತ ಕಾಣಿಸಿದ್ದ. ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ಏನು...

ಗಲಗಲ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ, ಕಾಲನ್ನು ಎಳೆದೇಡು ನಡೆಯುವಾಗ ಏಳುವ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ಮೂವರು ಯುವಕರು ಆ ಹೋಟೆಲಿನೊಳಗೆ ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಮಾಡಿದರು. ಬೇಕೆಂದೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಿಸುವಂತೆ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ದಡದಡ ಎಳೆದು ಸದ್ದೆಬ್ಬಿಸಿ ಒಂದು ಮೇಜಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ತಲೆಗೂದಲು ಉದ್ದವಾಗಿ ಹಿಪ್ಪಿಯಂತೆ ಬೆಳೆದು, ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಂಗಿಯ ಕಾಲರನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕೂದಲು ಸಹಜವಾಗಿ ಸುರುಳಿಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಡಚಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನ ಗೆಳೆಯನ ಕೂದಲು ಹಾಗೆ ಸುರುಳಿಸುರುಳಿಯಾಗಿತ್ತು...

ಅವನನ್ನು ಮೊದಲ ಸಲ ಭೇಟಿಯಾದಾಗಲೂ ಮಾತು ಎತ್ತಿತ್ತೆಲೋ ಸಾಗಿ ತಲೆಗೂದಲ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹೊರಳಿದಾಗ, ಆ ಗೆಳೆಯ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಉಳಿದ ಗೆಳೆಯರು ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಒಪ್ಪೆಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೂ ಇವರಿಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಮನೆಯ ಟೆರೇಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ಪರಿಚಯವಾಗಿರುವುದು ಇಂದೇ ಮೊದಲ ದಿನ ಎಂಬ ಭಾವ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಉದಯಿಸದ ಹಾಗೆ ಆತ ಒಂದೇ ಸಮ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇ ಇದ್ದ. ಅವನು ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೂ -ಅವನು ಮಾತನಾಡುವುದು ತುಂಬ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ- ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ, ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಹೇಳುವ ವಿಷಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅವನ ಮಾತಿನ ವೈಖರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಇವನು ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಡಿಮನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ನೆರಳಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆತ ಧ್ವಜ್ಜನೆ, 'ಅಗೋ, ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು' ಎಂದ. ಅದು ಎದುರು ಮನೆಯ ಮಹಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಒಂದು ಚಿಮಣಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ಬೆಳಕು ಇವರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಗ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಚಿಮಣಿ ಬೆಳಕಿನ ದೀಪದ ಮಂದಬೆಳಕು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹುಡುಗನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಆ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುವ ಸಣ್ಣ ಚುಕ್ಕೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮುವತ್ತು ಅಡಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಆ ಹಡಗನ ಮುಖದ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವ ಮಾತ್ರ ಚಿಮಣಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ದೇವತೆಯಂತೆ - ಹಾಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಇರುವುದಾದಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸ್ಥೂಲ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಭಾವವನ್ನು, ಉಕ್ಕುವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು, ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಬಟ್ಟಿಯಲಿನಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ದೇವತೆಯಂತೆ - ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಆ ಹಡಗನ ಮುಖ ಶಾಂತವಾಗಿ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ, ಸುಂದರವಾಗಿ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಹಡಗು ಬೆಳಕನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಹೋದ. ಗೆಳೆಯ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದ ಅವನ ಲಹರಿ ಕೆಳೆದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಿಟ್ಟಿಸಿದ ಬಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಇವನು, 'ನೀನು ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಿ, ಮಲಗಿ ಬಿಡು' ಎಂದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ಆವೇಶದ ಪ್ರತಿರೋಧದಿಂದ ಆ ಗೆಳೆಯ ಈಗ ವಿರೋಧ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವವನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದ.

ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೆ ಮಹಡಿಗೆ ಬಂದರು. ಅದೇಕೋ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾತನಾಡಲು ಈಗ ಏನೂ ವಿಷಯಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು. ದಿಢೀರನೆ ಅವನ ಗೆಳೆಯ ಅಳತೊಡಗಿದ. ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತ ಇವನು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ. 'ಯಾಕೆ ಅಳಿದ್ದೀಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಆ ಶೋಕ ಯೆಕಚ್ಚಿತ್ ಕಾರಣದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನ ಬದುಕಿನ ಶೋಕದಂತೆಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಒದ್ದಾಡಿ ಮಾಯವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ಶೋಕದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ಮೊದಲ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ನಾಶವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಶೋಕದಂತಿತ್ತು ಅದು. ಮನುಷ್ಯ ಕುಲ ತಾನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಕರಗುತ್ತಿರುವಂತಹ ಶೋಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಗೆಳೆಯ ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಅತ್ತು, ಆಮೇಲೆ ಮೌನವಾಗಿ, ಹಾಗೇ ಮಲಗಿ ಅಲ್ಲೇ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ. ಇವನೂ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಧಾರಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿದ ನೀರನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಎಚ್ಚಕವಾಗಿಯೇ ಮಲಗಿದ್ದ ಆ ಗೆಳೆಯ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ, ಶೋಕದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳೊಳಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಆ ಮಹತ್ವದ ಅನುಭವವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹಂಚುವಂತಹವನು. ಅಂಥವನು ಈಗ ಮುಂದಾಯೋಚಕೆಯಿಂದಲೂ ಧ್ವೇಷದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ...

ಆ ಮೂವರು ಯುವಕರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಟರು. ಅವರಿಗಿಂತ ಕೇವಲ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರುವ ತಾನು, ಅವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯುವಕರು ಎಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಏಕೆ ನಾನು ಹೀಗೆ

ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಹೋದವನಂತೆ ಸದಾ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿರುತ್ತೇನೆ !

ಅವನ ಎದುರು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲೂ ತನಗೆ ಜಾಗ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಗಾಂಧಿಯ ಒಂದು ಫೋಟೋ ಕಿರುನಗೆ ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಂಧಿ ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳೂ, ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳೂ ಇದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ತುಂಬ ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗೆ ಇರುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲೋ ಕಡಲು ದಾಟಿ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತನಗುಂಟಾದ ಅವಮಾನವನ್ನು ಇಡೀ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲಕ್ಕೇ ಅನ್ವಯಿಸಿ ನೋಡುವ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರು. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಿಗುವ ಚರ್ಮದ ಬಣ್ಣವೂ ಕೂಡ - ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾಯವೂ ಇಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ, ಕೆಲವರ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಅಪೂರ್ವ ಮನುಷ್ಯ ! ಆ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಗುಂಡೇಟು ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಸ್ವ-ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯ ತಪವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟವರೇ ಅಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ಚಪಲತೆಗಳನ್ನೂ, ಬಲಹೀನತೆಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರು. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿಯುವುದೂ, ಮೋಸ ಮಾಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಜೀವನದ ಕಡೆಯ ವರ್ಷಗಳು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದವು. ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯದ ಜಾಗಗಳಿಗೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿ, ಅವರು ಕೇಳದಿದ್ದರೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನೂ ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿ, ಮುಂದೆ ಪ್ರಳಯದಂತೆ ಉಕ್ಕಿದ ಎಲ್ಲ ಭಯಂಕರ ಕೊಡುಗೆಗಳಿಗೂ ತಾನೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಕೆಲವರಿಂದ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಇತರರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ... ಮುದಿತನ ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾರದೆ ಹೇಳಿ, ತನಗೆ ನಮಿಸಿದ ಒಬ್ಬನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಸಾವು ತಂದುಕೊಂಡವರು ! ಮನುಷ್ಯನ ಚಿಂತನೆಯೊಳಗೆ ಆರಂಭ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅತ್ಯಂತ ದುರಂತ ಕಾವ್ಯ ? ಅವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುರಂತನಾಯಕ ಯಾರು ? ರಾಮಾಯಣದ ರಾಮನೇ ? ಧರ್ಮರಾಯನೇ ? ಈಡಿಪಸ್ಸೇ ? ಒಥೆಲೋನೇ ? ಲಿಯರ್ ರಾಜನೇ ? ಡಾಕ್ಟರ್ ಪಾಸ್ಪಸ್ಸೇ ? ಇಲ್ಲ... ಗಾಂಧಿ ತಾನೇ ! ಕಳಂಕ ತುಂಬಿದ ಬಾಹ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿದುದೂ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬದುಕಿದ ಧೀರನಲ್ಲವೇ ಗಾಂಧಿ !

ಅವನು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಅವರು ಸತ್ತ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ

ನಂತರ. ಗಾಂಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಮೊದಲು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ 'ತಾತಾ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದು, ಕೃಶವಾದ ದೇಹದ ಚಿತ್ರಣ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಜವಲ್ಲ ಎಂಬತ್ತ ಮರ್ಷಗಲಾದರೂ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ತನ್ನನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡವರು. ಆಂತರಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡದವರು. ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಪು ಗಂಟೆಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಇತರರ ದೃಷ್ಟಿಗೂ, ಪರಿಶೋಧನೆಗೂ, ಹೊಗಳಿಕೆಗೂ, ತೆಗಳಿಕೆಗೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರು. ತಮಗೇ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಬಹುದಾದ ನೆನಪುಗಳನ್ನೂ, ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ - ಅವರ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲೋ ಯಾವಾಗಲೋ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವಿಕಾರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಹಾಗೆ - ಒಪ್ಪಿಗೆ ವಾಗ್ಮೂಲ ನೀಡುವವರಂತೆ ಆತ್ಮಕಥೆ ಬರೆದುಕೊಂಡವರು. ನಾನು ನೆನ್ನೆ ಇದ್ದವನಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಕಳಂಕ ಹೊತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯದವರು. ಈ ಮನುಷ್ಯ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಾನು ನಂಬಿದ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಜಿಸಿದ. ಆತ ದೇವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದನೇ ? ದೇವರೇ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ದುಃಖದ ಎಲ್ಲೆಯೇ? ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಅದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹೀಗೆ ನಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು !

ಕಾಫಿ ಕುಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಕೂರಲು ಬಂದ ನೋಣವನ್ನು ಕೈ ಬೀಸಿ ಓಡಿಸಿದ. ಉಳಿದಿದ್ದ ಅರ್ಧ ಕಫ್ ಕಾಫಿಯ ಮೇಲೆ ತೆಳುವಾಗಿ ಕೆನೆ ಕುಟ್ಟಲು ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಇನ್ನು ನಾನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆಕೆ ನೋಣವನ್ನು ಓಡಿಸಿದೆ... ಒಂದು ನೋಣ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಬದುಕುಲ್ಲದ ? ಹತ್ತು ದಿನಗಳು? ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳು ? ಒಂದು ತಿಂಗಳು ? ಈ ಕನಿಷ್ಠ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ, ಒಂದು ತುತ್ತು ಊಟ ಅದರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನೇ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನಿಂದ ಹೀಗೆ ಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲೆಲಿರುವ ಈ ಕಾಫಿ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಿಗಳ ಇಡೀ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ! ಒಂದು ನೋಣ ತಾನು ಬದುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಓಡಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ? ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆಯೂ ಹೀಗೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೇ? ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ತಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಅವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ !

ಆದರೆ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಅವನ ಗೆಳೆಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಒಂದು ಮೇಳೆ ಗಾಂಧಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ತನಗೂ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಿಗೂ ನಡುವೆ ಇಂತಹ ವೈಷಮ್ಯ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ.

‘ಗಾಂಧಿಯಂತಹ ಒಬ್ಬ ಅಯೋಗ್ಯ ಇದುವರೆಗೂ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ ಅವನಂತೆ ಇನ್ಯಾರೂ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ ಇಂದು ಸೋವಿಯತ್ ದೇಶದವರು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯ ಭಜನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನಂಥ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಶತ್ರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ’ ಇಷ್ಟು ಖಚಿತವಾಗಿ, ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮುಖಭಾವದ ಒಳಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಹೇಳಿದ್ದ. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಗಾಂಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಾನು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನೂ ಕೇಳಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದೂ ಮನಸ್ಸಿನಾಳದಿಂದ ಇಂತಹ ನಿಂದನೆಯನ್ನು ಗಾಂಧಿಯ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೊರಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?

‘ಅದ್ದೇಗೆ ಹೇಳೋಯಾ ?’ ಎಂದು ಇವನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದ.

‘ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವೂ ಅವನು ಅಯೋಗ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದ್ರೆ ತಾನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ...’

‘ಏನು...?’

‘ಅವನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೂಡ ಶ್ರಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ತಾನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವವರೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೆಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಕೂಡ ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಶ್ರಮಿಕ ಮೇಲೆ ನಿಂತಾಗಲೂ ಯಜಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿವರ ತಿಳಿಯದ ಬಡವರ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. “ಸ್ವದೇಶೀ ಚಳುವಳಿ, ಸ್ವದೇಶೀ ಚಳುವಳಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಖಾಸಗಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಯಜಮಾನರು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಲಿ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ! “ವಿದೇಶೀ ವಸ್ತ್ರ ಬಹಿಷ್ಕಾರ”ವೂ ಸಹ ಬಾಂಬೆ ಗಿರಣಿ ವರ್ತಕರ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ.

ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದೊಳಗೆ ಅವನು ತಲೆಯಿಟ್ಟರೂ ಅದರ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚಳುವಳಿಯ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿ ಬಿಡುವುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಜನರ ನಿಜವಾದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನಾಗಲೀ, ಹೋರಾಟವನ್ನಾಗಲೀ ತೀವ್ರವಂತೆ ಮೊಸಳೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದೇ ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯ. ಕೈಗೆಲಸ, ಕುಸುರಿಗೆಲಸ, ಸರ್ವೋದಯ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಡವರು ಎಂದೆಂದೂ ಬಡವರಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ತಂತ್ರ. ಯಾರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರೀತಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಪದ್ಧತಿ ಬಡವರನ್ನು

ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ದಿನವೆಲ್ಲ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ತನಗೆ ಹಠಾತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೇ ಅದೇ ವೈದ್ಯರ ಬಳಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. “ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಬದುಕುತ್ತೀಯಾ” ಎಂದು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದಾಗ ಬಾಯ್ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲಾ ಈ ಗಾಂಧಿ !

‘ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ?’

‘ಅದೇ ! ಅದೇ ನಾನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ತನ್ನ ಜೀವವೆಂದು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಬರೀ ಉಪದೇಶ... ಹಸವಿನ ಹಾಲು ಕುಡಿದರೆ ಹಿಂಸೆ ! ಆಡಿನ ಹಾಲು ಕುಡಿದರೆ ಅಹಿಂಸೆಯಂತೆ !’

‘ಹೀಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರ ಇಡೀ ಜೀವನದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರಿಯೇ ?’

‘ಯಾವುದು ಸಾಧನೆ ? ಯಾವುದು ಲಕ್ಷ್ಯ ? ಸಹಕಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ, ಅದು ಜನತೆಯ ನಿಜವಾದ ಒಂದು ಹೋರಾಟವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಬಿಡುವುದು... ಪೇಷಾವರ್‌ನಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯಿತು ? ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ವಾಲಿ ರೆಜಿಮೆಂಟ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ, ಒಂದು ವಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಆ ಜನ ಆಂಗ್ಲರ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಗ್ಲರು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಹ ಭಯಂಕರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಆ ಕಾರ್ವಾಲಿ ರೆಜಿಮೆಂಟ್ ಅನ್ನು ಚಿತ್ತೂರು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಿನ್ನಾಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡಿ, ಆ ಜನರನ್ನು ಅಂಡಮಾನ್ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಈ ಮಹಾಯೋಗ್ಯ ಇರ್ವಿನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ರಾಜಕೀಯ ಬಂಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಬೇಕು, ಕಾರ್ವಾಲಿ ಬಂಧಿಗಳ ವಿನಾ” ಎಂಬುದು ಒಪ್ಪಂದ ! ಇವನು ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ !’

‘ನೀನು ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡದೆ ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಅರೆಬರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯಾ’ ಎಂದು.

‘ಮಾತನಾಡಲು ನನ್ನ ಬಳಿ ಬೇರೇನಿದೆ? ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆ ಇವನ ದ್ರೋಹದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಪೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಡಗು ಪಡೆಯ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಏನಾಯಿತು? ನೌಕಾಪಡೆಯ ಸೈನಿಕರ ಜೊತೆ ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿದರು. ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಮರಸ್ಯ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಉದಯಿಸಿದ್ದು ಆಗಲೇ. ಆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಅದು, 1857ರಲ್ಲಿ

ನಡೆದ ದಂಗೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ನಿಜವಾದ ಒಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾತ್ಮ ಏನು ಮಾಡಿದ ಗೊತ್ತೇ ? ಆಂಗ್ಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತ ನಿಜವಾದ ಆ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಕಿಸುವಂತಹ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರ ಬೆನ್ನಿಗೇ ಚೂರಿ ತಿವಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ. “ನಾನು ಬಯಸುವ ಉನ್ನತವಾದ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಮರಸ್ಯ ಇದಲ್ಲ. ಸೈನಿಕರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.” ಇದು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಡಲ್ಲದ ನಡತೆಯಂತೆ..! ಅವನ ಇಡೀ ಬದುಕೇ ಕುಪ್ಪುಪಾಡುಡಲ್ಲದೆ ಇದೆ ಅವನು ಇತರಿಗೆ ಕುಪ್ಪುಪಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ..’

‘ನೀನು ತಪ್ಪುತಪ್ಪಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಅದನ್ನೇ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ’

‘ಇಲ್ಲ ಅವನು ತಪ್ಪುತಪ್ಪಾದ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನೇ ಅಲ್ಲವೇ ಜಗತ್ತು ನಿಜ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದು, ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಿರುಚಿ ಆಡುವುದು, ಒಳಗೊಂಡು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಗೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದು, ತನ್ನಗೊಂಡು ನ್ಯಾಯ ಜನರಿಗೊಂಡು ನ್ಯಾಯ...’

‘ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ನಿನಗಿರುವ ಆಧಾರ ಯಾವುದು? ಯಾವುದನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?’

‘ನೀನು ಆರ್.ಬಿ.ಟೆಡ್‌ರವರು ಬರೆದ “ಇಂದಿನ ಭಾರತ” ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದು. ಈ ಮಹಾತ್ಮನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ ನಿನಗೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವನು ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಕೈಯಾರೆ ಬರೆದ ಕಾಗದಗಳೂ, ಪತ್ರಿಕಾ ಹೇಳಿಕೆಗಳೂ, ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಅದರಲ್ಲವೆ’

‘ಅಷ್ಟೇ ತಾನೇ ! ಒಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದೇ ಸರಿ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ? ಒಬ್ಬ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವಾಗ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಯೋಚಿಸಿ ನಾವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಲ್ಲವೇ?’

‘ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಅವನು ಕಾರ್ವಾಲಿ ರೆಜಿಮೆಂಟ್‌ಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅವನ “ಗಾಂಧಿ-ಇರ್ವಿನ್” ಒಪ್ಪಂದ ಗಿರಣಿ ಮಾಲೀಕರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ನಡೆದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು

ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಇವನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಲು ನಿನ್ನಿಂದ ಆದೀತೇ? ಅವನು ನೌಕಾ ಸೈನಿಕರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲು ಆದೀತೇ? ನನ್ನ ಪರಿಶೀಲನೆಯೆಲ್ಲ ಇನ್ನು ಮುಗಿಯಿತು. ಅಹಿಂಸೆಯಂತೆ ಅಹಿಂಸೆ...! ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಇವನು ತನ್ನ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ಅಲ್ಲಿನ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿದಾಗ ಇವನು ಬಾಯ್ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಾನೇ ಇದ್ದ...'

'ಗಾಂಧಿ'ಯ ಘೋಷಣೆ ಈಗ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಸ್ಥಿತ ಬೀರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಹಲವು ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಉದಯಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದೊಂದು ದಿನವೂ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗೂ ಹೊಸ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಅವನ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು ! ಆ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ಬಗೆಗಿನ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತನ್ನ ಬಗೆಗಿನ ಪರಿಶೀಲನೆಯೂ ಇನ್ನು ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು! ಗಾಂಧಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಯಾವುದನ್ನು ಸತ್ಯ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು? ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಗಾಂಧಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ 'ಸತ್ಯ ಶೋಧನೆ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವುದೇನೋ ?

ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ 'ಸತ್ಯ ಶೋಧನೆ'ಯನ್ನು ಓದಿರಲಾರ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಓದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಡಜನ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ಗಾಂಧಿಯ ಲೋಪದೋಷಗಳೂ, ಅಪರಾಧಗಳೂ, ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವೇನೋ? ಆ ವನುಷ್ಯ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನದ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಬದುಕಿದ್ದರು. ಆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಜಾಗತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಗಳಿಸಿರುವುದು, ಎಲ್ಲದರ ಮೇಲೂ ಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನಾಶವಾಗಿರುವುದು, ಹಲವು ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಜನರು ಅಣಅಣವಾಗಿ ಕಗ್ಗೊಲೆಯಾಗಿರುವುದು... ಕಾಡುವ್ಯಗಳ ಹಾಗೆ ವನುಷ್ಯ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲವೂ ವನುಷ್ಯನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂದು ಕೊಲೆಗಾರನಿಗೆ ತಾನು ಯಾರನ್ನು ಎಂತಹವರನ್ನು, ಎಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಕೂಡ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪಾಡಿಗೆ ಅವನು ಬದುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೊಲೆಯಾಗುವವರಿಗೂ, ಕೊಲೆ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಅವರ ಅಂತಃಕೈ ಯಾರು ನಿಜವಾದ ಕಾರಣ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆ ಕಾರಣನಾದವನು ಹಲವು ಸಾವಿರ ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೂಗತ

ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಭದ್ರವಾಗಿ, ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಬೇವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಿರುವ ಬೆಕ್ಕು ನಾಯಿಗಳ ಜೊತೆ ಕುಣಾಹ್ಯದೆಯಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾರ ಬಗ್ಗೆಯೋ ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಕೂಡ ಹಾಗೆ ತಾನೇ ಇದ್ದಾನೆ... ಅವನ ಯೋಚನೆ ಈಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಸುತ್ತಲು ಆರಂಭಿಸಿದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತಿದ್ದ ಸಂಕುಟ ಈಗ ಮತ್ತೆ ಧಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದಿತು. ತನ್ನ ಒಳಿತಿನ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ತಾನು ಗುಲಾಮನಂತಿದ್ದ ಈ ಭಾವ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಅವನ ನೋವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತು ಪುನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದವ ನೋವನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅನ್ನಿಸಿಕೆ ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಈ ನಿಜವೂ ಎಲ್ಲ ನಿಜಗಳಂತೆಯೇ ಕೊಡಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಅವನ ಎದುರಿಗೆ, ಆರಿ ಹೋದ ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅರ್ಧ ಉಳಿದ ಕಾಫಿಯ ಮೇಲೆ ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೇಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಡಿದ್ದ ತೆಳುವಾದ ಕೆನೆ ತನ್ನ ಇರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

(1973)

